

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

" ΜΕΤΡΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΓΤΥΞΗΣ ΚΑΤΑ
ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1950 - 1987 "

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΠΟΛΙΤΗΣ - ΣΤΕΡΓΙΟΥ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

ΟΙ ΣΥΣΥΔΑΣΤΕΣ
ΔΡΟΥΡΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ
ΕΓΟΥΡΟΣ ΑΧΙΛΛΕΑΣ
ΤΣΟΥΚΑΛΑ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ

ΠΑΤΡΑ ΙΟΥΝΙΟΣ 1988

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ

ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ : ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

" ΜΕΤΡΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΤΑ
ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1950 - 1987 ".

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΠΟΛΙΤΗΣ - ΧΤΕΡΓΙΟΥ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

ΟΙ ΣΥΝΔΑΣΤΕΣ
ΔΡΟΥΓΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ
ΣΓΟΥΡΟΣ ΑΧΙΛΛΕΑΣ
ΤΣΟΥΚΑΛΑ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ

ΠΑΤΡΑ ΙΟΥΝΙΟΣ 1988

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	1176
----------------------	------

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Σκοπός της μελέτης αυτής είναι κατά κύριο λόγο, η διερεύνηση της πολιτικής επενδυτικών κινήτρων, που ασκήθηκε στην περίοδο 1940 - 1987.

Η μελέτη αυτή στηρίζεται στην ανάλυση των νομοθετικών ρυθμίσεων, που σαν σκοπό είχαν την προώθηση των επενδύσεων και τη δημιουργία υποδομής για την ανόρθωση και την περαιτέρω ανάπτυξη της Ελληνικής Οικονομίας.

Η αναφορά στους νόμους δεν περιορίζεται στην απλή καταγραφή των άρθρων, αλλά επεκτείνεται στην αξιολόγηση των κινήτρων, στον προσανατολισμό της επενδυτικής συμπεριφοράς και στα αίτια των θετικών ή αρνητικών αποτελεσμάτων.

Εκτενέστερη αναφορά γίνεται στους νόμους : 2687/53 "Περί προστασίας κεφαλαίων εξωτερικού", 4458/65 "που αφορά τη λήψη γενικών μέτρων για την υποβοήθηση της Οικονομικής Αναπτύξεως", στους νόμους 289/76 και 742/77 "που βοηθούν στην ενίσχυση της Περιφερειακής Ανάπτυξης", καθώς και στον 1262/82 "Περί παροχής κινήτρων για νέες επενδύσεις". Επίσης αναφορά γίνεται και στους νόμους 170/86 "περί κινήσεως κεφαλαίων μεταξύ χωρών της ΕΟΚ", 147/67 "περί ενίσχυσης Δημοσίου στον Ιδιωτικό Τομέα" και στον 1116/81.

Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στον νόμο 1262/82 τόσο γιατί παρουσιάζει ορισμένα στοιχεία νεωτερισμού σε σχέση με τους προηγούμενους, όσο και γιατί είναι αυτός που ισχύει μέχρι σήμερα.

Η μελέτη συνεχίζεται με τη διερεύνηση της επενδυτικής συμπεριφοράς που εκδηλώθηκε στο χώρο της Ελληνικής Βιομηχανίας, και ολοκληρώνεται με κριτική της πολιτικής ... για εισαγωγή ξένων κεφαλαίων καθώς και της πολιτικής για περιφερειακή ανάπτυξη.

Στη μελέτη αυτή αντιμετωπίσαμε πολλές δυσκολίες για ανεύρεση και συλλογή στοιχείων που θα μας βοηθούσαν στην διατύπωση συμπερασμάτων.

Ανασταλτικοί παράγοντες υπήρξαν ο περιορισμένος χρόνος, και η δυσκολία που αντιμετωπίσαμε ώστε να έρθουμε σε επαφή με σημαντικούς υπηρεσιακούς παράγοντες, οι οποίοι είχαν σχέση με το θέμα και θα μας πρόσφεραν προσωπικές εκτιμήσεις και κριτικές για μία πλατύτερη θεώρηση του θέματος. Στην άρνησή τους να μας δεχθούν και να κουβεντιάσουν μαζί μας, υπήρξε η δικαιολογία ότι πολλοί σπουδαστές παρουσιάζονται με παρόμοια θέματα, οπότε το θεώρησαν καθημερινή κουραστική ταλαιπωρία για αυτούς να λένε τα ίδια πράγματα. Βέβαια μέσα απ' όλα αυτά, υπήρξαν και υπάλληλοι οι οποίοι προσφέρθηκαν να βοηθήσουν στην συλλογή των στοιχείων μας, δίνοντάς μας στατιστικούς πίνακες και στοιχεία καθώς και ενημερωτικά φυλλάδια που είχαν συνταχθεί κατά καιρούς.

Ιδιαίτερα ευχαριστούμε τον κ. Κατσιαδόκη, υπάλληλο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, ο οποίος μας βοήθησε σημαντικά στην συλλογή πινάκων, που αφορούν την χρηματοδότηση της Ελληνικής Οικονομίας σε κάθε κλάδο χωριστά.

Ιδιαίτερη σημαντική ήταν η συμβολή και του ΕΛΚΕΠΑ μέσω της υπαλλήλου του κ. Παργαριτάκη, η οποία μας δάνεισε από τη βιβλιοθήκη του ίδιου του κέντρου, μία έρευνα που αφορά τα αναπτυξιακά κίνητρα που παρέχουν οι νόμοι 1116/81 και 1262/82.

Αποφασιστική συμβολή υπήρξε και από μέρους των υπαλλήλων

της βιβλιοθήκης της (ΕΣΥΕ), οι οποίοι μας πρόσφεραν στα-
τιστικά στοιχεία της Ελληνικής Οικονομίας περιόδου 1950 -
1980.

Ευχαριστούμε ακόμα τον υπάλληλο της ΕΤΒΑ κ. Τσόκα, ο
οποίος μας δάνεισε ένα ενημερωτικό φυλλάδιο της Τράπεζας
Βιομηχανικής Αναπτύξεως που αφορά τις Βιομηχανικές Περιο-
χές.

Τέλος θέλουμε να ευχαριστήσουμε τον καθηγητή μας κ. Βαγγέλη
Πολίτη - Στεργίου, για τη βιβλιογραφία που μας σύστησε κα-
θώς και τον καθοδηγητικό και συμβουλευτικό ρόλο που έπαιξε
στην δημιουργία αυτής της μελέτης.

Οι Σπουδαστές

Δρούγου	Αγγελική
Σγούρος	Αχιλλέας
Τσουκαλά	Μαργαρίτα

Ε Ι Σ Α Γ Ω Γ Η

Το περιφερειακό πρόβλημα για μία ακόμα φορά στην Ελλάδα αποτελεί αντικείμενο γενικού ενδιαφέροντος κυρίως γιατί είναι ολοφάνερο πιά το χάσμα μεταξύ κέντρου και περιφέρειας και ακόμη μεταξύ περιφερειών σε όλα τα επίπεδα.

Τα στοιχεία που συνθέτουν την εικόνα της υπερανάπτυξης του κέντρου σε βάρος της περιφέρειας δεν αμφισβητούνται, και η κατάσταση μάλλον επιδεινώνεται μια που ανεξέλεγκτα οι δημιουργηθείσες οικονομικές, πολιτιστικές δραστηριότητες του κέντρου αλματωδώς εξελίσσονται.

Ο Εθνικός μας χώρος έχοντας τμηματικά και σχετικά πρόσφατα αποτελέσει ενιαίο σύνολο παρουσιάζει τέτοια ανομοιομορφία κοινωνικής-οικονομικής δομής ώστε να μην υπάρχουν πιά περιθώρια για αντιμετώπιση του προβλήματος ανάπτυξης της χώρας έξω από τις απαιτήσεις της περιφερειακής ανάπτυξης.

Το περιφερειακό πρόβλημα σαν θεωρητική συνειδητοποίηση έχει τις ρίζες του χρονικά τον 19^ο αιώνα στην Γαλλία, όπου ξεκινώντας σαν περιφερειακή ιδέα, οδήγησε ξεπερνώντας τα όριά της στις βασικές αρχές της ομοσπονδιακής οργάνωσης. §

Στα μέσα του 19^{ου} αιώνα στην Ευρώπη, αναπτύσσονται κάθε μορφής απόψεις πάνω στο πρόβλημα της περιφέρειας, του συγκεντρωτισμού και της αποκέντρωσης.

Η ύπαρξη ειδικών διαδικασιών για την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη των περιφερειών μιας χώρας που παρουσιάζ-

§ "Σημειώσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης πάνω στο Περιφερειακό πρόβλημα των χωρών μελών".

σαν άνιση κατανομή και ανομοιγένεια για οικονομικά μεγέθη ήταν αναγκαία. (Χώρος και οικονομία τελικά άρχισαν ρεαλιστικά να αντιμετωπίζονται).

Έτσι το Περιφερειακό πρόβλημα που φαίνεται να τέθηκε στην αρχή σαν πρόβλημα διοίκησης, και κατανομής αρμοδιοτήτων στον εθνικό χώρο πήρε τελικά την πραγματική του μορφή και τέθηκε σαν πρόβλημα χώρου και οικονομίας με αποτέλεσμα να είναι σήμερα σαφής η διάκριση μεταξύ του φυσικού ή "γεωνομικού" και του οικονομικού χώρου.

Επεκτάθηκε πλέον οριστικά η άποψη να γίνονται οι οικονομικές αναλύσεις και οι προγραμματισμοί χωροθετημένοι.

Αυτή η χωροθέτηση δημιούργησε την έννοια του οικονομικού χώρου ή περιφερειακής ανάπτυξης που χαρακτηρίζεται από την απλότητα των κοινωνικών προβλημάτων και τις δυνατότητες ανάπτυξης. Η αποδοχή του καθορισμού του οικονομικού χώρου οπωσδήποτε συνεπάγεται την ένταξη του Περιφερειακού Προγραμματισμού στο εθνικό πρόγραμμα και έτσι η υπόθεση της περιφερειακής ανάπτυξης αποτελεί καίριο θέμα της εθνικής οικονομίας. Όσες χώρες δεν το αντελήφθηκαν έγκαιρα αυτό ή γιατί δεν θέλησαν ή γιατί δεν μπόρεσαν, αντιμετωπίζουν τεράστια σήμερα προβλήματα.

Στις χώρες αυτές που χαρακτηρίζονται, από επικίνδυνες περιφερειακές ανισότητες, δυστυχώς αλλά αλλά απολύτως αναμφισβήτητα εντάσσεται και η Ελλάδα. Το γεγονός δεν είναι τυχαίο και οφείλεται στην πολιτική επιλογή της ανάπτυξης της χώρας μας κάτω από εξαρτήσεις και μεσοπρόθεσμους και βραχυπρόθεσμους σχεδιασμούς.

Μετά το 1940 με το σχέδιο MARSHALL και το Ν.Δ. 2687/53 επιλέχθηκε η γρήγορη ανάπτυξη της χώρας, με ξένα κεφάλαια, με αποτέλεσμα την πολιτική και οικονομική εξάρτησή της.

Κατόπιν η περιφερειακή πολιτική που ασκήθηκε με αφετηρία τον 4458/65 ενώ έθετε σαν στόχους :

- α). Την αύξηση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης στις καθυστερημένες περιφέρειες, με ίδρυση νέων βιομηχανιών και μετεγκατάσταση βιομηχανιών από τα μεγάλα αστικά κέντρα σε αυτές.
- β). Την σωστή κατανομή του εθνικού εισοδήματος.
- γ). Την Ορθολογική κατανομή των ιδιωτικών και δημοσίων επενδύσεων.
- δ). Την δημιουργία ισορροπημένου συστήματος περιφερειών και διαμόρφωση ικανοποιητικών συνθηκών κοινωνικής και οικονομικής συγκρότησης του εθνικού χώρου με την βελτίωση των αντίστοιχων συνθηκών των καθυστερημένων περιφερειών.
- ε). Την αποφυγή απορρόφησης μίας καθυστερημένης περιφέρειας (σε στάθμη και ρυθμό ανάπτυξης) από μία άλλη, που βρίσκεται σε καλύτερη κατάσταση.
- στ). Και την καλύτερη αξιοποίηση των παραγωγικών πόρων της χώρας.

Πραγματοποιήθηκε μόνο η ενίσχυση της βιομηχανικής υποδομής ορισμένων σημαντικών πόλεων και όχι των περισσότερων υποβαθμισμένων περιοχών.

Με βάση λοιπόν την διαφορά που εντοπίσαμε μεταξύ στόχων και αποτελεσμάτων θα ξεκινήσουμε τη μελέτη αυτή προκειμένου να διερευνήσουμε τα βαθύτερα αίτια.

Πρίν όμως αναφερθούμε στους νόμους, στα αποτελέσματά τους και στην κριτική τους, σκόπιμο θα ήταν να δώσουμε μία γενική εικόνα της Ελληνικής Οικονομίας από την απελευθέρωση της μέχρι σήμερα.

Α. Κ. Ε. Φ. Α. Λ. Α. Γ. Ο

"Ανασκόπηση της Ελληνικής Οικονομίας μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο"

1. Ανασκόπηση της Ελληνικής Οικονομίας πριν το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Η Ελλάδα ανήκει σ' εκείνες τις χώρες που ενώ στράφηκε προς το δρόμο του καπιταλισμού, δεν μπόρεσε για μία σειρά λόγους να επιτύχει υψηλό επίπεδο ανάπτυξης.

Η Ελλάδα μέχρι το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο παρέμεινε οικονομικά καθυστερημένη.

Μα και σήμερα, παρά τη σημαντική ανάπτυξη που σημείωσε στα μεταπολεμικά χρόνια, εξοκολουθεί να υστερεί σημαντικά από τις ανεπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες.

Γνωστοί επιστήμονες της χώρας μας, § οικονομολόγοι, νομικοί κ.ά. ανάγουν την γένεση της μορφής ανάπτυξης της οικονομίας και των παραγωγικών σχέσεων στην Ελλάδα ανάμεσα στο 14^ο και 18^ο αιώνα.

Κατά την περίοδο αυτή υπήρχαν αρκετά κεφάλαια στην Ελλάδα, ικανά να χρηματοδοτήσουν την ανάπτυξη Βιομηχανίας. Τα κεφάλαια αυτά είχαν αποκτηθεί από Έλληνες εμπόρους οι οποίοι επωφελούμενοι/από γεωγραφική θέση της Ελλάδας πήραν στα χέρια τους ένα σημαντικό μέρος του εμπορίου. Οι μεγάλοι Έλληνες έμποροι άνοιξαν εκείνη την περίοδο μία σειρά μεγάλους εμπορικούς οίκους στη Βενετία, Γένοβα, Λιβόρνο, Μασσαλία, Οδησσό.

§ Βιβλίο Μιχάλη Μάλιου: Σύγχρονη φάση ανάπτυξης του καπιταλισμού στην Ελλάδα. Εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή - Αθήνα 1986.

Οι στατιστικές μαρτυρούν ότι 500 εμπορικά πλοία που ξεφόρτωναν το 1784 στην Αλεξάνδρεια, πάνω από 150 ανήκαν σε Έλληνες εμπόρους, ενώ σε όλους μαζί τους Γάλλους, Άγγλους, Βενετούς, Ολλανδούς, Ρώσους και Τούρκους εμπόρους ανήκαν συνολικά μόλις 190 πλοία. §

Όμως αν και τα κεφάλαια υπήρχαν, δεν χρησιμοποιήθηκαν για την ανάπτυξη του β' γενή Τομέα παραγωγής, αλλά για την περαιτέρω επέκταση του μεσιτικού και διαμετακομιστικού εμπορίου. Αυτό οφειλόταν στην διπλή εξάρτηση της Ελλάδας.

α). Η Οθωμανική Αυτοκρατορία δεν θα επέτρεπε μία τέτοια ανάπτυξη στον υπόδουλο σε αυτήν, ελληνικό χώρο, διότι θα κλώνιζε την κυριαρχία της.

β). Η Αγγλία και η Γαλλία προτιμούσαν η Ελλάδα να λειτουργεί σαν προμηθευτής τους σε α' ύλης, παρά σαν ανταγωνιστές τους σε βιομηχανικά προϊόντα.

Οι Έλληνες ελπίζοντας σε κάποιες "ανιδιοτελείς" υποσχέσεις των τότε μεγάλων δυνάμεων για στρατιωτική βοήθεια και αποτίναξη του Τουρκικού ζυγού, ήταν υπάκουοι στις θελήσεις τους, που με τρόπο έμμεσο παρήγαγαν και αναπαρήγαγαν την εξάρτηση.

Κατά την περίοδο 1821-1940 η Ελλάδα γίνεται τυπικά ένα ανεξάρτητο κράτος, παραμένει όμως πολιτικά και οικονομικά εξαρτημένο.

§ Βιβλίο Κώστα Λάμπου: Εξάρτηση προχωρημένη υπανάπτυξη και αγροτική οικονομία της Ελλάδας. Εκδόσεις Αιχμή-Αθήνα 1983.

2. Ανασκόπηση της Ελληνικής Οικονομίας μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

α. Γενικά :

Οι Ελληνικές κυβερνήσεις μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο στα πλαίσια της γενικής ευρωπαϊκής οικονομικής επέκτασης των μεταπολεμικών χρόνων και με τα σημαντικά ποσά της αμερικανικής βοήθειας, κατάφεραν να οδηγήσουν την οικονομία στο προπολεμικό επίπεδο παραγωγής.

Από τότε όλες οι τάσεις που υπήρξαν ήδη τα τελευταία χρόνια της μεταπολεμικής περιόδου συνέχισαν να εντείνονται με μεγάλη ταχύτητα αρκεί να σημειωθεί ότι, ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης στην δεκαετία του '50 ήταν 6%.

Έτσι το 1959 ο όγκος της βιομηχανικής παραγωγής ήταν διπλάσιος από το 1938 και 3πλασιώστηκε ως το 1964.

Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας που έφτανε τις 270.000 κιλοβατώρες στα 1938, 10πλασιώστηκε στα 1961.

β. Γεωργία :

Παράλληλα η γεωργική παραγωγή συζητήθηκε με σχετικά γρήγορο ρυθμό.

Βέβαια το ελληνικό κεφάλαιο δεν στράφηκε όσο έπρεπε ούτε στον αγροτικό τομέα.

Λόγω της χαμηλής απόδοσης των αγροτικών επενδύσεων, το μεγάλο ιδιωτικό κεφάλαιο απέφυγε την ύπαιθρο ακόμα περισσότερο από ότι το βιομηχανικό τομέα. Οι ιδιωτικές επενδύσεις στη γεωργία αποτελούσαν μόνο το 5,9% του συνόλου των ιδιωτικών επενδύσεων το 1950.

Το ποσοστό ανέβηκε σε 9,4% στα 1960 και έπεσε πάλι σε 8% στα 1970.

Όσο αφορά τη γεωργία, το κεφάλαιο λειτούργησε στη σφαίρα της κυκλοφορίας κι όχι της παραγωγής.

Στην πραγματικότητα είτε τροφοδοτούσε τη ντόπια είτε τη διεθνή αγορά, το εμπορικό κεφάλαιο κατάφερε να απομυζήσει ουσιαστικά τους μικρούς και ανοργάνωτους καλλιεργητές, και συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στη σχετική περιθωροποίηση των Ελλήνων αγροτών και τη συστηματική μεταφορά των πόρων από την ύπαιθρο στα αστικά κέντρα.

γ. Ναυτιλία - Τουρισμός:

Οι δύο τομείς όμως που γνώρισαν την πιο αξιόλογη ανάπτυξη ήταν ο τουρισμός και το εμπορικό ναυτικό.

Στα 1938 έρχονταν στη χώρα περίπου 100.000 τουρίστες το χρόνο.

Ο αριθμός αυτός πενταπλασιάστηκε ως το 1961, και εικοσάπλασιάστηκε γύρω στα τέλη της δεκαετίας του '60.

Όσο για τη ναυτιλία ήταν ένας τομέας που πήρε κολοσσιαίες διαστάσεις στη μεταπολεμική περίοδο.

Στα 1945 οι Έλληνες πλοιοκτήτες άρχισαν τις επιχειρήσεις τους με εκατό αμερικάνικα πλοία των 10.000 τόννων.

Στα 1950 κατάφεραν να φτάσουν το προπολεμικό τονάζ και 2 δεκαετίες αργότερα είχαν φτιάξει έναν από τους σπουδαιότερους εμπορικούς στόλους του κόσμου. Από μία ορισμένη άποψη η επίδραση της μεταπολεμικής ελληνικής ναυτιλίας στην οικονομία ήταν παρόμοια με την επίδραση της ελληνικής μετανάστευσης στη Δύση. Γιατί, όπως οι μετανάστες στην Δυτική Ευρώπη (κυρίως Γερμανία), έτσι και οι Έλληνες ναυτικοί βοήθησαν την οικονομία μειώνοντας την ανεργία και παρέχοντας πολύτιμο ξένο συνάλλαγμα με τα εμβόσματά τους στην πατρίδα.

Από την άλλη μεριά επειδή το ναυτιλιακό κεφάλαιο βρίσκεται έξω από τον έλεγχο του ελληνικού κράτους (μπορεί πάντα να μεταφερθεί κάπου αλλού αν το κράτος το ενοχλήσει επιβάλλοντας βαρείς φόρους ή άλλους περιορισμούς) γίνεται ολοένα και περισσότερο δρόμος διαφυγής του ελληνικού εμπορικού κεφαλαίου.

Μ' αυτόν τον τρόπο αν η μετανάστευση απογυμνώνει την Ελλάδα από το πολύτιμο ανθρώπινο δυναμικό της, η ναυτιλία παίζει ανάλογο ρόλο όσο αφορά τους οικονομικούς πόρους της χώρας.

Ωστόσο και σε επίπεδο των σχέσεων παραγωγής οι μεταπολεμικές τάσεις επιταχύνθηκαν. Η συγκέντρωση του κεφαλαίου συνέχισε να μεγαλώνει με επικεφαλής το χρηματιστηριακό κεφάλαιο.

Μετά τον εμφύλιο πολύπλοκες διαδικασίες συγχωνεύσεων και εξαγωγών κατέληξαν στην εμφάνιση και παγίωση της τότε διπολικής κατάστασης, όπου δύο "γίγαντιοι" Τραπεζικοί Οργανισμοί (Εμπορική Τράπεζα και Εθνική Τράπεζα Ελλάδος), ελέγχαν κυριολεκτικά όλες τις οικονομικές συναλλαγές, ελέγχαν περίπου το 90% από τις σημαντικές καταθέσεις της χώρας και φυσικά συμμετείχαν άμεσα στην ιδιοκτησία και τη διεύθυνση ενός σημαντικού μέρους του τομέα των ασφαλειών και της Βιομηχανίας. §

Το 1962 τα περιουσιακά στοιχεία των δύο παραπάνω Οργανισμών, αποτελούσαν το 96,3% της περιουσίας του συνόλου των εμπορικών Τραπεζών.

Το 19^ο αιώνα το πιο δυνατό απ' αυτά τα δύο συγκροτήματα (Εθνική Τράπεζα) άρχισε να ελέγχεται βασικά από το Κράτος.

Με την επικράτηση του "καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής" στον ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό στα σαράντα χρόνια μετά το 1922, ο ρυθμός της οικονομίας, όχι μόνο ξγινε

§ Στατιστική έρευνα Γενικής Τράπεζας της Ελλάδας.
Αθήνα - 1982.

"καθοριστικός σε τελευταία ανάλυση" αλλά και κυρίαρχος σε σχέση με την πολιτική και ιδεολογική σφαίρα, και αυτό σημαίνει πως το κράτος αποκτούσε πολύ σημαντικές οικονομικές λειτουργίες. §

Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του πενήντα, παρά το γρήγορο ρυθμό ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας και τη σαφή επικράτηση του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής η Ελλάδα παρουσίαζε ακόμα τα κλασσικά χαρακτηριστικά της υπανάπτυξης όπως : χαμηλή γεωργική παραγωγικότητα, διογκωμένο και παρασιτικό τομέα υπηρεσιών και ένα βιομηχανικό τομέα ανίκανο ν' απορροφήσει τις εργατικές δυνάμεις που περίσσευαν απ' τη γεωργία και να επεκταθεί στην παραγωγή κεφαλαιουχικών αγαθών.

Όσο αφορά αυτό το τελευταίο σημείο ακόμα και ο εντατικός έλεγχος που ασκούσε το κράτος στην ελληνική οικονομία (και με το τραπεζικό σύστημα και με τις μεζικές του επενδύσεις στην βιομηχανία δεν κατάφερε να στρέψει το ελληνικό κεφάλαιο στους ζωτικούς βιομηχανικούς τομείς της οικονομίας μεταλλουργία, χημικά) που η ανάπτυξή τους έχει μεγάλη μεταμορφωτική δύναμη και σοβαρά πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα για την υπόλοιπη οικονομία. Το ελληνικό ιδιωτικό κεφάλαιο ακολουθώντας τις προτιμήσεις του στο γρήγορο και εύκολο κέρδος συνέχιζε να προσανατολίζεται είτε στον τουρισμό, τη ναυτιλία και άλλες εμπορικές δραστηριότητες ή - όπου μπήκε στη σφαίρα της βιομηχανικής παραγωγής - τοποθετήθηκε στους παραδοσιακούς, βιομηχανικούς κλάδους της υφαντουργίας, των τροφίμων κ.λ.π.

§ Στατιστική έρευνα Γενικής Τράπεζας Ελλάδας. Αθήνα-1982.

δ. Βιομηχανία :

Ωστόσο παρά τους κάποιους εντυπωσιακούς ρυθμούς ανάπτυξης, τη συγκέντρωση του χρηματιστηριακού κεφαλαίου και τον αυστηρό κρατικό έλεγχο σ'ολόκληρο τον κοινωνικό σχηματισμό η ελληνική οικονομία της δεκαετίας του '50 δεν κατάφερε να εξαλείψει ένα από τα κυριότερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της υπανάπτυξης : τον ασθενικό βιομηχανικό της τομέα.

Στα τέλη της δεκαετίας του '50, περισσότερο από το μισό εργατικό δυναμικό απασχολούνταν ακόμα στη γεωργία, ενώ η συμβολή του βιομηχανικού τομέα στο ακαθάριστο εθνικό προϊόν βρισκόταν μόνο γύρω στο 25%. Ο αριθμός αυτός είναι ακόμα λιγότερο εντυπωσιακός, αν αναλογιστούμε πως η μεταποίηση ήταν ο βραδύτερα εξελισσόμενος τομέας, στη βιομηχανία (η συμβολή της στη συνολική βιομηχανική παραγωγή έπεφτε συγκριτικά, ενώ μεγάλωνε αντίστοιχα η συμβολή του τομέα των κατασκευών, μεταφορών και δημοσίων έργων). §

Επιπλέον πρέπει να λάβουμε ακόμα υπόψη ότι στη δεκαετία του '50, οι εμπορικές τράπεζες παρά την κρατική πίεση έδειχναν απροθυμία να χορηγήσουν στη βιομηχανία και ιδιαίτερα στη μικρή βιομηχανία φτηνές πιστώσεις.

Μετά τον εμφύλιο πόλεμο δεν υπήρχε άλλη λύση για παραέρα εκβιομηχάνιση της χώρας, παρά η προσέλκυση με κάθε μέσο του ξένου κεφαλαίου. Έτσι το ελληνικό κεφάλαιο αναζητώντας πάντα μεγαλύτερα κέρδη και μικρότερους κινδύνους τοποθέτησης, προτίμησε να στραφεί με δανεικά χρήματα στους μή βιομηχανικούς τομείς, κι έπειτα να μεταφέρει ένα ουσιαστικό τμήμα των προσόδων του είτε σε τράπεζες του εξωτερικού είτε στη ναυτιλία.

§ Στατιστική έρευνα Γενικής Τράπεζας Ελλάδας. Αθήνα-1982.

Φυσικό αποτέλεσμα η Ελλάδα να παρουσιάσει τα συνηθισμένα χαρακτηριστικά μιάς υπανάπτυκτης οικονομίας : ο τριτογενής τομέας (υπηρεσίες) επεκτάθηκε ταχύτατα, ο ασθενικός βιομηχανικός τομέας δεν άλλαξε χαρακτήρα και η γεωργική παραγωγή εξακολούθησε να είναι ανοργάνωτη και απρογραμμάτιστη, ενώ η συμβολή της βιομηχανίας στο Α.Ε.Π. δεν ξεπερνούσε το 25%. Ο τομέας της μεταποίησης σημείωνε την πιο αργή ανάπτυξη σε σχέση με τους άλλους τομείς.

Η σοβαρότητα αυτής της δομικής αδυναμίας του τομέα της μεταποίησης, φαίνεται ακόμα καθαρότερα αν την αντιπαραβάλλουμε με το γεγονός ότι στη δεκαετία του '50, οι βαλκάνιοι γείτονές της Ελλάδας που είχαν μείνει τόσο πολύ πίσω στη μεσοπολεμική περίοδο άρχισαν να εκβιομηχανίζονται με ταχύτατο ρυθμό.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει καθαρά το ποσοστό του δείκτη βιομηχανικής παραγωγής της Ελλάδας σε σχέση με τη Γιουγκοσλαβία, Βουλγαρία και Ρουμανία.

Δείκτης της βιομηχανικής παραγωγής				
(1958=100).				
Ελλάδα	1938	1948	1959	1965
Ελλάδα	52	34	101	155
Γιουγκοσλαβία	28	44	114	226
Βουλγαρία	10	21	121	272
Ρουμανία	24	20	110	248

Πηγή : ΕΣΥΕ

Μπροστά σ' αυτό το αδιέξοδο λόγω του ότι το κράτος είχε ταχθεί ανεπιφύλακτα με την οικονομία της ελεύθερης επιχείρησης, η Ελλάδα δεν είχε άλλη λύση παρά να προσφύγει

στη βοήθεια του ξένου κεφαλαίου.

Για το σκοπό αυτό πάρθηκαν και τα ανάλογα νομοθετικά μέτρα στη δεκαετία του '50 παρόλο που μόνο στη δεκαετία του '60 το κεφάλαιο επωφελούμενο από τα τεράστια πλεονεκτήματα που του παραχωρούσε το ελληνικό κράτος, άρχισε πραγματικά να εισβάλλει στην ελληνική οικονομία. Έτσι ενώ στα 1960 η ετήσια εισροή ξένου κεφαλαίου έφτανε τα 11.683.700 δολάρια, έφτασε τα 50.026.290 το '63 και τα 157.606.242 το 1966. (Πηγή ΕΣΥΕ).

Μετά το 1880 και το 1922 αυτό ήταν το τρίτο κύμα ξένων κεφαλαίων που μπήκε στην ελληνική οικονομία. Στις δύο προηγούμενες περιπτώσεις ο μεγαλύτερος όγκος των πόρων αυτών πήρε τη μορφή κρατικών δανείων και επενδύσεων υποδομής και η προέλευσή τους ήταν βασικά αγγλική. Στη δεκαετία του '60 πήρε τη μορφή άμεσων επενδύσεων στη βιομηχανία από πολυεθνικές εταιρείες αυτή τη φορά κυρίως αμερικανικής προέλευσης. Βέβαια σε μερικά σημεία υπήρξε επίσης και αυξανόμενη συνεργασία ανάμεσα στο ελληνικό και στο ξένο κεφάλαιο σε μικτές επιχειρήσεις. Φυσικά το ποσό του κεφαλαίου που μπήκε στην Ελλάδα τη δεκαετία του '60, δεν είναι και τόσο μεγάλο σε σύγκριση με το 1880 και 1922.

Επειδή όμως στο μεγαλύτερο μέρος του πέρασε στους ζωτικότερους βιομηχανικούς τομείς, όπου το ελληνικό κεφάλαιο δεν ήθελε ή δεν μπορούσε να μπει, άσκησε ιδιαίτερα σημαντική επίδραση στη γενική δομή της ελληνικής οικονομίας. Έτσι στα 1962 για πρώτη φορά η συμβολή του βιομηχανικού τομέα στο ακαθάριστο εθνικό προϊόν ήταν μεγαλύτερη από της γεωργίας.

Μέχρι τα τέλη του 1973 το ξένο κεφάλαιο που επενδύθηκε στην Ελλάδα είχε φτάσει συνολικά τα 725 εκατ. \$ ένα ποσό όχι και τόσο σημαντικό εάν σκεφτούμε ότι σε μία και μοναδική χρονιά (1969), 2504 εκατομμύρια δολάρια διατέθη-

καν για το σχηματισμό πάγιου κεφαλαίου στην Ελληνική Οικονομία. (Πηγή ΕΣΥΕ).

Παρ'όλα αυτά επειδή το ξένο κεφάλαιο στράφηκε κυρίως σε τομείς εξορυκτικούς, μεταλλουργικούς και χημικής βιομηχανίας που έδωσαν σημαντική ώθηση στην ελληνική βιομηχανία.

Ο Βιομηχανικός Τομέας άρχισε να επεκτείνεται με πολύ γρήγορο ρυθμό.

Τότε σημειώθηκε και μία μετατόπιση από την ελαφρά βιομηχανία στην βαριά βιομηχανία. Ενώ στην περίοδο 1948-50 η ελαφρά βιομηχανία αντιπροσώπευε το 77,5% ολόκληρο της βιομηχανικής παραγωγής το ποσοστό αυτό έπεσε στα 60,9% στο διάστημα 63-70.

Στα 1960 τα γεωργικά προϊόντα αποτελούσαν το 80% των εξαγωγών της χώρας, αλλά το ποσοστό αυτό έπεσε στο 54% στα 1966 και στο 42% στα 1971, καθώς η Ελλάδα άρχισε να εξαγει βιομηχανικά αγαθά.

Έτσι στη δεκαετία του '60 έχουμε μία κάποια ποιοτική πρόοδο στην εκβιομηχάνιση της χώρας. Η ικανότητα της ελληνικής οικονομίας δεν κατάφερε να δημιουργήσει αυτόνομα ένα σημαντικό βιομηχανικό τομέα.

Αυτός ο τρόπος ανάπτυξης δεν κατάφερε να εξοφάνισει μερικές βασικές πλευρές της ελληνικής υπανάπτυξης, αλλά απεναντίς τις όξυνε ακόμα περ/ρο δημιουργώντας αποδιοργάνωση και ανακατατάξεις.

Η εισβολή του ξένου κεφαλαίου, σε στενή συνεργασία με το ελληνικό κεφάλαιο και το κράτος, ενίσχυσε τον βαθμό μονοπωλιακής συγκέντρωσης κεφαλαίου στην οικονομία.

Μπορούμε γενικά να εκτιμήσουμε το γεγονός αυτό από το μέγεθος (τα περιουσιακά στοιχεία) επιχειρήσεων - γιγάντων όπως η Έσσο-Πάππας ή η Πεσινέ, ή από το γεγονός ότι από τις 200 μεγαλύτερες εταιρείες με κριτήριο το πάγιο

κεφάλαιο, οι 17 ανήκουν στην ξένη ιδιοκτησία και σε άλλες 39 το ποσοστό συμμετοχής του ξένου κεφαλαίου κυμαίνεται από 10% έως 90%. (Πηγή ΕΣΥΕ).

Καθώς το μερίδιο του ξένου κεφαλαίου στο ακαθάριστο εθνικό προϊόν μεγάλωνε σταθερά (από 2,15% στα 1962 σε 8,15% στα 1972), οι μονοπωλιακές τάσεις της ελληνικής οικονομίας οξύνθηκαν σημαντικά.

Στη δεκαετία του '50 η δημιουργία μονοπωλίων ή ολιγοπωλίων οφειλόταν βασικά στον χωρίς διάκριση κρατικό προστατευτισμό, στη δεκαετία του '60 οφειλόταν όμως μάλλον στην εντάσεις κεφαλαίου τεχνολογία των νέων βιομηχανιών και στο μικρό μέγεθος της ελληνικής αγοράς.

Αυτή η εντυπωσιακή συγκέντρωση του βιομηχανικού κεφαλαίου δεν εξαφάνισε τις πολυάριθμες μικρές βιομηχανικές μονάδες που, στο μεγαλύτερο ποσοστό τους αποτελούνται από βιοτεχνίες ή οικογενειακές επιχειρήσεις.

Πραγματικά, ένα από τα εκπληκτικότερα χαρακτηριστικά της ελληνικής βιομηχανίας είναι ότι εξακολουθεί να υπάρχει, ιδιαίτερα στους πιο παραδοσιακούς τομείς της οικονομίας, πληθώρα μικρών μονάδων με χαμηλή παραγωγικότητα πλάι σε μεγάλες εταιρείες που ασκούν σχεδόν μονοπωλιακό έλεγχο της αγοράς. Οι μικρές αυτές μονάδες γενικά δεν είναι εξειδικευμένες και λειτουργούν με πολύ μικρή αποτελεσματικότητα επιβιώνοντας μόνο και μόνο είτε επειδή η εξαφάνισή τους είναι πολιτικά ασύμφορη είτε επειδή το μεγάλο βιομηχανικό κεφάλαιο τις ανέχεται γιατί έτσι πραγματοποιεί υπερκέρδη.

Προσελκύοντας μεγάλες δόσεις άμεσων ξένων επενδύσεων, η ελληνική καπιταλιστική τάξη κατάφερε να καλύψει κάπως την απόσταση ανάμεσα σ' αυτήν και τους βόρειους γείτονές της. Αυτό όμως μπορεί να το πέτυχε μεγαλώνοντας ακόμα περισσότερο τις ανισότητες στο εσωτερικό της χώρας. Το γενικό βιοτικό επίπεδο είναι αλήθεια ότι ανέβηκε. Το ακαθάριστο κατά κεφαλή εισόδημα που ήταν περίπου 500 δολάρια

στις αρχές της δεκαετίας του '60, ανέβηκε στα 1000 γύρω στα τέλη της δεκαετίας. Οι πρόχειροι υπολογισμοί που έχουν γίνει δεν αφήνουν καμιά αμφιβολία για τις ανισότητες που προσποφώνουν αυτές τις επιτυχίες. Για παράδειγμα σύμφωνα μ'ένα πρόσφατο υπολογισμό το 40% των κατωτέρων εισοδηματικών στρωμάτων παίρνει το 9,5% του εθνικού εισοδήματος, ενώ το 17% της κορυφής παίρνει το 58%. (Πηγή ΕΣΥΕ).

Από τα 1954 ως το 1966 όπου το εθνικό εισόδημα διπλασιάστηκε περίπου τα κέρδη τριπλασιάστηκαν (τα κέρδη των τραπεζών ανήμεσα στα 1966 και το 1971 τετραπλασιάστηκαν). Προφανώς όσο μεγαλώνει το σχετικό μερίδιο του μεγάλου κεφαλαίου, μεγαλώνει και το σχετικό μερίδιο όλων των άλλων εισοδημάτων, αλλά αυξάνεται και η μεταξύ τους απόσταση. Αν λάβουμε υπόψη αυτούς που απασχολούνται στη γεωργία, αυτοί όπως πάντα βρίσκονται σε χειρότερη κατάσταση. Έτσι στα 1951 το κατά κεφαλή αγροτικό εισόδημα αποτελούσε το 83,3% του μέσου εθνικού εισοδήματος η αναλογία αυτή έπεσε στα 60,3% στα 1962 και στο 51,1% στα 1971.

Έχοντας υπόψη όλη αυτή την κατάσταση μπορούμε να καταλάβουμε, τουλάχιστον ως ένα βαθμό τη μαζική έξοδο του αγροτικού πληθυσμού και τη μετανάστευσή του στα βιομηχανικά κέντρα της Δυτικής Ευρώπης.

Αν δούμε τώρα την κατάσταση στις πόλεις οι διαφορές του εισοδήματος όχι μόνο είναι τεράστιες αλλά και μεγαλώνουν σταθερά.

Αν συγκρίνουμε τους μισθούς στη βιομηχανία με την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, θα δούμε ότι ο ρυθμός αύξησης των μισθών είναι αρκετά βραδύτερος από το ρυθμό αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας με αποτέλεσμα, στο βιομηχανικό εισόδημα η απόσταση μεταξύ μεριδίου των μισθών και κεφαλαίου να αυξάνεται. §

§Βλέπε: Ινστιτούτον Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών Διαπιστώσεις για το Βιομηχανικό Τομέα - Αθήνα 1983.

Ένα άλλο ενδιαφέρον χαρακτηριστικό είναι ότι με τη συνύπαρξη μέσα στη βιομηχανία τομέων με διαφορετική παραγωγικότητα δημιουργούνται αυξανόμενες ανισότητες ανάμεσα στους ίδιους τους εργάτες που δουλεύουν στους διάφορους κλάδους της βιομηχανίας και μέσα στις κατώτερες μεσαίες τάξεις. Για παράδειγμα με τη σχετική έλλειψη ειδικευμένων εργατών στην ελληνική οικονομία οι μισθοί αυξάνονται πολύ γρηγορότερα στις βιομηχανίες που απασχολούν υψηλά ειδικευμένο εργατικό δυναμικό ιδιαίτερα στους νέους δυναμικούς τομείς της μεταποίησης. Παρόμοιες αν όχι και μεγαλύτερες διαφορές στο εισόδημα διαπιστώνουμε πως υπάρχουν και στη μέση και στην κατώτερη μεσαία τάξη. Για ορισμένες κατηγορίες υπαλλήλων (διοικητικά στελέχη, υπάλληλοι σε διαφημιστικές εταιρείες κ.λ.π.), το εισόδημά τους μεγάλωσε αστραπιαία, και ξεπέρασε το εισόδημα άλλων υπαλληλικών τάξεων και της τάξης των μικροκαταστηματάρχων και τεχνιτών.

Το κράτος βέβαια δεν έκανε και πολλά πράγματα για να αμβλύνει τις ανισότητες που δημιούργησε το πρότυπο της συσσώρευσης κεφαλαίου.

Οι έμμεσοι φόροι που πλήττουν ιδιαίτερα τα στρώματα χαμηλού εισοδήματος, όχι μόνο αντιπροσωπεύουν πολύ περισσότερο από το 50% του τεράστιου κρατικού εισοδήματος αλλά είχαν και την τάση να αυξάνονται σε σχέση με τους άμεσους φόρους. Επιπλέον ακόμα και η άμεση φορολογία φαίνεται να πλήττει περισσότερο τους μικρούς και μέσους εισοδηματίες παρά τους μεγάλους. Η ανεκτικότητα του κράτους απέναντι στο μεγάλο κεφάλαιο φτάνει στο απόγειό της με τα τεράστια προνόμια που παραχωρούνται στο ξένο κεφάλαιο. Αν υπολογίσουμε τα διάφορα προνόμια που απολαμβάνει στην Ελλάδα και το ξένο και το μικτό κεφάλαιο (φορολογικές απαλλαγές, πιστωτικές διευκολύνσεις, φτηνή ενέργεια κ.λ.π.), δεν θα ήταν υπερβολή να πούμε ότι σε πολλές περιπτώσεις

οι βιομηχανικές δαπάνες και οι κίνδυνοι βαραίνουν ολόκληρη την κοινωνία ενώ οι κάρποι κάθε βιομηχανικής επιτυχίας πηγαίνουν αποκλειστικά στο ιδιωτικό κεφάλαιο. Με άλλα λόγια τα έσοδα του κράτους που προέρχονται από τη φορολογία των χαμηλών εισοδημάτων, χρησιμοποιούνται κυρίως για τη στήριξη και επέκταση του μεγάλου κεφαλαίου. Φυσικά αν λάβουμε υπόψη το πρότυπο της συσσώρευσης κεφαλαίου που ακολουθεί η Ελλάδα η φορολογική αυτή πολιτική είναι συνεπής και αναγκαία. Αν ο δυναμισμός της οικονομίας βασίζεται στην προθυμία του ντόπιου και του ξένου κεφαλαίου να συνεχίσουν τις επενδύσεις τους στην Ελλάδα, κάθε σοβαρή προσπάθεια για ν' αλλάξει η βασική δομή της κατανομής του εισοδήματος θα καταλήξει σε επιδείνωση του "ευνοϊκού κλίματος" για τις ιδιωτικές επενδύσεις στην οικονομία.

Γενικότερα μπορούμε να πούμε ότι μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η ελληνική βιομηχανία κατάφερε να προλάβει τη γρήγορη βιομηχανική ανάπτυξη των βόρειων γειτόνων της με άμεση βοήθεια του ξένου κεφαλαίου το οποίο με τη νέα μορφή των επενδύσεων πολυεθνικών εταιρειών κατευθύνθηκε στους καίριους τομείς της ελληνικής βιομηχανίας.

Αυτή η τελευταία φάση παίρνει τη μορφή ενός τεχνολογικά προηγμένου δυναμικού και εξαρτημένου απ'το εξωτερικό βιομηχανικού τομέα που δεν συνδέεται οργανικά με την υπόλοιπη οικονομία.

Έτσι τα ευεργετικά αποτελέσματα της υψηλής παραγωγικότητας του δεν έχουν επίδραση πάνω στη μικρή εμπορευματική παραγωγή του γεωργικού και βιοτεχνικού τομέα αλλά μεταφέρονται στο εξωτερικό.

Η έντονα άνιση ανάπτυξη των δυνάμεων και σχέσεων παραγωγής στη μεταπολεμική Ελλάδα, συνδέεται άμεσα με την αυξανόμενη κοινωνική αναταραχή και πολιτική κινητοποίηση του τέλους της δεκαετίας του '50 και της δεκαετίας του '60.

Οι ανισότητες που πήγαζαν από το ελληνικό πρότυπο εκβιομηχάνισης, είτε τις θεωρήσαμε απ'τη σκοπιά του εισοδήματος και του πλούτου είτε από τη σκοπιά της άνισης περιφερειακής ανάπτυξης § είτε ακόμα από τη σκοπιά του τρόπου εφαρμογής των διαφορετικών τρόπων παραγωγής στον ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό, δημιουργήσαν αναπόφευκτα σοβαρή κοινωνική αποδιοργάνωση και αναταραχή. Ζωντανό παράδειγμα αποτελεί η τεράστια αγροτική έξοδος των δύο τελευταίων δεκαετιών : σε σύνολο πληθυσμού 9.000.000, ενάμισι εκατ. άτομα αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν την ύπαιθρο. Επειδή οι δυνατότητες απορρόφησής τους από την ελληνική βιομηχανία ήταν πολύ μικρές, οι περισσότεροι απ' αυτούς αναγκάστηκαν είτε να φυτοζωούν απασχολημένοι με παρασιτικές δουλειές στον τομέα των υπηρεσιών και στη βιοτεχνία, ή να μεταναστεύουν στα βιομηχανικά κέντρα της Δυτικής Ευρώπης.

ε. Μετανάστευση και ο ρόλος της στην Οικονομία :

Σε κάποιο βαθμό η μαζική μετανάστευση στο εξωτερικό λειτούργησε σαν "πολιτική ασφαλιστική δικλείδα!" Μείωσε την ανεργία στις πόλεις και με τα εμβάσματα των μεταναστών, βελτίωσε το ελληνικό ισοζύγιο πληρωμών και ενίσχυσε το πενιχρό εισόδημα των νοικοκυριών του χωριού. Από την άλλη μεριά η μετανάστευση, ξεριζώνοντας χιλιάδες οικογένειες, δημιούργησε οργή και δυσφορία όχι μόνο σε εκείνους που αναγκάστηκαν να φύγουν από τη χώρα τους αλλά και στους άλλους που έμειναν πίσω, εφόσον έφυγαν οι πιο νέοι αποστερήθηκε ο αγροτικός χώρος από τον πιο δυναμικό του πληθυσμό.

§. Εκτενέστερη ανάλυση γίνεται στο Ε' Κεφάλαιο.

Επιπλέον η συζητημένη γεωγραφική κινητικότητα του πληθυσμού, ως ένα μέρος αποτέλεσμα της εσωτερικής και εξωτερικής μετανάστευσης, εξασθένησε τους παραδοσιακούς δεσμούς, αξίες, πεποιθήσεις, - πλάτυνε τον κοινωνικό ορίζοντα των χωρικών και έκανε τις αυξανόμενες κοινωνικές ανισότητες και πιο φανερές και λιγότερο αποδεκτές. Αυτές οι γρήγορες αλλαγές συντελέστηκαν σε μία χώρα όπου ο εμφύλιος πόλεμος είχε αφυπνίσει πολιτικά τον αγροτικό πληθυσμό.

Την ίδια εποχή η θεαματική ανάπτυξη της επικοινωνίας - μέσα μαζικής επικοινωνίας, τουρισμός και η μέσω αυτών ενθάρρυνση της καταναλωτικής νοοτροπίας, δημιούργησαν ανάγκες και προσδοκίες που ξεπερνούσαν κατά πολύ την άνοδο του βιοτικού επιπέδου.

Β. Κ. Ε. Φ. Α. Λ. Α. Ι. Ο

" Μέτρα για την προσέλκυση ξένων κεφαλαίων".

1. Γενικά :

Η νόθα καπιταλιστική πορεία που άρχισε η Ελλάδα μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο πρόσφερε την υπόσχεση της ενσωμάτωσής της στον καπιταλιστικό κόσμο, όμως απειλούσε την δυνατότητα να λαμβάνονται από αυτήν, οι οικονομικές και πολιτικές αποφάσεις που την αφορούσαν.

Τα κεφάλαια που ήρθαν στην Ελλάδα, είτε με τη μορφή βοηθειών είτε με την μορφή επενδύσεων είχαν σαν αποτέλεσμα η πορεία της Ελλάδος να συνδέεται με ξένα κέντρα αποφάσεων.

Αυτό αποδεικνύεται α). μέσα από τις προϋποθέσεις των οικονομικών βοηθειών που δόθηκαν και β). μέσα από τον τρόπο που ρύθμιζαν οι νόμοι, την εισαγωγή ξένων κεφαλαίων. Πρίν από την παράθεση των κινήτρων αυτών των νόμων, θα αναφερθούμε στην επιρροή των Η.Π.Α. μέσω του σχεδίου MARSHALL και του δόγματος TROYMAN.

2. Η Επιρροή των ΗΠΑ:

Στις αρχές της περιόδου 47-52, οι περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες είχαν πληγεί από τον πόλεμο, και έπρεπε να ανασυγκροτηθούν εφοδισζόμενες με μηχανήματα και άλλα αγαθά που διέθεται μόνο η Αμερικανική Ήπειρος.

Για την εξόφληση των χρεών που είχαν δημιουργηθεί, υπήρχε το πρόβλημα ελλείψεως δολλαρίων, που επρόκειτο να λυθεί μέσω της Αμερικανικής βοήθειας.

σ. ΔΟΓΜΑ ΤΡΟΥΜΑΝ.

Το 1947 η κυβέρνηση των Η.Π.Α. στέλνει μία επιτροπή στην Ελλάδα, την επιτροπή PORTER, με σκοπό να ερευνήσει τα οικονομικά προβλήματα στην Ελλάδα. Στην έκθεσή της διατύπωνε ένα σχέδιο για την σταθεροποίηση της Ελληνικής Οικονομίας, την αύξηση της παραγωγής και των εξαγωγών υπό την προϋπόθεση του τερματισμού της εσωτερικής ανωμαλίας.

Πριν τελειώσει το έργο της η Επιτροπή PORTER, ο πρόεδρος αυτής TRUMAN στις 12 Μαρτίου 1947, εξαγγέλλει την νέα πολιτική των Η.Π.Α. (Δόγμα Τρούμαν).

Για την εφαρμογή της πολιτικής δόθηκαν στην Ελλάδα 300 εκατ. \$, (149 στρατιωτικές δαπάνες/146,5 οικονομική ενίσχυση από τα οποία τα 50 ήταν για έργα ανασυγκρότησης, και 4,5 εξωτερικής διαχείρισης).

Το χειμώνα έχουμε ένταση του εμφυλίου, και μειώνονται κατά 23 εκατ. η οικονομική ενίσχυση, 11 εκ.\$ το πρόγραμμα ανασυγκρότησης, ενώ οι στρατιωτικές δαπάνες αυξανόμενες ανέρχονται σε 172 εκ.\$.

Ενώ η Ελλάδα μετά την καταστροφή που είχε κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο χρειαζόταν χρηματοδότηση κυρίως για έργα υποδομής, και άλλες παραγωγικές επενδύσεις, χρηματοδοτούνται με μεγαλύτερο ποσοστό οι στρατιωτικές δαπάνες, και κατά την διάρκεια του εμφυλίου αυξάνεται η στρατιωτική βοήθεια εις βάρος της οικονομικής βοήθειας. Ενισχυόταν αντί να αποθαρρύνεται ο Εμφύλιος.

Εδώ τίθεται το ερώτημα κατά πόσο η βοήθεια που δινόταν είχε οικονομική ή πολιτική σκοπιμότητα.

Κατόπιν δόθηκε η "μεταουνρική" βοήθεια 28,8 εκ.\$ για εφοδιασμό της Ελλάδας με σιτάρι και βασικά είδη διατροφής με πιστώσεις πρόσθετης αμερικανικής βοήθειας.

β. ΣΧΕΔΙΟ MARSHALL .

Το σχέδιο MARSHALL αναφερόταν στην ανόρθωση της οικονομίας για 4 χρόνια.

Στις 2 Ιουλίου του 48, η Ελλάδα υπέγραψε συμφωνία οικονομικής συνεργασίας με τις Η.Π.Α. Με τη συμφωνία αυτή θα ερχόταν ειδική αμερικανική αποστολή στην Ελλάδα για την αξιοποίηση της οικονομικής ενισχύσεως, σύμφωνα με το σχέδιο MARSHALL.

Η βοήθεια του σχεδίου MARSHALL, χωριζόταν σε δύο τμήματα. Την άμεση βοήθεια και την έμμεση.

Η άμεση θα δινόταν σε \$, και η έμμεση, τα λεγόμενα τραβηκτικά δικαιώματα.

Οι Ευρωπαϊκές Χώρες που μετείχαν στο σχέδιο, υπόγραφαν διμερείς συμφωνίες που καθόριζαν ποιά είδη εμπορευμάτων θα εισάγονταν και θα εξαγόταν ανάμεσα στις συμβαλλόμενες χώρες, το έλλειμα τακτοποιόταν με τα δικαιώματα αναλήψεως (κόλυψη παθητικού).

Στον παρακάτω πίνακα αναφέρεται η συνολική αμερικανική βοήθεια, που περισσότερο είχε πολιτικές σκοπιμότητες, και στόχους εξάρτησης των άλλων χωρών από αυτή (με διευκόλυνση των εισαγωγών παρά την οικονομική ενίσχυση για δημιουργία μιάς αυτοδύναμης Ελληνικής Οικονομίας).

Όμως κάποια χρήματα δόθηκαν για την ανάπτυξη της οικονομίας. Χρησιμοποιήθηκαν σωστά, για να έχουμε όσο το δυνατόν καλύτερα αποτελέσματα ή όχι;

Μήπως υπήρξαν κάποιοι λόγοι που εμπόδισαν τις επενδύσεις που έγιναν να έχουν μία απόδοση αντάξια του βαθμού της βοήθειας; §

§ Απάντηση των ερωτημάτων δίνονται στο Δ΄ και Ε΄ Κεφάλαιο.

Συνολική Αμερικανική Βοήθεια προς την Ελλάδα

(σε εκατομμύρια δολάρια)

	Οκτ. 1944								
	Ιούν. 1947								
Οικον. Βοήθεια	47-48	49-49	50-50	51-51	52-52	53-53	Σύνολο		
Βοήθ. Περιθάλψεως									
Δόγμ. Τρούμαν	---	112,6	6,5	---	---	---	119,1		
Μεταουρική									
Βοήθεια.	28,8	---	---	---	---	---	28,8		
Βοήθ. αμερικανικών									
φιλανθρωπικών	6	1	2,4	2,8	1	0,3	---	13,5	
οργανώσεων									
Σχέδιο MARSHALL	---	---	212,8	263,6	206,8	182	81,2	946,4	
Δάνειο πλεονάζοντος									
συμψηφικού υλικού	22,3	22,4	9,4	---	---	---	---	53,8	
Δάνειο της EXPORT-									
IMPORT BANK	6	6,6	2	---	---	---	---	14,6	
Σύνολο	63,1	142,6	232,8	266,4	207,8	182,3	81,2	1.176,2	

Δεν περιλαμβάνεται η στρατιωτική βοήθεια.

(Πηγές : ΕΣΥΕ).

3. Νόμοι για προσέλκυση ξένων κεφαλαίων.

Από τον Ιούλιο του 1950 μεταβάλλεται η διεθνή πολιτική κατάσταση, αλλάζει η πολιτική των ΗΠΑ ως προς τη βοήθεια στην Ευρώπη. Το 1951-52 αρχίζει ο πόλεμος της Κορέας, και η ελάχιστη πλέον βοήθεια που δινόταν στην Ελλάδα ήταν μόνο στρατιωτική. Όμως η Ελλάδα είχε ανάγκη σπό κεφάλαια για την οικονομική της ανόρθωση.

Γι' αυτό αμέσως μετά αφού σταμάτησε η αμερικανική οικονομική βοήθεια, θεσπίστηκε μία σειρά νομοθετικών διαταγμάτων που στόχευαν στην προσέλκυση ξένων κεφαλαίων με παροχή κινήτρων.

α. N.Δ. 2687/53

Το Ν.Δ. 2687/53 κατοχυρώνει μέσα στα άρθρα του την προστασία των ξένων κεφαλαίων από τυχόν νομικοπολιτικές μεταβολές που πιθανόν εξακολουθήσουν.

Στις διατάξεις του ως Κεφάλαια εξωτερικού νοούνται κάθε συνάλλαγμα εξωτερικού, μηχανήματα και υλικά εφευρέσεις, τεχνικές μέθοδοι ως και εμπορικά και βιομηχανικά σήματα.

Στα άρθρα αυτού του Ν.Δ. υπόκεινται μόνο τα κεφάλαια εξωτερικού που τοποθετούνται σε παραγωγικές επενδύσεις.

Παραγωγικές επενδύσεις, νοούνται όσες αποβλέπουν στην ανάπτυξη της παραγωγής και συμβάλλουν στην οικονομική πρόοδο της χώρας.

Κάθε εισαγωγή κεφαλαίων και οι όροι αυτής εγκρίνονται ανάλογα με τη σημασία της επένδυσης - η έγκριση με τους όρους δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Θα πρέπει να έχει καθοριστεί στον ξένο επενδυτή κεφαλαίων και να αναφερθεί στις Διοικητικές πράξεις που θα λαμβάνουν χώρα, ποιό το είδος της επένδυσης, και η νομική της μορφή, με ποιά μορφή θα εισαχθεί το κεφάλαιο από το εξωτερικό, πως θα εκτιμούνται τα κεφάλαια που εισάγονται σε είδος, σε πόσο χρόνο θα εισαχθούν, σε πόσο χρόνο θα πραγ-

ματοποιηθεί η επένδυση, τους ειδικότερους όρους επιστροφής και εξυπηρετήσεως του κεφαλαίου, το είδος του εξωτερικού συναλλάγματος ή των εξαγομένων Ελληνικών προϊόντων, τις περιπτώσεις που θα χορηγείται συνάλλαγμα εξωτερικού, για εισαγωγή πρώτων υλών και άλλων αναγκών της επιχειρήσεως, τις συνέπειες σε περίπτωση πωλήσεως ή παραχωρήσεως της επιχειρήσεως ολοκληρωτικά ή μερικών περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν με κεφάλαιο εξωτερικού, πως θα ρυθμίζεται η ολική επιστροφή του εισαχθέντος κεφαλαίου και άλλοι όροι, ώστε να εγκριθούν και να πραγματοποιηθούν. Αφού εγκριθεί η επένδυση με τους σχετικούς όρους δεν μπορεί να τροποποιηθεί ή να ανακληθεί παρά μόνο κατόπιν συγκατάθεσης του εισάγοντος τα κεφάλαια εξωτερικού.

ι) Για μακροχρόνιες επενδύσεις . Περιορισμοί.

- Δεν επιτρέπεται η επιστροφή του κεφαλαίου νωρίτερα του έτους από της ενάρξεως της παραγωγικής δράσης της επιχειρήσεως, και για κανένα λόγο νωρίτερα από την εισαγωγή του.
- Η εξαγωγή συναλλάγματος για την επιστροφή του κεφαλαίου δεν μπορεί να υπερβαίνει το 10% ετησίως του εισαχθέντος κεφαλαίου, προκειμένου περί κερδών το 12%, και τόκων το 10% πάντα επί του εισαχθέντος κεφαλαίου.
- Και σαν εισαχθέν κεφάλαιο νοείται όχι μόνο το αρχικό κεφάλαιο επένδυσης, αλλά και το μεταγενέστερο, είτε με κεφαλοποίηση κερδών.
- Δεν επιτρέπεται η εξαγωγή αγαθών από τις επιχειρήσεις που ιδρύθηκαν από κεφάλαια εξωτερικού, εάν δεν καλύπτουν την εγχώρια παραγωγή, και εάν δεν το επέτρεπαν λόγοι εθνικής ασφάλειας.

ιι) Κίνητρα - Συνσλλαγματικές Διευκολύνσεις.

- Η Τράπεζα της Ελλάδος υποχρεούται να χορηγεί το εξής συνάλλαγμα, που είχε ορίσει ο εισαγωγέας κεφαλαίων, κατά την εγκριτική πράξη.

- Η μετατροπή δραχμών σε εξωτερικό συνάλλαγμα για την επιστροφή κεφαλαίου, για την καταβολή τόκων, και μισθών, γίνεται με την επίσημη τιμή συναλλάγματος κατά την ημέρα μεταφοράς εις το εξωτερικό.
- Επίσης μετατροπή εισαγόμενων κεφαλαίων σε δραχμές θα γίνεται με την επίσημη τιμή συναλλάγματος κατά την ημέρα εισαγωγής.

Εάν σκεφτούμε ότι εκείνη την εποχή το \$ έχει μία ανοδική τάση, και πολλά άλλα νομίσματα σε σχέση με την δραχμή, αυτή η ρύθμιση συμφέρει τον εισαγωγέα κεφαλαίου εξωτερικού, διότι θα επωφεληθούν από τη μεταβολή των ισοτιμιών συναλλάγματος.

- Μπορούν να μεταφέρουν σε συνάλλαγμα στο εξωτερικό οι αμοιβές των στελεχών που απασχολούνται στις επιχειρήσεις Ν.Δ./53, αφού έχουν οριστεί κατά την εγκριτική πράξη.

ιιι). Φορολογικές Απαλλαγές.

Οι εξαγωγικές βιομηχανικές επιχειρήσεις μεταλλείων, ορυχείων, καθώς και οι επιχειρήσεις που έχουν ιδρυθεί νωρίτερα, και από τη δράση τους εξοικονομείται τεράστιο ποσό συναλλάγματος, θα έχουν τις εξής φορολογικές διευκολύνσεις:

- 1). Το ποσοστό της φορολογίας που ορίζεται κατά την εγκριτική πράξη επί των καθαρών προσόδων παγιοποιείται για ένα χρονικό διάστημα που δεν θα υπερβαίνει τη δεκαετία, προσαρμόζεται μόνο όταν ορίζονται κατώτερα όρια.
- 2). Μείωση ή απαλλαγή σε διάστημα που να μην υπερβαίνει τη δεκαετία από δασμούς, άλλους φόρους όπως ΦΚΕ, και τελών για εισαγωγή μηχανημάτων ανταλλακτικών εργαλείων.
- 3). Μείωση ή απαλλαγή από φόρους για διάστημα που δεν υπερβαίνει τη δεκαετία που υποβάλλονται από όργανα τοπικής αυτοδιοίκησης και λιμενικών ταμείων ή άλλων οργανισμών.
- 4). Μείωση ή απαλλαγή από πάσα υποθήκη και ενέχυρο για ασφάλιση των εισαγόμενων κεφαλαίων από το εξωτερικό.
- 5). Δεν επιτρέπεται η επιβολή αναδρομικής φορολογίας για επιχειρήσεις που ιδρύθηκαν σύμφωνα με το Ν.Δ. του '53.

ιν). Θργανωτικές Ελευθερίες.

Οι επιχειρήσεις που ιδρύονται με κεφάλαια εξωτερικού, μπορούν να χρησιμοποιήσουν αλλοδαπούς για ανώτερες θέσεις τεχνικού και διοικητικού προσωπικού.

ν). Κίνητρα Ασφάλειας.

Τα στοιχεία των επιχειρήσεων που ιδρύθηκαν με εισαγωγή κεφαλαίου εξωτερικού, εξαιρούνται από κάθε αναγκαστική απαλλοτρίωση.

Δεν επιτρέπεται η επίταξη των περιουσιακών στοιχείων παρά μόνο για ανάγκες ενόπλων δυνάμεων σε περίπτωση πολέμου.

Κατά την επίταξη ο δικαιούχος θα αποζημιώσει για την χρήση από το Ελληνικό κράτος των περιουσιακών του στοιχείων, κατά το χρόνο διάρκειας της επίταξης.

Η αποζημίωση ορίζεται με κοινή συμφωνία Ελληνικής Κυβέρνησης και δικαιούχων.

Εάν ο δικαιούχος δεν συμφωνεί με τους προκείμενους όρους επίταξης, τότε δικαιούται πλήρη αποζημίωση των περιουσιακών του στοιχείων και μεταφοράς της αποζημίωσης σε εξωτερικό συνάλλαγμα σε 6 μηνιαίες δόσεις από την έκδοση της σχετικής διοικητικής πράξεως.

νι). Ευρύτερα Οικονομικά Κίνητρα.

Οι εξαγωγικές γεωργικές και μεταλλευτικές επιχειρήσεις, που εξυπηρετούν τα κεφάλαιά τους με εξαγωγές παραγόμενων προϊόντων, που όμως έχει καλυφθεί οι εγχώριες ανάγκες από την παραγωγή αυτών των προϊόντων δικαιούνται παρεκκλίσεως από τους προαναφερόμενους περιορισμούς.

Ακόμη παρεκλίσεις δικαιούνται οι επιχειρήσεις ιδιαίτερης οικονομικής σημασίας για την οικονομία της χώρας.

Οι επιχειρήσεις που αποτυγχάνουν και βρίσκονται σε εκκαθάριση, δικαιούνται συντομότερες προθεσμίες για την επιστροφή κεφαλαίου από αυτές που ορίζονται κατά τους περιορισμούς.

Οι επιχειρήσεις που ενισχύονται με εξωτερικά κεφάλαια που υπερβαίνουν το $\frac{1}{2}$ των συνολικών τους περιουσιακών στοιχείων,

ή το 1 εκατ. \$ Η.Π.Α. δικαιούνται να τηρούν λογιστικά βιβλία, και να καταρτίζουν ισολογισμούς με το νόμισμα το οποίο εισήχθησαν τα εξωτερικά κεφάλαια.

Οι επιχειρήσεις που ιδρύονται με κεφάλαια εξωτερικού, δικαιούνται το ίδιο νόμισμα είδη μεταχείριση με τις ομοειδής που υπάρχουν στη χώρα.

Εάν υπήρχαν άλλες ομοειδής με ευνοικότερους όρους, η προκειμένη που τυγχάνει δυσμενέστερους όρους, θα ζητήσει τροποποίηση της εγκριτικής πράξης με τους ευνοικότερους όρους.

Κίνητρα για νηολόγηση πλοίων υπό Ελληνική σημαία.

Τα πλοία που νηολογούνται υπό Ελληνική σημαία ολικής χωρητικότητας ανωτέρας των 1500 κόνων θεωρούνται κεφάλαια εξωτερικού, σύμφωνα με το Ν.Δ. 2687/53.

Επιτρέπεται η εκτός παρέκλισης από των κείμενων διατάξεων:

- α). Ελεύθερη πώληση και υποθήκευση πλοίου, χωρίς άδεια της διοίκησης, προς αλλοδαπούς, των οποίων η εθνικότης προσδιορίζεται στην εγκριτική πράξη.
- β). Το συνάλλαγμα που επέρχεται με την πώληση του πλοίου, ή με την ασφαλιστική αποζημίωσή του σε περίπτωση ατυχήματος του ή το δάνειο του πλοίου αφού τεθεί κάποια υποθήκη, μπορεί να εξάγεται σε άλλη χώρα.
- γ). Ελεύθερη διαχείρισης των εσόδων του πλοίου χωρίς περιορισμούς.
- δ). Ανωγνώριση ως ελληνικά, πλοία ανήκοντα σε αλλοδαπούς.
- ε). Ο φόρος που καθορίζεται δεν μπορεί να υπερβεί τα 2£ κατά κόνων καθαρής χωρητικότητας.
- στ). Εάν επιταχθεί το πλοίο αποζημιώνεται.

β. Νόμος 4171/61

Το 1961 θεσπίστηκε ο Νόμος 4171/61, ο οποίος αφορά τη λήψη γενικών μέτρων, για την υποβοήθηση της οικονομικής ανάπτυξης.

Διαβάζοντας προσεκτικά το εισαγωγικό σημείωμα του νόμου 4171, σκοπός του νομοθετήματος αυτού, είναι η επιτάχυνση του ρυθμού ανάπτυξης της Ελληνικής Οικονομίας μέσα από τις παραγωγικές επενδύσεις.

Με το εισαγωγικό σημείωμα, δηλώνεται εμέσως αν όχι με άμεσο τρόπο, ότι υπάρχει και πρόβλημα καθυστέρησης της ανάπτυξης της Ελληνικής Οικονομίας, αλλά υπάρχει και ανάγκη πραγματοποίησης παραγωγικών επενδύσεων, οι οποίες εμέσως δηλώνεται ότι δεν έγιναν.

Ακόμα μπορούμε να παρατηρήσουμε και την αδυναμία να καλυφθεί νομοθετικά ο χώρος της παραγωγικής επενδύσεως παρ'όλη την ύπαρξη στην προηγούμενη δεκαετία πολλών νομοθετημάτων πάνω στο ζήτημα των παραγωγικών επενδύσεων. Επειδή η εργασία τούτη καλύπτει από απόψεως νομοθετημάτων, όλη την περίοδο από 1950 - μέχρι σήμερα μπορούμε να αναφέρουμε ενδεικτικά το πιο σημαντικό νομοθέτημα της περιόδου από 50-60 που είναι ο 2687/53.

Η απλή αυτή αναφορά γίνεται για να καταδείξει την αδυναμία, ακόμα και αυτού του νομοθετήματος, από την άποψη, ότι παρ'όλες τις ευνοϊκές διατάξεις του στην Ελλάδα, δεν γίνονται παραγωγικές επενδύσεις στην δεκαετία 50-60.

Φυσικά δεν είναι μόνο οι ευνοϊκές διατάξεις ενός νομοθετήματος που προσελκύουν επενδυτές, είναι και πολλές άλλες συγκυρίες, εδώ όμως θα μας απασχολήσει κύρια η ύπαρξη αυτών των νομοθετημάτων, σαν γεγονότα πέρα από τις γενικότερες συγκυρίες.

Στην συνέχεια θα ανσπερθούμε στο πως νοεί ο νόμος 4171/61, τις παραγωγικές επενδύσεις.

Οι Παραγωγικές Επενδύσεις νοούνται αυτές οι οποίες και συμβάλλουν στην οικονομική πρόοδο της χώρας, έτσι ώστε

να επιτυγχάνεται σημαντική αύξηση της παραγωγής και της απασχόλησης με την αύξηση των εξαγωγών και την εξοικονόμηση αξιόλογου ποσού συναλλάγματος ή τη δημιουργία αξιόλογης εισροής συναλλάγματος, και η αξία των οποίων σε κάθε περίπτωση δεν υπερβαίνει το ποσό των 90.000.000 δρχ. Η αξία της επενδύσεως νοείται κάθε δαπάνη αναφερόμενη στην επένδυση εκτός από τα μετρητά κεφαλαίου κινήσεως επεχειρήσεως.

Υπάρχει αδυναμία πραγματοποιήσεως επενδύσεων, ιδιαίτερα στο Δευτερογενή τομέα παραγωγής, ακόμη διαπιστώνεται ανάγκη κάλυψης των ελλειμάτων στο ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών (πληρωμών).

Όσο αφορά την αξία των επενδύσεων διαπιστώνουμε μία πολιτική κινήτρων, που έχει σαν σκοπό, να βοηθήσει στη δημιουργία Μεγάλων μονάδων στο Δευτερογενή Τομέα παραγωγής.

Ένα σημαντικό ζήτημα επίσης, είναι και το γεγονός του από ποιούς κρίνεται το αν η υποβληθείσα πρόταση για επένδυση είναι όντως παραγωγική ή όχι.

Εδώ διαπιστώνεται για μία ακόμα φορά, το φαινόμενο της παραπομπής ενός τόσο σημαντικού ζητήματος όπως είναι οι παραγωγικές επενδύσεις σε επιτροπή.

Η Επιτροπή αυτή είναι η Επιτροπή του νόμου 2687/53.

Η Σύσταση των Επιτροπών, είναι μία διαδικασία καθόλα αφανής και το γεγονός ότι οι όροι λειτουργίας των επιτροπών καθώς και τα αποτελέσματα των εργασιών τους είναι ορθά αμφισβητήσιμες καταστάσεις.

Είναι χρονοβόρες οι Επιτροπές και οι γνωματεύσεις τους είναι πολλές φορές ανασταλτικός παράγοντας για να επιτευχθούν κάποια θετικά αποτελέσματα.

Ο Νόμος 4171/61, θεσπίζει διατάξεις που αφορούν την επέκταση εγκαταστάσεων και τις εντάσσει στις παραγωγικές επενδύσεις, εφόσον η αξία τους είναι μέχρι 30.000.000 δρχ. Η πολιτική επενδυτικών κινήτρων, στο νόμο αυτό εντοπίζε-

ται πρώτα και κύρια σε μία σειρά πάσης φύσεως και μορφής ευνοϊκών φοροαπαλλαγών για τους υποψήφιους επενδυτές. Απαλλάσσονται οι υποψήφιοι επενδυτές από παντός φόρου, τελών χαρτοσήμου, εισφοράς δικαιώματος ή άλλης επιβάρυνσης υπέρ του Δημοσίου, ή υπέρ Τρίτων (Δήμων, Κοινοτήτων, Ταμείων Οργανισμών ή άλλου οποιουδήποτε νομικού προσώπου Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου), τα κάτωθι είδη παραγόμενα ή μη από την εγχώρια βιομηχανία αναγκάια ή χρήσιμα για την ενέργεια μελετών ερευνών, κατασκευών και ανέγερση των πρώτων εγκαταστάσεων.

Ακολουθεί παράθεσις των ειδών που απαλλάσσονται.

Τα υφιστάμενα τέλη, εισφορές δικαιώματα και λοιπές επιβαρύνσεις για την άδεια σκοπιμότητας, εγκαταστάσεως, λειτουργίας των μηχανημάτων ή των επιχειρήσεων κατασκευής οδών προσπελάσεως και λοιμενικών έργων και παρόμοιων εργασιών, ορίζονται σε ανώτατο όριο και για κάθε άδεια 8.000 δρχ. πρὸς το Δημόσιο, και 2.000 δρχ. για κάθε τρίτων. Τα υφιστάμενα τέλη, εισφορές δικαιώματα και άλλες επιβαρύνσεις υπέρ του Δημοσίου και τρίτων, επί των συμβάσεων εργολαβίας για την κατασκευή και συναρμολόγηση των εγκαταστάσεων στην επαρχία, περιορίζονται στο 1/10 αυτών. Η παράθεση των παραπάνω ειδικών διατάξεων, είναι ενδεικτική του γεγονότος της έκτασης που παίρνουν οι πάσης φύσεως φοροαπαλλαγές.

Ο νόμος αυτός παρέχει περισσότερο κίνητρα φορολογικά. Οι διατάξεις του νόμου 2687/53, όπως αυτές τροποποιούνται και συμπληρώνονται ισχύουν και εφαρμόζονται σε αναλογία και επί των πρώτων υλών που εισάγονται από την εγχώρια βιομηχανία και βιοτεχνία και χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή ετοιμών προϊόντων, και διατέθηκαν στους δικαιούχους κατά τις διατάξεις μερικής ή ολικής σπαλλαγής δασμών και λοιπών φόρων, για τα εξωτερικού εισαγόμενα όμοια προϊόντα της συτής διαθέσεως εξομοιουμένης πρὸς την εξαγωγή.

Οι Συμβάσεις Δανείων ή Πιστώσεων που παρέχονται από αλ-

λοδαπές Τράπεζες καθώς και αλλοδαπές επιχειρήσεις κατασκευής μηχανημάτων οι οποίες δεν διατηρούν μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα, προς ημεδαπές βιομηχανικές ή μεταλλευτικές επιχειρήσεις και η εξόφληση τούτων απαλλάσσονται από κάθε φοροτέλους, εισφοράς, δικαϊώματος ή άλλης επιβάρυνσης υπέρ του Δημοσίου ή Τρίτων.

Το ίδιο ισχύει και για τους τόκους των παραπάνω δανείων, οι οποίοι απαλλάσσονται από τη φορολογία. Οι τόκοι των Δανείων και Πιστώσεων που έχουν συναφθεί για το χρονικό διάστημα μέχρι της λήξεως της χρήσης μέσα της οποίας αρχίζει η παραγωγική δράση αυτής, λογίζονται ως έξοδα πρώτης εγκατάστασης και αποσβένονται αυτά 20% αυτών ετησίως, μέσα σε κάθε από τις 5 επόμενες εταιρικές χρήσεις.

Επίσης η επιτροπή του Νόμου 2687/53 μπορεί να παρέχει τις δυνατότητες εξαγωγής συναλλάγματος για την απόκτηση ευρεσιτεχνιών, ερευνών, σχεδίων μηστικών βιομηχανικών μεθόδων και τέτοιων ή άλλης ανάλογου ιδιοκτησίας που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν στην Ελλάδα.

Σε άρθρα του νόμου 4171/61, ορίζονται ότι "οι γαιάνθρακες, το μεταλλουργικό κώκ, και τα μεταλλεύματα τα εισαγόμενα από τις μεταλλουργικές επιχειρήσεις για τις ανάγκες της Βιομηχανικής τους παραγωγής απαλλάσσονται από δασμούς, φόρους τελών, χαρτοσήμου ή άλλων επιβαρύνσεων υπέρ του Δημοσίου ή Τρίτων.

Σε ένα άρθρο του νόμου 4171/61, ορίζονται γενικά για τις απαλλοτριώσεις με σκοπό τη δημιουργία στις απαλλοτριωμένες εκτάσεις, των κυρίων ή βοηθητικών εγκαταστάσεων των επιχειρήσεων των υποψηφίων επενδυτών.

Αλλοδαπές τεχνικές επιχειρήσεις που εγκαθίστανται στην Ελλάδα κατόπιν σχετικής εγκρίσεως με απόφαση των Υπουργών Συντονισμού και Οικονομικών, απολαμβάνουν δασμολογικές και φορολογικές διευκολύνσεις, με τον όρο ότι το προσωπικό των επιχειρήσεων αυτών αποτελείται κατά τα 4/5 τουλάχιστον του συνόλου του προσωπικού και κατά τα 3/5 τουλάχιστον κατά κατηγορία προσωπικού από Έλληνες υπήκοους.

Ακόμη ρυθμίζονται ζητήματα όπως η υπερωριακή απασχόληση του προσωπικού των εν λόγω επιχειρήσεων.

Επίσης ρυθμίζονται θέματα Συμβάσεων μεταξύ του Δημοσίου και αλλοδαπών Τεχνικών επιχειρήσεων. Σ'ένα άρθρο του νόμου αυτού, εξομοιώνονται οι Ελληνικές επιχειρήσεις με τις Ξένες, και ισχύει και για αυτούς, το σχεδόν αποικιακό καθεστώς, τις κάθε φύσεως διευκολύνσεις και απαλλαγές. Κλείνοντας τη μελέτη του Νόμου 4171/61, συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι η φιλοσοφία του δεν διαφέρει σε γενικές γραμμές από του προκοτόχου του, τον 2687/53, αλλά και από άλλα νομοθετήματα της δεκαετίας του '50 πάνω στο καυτό για την ανάπτυξη της Ελληνικής Οικονομίας Ζήτημα, των παραγωγικών επενδύσεων.

Υπάρχει μία φυσική τάση εκσυγχρονισμού του, όμως υπαγορεύεται από τις καινούργιες Οικονομικές Διεθνείς Συγκυρίες που διαμορφώνονται στην δεκαετία του '60, και που στρέφουν τις πολυεθνικές κύρια επιχειρήσεις στην αναζήτηση πρώτα και κύρια Αγορών Εργασίας, με πολύ χαμηλό κόστος.

Στην Ελληνική Οικονομία στα τέλη της δεκαετίας του '60, παρατηρείται μία αύξηση ανοδική τάση του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (ΑΕΠ), και κατά συνέπεια υπάρχει μία "άνθιση" των Ελληνικών και Ξένων Επιχειρήσεων.

Όμως όλη αυτή η κατάσταση θα ανατραπεί με την πετρελαϊκή κρίση του '73, για ν'αποδειχθεί για άλλη μία φορά ότι η Ελληνική Οικονομία στηρίζεται σε "ξύλινα πόδια".

γ. Α.Ν. 89/67 "Περί εγκατάστασης στην Ελλάδα αλλοδαπών Εμποροβιομηχανικών Εταιρειών".

Με τον αναγκαστικό νόμο 89/67 προσφέρεται μία σειρά κινήτρων για εγκατάσταση στην Ελλάδα, αλλοδαπών Εμποροβιομηχανικών Εταιρειών οποιουδήποτε τύπου ή μορφής που λειτουργούν νόμιμα στην έδρα τους, και το αντικείμενο των εμπορικών εργασιών τους βρίσκεται εκτός Ελλάδος.

Τα κίνητρα τα οποία δίνονται είναι τα ακόλουθα :

1. Επιτρέπεται η χορήγηση, στο αλλοδαπό προσωπικό των εταιρειών, άδειας εργασίας και παραμονής στην Ελλάδα, για χρονικό διάστημα δύο ετών με δυνατότητα να παραταθεί επί ίσο διάστημα.
2. Επιτρέπεται η ατελής εισαγωγή και κυκλοφορία αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης στο υπαλληλικό προσωπικό των παραπάνω εταιρειών, χωρίς υποχρέωση σφραγίσεως κατά την έξοδο τους από την Ελλάδα, εφόσον είναι βέβαιο ότι η έξοδος του υπαλλήλου είναι προσωρινή και η σύμβαση προσφοράς των υπηρεσιών του υπαλλήλου προς την εταιρεία είναι σε ενέργεια.
Όμοια επιτρέπεται η ατελής εισαγωγή των οικουσκευών των αλλοδαπών υπαλλήλων κατά τη διάρκεια παραμονής τους στην Ελλάδα.
3. Επιτρέπεται η χορήγηση στο παραπάνω προσωπικό πιστοποιητικό φορολογικής ενημερότητας.
4. Απαλλάσσονται από το φόρο εισοδήματος και κάθε τέλους, φόρους ή κρατήσεις υπέρ του Δημοσίου, το εισόδημα που αποκτήθηκε από εργασίες των εταιρειών αυτών. Την ίδια απαλλαγή απολαμβάνει και το υπαλληλικό αλλοδαπό προσωπικό των επιχειρήσεων τούτων.
5. Απαλλάσσεται από καταβολή δασμών, φόρων, τέλος χαρτοσήμου, εισφορές, φόρου κύκλου εργασιών, φόρου πολυτέλειας και κάθε άλλη κράτηση υπέρ του δημοσίου, ο εξοπλισμός των επιχειρήσεων αυτών, για τα γραφεία τους στην Ελλάδα.

6. Επιτρέπεται στις προαναφερόμενες αλλοδαπές επιχειρήσεις να ταχυδρομούν συστημένες επιστολές στο εξωτερικό χωρίς να τις προσκομίζουν στο ταχυδρομείο για έλεγχο, εφόσον αναγράφεται στο φάκελο της επιστολής η σφραγίδα της εταιρείας ή η υπογραφή του Διευθυντή της.
7. Ακόμη επιτρέπεται η χωρίς διστυπώσεις εισαγωγή και εξαγωγή δειγμάτων που δεν έχουν εμπορική αξία, των εταιρειών αυτών.
8. Ο νόμος 2190 άρθρο 53α περί τήρησης βιβλίων στην Ελληνική γλώσσα των αλλοδαπών Ανωνύμων Εταιρειών, δεν έχει εφαρμογή για τις Εμποροβιομηχανικές Επιχειρήσεις που δημιουργήθηκαν με τον Α.Ν.89/67.

δ. Α.Ν. 378/68

Ο Α.Ν. 378/68 συμπληρώνει τον Α.Ν. 89/67, εισάγοντας στις διατάξεις του, τις αλλοδαπές ναυτιλιακές επιχειρήσεις. Τα κίνητρα που απολαμβάνουν οι ναυτιλιακές αυτές επιχειρήσεις είναι τα κίνητρα που πρόσφερε ο Α.Ν. 89/67 στις Εμποροβιομηχανικές αλλοδαπές Εταιρείες δηλαδή: απαλλαγή από το φόρο εισοδήματος και κάθε άλλο φόρο ή κράτηση του εισοδήματος που αποκτείνεται από εργασίες των παραπάνω Εταιρειών, απαλλαγή φορολογική των πλοιοκτητών, εφοπλιστών που εκμεταλλεύονται πλοία αυτών των Εταιρειών, καθώς και απαλλαγή φορολογική του αλλοδαπού υπαλληλικού προσωπικού κ.λ.π., σύν ένα καινούργιο κίνητρο που σφοδρά την ατελή εισαγωγή και κυκλοφορία αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης για το υπαλληλικό προσωπικό, (υπό τον περιορισμό ότι κάθε υπάλληλος δικαιούται την εισαγωγή και κυκλοφορία ενός μόνο αυτοκινήτου).

ε. Νόμος 814/1978

Με το Ν. 814/78 τροποποιείται ο Α.Ν. 378/68 και ειδικότερα άρθρα του που αφορούν την παροχή κινήτρων. Τα γραφεία ή υποκαταστήματα αλλοδαπών ναυτιλιακών επιχειρήσεων που εγκαθίστανται στην Ελλάδα και ασχολούνται αποκλειστικά με τη διαχείριση, εκμετάλλευση, ναύλωση, ασφάλιση, διακανονισμό αβαριών, μεσιτεία αγοραπώλησης ή ναυπήγησης : πλοίων υπό Ελληνική ή ξένη σημαία άνω των χιλίων (1000) κόνων ολικής χωριτικότητας, απολαμβάνουν τις παρακάτω διευκολύνσεις:

1. Απαλλάσσεται από κάθε φόρο, τέλους εισφοράς ή κρατήσεις υπέρ του Δημοσίου το εισόδημα που αποκτήθηκε από εργασίες των παραπάνω γραφείων.

2. Χορηγείται στο αλλοδαπό προσωπικό των επιχειρήσεων τούτων άδεια εργασίας στην Ελλάδα για δύο έτη, με δυνατότητα να παρατείνεται κατ'επιλογή απεριόριστα, εφόσον η αίτηση για παράταση συνοδεύεται από βεβαίωση της επιχείρησης ότι ο αιτών αλλοδαπός ανήκει εις το προσωπικό αυτής.

3. Επιτρέπεται η ταχυδρόμηση συστημένων επιστολών στο εξωτερικό χωρίς προσκόμισής τους στο Ταχυδρομείο για έλεγχο, αφού στο φάκελο της επιστολής υπάρχει η σφραγίδα της επιχείρησης.

Καταργούνται όμως όλες οι δασμολογικές και φορολογικές απαλλαγές επιβατικών αυτοκινήτων, εισαγομένων υπό υπαλλήλων ναυτιλιακών επιχειρήσεων, που ορίζονται με τον προηγούμενο αναγκαστικό νόμο.

-στ. Π.Δ. 170/86

Τα τελευταία χρόνια μετά την σύνδεση της χώρας με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, θεσπίστηκε το Π.Δ. 170/86, το οποίο αναφέρεται στην κίνηση κεφαλαίων μεταξύ Κοινοτήτων.

Το Βασικό κίνητρο που προσφέρεται με το παρόν προεδρικό διάταγμα, είναι οι συναλλαγματικές διευκολύνσεις.

Ειδικότερα :

Η Τράπεζα της Ελλάδος χορηγεί κάθε έγκριση συναλλάγματος που απαιτείται για τη σύναψη ή την εκτέλεση των συναλλαγών και για τις μεταφορές συναλλάγματος μεταξύ κατοίκων των κρατών μελών οι οποίες συνδέονται με τις κινήσεις κεφαλαίων που εμφανίζονται στους πίνακες 1 και 2.

Πίνακας 1

Άμεσες επενδύσεις εξαιρουμένων των καθαρά χρηματιστικών επενδύσεων που πραγματοποιούνται μόνο προς τον σκοπό εξασφάλισης στους δανειστές, με τη δημιουργία επιχείρησης ή τη συμμετοχή σε επιχείρηση που βρίσκεται σε άλλη χώρα, μιάς εμμέσου προσβάσεως στη χρηματαγορά ή στην κεφαλαιαγορά της χώρας αυτής.
Ρευστοποίηση των αμέσων επενδύσεων.

Ετήσιες μεταφορές δεσμευμένων κεφαλαίων προς άλλο κράτος-μέλος από μη κάτοικο κάτοχο του λογαριασμού, μέχρι ενός ποσού ή μέχρι ενός ποσοστού του συνόλου των στοιχείων ενεργητικού, ομοίου για όλους τους αιτούντες και καθοριζομένου από το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος.
Μεταφορές στο εξωτερικό ασημάντων ποσών.
Χορήγηση και εξόφλη-

Μεταφορές συναλλάγματος εις εκτέλεση συμβάσεων ασφαλίσεως καθ' όσον οι συμβάσεις αυτές τυγχάνουν του ευεργετήματος της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών εις εκτέλεση των άρθρων 59 και επομένων της συνθήκης.
Φόροι κληρονομίας.
Αποζημιώσεις (εφ' όσον έχουν χαρακτήρα κεφαλαίου).
Επιστροφές πραγματοποιούμενες σε περί-

Επενδύσεις σε ακίνητα.	ση πιστώσεων συνδεδεμένων με εμπορικές συναλλαγές ή με παροχές υπηρεσιών, στις οποίες συμμετέχει κάτοικος βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων Εγγυήσεις άλλες εξασφαλίσσεις και δικσιώματα ενεχύρου και μεταφορές συναλλάγματος σχετικές με αυτές συνδεδεμένες με τις βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες πιστώσεις που αναφέρονται σε εμπορικές συναλλαγές ή σε παροχές υπηρεσιών στις οποίες συμμετέχει κάτοικος. συνδεδεμένες με μακροπρόθεσμο δάνεια που αποσκοπούν στη δημιουργία ή στη διατήρηση οικονομικών δεσμών.	πτωση ακύρωσης συμβάσεων ή αχρεωστήτως γενομένων πληρωμών (εφόσον έχουν χαρακτήρα κεφαλαίου). Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας Διπλώματα ευρεσιτεχνίας, σχέδια, κατατεθέντα σήματα και εφευρέσεις (μεταβιβάσεις και μεταφορές συναλλάγματος που προκύπτουν από τέτοιες εκχωρήσεις).
Κινήσεις Κεφαλαίων προσωπικού χαρακτήρα.		
Δωρεές και χορηγήσεις πάσης φύσεως		
Προΐκες		
Κληρονομίες		
Διακανονισμός χρεών από μετανάστες στη χώρα προέλευσής τους		
Μεταφορές κεφαλαίων που ανήκουν σε κατοίκους που μεταναστεύουν.		
Μεταφορές κεφαλαίων που ανήκουν σε μετανάστες που επιστρέφουν στη χώρα προέλευσής τους.		
Μεταφορές των αποταμιεύσεων των εργατών, κατά τη διάρκεια παραμονής τους.		
Κλιμακούμενες μεταφορές δεσμευμένων κεφαλαίων που ανήκουν σε μη κατοίκους από τους κατόχους τους σε περίπτωση ειδικής ανάγκης.		

Μεταφορές των απαιτούμενων χρηματοδοτικών μέσων για την εκτέλεση των παροχών υπηρεσιών.

Συνέχεια ο Πίνακας 1

Η χρησιμοποίηση του προϊόντος ρευστοποίησης των εις την αλλοδαπή στοιχείων ενεργητικού που ανήκουν σε κατοίκους πρέπει να επιτρέπεται τουλάχιστον μέσα στα όρια των υποχρεώσεων που αποδέχθησαν τα κράτη-μέλη.

Πίνακας 2

Πράξεις επί τίτλων

Απόκτηση από μη κατοίκους εθνικών τίτλων, που είναι διαπραγματεύσιμοι σε χρηματιστήριο (εξαιρουμένων των μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων) και επαναπατριsmός του προϊόντος της ρευστοποίησής τους.

Απόκτηση από κατοίκους ξένων τίτλων που είναι διαπραγματεύσιμοι σε χρηματιστήριο και χρησιμοποίηση του προϊόντος της ρευστοποίησής τους, εξαιρουμένης της απόκτησης ομολογιών που έχουν εκδοθεί σε ξένη αγορά και είναι εκφρασμένες σε εθνικό νόμισμα, εξαιρουμένων των μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων.

Υλικές μεταφορές των προαναφερθέντων τίτλων.

Με αποφάσεις του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας χορηγείται κάθε έγκριση συναλλάγματος που απαιτείται για τη σύναψη ή την εκτέλεση συναλλαγών και για τις μεταφορές συναλλάγματος μεταξύ κατοίκων κρατών-μελών οι οποίες συνδέονται με τις Κινήσεις των Κεφαλαίων που απαριθμούνται στον Πίνακα 3.

Πίνακας 3

Έκδοση και τοποθέτηση τίτλων εγχωρίας επιχείρησης σε ξένη κεφαλαιαγορά

Έκδοση και τοποθέτηση τίτλων αλλοδαπής επιχείρησης στην εθνική κεφαλαιαγορά

Πράξεις επί τίτλων

Απόκτηση από μη κατοίκους εθνικών τίτλων που δεν είναι διαπραγματεύσιμοι σε χρηματιστήριο και επαναπατρισμός του προϊόντος της ρευστοποίησής τους

Απόκτηση από κατοίκους ξένων τίτλων που δεν είναι διαπραγματεύσιμοι σε χρηματιστήριο και χρησιμοποίηση του προϊόντος της ρευστοποίησής τους

Απόκτηση από μη κατοίκους μεριδίων ξένων αμοιβαίων κεφαλαίων που είναι διαπραγματεύσιμα σε χρηματιστήριο και χρησιμοποίηση του προϊόντος της ρευστοποίησής τους

Απόκτηση από μη κατοίκους μεριδίων εθνικών αμοιβαίων κεφαλαίων που είναι διαπραγματεύσιμα σε χρηματιστήριο και επαναπατρισμός του προϊόντος της ρευστοποίησής τους

Απόκτηση από κατοίκους ξένων ομολογιών που είναι διαπραγμα-

τορήγηση και εξόφληση πιστώσεων, συνδεδεμένων με εμπορικές συναλλαγές ή με παροχές υπηρεσιών στις οποίες συμμετέχει κάτοικος μακροπροθέσμων

Χορήγηση και εξόφληση πιστώσεων, συνδεδεμένων με εμπορικές συναλλαγές ή με παροχές υπηρεσιών στις οποίες συμμετέχει κάτοικος μεσοπροθέσμων και μακροπροθέσμων

Χορήγηση και εξόφληση δανείων και πιστώσεων, μη συνδεδεμένων με εμπορικές συναλλαγές ή με παροχές υπηρεσιών μεσοπροθέσμων και μακροπροθέσμων

Εγγυήσεις άλλες εξασφαλίσεις και δικαιώματα ενεχύρου και μεταφορές συναλλάγματος σχετικές με αυτές, συνδεδεμένες με τις μακροπρόθεσμες πιστώσεις που αναφέρονται σε εμπορικές συναλλαγές ή σε παροχές υπηρεσιών στις οποίες συμμετέχει κάτοικος

τις μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες πιστώσεις που αναφέρονται σε εμπορικές συναλλαγές ή σε παροχές υπηρεσιών στις οποίες δεν συμμετέχει κάτοικος

Συνέχεια ο Πίνακας 3

τεύσιμες σε χρηματιστήριο, οι οποίες έχουν εκδοθεί σε ξένη αγορά και είναι εκφρασμένες σε εθνικό νόμισμα	Υλικές μεταφορές των προαναφερθέντων τίτλων	τα μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα δάνεια και πιστώσεις που δεν συνδέονται με εμπορικές συναλλαγές, ή με παροχές υπηρεσιών
--	---	---

Αν η ελεύθερη Κίνηση αυτών των Κεφαλαίων παρεμποδίζει την πραγματοποίηση των στόχων της οικονομικής πολιτικής, τότε είναι δυνατό να διατηρηθούν ή να επαναφερθούν στις εν λόγω Κινήσεις Κεφαλαίων συναλλαγματικοί περιορισμοί, κατόπιν αποφάσεως του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας.

Εμφανές είναι ότι το αποτέλεσμα του Π.Δ. 170/86, δηλαδή κατά πόσο θα έχουμε εισροή κεφαλαίων στην Ελλάδα, ή αντίθετα εκροή, θα εξαρτηθεί από την δυνατότητα της χώρας μας να πείσει τους επενδυτές ότι τα κεφάλαιά τους δεν διέρχονται κανένα κίνδυνο αλλά αντίθετα, κάτω από τις Ελληνικές φυσικοοικονομικοκοινωνικοπολιτικές συνθήκες θα έχουν έναν υψηλό βαθμό απόδοσης.

Με αυτό το Π.Δ. κλείνει η σειρά των νομοθετικών ρυθμίσεων για προσέλκυση ξένων κεφαλαίων που έγιναν μέχρι το 1986. Στο επόμενο κεφάλαιο θα ασχοληθούμε με την πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης που ξεκίνησε με αφετηρία τον νόμο 4458/65.

Γ' Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο

" Μέτρα Περιφερειακής Ανάπτυξης "

1. Γενικά :

Μετά το 1960 οι Ελληνικές Κυβερνήσεις άσκησαν περιφερειακή πολιτική, για να επηρεάσουν τη χωροταξική κατανομή των επενδύσεων προς την κατεύθυνση της ανακοπής της τάσης συγκέντρωσης των βιομηχανικών μονάδων στην περιφέρεια της πρωτεύουσας και την εγκατάσταση μεγαλύτερου αριθμού απ' αυτές στην επαρχία.

Κύριο χαρακτηριστικό της ασκηθείσης πολιτικής ήταν η παροχή προς την βιομηχανία πάσης φύσεως χρηματοοικονομικών κινήτρων.

Παρόλα αυτά στην περίοδο αυτή δεν σημειώθηκε σχεδόν καθόλου πρόοδος στην περιφερειακή οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδος, οι περιφερειακές ανισότητες μεγάλωναν με συνεχή αυξανόμενο ρυθμό τα τελευταία χρόνια.

Η οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας χαρακτηρίζεται από πολύ ανισόμερη περιφερειακή διάρθρωση, τόση ώστε θα μπορούσε να εκφραστεί με τη σχέση "κέντρο-περίμετρος", όπου το κέντρο έχει επιβάλει μία σχέση εξάρτησης στην περίμετρο υποτάσσοντάς την έτσι στα συμφέροντα και τις ανάγκες του. Το γεγονός ότι η αντίθεση "κέντρο-περίμετρος" δημιουργήθηκε ήδη τον περασμένο αιώνα και ότι το περιεχόμενο της αντίθεσης αυτής παραμένει το ίδιο, παρά την αλλαγή της μορφής της, είναι κάτι που θα εξετάσουμε στο επόμενο κεφάλαιο. Η υιοθέτηση λοιπόν της πολιτικής των "αντίπαλων" πόλεων βασίστηκε πάνω σε μία απλουστευμένη θεώρηση του προβλήματος της ελληνικής περιφερειακής ανάπτυξης που απλώς διέκρινε δύο πράγματα: 1) την ανάγκη αποκέντρωσης και τη δημιουργία περιφερειακών πόλεων ανάπτυ-

ξης.

2). Την υπερδιόγκωση της πρωτεύουσας και την ερήμωση της επαρχίας.

Θέτοντας σαν στόχο τα παραπάνω προτείνει για τη λύση του προβλήματος μία σειρά μέτρων για τον επηρεασμό της κατανομής της βιομηχανικής δραστηριότητας υπέρ των επαρχιακών βιομηχανικών κέντρων. Η ορθολογική πολιτική συνίσταται φυσικά στο σχεδιασμό ισχυρών χρηματοοικονομικών κινήτρων υπέρ της επαρχιακής βιομηχανίας, τα οποία καθιερώθηκαν ήδη με το νέο νόμο περιφερειακών κινήτρων 1262/82.

Τα αναπτυξιακά κίνητρα που ισχύουν σήμερα στη χώρα μας, έχουν τους ακόλουθους βασικούς σκοπούς και στόχους:

α). Την προώθηση "παραγωγικών" δραστηριοτήτων, συνήθως με την ενθάρρυνση των επενδύσεων. Τι είναι παραγωγική δραστηριότητα σαν έννοια του νόμου μόνο από τον 1116/81 και από τον αντικαταστάτη του 1262/82, ορίζεται, ενώ στους προηγούμενους εξαρτάται από τον τόπο και το χρόνο δηλαδή αόριστα.

β). Τον εκσυγχρονισμό της τεχνολογίας των μέσων παραγωγής. Εδώ θα πρέπει να αναφέρουμε και το εξής: ενώ έως το 1980 γίνεται λόγος για εκσυγχρονισμό της βιομηχανίας με τις νέες μεθόδους, νέα μηχανήματα κ.λ.π., πουθενά δεν αναφέρονται χρηματοδοτήσεις για ερευνητικά προγράμματα και για την προώθηση της βιομηχανικής έρευνας και ανάπτυξης. Μόνο στον τελευταίο νόμο 1262/82, γίνεται λόγος για χρηματοδότηση ερευνητικών προγραμμάτων.

γ). Την μείωση της άνισης κατανομής των "παραγωγικών" δραστηριοτήτων στο χώρο αποκέντρωση και ανάπτυξη των φτωχών και προβληματικών περιοχών.

δ). Την προστασία του περιβάλλοντος από τη ρύπανση.

Η παράθεση των μέτρων περιφερειακής ανάπτυξης περιορίζεται βέβαια στους κυριότερους νόμους και Ν.Δ. Κριτήριο αξιολόγησης ήταν το περιεχόμενο το οποίο είναι ίδιο σε όλα.

Κυρίως κατά την περίοδο 1967-1975 που εκδόθηκαν πλήθος Ν.Δ. χωρίς διαφοροποιήσεις και ουσιαστικό περιεχόμενο. Ιδιαίτερη ανάλυση γίνεται στον 1262/82, ο οποίος αντικαθιστά τους προηγούμενους και θέτει κάποια νέα μέτρα αντιμετώπισης του προβλήματος "περιφερειακή - ανάπτυξη-εκβιομηχάνιση.

2. Μέτρα Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Σε χωροταξικό επίπεδο μέχρι την δημιουργία του παρακάτω νόμου, δεν είχε γίνει ουσιαστικά τίποτα, και αντίθετα παρατηρείται μία έντονη συμφόρηση των επιχειρήσεων στο Λεκανοπέδιο Αττικής, η οποία ενώ σε πρώτη φάση δεν δημιουργεί πρόβλημα, τουλάχιστον μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 60, στις αρχές της δεκαετίας του '70, και φτάνοντας μέχρι το 75-76 το πρόβλημα αρχίζει να γίνεται πió έντονο με αποκορύφωμα την διασάλευση της οικολογικής ισοροπίας στο Λεκανοπέδιο Αττικής το 1979 με 1980 και τη δημιουργία νέφους.

α. Νόμος 4458/65

Ο Νόμος 4458/65, είναι περισσότερο χωροταξικός παρά αναπτυξιακός νόμος, ο οποίος αφορά τις Βιομηχανικές Περιοχές.

Ως Βιομηχανικές Περιοχές ορίζει εκτάσεις με σκοπό εγκαταστάσεως μεμονομένων επιχειρήσεων, ομάδες επιχειρήσεως, και αποθήκες υγρών και αερίων καυσίμων εφόσον συντρέχουν ειδικοί λόγοι, οικονομικής αναστύξεως ή προστασία περιβάλλοντος.

Με προεδρικό διατάγματα αναγνωρίζεται ως Ελεύθερη Ζώνη, ολόκληρη η Βιομηχανική Περιοχή, ή μέρος αυτής. Η λειτουργία και οργάνωση των Ζωνών διέπεται από τις διατάξεις του Νόμου 390/1914, ο οποίος ισχύει μέχρι σήμερα.

Οτιδήποτε έργο χρήσιμο για την εγκατάσταση των επιχειρή-

σεων και την εκτέλεση των έργων οδοποιίας, ιδρεύσεως, αποχετεύσεως, που αποσκοπεί στην οργάνωση της Βιομηχανικής Περιοχής και την κάλυψη των αναγκών διαβιώσεώς της, είναι δυνατό να γίνει και αναγκαστική απαλλοτρίωση προς σκοπό Δημόσιας Ωφελείας.

Τα Νομικά πρόσωπα υποχρεούνται να υποβάλλουν Κανονισμό που θα ρυθμίζει την λειτουργία των ιδρυμένων ή ιδρυθισομένων ΒΙ.ΠΕ.

Με τον Κανονισμό καθορίζονται οι προϋποθέσεις και οι όροι διαθέσεως τμημάτων της ΒΙ.ΠΕ., τα πρόσφα φύσεως δικσιώματα και υποχρεώσεις του φορέα της περιοχής οποιαδήποτε λεπτομέρεια αναγκαία για την οργάνωση και λειτουργία της περιοχής.

Οι προϋποθέσεις είναι δυνατό να διαφέρουν από περιοχή σε περιοχή, ανάλογα την οικονομική ανάπτυξη κάθε διαμερίσματος της χώρας. Οι μελέτες και οι εκτελέσεις έργων κ.λ.π. καλύπτονται εν όλω ή εν μέρει, από το Δημόσιο με επιχορηγήσεις από τον Προυπολογισμό των Δημοσίων Επενδύσεων, με σκοπό την πραγματοποίηση των αναπτυξιακών έργων.

Σημαντικές Διευκολύνσεις και Κίνητρα παρέχονται στις επιχειρήσεις, που εγκαθίστανται μέσα στις Βιομηχανικές Περιοχές.

Ο νόμος 4458/65 στο άρθρο 4 παρέχει τα εξής κίνητρα:

ι). Φορολογικά Κίνητρα.

α). Απαλλαγές από έξοδα για επιχειρήσεις που εγκαθίστανται στις Βιομηχανικές Περιοχές.

Η αγορά οικοπέδου και γενικά κάθε εμπράγματα ή ενοχική δικαιοπραξία που αφορά έκταση μέσα στις ΒΙ.ΠΕ., απαλλάσσεται από το φόρο μεταβίβασης ή κάθε άλλη επιβάρυνση υπέρ του Δημοσίου που κυμαίνεται από 9,3%-13,4% επί της αξίας του οικοπέδου συν ο Δημοτικός Φόρος, δικαιώματα συμβολαιογράφου για την αγορά οικοπέδου, τα οποία είναι 1% επί της αξίας του οικοπέδου καταβαλλομένης συμβολικά δα-

πάνης 3.000 δρχ. μόνο, δικαιώματα του υποθηκοφύλακα για τη μεταγραφή, τα οποία είναι 2% επί της αξίας του οικοπέδου καταβαλλομένης συνολικά δαπάνης 1.000 δρχ. μόνο.
β). Απαλλαγή φόρου μεταβίβασης και φόρου εισοδήματος για επιχειρήσεις μεταφερόμενες και εγκαθιστάμενες σε ΒΙ.ΠΕ. απαλλάσσονται της καταβολής:

- φόρου μεταβιβάσεως

και

- φόρου εισοδήματος

Για το ποσό που εισπράχθηκε από την εκποίηση των μέχρι της μεταφοράς κατεχομένων υπ'αυτών οικοπέδων, ακινήτων, και λοιπών εγκαταστάσεώς τους υπό τον όρο ότι το προϊόν της εκποίησης θα χρησιμοποιηθεί στο σύνολό του για τις εγκαταστάσεις εντός της ΒΙ.ΠΕ, και ότι η επιχείρηση αυτή δεν θα παύσει να λειτουργεί για μία 5ετία από της τελευταίας εκποιήσεώς της.

Τα ανωτέρω δεν ισχύουν για επιχειρήσεις που μεταφέρονται σε ΒΙ.ΠΕ. της Θεσσαλονίκης και της τέως Διοικήσεως Πρωτεύουσας.

ιι). Χρηματοδοτικά Κίνητρα.

Εκτός από τα φορολογικά κίνητρα, ο νόμος 4458/65 παρέχει και χρηματοδοτικά κίνητρα.

Το σπουδαιότερο είναι ο περιορισμός των εξόδων δανεισμού ή άλλων συμβάσεων χρηματοδότησης και πράξεων σύστασης ή εξάλειψης, υποθήκης ή προσημείωσης για επιχειρήσεις που είναι εγκαταστημένες ή εγκαθίστανται σε ΒΙ.ΠΕ.

Τα ισχύοντα τέλη ή εισφορές, που θα επιβληθούν στο μέλλον ή δικαιώματα ή λοιπές επιβαρύνσεις υπέρ του Δημοσίου και παντός τρίτου, για συμβάσεις δανεισμού ή άλλης συμβάσεως χρηματοδοτήσεως, καθώς και για σύσταση ή εξάλειψη υποθήκης ή σύμβαση ενεχύρου για ασφάλεια των πλοίων

δανείων, ή άλλων χρηματοδοτήσεων και των τόκων τους, περιορίζονται στο ένα πέμπτο (έτσι π.χ. σε μία δανειστική σύμβαση εταιρείας, τα έξοδα περιορίζονται στο 0,8% αντί του ισχύοντος 3,9% επί του δανειζόμενου ποσού). Λειτουργικά Κίνητρα.

Το Λειτουργικό Κίνητρο που παρέχει ο νόμος αυτός είναι, οι απλουστεύσεις διαδικασιών στην εγκατάσταση επιχειρήσεων σε ΒΙ.ΠΕ. (Π.Δ. 279/1981 κατ' εφαρμογή του άρθρου 29 του Ν. 1116/81 που ισχύει με βάση το άρθρο 25 του Ν.1262/82). Οι μονάδες που εγκαθίστανται μέσα στις ΒΙ.ΠΕ. δεν χρειάζονται τις προβλεπόμενες υπό των κειμένων διατάξεων άδειες εγκατάστασης και επέκτασης παρά μόνο την άδεια λειτουργίας.

β. Νόμος 147/67

Ο 147/67 είναι Συμπληρωματικός Νόμος περί κινήτρων που δίνονται για βιομηχανικές επενδύσεις. Το Δημόσιο βοηθά τις επιχειρήσεις, προκειμένου να δημιουργήσουν βιομηχανικές επενδύσεις, με την κάλυψη μέρους της επιβάρυνσεως από τους τόκους ομολογιακών δανείων ή πιστώσεων που χορηγούνται από Τραπεζιτικά ιδρύματα.

Το ποσό της ενίσχυσης δεν μπορεί να υπερβεί τις 4 ποσοστιαίες μονάδες του συνομολογουμένου επιτοκίου. Αυτό είναι εξάλλου και το σημαντικότερο χρηματοδοτικό κίνητρο που παρέχει ο Νόμος 147/67.

Με συγκεκριμένη απόφαση καθορίζονται τα ποσά που πρέπει να καταβληθούν από τις Επιχειρήσεις στο Δημόσιο, ο χρόνος καταβολής, και οποιαδήποτε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

Η δαπάνη επενδύσεως για πάγιες εγκαταστάσεις, ανέρχεται τουλάχιστο στο ποσό των 10 εκατομμυρίων προκειμένου για ίδρυση, ενώ 5 εκατ. όταν πρόκειται να κάνει επέκταση η επιχείρηση. Εφόσον η επιχείρηση δεν συμμορφώνεται με τους

όρους που έχει θέσει το Δημόσιο, διακρίπεται με απόφαση ή καταβολή των προβλεπομένων ποσών, ενώ τα ήδη καταβληθέντα ποσά επιστρέφονται στο Δημόσιο από την επιχείρηση. Ένα σημαντικό φορολογικό κίνητρο που παρέχει ο Νόμος αυτός είναι, ότι οι συντελεστές αποσβέσεων προσυξάνονται κατ' 50% στο νομό Αττικής, τον Πειραιά, 100% για τις επαρχίες Κορινθίας, Θηβών, Χαλκίδας, Δήμο Λαυρεωτικής, και το Πολεοδομικό Συγκρότημα Θεσσαλονίκης, και 200% για την υπόλοιπη χώρα.

Ακόμα απαλλάσσεται από φόρο εισοδήματος ή τέλους το σύνολο των ετησίων καθαρών κερδών, των βιομηχανικών και μεταλλευτικών επιχειρήσεων μετά από αφαίρεση των κρατήσεων για το σχηματισμό τακτικού αποθεματικού, και για την υπάρχουσα Νομοθεσία, υποχρεωτική διανομή μερίσματος στους μετόχους, εφ' όσον βέβαια το ποσό των κερδών διατίθεται από τις επιχειρήσεις για την απόκτηση νέων εγκαταστάσεων ή την δημιουργία ή την αύξηση του ίδιου κεφαλαίου κινήσεως. Το παραπάνω ποσό για την δημιουργία ιδίου κεφαλαίου δεν μπορεί να υπερβεί το 20%.

Οι ζημίες της διαχειριστικής χρήσεως για τις βιομηχανικές ή μεταλλευτικές επιχειρήσεις, συμψηφίζονται με τα κέρδη που πραγματοποιούν οι επιχειρήσεις στις 5 επόμενες συνεχείς χρήσεις.

Ο Νόμος 147/67 δεν είναι παρά ένας συμπληρωματικός κατά κάποιον τρόπο Νόμος, ο οποίος με τα δύο σημαντικά του κίνητρα το χρηματοδοτικό και φορολογικό, προσπαθεί να ωθήσει τις επιχειρήσεις στην πραγματοποίηση βιομηχανικών παραγωγικών επενδύσεων.

γ. Νόμος 289/76

Ο Νόμος 289/76 δίνει κίνητρα για την ανάπτυξη των παραμε-
θόριων περιοχών.

Στις γενικές διατάξεις του νόμου αυτού, καθορίζεται η Ε' περιοχή προς ενίσχυση περιφερειακής ανάπτυξης και είναι ολόκληρες οι περιφέρειες του Έβρου, Εύβοιας, Ροδόπης, Λέσβου, Χίου, Σάμου και Δωδεκανήσου Βιομηχανικές, Βιοτεχνικές, Μεταλλευτικές, Λατομικές, Τουριστικές, Γεωργικές, Κτηνοτροφικές, Πτηνοτροφικές επιχειρήσεις οι οποίες ιδρύονται στην Ε' περιοχή, ή μεταφέρονται σ' αυτήν από άλλες περιοχές υπάγονται στις διατάξεις του νόμου όταν πληρούν τις προϋποθέσεις και εφόσον πραγματοποιούν νέες παραγωγικές επενδύσεις μέσα στην περιοχή αυτή.

Ως επένδυση στην εφαρμογή αυτού του νόμου, εννοείται μέσα στην περιοχή Ε', η ανέγερση κτηριακών εγκαταστάσεων ή την αγορά ακινήτων ή την απόκτηση καινούργιων μηχανημάτων ή καινούργιων περιουσιακών στοιχείων, χρήσιμα για την ίδρυση, εγκατάσταση, επέκταση και εκσυγχρονισμό της επιχειρήσεως, από άλλη περιοχή μέσα στην Ε' Περιοχή.

Όπως και οι άλλοι νόμοι παρέχει κι αυτός διάφορα κίνητρα, κυρίως χρηματοδοτικά και φορολογικά.

ι). Χρηματοδοτικά κίνητρα.

α). Οι επιχειρήσεις που πραγματοποιούν επενδύσεις δικαιούνται για τον σχηματισμό κεφαλαίου κινήσεως, να εκπέτουν από τα καθαρά κέρδη ποσοστό 25% επί της αξίας των πραγματοποιημένων επενδύσεων.

β). Από τα βιβλία των καθαρών κερδών που προκύπτουν με την αφαίρεση των κρατήσεων για το σχηματισμό τακτικού αποθεματικού ενεργείται η υποχρεωτική διανομή μερίσματος στους μετόχους.

Σε περίπτωση μη πραγματοποιήσεως κερδών κατά τη διαχειριστική χρήση ή έκπτωση επί της αξίας των παγίων

στοιχείων ενεργείται κατά το όλο ή το υπόλοιπο που απομένει αυτής, από τα κέρδη των επομένων διαχειριστικών χρήσεων.

γ). Για μικτές επιχειρήσεις οι εκπτώσεις ενεργούνται επί των κερδών του κλάδου της επιχείρησης. Οι εκπτώσεις που γίνονται προστίθονται στα κέρδη της επιχείρησης και υπόκεινται σε φορολογία.

δ). Στις επιχειρήσεις οι οποίες υπάγονται μέσα στην Ε' περιοχή, εκτός των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, και οι οποίες πραγματοποιούν επενδύσεις μέσα στην περιοχή Ε', παρέχεται κάποια ενίσχυση για την κάλυψη μέρους της δαπάνης ανεγέρσεως των βιομηχανοστασίων και λοιπών κτηριακών εγκαταστάσεων, τα οποία εξυπηρετούν ανάγκες της επιχείρησης.

Η ενίσχυση αυτή είναι έως 40% της δαπάνης ανεγέρσεως των κτηριακών εγκαταστάσεων και δεν μπορεί να υπερβεί σε κάθε περίπτωση το ποσό των 400 δρχ. κατά κυβικό μέτρο.

ιι). Φορολογικά Κίνητρα.

α). Στο νόμο αυτό υπόκειται η μείωση φόρου μεταβιβάσεως ακινήτων. Η μείωση του φόρου μεταβιβάσεως γίνεται με την προϋπόθεση ότι το ακίνητο θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για τις ανάγκες της επιχείρησης για μία πενταετία.

β). Ένα άλλο φορολογικό κίνητρο είναι η μείωση του φόρου κύκλου εργασιών. Ο φόρος κύκλου εργασιών μειώνεται στην πενταετία από την υπαγωγή της επιχείρησης κατά 75%.

Συνεκτιμώντας το γεγονός της Αστυφιλίας καθώς και της Συγκεντρώσεως γύρω από τα Μεγάλα Αστικά Κέντρα όλης της Οικονομικής Δραστηριότητας, αλλά στη συγκεκριμένη περίπτωση των βιομηχανικών και βιοτεχνικών επιχειρήσεων παντός

κλάδου, μπορούμε να πούμε ότι η Δημιουργία της λεγόμενης Ε΄ Ζώνης, στις παραμεθόριες περιοχές, αποτελεί γενικά το θετικό βήμα που δίνει αδιέξοδο στο πρόβλημα του κορεσμού του Λεκανοπεδίου της Αττικής από πάσης φύσεως επιχειρήσεις.

Κάτω από την ίδια λογική θεωρούμε γενικά πάλι σαν θετικό βήμα τη θέσπιση ευνοϊκών επενδυτικών κινήτρων, που έχουν σαν σκοπό την δημιουργία παραγωγικών μονάδων στις παραμεθόριες περιοχές.

δ. Νόμος 742/77.

Ο Νόμος 742/77 είναι άμεση συνέπεια του νόμου 289/76, και θεσπίστηκε προκειμένου να τροποποιήσει και να συμπληρώσει τον 4458/65.

Περιλαμβάνει τον Κανονισμό, ο οποίος με προτάσεις των Υπουργών Συντονισμού, Βιομηχανίας-Ενέργειας, καθορίζει την ανάθεση των μελετών των Βιομηχανικών περιοχών προκειμένου να γίνει η τελική επιλογή του κατάλληλου προσωπικού.

Τα πολεοδομικά και ρυμοτομικά σχέδια συντάσσονται από Τεχνικές Υπηρεσίες της Διευθύνσεως Βιομηχανικών Περιοχών.

Σ'ένα άρθρο του Νόμου αυτού με προβλεπόμενη διαδικασία είναι δυνατό ν'αυξάνεται ή να μειώνεται η έκταση των περιοχών και να μεταβάλλεται τυχόν η θέση αυτών και τα όριά τους.

Η κύρια Καινοτομία του νόμου αυτού είναι, ότι καθορίζονται οι Έδρες Βιομηχανικών Περιοχών σε ευρύτερες περιφέρειες, Αιγίου, Πύργου, Ηλείας, Σπάρτης, Λαμίας, Εδέσσης, Κορίνθου και Άρτης.

3. Νόμος 1262/82, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σύμφωνα με τους 1116/81 - 1360/83 - 1479/84 - 1563/85 και 1682/87.

α. Γενικά :

Ο Νόμος 1116/81 αποτελεί την αρχή μιάς σειράς νόμων και Π.Δ. που εκφράζουν την πρόσφατη οικονομική πολιτική επενδυτικών κινήτρων δίνοντας νέα ώθηση για την ανάπτυξη της περιφέρειας.

Συντελούν έτσι άμεσα στην αναβάθμιση της, και γενικότερα στην επίλυση του περιφερειακού προβλήματος της Ελλάδος. Η πολιτική αυτή ουσιαστικά εκφράζεται με το νόμο 1262/82 ο οποίος είναι η "ασφαλιστική δικλείδα" μπορούμε να πούμε σύμφωνα με τον οποίο προωθούνται και εδραιώνονται κάποιες βάσεις για τον εκσυγχρονισμό και προώθηση της βιομηχανίας.

Ο 1262/82 συμβάλλει ουσιαστικά στην ανάπτυξη της περιφέρειας και στην προσπάθεια αποκέντρωσης της Οικονομικής δραστηριότητας της χώρας.

Αυτό γίνεται με το χωρισμό της χώρας σε περιοχές ανάπτυξης και την παροχή μεγαλύτερων κινήτρων στην περιφέρεια. Δεν θα μας απασχολήσουν βέβαια οι λεπτομέρειες των προβλέψεων του νόμου και θέματα των διαδικασιών εφαρμογής του. Αντίθετα η ανάλυση εντοπίζεται στο ουσιαστικό του περιεχόμενο που και σχέση έχει με το σχεδιασμό και την άσκηση εθνικής βιομηχανικής πολιτικής και συγχρόνως θεωρείται ότι τοποθετεί τους θεσμικού χαρακτήρα "περιορισμούς", στη διαδικασία διαμορφώσεως και εμφανίσεως των βασικών χαρακτηριστικών της επενδυτικής συμπεριφοράς. Εξάλλου μία τέτοια ανάλυση θεωρήθηκε σκόπιμη γιατί επιτρέπει να εκτιμηθεί ο χαρακτήρας και οι ιδιομορφίες του νόμου σε σχέση με αντίστοιχα συστήματα του παρελθόντος. Τα κίνητρα δίνονται μόνο στις παραγωγικές επενδύσεις και κλιμακώνονται ανάλογα με την περιοχή στην οποία είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση.

β. Παροχή κινήτρων και διαγωνισμός περιοχών εγκαταστά-
σεως επιχειρήσεων.

Ο Ν. 1262/82 όπως τροποποιήθηκε με τους Ν.1360/1983, Ν.1479/84, Ν.1563/85 και Ν.1682/87 είναι ο νεώτερος μιάς σειράς αναπτυξιακών νόμων που θέσπισε η πολιτεία, για την προώθηση των επενδύσεων και την ανάπτυξη της περιφέρειας στην προσπάθεια αποκέντρωσης της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας.

Τα κίνητρα των νόμων δίνονται μόνο στις παραγωγικές επενδύσεις, και κλιμακώνονται ανάλογα με την περιοχή στην οποία είναι εγκαταστημένη η επιχείρηση.

1. Έννοια παραγωγικής επένδυσης:

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 1262/82, το άρθρο 8 του Ν.1360/83 το άρθρο 14 του Ν.1479/84, και το άρθρο 3 του Ν. 1682/87, παραγωγικές επενδύσεις είναι μεταξύ άλλων:

- Η κατασκευή, επέκταση και εκσυγχρονισμός βιομηχανοστασίων και κτιριακών εγκαταστάσεων, ξενοδοχειακών και βοηθητικών εγκαταστάσεων.
- Η αγορά ή η ιδιοχρηση για παραγωγικούς σκοπούς μη χρησιμοποιούμενων, αποπερατωθέντων ή ημιτελών βιομηχανικών, βιοτεχνικών, κτηνοτροφικών, γεωργικών, ξενοδοχειακών κτιρίων και βοηθητικών εγκαταστάσεων, που η έναρξη κατασκευής τους έγινε μέσα στην τελευταία πενταετία, πριν από τη δημοσίευση του νόμου 1262/82 και που παραμένουν σε αδράνεια και δεν χρησιμοποιούνται για παραγωγικούς σκοπούς, τουλάχιστον μία διετία πριν από την υποβολή της αίτησης για υπαγωγή στις διατάξεις του νόμου αυτού.
- Η αγορά καινούργιων μηχανημάτων και λοιπού μηχανολογικού εξοπλισμού παραγωγής, καθώς και καινούργιων ηλεκτρονικών υπολογιστών και λοιπών συστημάτων μηχανογράφησης ή αυτοματοποίησης.
- Οι δαπάνες μεταφοράς για μετεγκατάσταση παραγωγικών

μονάδων σε λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές ή μέσα στην ίδια περιοχή αλλά σε βιομηχανική ή βιοτεχνική ζώνη.

- Η κατασκευή καινούργιων αποθηκευτικών χώρων, χώρων ξηράνσεως και συντήρησης προϊόντων και φυκτικών χώρων καθώς και η αγορά καινούργιων αυτοκινήτων - φυγείων ή πλοίων - φυγείων, εγχώριας κατασκευής.

- Η αγορά καινούργιων μεταφορικών μέσων διακίνησης υλικών και μαζικής μεταφοράς προσωπικού.

- Η ανέγερση καινούργιων εργατικών κατοικιών για τη στέγαση προσωπικού της επιχειρήσεως ή κτιρίων και εγκατάσταση προοριζομένων για την αναψυχή των εργατών και υπαλλήλων (εντός της περιοχής που είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση).

- Η ανέγερση, επέκταση και εκσυγχρονισμός ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων, οι δαπάνες για μόνιμες εγκαταστάσεις CAMPINGS, χειμερινού τουρισμού, αξιοποίησεως ιαματικών πηγών και οι δαπάνες για κατασκευή και εξοπλισμό διαμερισμάτων για τουριστική χρήση.

- Οι δαπάνες επισκευής, αποκατάστασης και μετατροπής διατηρητέων παραδοσιακών οικιών ή κτιρίων σε ξενώνες ή ξενοδοχειακές μονάδες και η ανακάλυψη παραδοσιακού χαρακτήρα ξενοδοχειακών μονάδων που κρίνονται διατηρητέες.

- Οι δαπάνες για την αγορά αναπαραγωγικού υλικού των κτηνοτροφικών επιχειρήσεων και του πολλαπλασιαστικού υλικού των γεωργικών, κτηνοτροφικών ή ιχθυοκαλλιεργητικών επενδύσεων.

- Η αγορά βιοτεχνικών χώρων σε τυποποιημένα βιοτεχνικά κτίρια των βιομηχανικών περιοχών ή σε πολυώροφα βιοτεχνικά κέντρα, που κατασκευάσε ή κατασκευάζει η ΕΤΒΑ ΑΕ μόνη της ή σε συνεργεία με τον ΕΟΜΜΕΧ, καθώς και σε πολυώροφα βιοτεχνικά κτίρια που η κατασκευή τους έγινε με δανειοδότηση της ΕΤΒΑ ανεξάρτητα από το χρόνο κατασκευής και χρησιμοποίησής τους.

- Η ανέγερση, επέκταση και εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων και η αγορά εξοπλισμού επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών

στήριξης τουριστικών - ξενοδοχειακών μονάδων.

Μεταξύ των παραγωγικών επενδύσεων ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις "ειδικές επενδύσεις" του άρθρου 9 του Ν.1262/82 που θα αναλύσουμε παρακάτω.

2. Τι δεν θεωρείται παραγωγική επένδυση:

- Η απόκτηση επιβατικού αυτοκινήτου μέχρι 6 θέσεων.
- Η απόκτηση επίπλων και σκευών γραφείων.
- Η απόκτηση οικοπέδων, γηπέδων και αγροτεμαχείων.

3. Ποιές επιχειρήσεις μπορούν να υπαχθούν στο νόμο.

Το άρθρο 2 του Ν.1262/82, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 9 του Ν.1360/83, το άρθρο 15 του Ν.1479/84, το άρθρο 3 του Ν.1682/87 ορίζει τις επιχειρήσεις των οποίων οι επενδύσεις μπορούν να υπαχθούν στα ευεργετήματα του νόμου και οι οποίες περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων:

- Μεταποιητικές βιομηχανικές, βιοτεχνικές και χειροτεχνικές επιχειρήσεις όλων των κλάδων, μεταλλευτικές και λατομικές επιχειρήσεις, γεωργικές, δασικές, κτηνοτροφικές και αλιευτικές επιχειρήσεις σύγχρονης τεχνολογίας, επιχειρήσεις αξιοποίησης γεωργικών βιομηχανικών και αστικών απορριμμάτων και αποβλήτων, επιχειρήσεις αγροτικών και αγροτοβιομηχανικών συνετισρισμών, επιχειρήσεις αποξήρανσης ή κατάψυξης προϊόντων, ναυπηγοεπισκευαστικές επιχειρήσεις, πλωτές δεξαμενές και διαλυτήρια πλοίων, σιτοπλοϊκές και αλιευτικές επιχειρήσεις (υπό ορισμένες προϋποθέσεις), ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και ξεκώνες, καθώς και επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών στήριξης τουριστικών ξενοδοχειακών μονάδων και ειδικότερα για τη δημιουργία μονάδων εκμετάλλευσης κεντρικών πλυντηρίων και παρασκευαστηρίων έτοιμων ή ημιέτοιμων τροφίμων για τις ανάγκες των παραπάνω μονάδων, κατσκευηνωτικά κέντρα, επιχειρήσεις εκμετάλλευσης ιαματικών πηγών και κέντρα χειμερινού τουρισμού, επιχειρήσεις υγρών καυσίμων και υγραερίων (υπό ορισμένες προϋποθέσεις), επιχειρήσεις που παράγουν ενέργεια για δικό τους λογαριασμό

ή για τρίτους, σε μορφή αερίου, θερμού νερού ή ατμού ή που παράγουν μηχανισμούς εξοικονόμησης ενέργειας, επιχειρήσεις αξιοποίησης γεωργικών και βιομηχανικών απορριμμάτων και αποβλήτων, κέντρα τεχνικής βοήθειας, επιχειρήσεις οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή συνεταιρισμών (υπό ορισμένες προϋποθέσεις), οικίες ή κτίρια διατηρητέα διασκευαζόμενα σε ξενώνες ή ξενοδοχειακές επιχειρήσεις κ.λ.π.

Στα ευεργετήματα του νόμου μπορούν να υπαχθούν επίσης επιχειρήσεις υπηρεσιών εξαιρετικά προηγμένης τεχνολογίας.

4. Περιοχές Ανάπτυξης.

Για την παροχή των κινήτρων του Νόμου η χώρα κατανέμεται σε τέσσερις περιοχές με κριτήριο το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης των νομών που υπάγονται σ' αυτές.

Ανεπτυγμένες περιοχές θεωρούνται οι Α και Β, η Γ είναι περιοχή δυναμικής ανάπτυξης και η Δ περιλαμβάνει τους παραμεθόριους νομούς. Τα παρεχόμενα κίνητρα είναι μεγαλύτερα στην Δ περιοχή και μειώνονται προοδευτικά στις λοιπές περιοχές.

Η κατανομή της χώρας σε περιοχές είναι διαφορετική για τις βιομηχανικές και τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και ορίζεται στο άρθρο 3 του Νόμου.

5. Ειδικές Ζώνες.

Μέσα σε κάθε επιχορηγούμενη περιοχή είναι δυνατό να ορίζονται με υπουργική απόφαση ζώνες που παρουσιάζουν έντονο αναπτυξιακό πρόβλημα σε σχέση με την υπόλοιπη περιοχή. Στις επιχειρήσεις που εγκαθίστανται μέσα στα όρια των ζωνών αυτών δίνεται επιχορήγηση επενδύσεων και επιδότηση επιτοκίου άλλων ευνοϊκότερων από άποψη κινήτρων περιοχών. Επίσης με υπουργική απόφαση μπορεί να ορίζονται ζώνες για την εφαρμογή ειδικών προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης, αξιοποίησης γεωργικών προϊόντων κ.λ.π.

Στις επιχειρήσεις που εγκαθίστανται μέσα στα όρια των ζω-

κών ουτών ή μέσα σε βιομηχανικές περιοχές ή ζώνες της ΕΤΒΑ ή βιοτεχνικά κέντρα του ΕΟΜΜΕΧ ή βιοτεχνικά κέντρα και κτίρια επιχειρήσεων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή Συνεταιρισμών, δίνονται οι ενισχύσεις της επόμενης ευνοϊκότερης, από άποψη, κινήτρων περιοχής όσον αφορά τις επιχορηγήσεις επενδύσεων και την επιδότηση επιτοκίου από εκείνη στην οποία οι επιχειρήσεις αυτές εγκαθίστανται. Επιχειρήσεις που είναι εγκαταστημένες ή έχουν ημιτελείς εγκαταστάσεις μέχρι τη δημοσίευση του Ν.1682/87, στην Επαρχία Θεσσαλονίκης του νομού Θεσσαλονίκης, δικαιούνται τα κίνητρα της περιοχής Β για επενδύσεις πραγματοποιούμενες μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1989. Επίσης επιχειρήσεις που εγκαθίστανται και πραγματοποιούν επενδύσεις στην ΒΙ.ΠΕ. Θεσσαλονίκης, δικαιούνται τα κίνητρα της περιοχής Β.

6. Είδη Κινήτρων.

Τα παρεχόμενα κίνητρα είναι:

- I. Επιχορήγηση επενδύσεων
- II. Επιδότηση επιτοκίου
- III. Αφορολόγητες εκπτώσεις
- IV. Αυξημένες αποσβέσεις

I. Επιχορήγηση Επενδύσεων.

α. Έννοια επιχορήγησης.

Η επιχορήγηση συνίσταται σε κεφαλαιακή ενίσχυση εκ μέρους του Δημοσίου ως ακολούθως: (άρθρο 4, Ν.1262/82 και άρθρο 11, Ν. 1360/83 Υπουργική Απόφαση ΙΕ 10340/12-8-87).

- Για επενδύσεις μέχρι 1,6 δισεκ. δρχ. η επιχορήγηση δίνεται δωρεάν για την κάλυψη μέρους του κόστους της επένδυσης.
- Για επενδύσεις από 1,6 δισεκ. δρχ. και μέχρι 2 δισεκ. δρχ. και για το πέραν των 1,6 δισεκ. δρχ. ποσό, η επιχορήγηση κατά το 50% δίνεται δωρεάν για την κάλυψη μέρους του κόστους της επένδυσης και κατά το 50% έχει τη μορφή της συμμετοχής του Δημοσίου στο εταιρικό κεφάλαιο της επιχείρησης η οποία παίρνει υποχρεωτικά τη μορφή ΕΠΕ ή ΑΕ.

- Για επενδύσεις πάνω από 2 δισεκ.δρχ. και για το πέραν των 2 δισεκ.δρχ. ποσό, η επιχορήγηση έχει τη μορφή εξ' ολοκλήρου συμμετοχής του Δημοσίου στο εταιρικό κεφάλαιο του φορέα της επένδυσης.

Οι επιχειρήσεις δεν υποχρεώνονται να αποδεχθούν τη συμμετοχή του Δημοσίου και έχουν τη δυνατότητα να υπαχθούν στα ευεργετήματα του Νόμου μόνο για το δωρεάν παρεχόμενο ποσοστό επιχορήγησης, διατηρώντας όμως το ελάχιστο ποσοστό ιδίας συμμετοχής στη συνολική επένδυση.

β. Ύψος επιχορήγησης.

Το ύψος της επιχορήγησης εξαρτάται από την περιοχή στην οποία λειτουργεί η επιχείρηση.

Για την περιοχή Α' δεν παρέχεται επιχορήγηση εκτός των περιπτώσεων των ειδικών επενδύσεων. Για την περιοχή Β' η επιχορήγηση είναι 10-25% της συνολικής δαπάνης της επένδυσης, για την περιοχή Γ' 15-40% και για την περιοχή Δ' που πραγματοποιούνται στις ειδικές ζώνες όπου το ελάχιστο ποσοστό είναι 35%. Ο ακριβής καθορισμός του ποσοστού επιχορήγησης γίνεται με βάση κοινωνικοοικονομικά και ιδιωτικοοικονομικά αναστυξιακά κριτήρια (όπως π.χ. προοπτική εξαγωγών, υποκατάσταση εισαγωγών, εξοικονόμηση ενέργειας, χρήση εγχώριων πρώτων υλών, συνθήκες κλάδου, αξιοποίηση εγχώριας τεχνολογίας, απασχόληση ατόμων κ.λ.π.) που περιέχονται σε υπουργικές αποφάσεις.

γ. Ειδικές Επενδύσεις.

Ορισμένες επενδύσεις που ενδιαφέρουν ιδιαίτερα την Ελλάδα κατατάσσονται στην κατηγορία των ειδικών επενδύσεων και απολαμβάνουν ιδιαίτερας ευνοϊκής μεταχείρισης.

Συγκεκριμένα:

Στις περιοχές Β, Γ και Δ παρέχεται επιπλέον επιχορήγηση μέχρι 15 ποσοστιαίων μονάδων, για τις πιο κάτω επενδύσεις:

γα. - Προστασίας περιβάλλοντος και περιορισμού της ρύπαν-

- σης.
- Δαπάνες μεταφοράς για μετεγκατάσταση επιχειρήσεων υψηλής όχλησης από κατοικημένες περιοχές σε βιομηχανικές ή βιοτεχνικές ζώνες.
 - γβ.- Επενδύσεις που αποβλέπουν στην υποκατάσταση πετρελαίου ή ηλεκτρικής ενέργειας με αέριο, ήπιες μορφές ενέργειας κ.λ.π., εφόσον περιορίζουν την ρύπανση.
 - γγ.- Ίδρυσης ή επέκτασης εργαστηρίων εφαρμοσμένης βιομηχανικής ή ενεργειακής ή μεταλλευτικής έρευνας.
 - γδ.- Παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών εξαιρετικά προηγμένης τεχνολογίας.
 - γε.- Για επενδύσεις ειδικών Ιδρυμάτων και Εργαστηρίων Ταχύρρυθμης Αναπροσαρμογής για απασχόληση ατόμων που μειονεκτούν, καθώς και επενδύσεις επιχειρήσεων των οποίων η πλειοψηφία των συμφερόντων ανήκει σε μειονεκτούντα άτομα ή αυτών που απασχολούν κατά πλειοψηφία άτομα της κατηγορίας αυτής.

Οι επενδύσεις αυτές και όταν σκιάη γίνονται στην περιοχή Α παίρνουν επιχορήγηση 40 ποσοστιαίες μονάδες στο συνολικό ύψος της επίδοσης, για επενδύσεις των περιπτώσεων γα, γβ, γγ, γδ της προηγούμενης παραγράφου.

Σε επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και συνεταιρισμών, που γίνονται στην περιοχή Α παρέχεται επί πλέον επιχορήγηση μέχρι 15 ποσοστιαίων μονάδων.

Σε επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης που κάνουν επενδύσεις στη περιοχή Α για δημοτικές αγορές, χώρους κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών και λοιπών υπηρεσιών παρέχεται επιχορήγηση 40 ποσοστιαίων μονάδων.

Επιχειρήσεις γεωργικές, δασικές, κτηνοτροφικές και σλιευτικές επιχειρήσεις σύγχρονης τεχνολογίας που κάνουν επενδύσεις στην περιοχή Α, υπάγονται στους όρους επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου που ισχύουν για τις επιχειρήσεις της περιοχής Β.

Επιχορηγείται η μετεγκατάσταση επιχειρήσεων από την περιοχή Α στις περιοχές Β', Γ' και Δ' με ποσοστό ίσο πρὸς το μέγιστο της περιοχής μετεγκατάστασης αυξημένο κατά 15 ποσοστιαίες μονάδες. Κατά το ίδιο ποσοστό επιχορηγούνται και οι δαπάνες μετεγκατάστασης από την περιοχή Α στις ειδικές

- ζώνες που προβλέπονται μέσα στις περιοχές Β', Γ' και Δ'.
- Οι κατωτέρω επενδύσεις σε όποια περιοχή και αν πραγματοποιούνται ~~υπόγονται στους όρους της επιχορήγησης και~~ επιδότησης επιτοκίου των επιχειρήσεων της περιοχής Δ':
- Γεωργικές, δασικές, κτηνοτροφικές και αλιευτικές επιχειρήσεις σύγχρονης τεχνολογίας.
 - Επιχειρήσεις αγροτικών ή αγροτοβιομηχανικών συνεταιρισμών για επενδύσεις σε μηχανικά μέσα σποράς, καλλιέργειας, συγκομιδής και συσκευασίας αγροτικών προϊόντων.
 - Ναυπηγο-επισκευαστικές επιχειρήσεις, επιχειρήσεις πλωτών δεξαμενών, διαλυτηρίων πλοίων, σκτοπλοϊκές επιχειρήσεις ευρείας λαϊκής συμμετοχής για προμήθεια καινούργιων σκαφών εγχώριας κατασκευής κ.λ.π.
 - Οικίες ή κτίρια που χαρακτηρίζονται διατηρητέα ή παραδοσιακά όταν δισκευάζονται σε ξενώνες ή ξενοδοχειακές επιχειρήσεις ή εργοστάσια παραγωγής παραδοσιακών βιοτεχνικών προϊόντων ή χειροτεχνημάτων.
 - Επενδύσεις μεταλλευτικών και λατομικών επιχειρήσεων σε όποια περιοχή και αν πραγματοποιούνται, υπέγονται στους όρους επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου της Γ' περιοχής (εκτός αν βρίσκονται στην περιοχή Δ' οπότε ισχύει το καθεστώς της περιοχής αυτής).
 - Αλιευτικές και σκτοπλοϊκές επιχειρήσεις για την προμήθεια καινούργιων σκαφών εγχώριας κατασκευής που αναφέρονται στην περίπτωση "ι" της παρ. του άρθρου 2 και είναι εγκαταστημένες ή έχουν την έδρα τους στην περιοχή Α', υπέγονται στους όρους επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου που ισχύουν για τις επιχειρήσεις της περιοχής Β'.
- Οι επενδύσεις που πραγματοποιούν οι επιχειρήσεις για τη ναυπήγηση τουριστικών επαγγελματικών πλοίων σε ελληνικά ναυπηγεία, με την προϋπόθεση ότι τα τουριστικά επαγγελματικά πλοία ανήκουν σε Έλληνες κατά ποσοστό 100%, υπέγονται στους όρους επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου που ισχύουν για τις επιχειρήσεις της περιοχής Γ'.

ε. Συμμετοχή του επενδυτή.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την παροχή της επιχορήγησης είναι η συνεισφορά ίδιας συμμετοχής από τον επενδυτή (άρθρο 5 του Ν.1262/82, άρθρο 12 του Ν.1360/83 και άρθρο 3 του Ν.1682/87).

Το ποσοστό της συμμετοχής του επενδυτή στις επιχορηγούμενες επενδύσεις δεν μπορεί να είναι κατώτερο του 30% του συνολικού κόστους της επένδυσης στην περιοχή Α' και μόνο για ειδικές επενδύσεις του 35% στην περιοχή Β', του 25% στην Γ' και του 15% στην Δ'.

Το ποσοστό της συμμετοχής των συνεταιρισμών και των επιχειρήσεων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης καθώς και των Ελλήνων εργαζομένων στο εξωτερικό και των Ελλήνων ναυτικών που έχουν συμπληρώσει ζετή απασχόληση στο εξωτερικό ή ανάλογη υπηρεσία στα πλοία, ορίζεται 10 μονάδες χαμηλότερα εκτός της περιοχής Δ', για την οποία το κατώτατο ποσοστό είναι 10%.

Στο ποσοστό της ίδιας συμμετοχής μπορεί να συμπεριλαμβάνεται και η αξία του οικοπέδου, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο για την πραγματοποίηση της επένδυσης. Το ποσοστό της ίδιας συμμετοχής του επενδυτή σε επενδύσεις που παίρνουν επιχορήγηση και επιδότηση επιτοκίου που αντιστοιχεί σε περιοχή όπου τα κίνητρα αυτά είναι πύε ευνοικά από εκείνα της περιοχής όπου πραγματοποιείται η επένδυση είναι ίσο με το ποσοστό που προβλέπεται για τις επενδύσεις της ευνοϊκότερης αυτής περιοχής.

Η ίδια συμμετοχή για ατομικές επιχειρήσεις με ύψος επένδυσης μέχρι 40 εκατ. δρχ. αποτελεί ίδιο κεφάλαιο, στις λοιπές περιπτώσεις, πλύν συνεταιρισμών, αποτελεί εταιρικό κεφάλαιο.

Πίνακας ποσοστών επιχορηγήσεως και ιδίας συμμετοχής:

<u>Περιοχή</u>	<u>Επιχορήγηση</u>	<u>Ίδια συμμετοχή</u> (κατώτατο ποσοστό)
Α'	μέχρι 40% (μόνο για ειδικές επενδύσεις)	30% (μόνο για ειδικές επενδύσεις).
Β'	10% - 25%	35%
Γ'	15% - 40%	25%
Δ'	20% - 50% 35% - 50% (μόνο για ειδικές ζώνες).	15%

στ. Εκταμίευση της επιχορήγησης.

Η καταβολή του ποσού της επιχορήγησης από το Δημόσιο πραγματοποιείται σε δόσεις ανάλογα με την πρόοδο των εργασιών της επένδυσης που καθορίζονται στην εγκριτική απόφαση και μετά από έκθεση των αρμοδίων οργάνων ελέγχου. Η πρώτη δόση δίνεται αφού έχει καταβληθεί και δαπανηθεί το 50% της υποχρεωτικής ιδίας συμμετοχής και το 25% του τυχόν τραπεζικού δανείου. Στην περίπτωση που δεν χρησιμοποιείται δάνειο, η εκταμίευση γίνεται αφού καταβληθεί και δαπανηθεί στο επενδυτικό έργο το 50% της υποχρεωτικής ιδίας συμμετοχής του επενδυτή και το 25% του υπολοίπου ποσού πέραν της υποχρεωτικής ιδίας συμμετοχής. Η τελευταία δόση καταβάλλεται μετά την πιστοποίηση της ολοκλήρωσης της επένδυσης.

II. Επιδότηση Επιτοκίου.

Στις επιχειρήσεις που έχουν υπαχθεί στο καθεστώς των επιχορηγήσεων παρέχεται επιδότηση επιτοκίου - το Δημόσιο πληρώνει μέρος των τόκων εάν ο επενδυτής χρησιμοποιήσει δάνειο - των τραπεζικών, ομολογιακών και λοιπών δανείων ίση προς το ποσοστό επιχορήγησης που εγκρίνεται.

Η επιδότηση παρέχεται για τα τρία πρώτα χρόνια εξυπηρέτησης των δανείων εκτός από τις επενδύσεις της περιοχής Δ' που πραγματοποιούνται στις ειδικές ζώνες του άρθρου 3 του

Ν. 1262/82 και τις επενδύσεις της περίπτωσης α , που πραγματοποιούνται στις περιοχές Α, Β, Γ και Δ για τις οποίες η επιδότηση επιτοκίου παρέχεται για τα πρώτα έξι χρόνια. Για τον υπολογισμό του επιδοτούμενου τραπεζικού δανείου δεν λαμβάνεται υπόψη η αξία του οικοπέδου. Η επιδότηση του επιτοκίου παρέχεται εφόσον το επιτόκιο δεν επιδοτείται από άλλη πηγή.

Το ποσό της επιδότησης που εισπράττει η επιχείρηση μειώνει το ποσό των χρεωστικών τόκων που αφαιρούνται από τα ακαθόριστα έσοδα της επιχείρησης για να υπολογιστούν τα καθαρά κέρδη που φορολογούνται.

Η επιδότηση επιτοκίου δεν παρέχεται σε περιπτώσεις που η επένδυση υπάγεται στο καθεστώς των αφορολόγητων εκπτώσεων.

III. Αφορολόγητες Εκπτώσεις.

Επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες ή μεταφέρονται ή ιδρύονται στις περιοχές Β, Γ και Δ εφόσον πραγματοποιήσουν νέες παραγωγικές επενδύσεις μέχρι της 31.12.1992, δικαιούνται να κάνουν εκπτώσεις από τα καθαρά κέρδη τους που υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος. Τα ποσοστά των αφορολόγητων εκπτώσεων επί της αξίας των νέων παραγωγικών επενδύσεων καθώς και τα ποσοστά των ετήσιων καθαρών κερδών μέχρι τα οποία μπορεί να φθάσει η αφορολόγητη έκπτωση, κλιμακώνονται κατά περιοχή ως εξής:

Ποσοστό αφορολόγητης έκπτωσης Περιοχή επί της αξίας της επέν- δυσης	Ποσοστό ετήσιων κερδών μέχρι του οποίου μπορεί να φθάσει η αφορολόγητη έκπτωση.
Περιοχή	
Α'	---
Β'	40%
Γ'	55%
Δ'	70%

Το ευεργέτημα των αφορολόγητων εκπτώσεων εφαρμόζεται για

το τμήμα της επένδυσης μέχρι 1.200 εκατ. δρχ.

Για τις μεταλλευτικές και λατομικές επιχειρήσεις ισχύει το καθεστώς της Γ' περιοχής ανεξάρτητα από τον τόπο εγκατάστασης. Για τις μεταλλευτικές που είναι εγκατεστημένες στην Α' και Δ' περιοχή ισχύει το καθεστώς των περιοχών αυτών.

Οι αφορολόγητες εκπτώσεις πραγματοποιούνται από τα κέρδη της διαχειριστικής περιόδου που έγινε η επένδυση και εμφανίζονται με τη μορφή του αφορολόγητου αποθεματικού σε ξεχωριστούς λογαριασμούς στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης.

Οι αφορολόγητες εκπτώσεις προστίθενται στα κέρδη των επιχειρήσεων και φορολογούνται σε περιπτώσεις ανειλικρίνειας των λογιστικών βιβλίων, μεταβιβάσεων, αναλήψεων κ.λ.π. εκ μέρους των μετόχων.

Σε περίπτωση που μία επένδυση έτυχε επιχορηγήσεως και επιδοτήσεως του επιτοκίου δεν μπορεί να υπαχθεί στο καθεστώς των αφορολόγητων εκπτώσεων.

Για επενδύσεις που πραγματοποιούνται στη βιομηχανική περιοχή ΕΤΒΑ του νομού Θεσσαλονίκης ή στην περιοχή Α', παρέχεται το ευεργέτημα των αφορολόγητων εκπτώσεων, που ισχύει για τις επενδύσεις της περιοχής Β'.

IV. Αυξημένες αποσβέσεις.

Επιχειρήσεις που θα πραγματοποιήσουν νέες παραγωγικές επενδύσεις μέχρι 31.12.92. δικαιούνται να προσυζητήσουν τους συντελεστές τακτικών αποσβέσεων για τα πάγια περιουσιακά στοιχεία που θα αποκτήσουν, ανάλογα με την περιοχή στην οποία είναι εγκατεστημένες και με τις βάρδιες εργασίας κατά τα πύθ κάτω ποσοστά:

<u>ΠΕΡΙΟΧΗ</u>	<u>Α' ΒΑΡΔΙΑ</u>	<u>Β' ΒΑΡΔΙΑ</u>	<u>Γ' ΒΑΡΔΙΑ</u>
Α'	---	20%	40%
Β'	20%	40%	80%
Γ'	35%	70%	120%
Δ'	50%	100%	150%

Για τις μεταλλευτικές και λατομικές επιχειρήσεις ισχύει το καθεστώς της Γ' περιοχής ανεξάρτητα από τον τόπο εγκατάστασης, εκτός από τις μεταλλευτικές που είναι εγκατεστημένες στην Α' και Δ' περιοχή στις οποίες ισχύει το καθεστώς των περιοχών αυτών.

Για τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, τα κατασκηνωτικά κέντρα κ.λ.π. ισχύουν οι συντελεστές της Α' Βόρδισας.

Για την εφαρμογή των παραπάνω απαιτείται απασχόληση ορισμένου αριθμού εργατών ανά βόρδια.

Για τον υπολογισμό των τακτικών και πρόσθετων αποσβέσεων αφαιρείται από την αξία κτήσης των πάγιων στοιχείων το ποσό των δωρεάν επιχορηγήσεων που λαμβάνει η επιχείρηση από το Δημόσιο.

Εάν τα βιβλία της επιχείρησης κριθούν ανειλικρινή, οι πρόσθετες αποσβέσεις που έγιναν λαμβάνονται υπόψη στη διαμόρφωση του συντελεστή καθαρού κέρδους με τον οποίο θα φορολογηθεί η επιχείρηση.

V. Λοιπά κίνητρα βάσει του Ν.1262/82 όπως τροποποιήθηκε με τους Ν.1360/83, Ν.1473/84, Ν.1682/87.

Οι επιχειρήσεις που πραγματοποιούν παραγωγικές επενδύσεις και υπάγονται στο καθεστώς των κρατικών επιχορηγήσεων του Ν.1262/82, φορολογούνται για τα κέρδη που θα πραγματοποιήσουν μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης με μειωμένο συντελεστή φορολογίας ανωνύμων εταιρειών που ανέρχεται σε 44%. Ο συντελεστής αυτός εφαρμόζεται μόνο στα καθαρά κέρδη της επιχείρησης που προέρχονται από τις επενδύσεις του Ν.1262/82 και όχι στα καθαρά κέρδη που πραγματοποιούν οι επιχειρήσεις από όλες τις δραστηριότητες.

Οι επιχορηγήσεις επενδύσεων που καταβάλλονται με βάση τις διατάξεις αυτού του νόμου απαλλάσσονται από κάθε φόρο τέλος χαρτοσήμου ή δικαίωμα και κάθε άλλη επιβάρυνση σε όφελος του Δημοσίου ή τρίτων. (Ν.1262/82 άρθρο 6 και

Ν.1360/83 άρθρο 13).

Επιχειρήσεις που απασχολούν μαθητές, μέσα στα πλαίσια προγραμμάτων τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης για πρακτική εξάσκηση μπορούν να επιδοτηθούν με ποσό μέχρι 50% του ημερομισθίου σνειδίκευτου εργάτη που ισχύει κάθε φορά για τις μέρες εργασιακής σπασχολήσεως κάθε μαθητή.

Οι επιδοτήσεις αυτές απαλλάσσονται από κάθε φόρο, τέλος κ.λ.π. υπέρ του Δημοσίου ή τρίτων.

VI. Επενδύσεις Ελλήνων εργαζομένων του εξωτερικού και Ελλήνων ναυτικών.

Επενδύσεις από Έλληνες εργαζόμενους του εξωτερικού ή ναυτικούς της μεσογειακής και ποντοπόρου ναυτιλίας, οι οποίες εμπίπτουν σε μία από τις προβλεπόμενες από τον νόμο αυτόν κατηγορίες, απολαμβάνουν τα ευεργετήματα του νόμου αυτού, για τις συνεταιριστικές επιχειρήσεις και τις επιχειρήσεις τοπικής αυτοδιοίκησης και οι αιτήσεις τους εξετάζονται με προτεραιότητα από τις Γνωμοδοτικές Επιτροπές εφόσον συντρέχουν οι παρακάτω προϋποθέσεις:

α. Η πλειοψηφία των συμφερόντων της επιχείρησης που αναλαμβάνει την επένδυση, ανήκει σε Έλληνες οι οποίοι θα έχουν συμπληρώσει τρία τουλάχιστον χρόνια απασχόλησης και συνεχούς εγκατάστασης στο εξωτερικό, μέχρι την υποβολή της αίτησης για την υπαγωγή τους στα ευεργετήματα αυτού του νόμου και των οποίων η ίδια συμμετοχή στην επιχείρηση προέρχεται αποδεδειγμένα από εισαχθέν σύνολο μη υποχρεωτικώς εκχωρητέο στην Τράπεζα της Ελλάδος. Για τους Έλληνες ναυτικούς απαιτείται να έχουν συμπληρώσει τριών ετών συνολική υπηρεσία σε πλοία.

β. Οι επενδυτές ενεργούν αποκλειστικά και μόνο για λογαριασμό τους.

7. Διαδικασία προχής των κινήτρων.

Το ύψος της επένδυσης παίζει καθοριστικό ρόλο για το που θα πρέπει να κατατεθεί η αίτηση μαζί με τα δικαιολογητικά για την υπαγωγή της επένδυσης στον Ν.1262/82.

Έτσι αιτήσεις για επενδύσεις συνολικού ύψους μέχρι 300 εκατ.δρχ. υποβάλλονται στις Υπηρεσίες Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΥΠΑ) του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας (ΥΠΕΘΟ) που εδρεύουν στις παρακάτω πόλεις:

- Κεντρικής Μακεδονίας	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
- Δυτικής Μακεδονίας	ΚΟΖΑΝΗ
- Ανατολικής Μακεδονίας	ΚΑΒΑΛΑ
- Θεσσαλίας	ΛΑΡΙΣΣΑ
- Ανατολικής Στερεάς	ΛΑΜΙΑ
- Πελοποννήσου και Δυτικής Στερεάς Ελλάδας	ΠΑΤΡΑ
- Κρήτης	ΗΡΑΚΛΕΙΟ
- Ηπείρου	ΙΩΑΝΝΙΝΑ
- Θράκης	ΚΟΜΟΤΗΝΗ
- Νήσων Ανατολικού Αιγαίου	ΜΥΤΙΛΗΝΗ
- Δωδεκανήσου	ΡΟΔΟΣ
- Γραφείο Ανάπτυξης Έβρου	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ
- Γραφείο Κυκλάδων	ΕΡΜΟΥΠΟΛΗ

Οι αιτήσεις αυτές εξετάζονται από τις Περιφερειακές Γνωμοδοτικές Επιτροπές. Από τις ίδιες Επιτροπές εξετάζονται και οι αιτήσεις για αναπροσαρμογή κόστους των παραπάνω επενδύσεων, εφόσον με την αναπροσαρμογή το συνολικό ύψος της επένδυσης δεν υπερβαίνει το ποσό των 350 εκατ.δρχ. Για επενδύσεις πάνω των 300 εκατ.δρχ. οι επενδυτές θα απευθύνονται στην Κεντρική Υπηρεσία Ιδιωτικών Επενδύσεων του ΥΠΕΘΟ στην Αθήνα.

Οι αιτήσεις για επενδύσεις ποσού άνω των 300 εκατ.δρχ. εξετάζονται από την Κεντρική Γνωμοδοτική Επιτροπή. Επίσης από την ίδια Επιτροπή εξετάζονται οι αιτήσεις για αναπρο-

σαρμογή κόστους των παραπάνω επενδύσεων, εφόσον με την αναπροσαρμογή το συνολικό ύψος της επένδυσης υπερβαίνει το ποσό των 350 εκατ.δρχ.

Ειδικά για τη βιοτεχνία, χειροτεχνία και οικοτεχνία οι αιτήσεις για επενδύσεις υποβάλλονται και εξετάζονται από τον ΕΟΜΜΕΧ και τα υποκαταστήματά του.

Η επιχορήγηση των επενδύσεων και οι επιδοτήσεις παρέχονται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, δημοσιευόμενη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως μετά γνώμη της αρμόδιας Γνωμοδοτικής Επιτροπής.

Μεταβολή με οποιονδήποτε τρόπο των όρων της σποφάσεως επιτρέπεται μόνο με συγκατάθεση του επενδυτή.

Τα δικαιώματα του Δημοσίου από την συμμετοχή στην επένδυση μεταβιβάζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών σε Τράπεζες Επενδύσεων.

Επιχειρήσεις που θα υπαχθούν στον παρόντα Νόμο και οι οποίες πριν από την παρέλευση 10ετίας θα παύσουν να λειτουργούν ή θα μεταβιβαστούν χωρίς προηγούμενη έγκριση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας υποχρεούνται σε μερική ή ολική επιστροφή της επιχορήγησης και της επιδότησης που έχουν πάρει.

Για να πραγματοποιηθεί η καταβολή της επιδότησης του επιτοκίου πρέπει να διαπιστωθεί με έκθεση των οργάνων ελέγχου ή τήρηση των όρων της εγκριτικής πράξης.

Αντίθετα, οι αφορολόγητες εκπτώσεις και οι αυξημένες αποσβέσεις είναι κίνητρα που παρέχονται αυτόματα σε κάθε επιχείρηση που συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις του νόμου. Σ' αυτή την περίπτωση δεν απαιτείται προηγούμενη έγκριση αρμόδιας Αρχής. Ο φορολογικός έλεγχος που ακολουθεί απλώς διαπιστώνει αν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις ή όχι για την επιχείρηση που πραγματοποίησε αφορολόγητες εκπτώσεις ή αυξημένες αποσβέσεις.

8. Συνδισμός του Ν.Δ. 2687/53 και του Ν.1262/82.

Στην Ελλάδα ισχύει επίσης το Ν.Δ. 2687/53 "περί επενδύσεων και προστασίας κεφαλαίων εξωτερικού" το οποίο διατηρεί την ισχύ του, σύμφωνα με το άρθρο 107 του Συντάγματος του 1975 και ορίζει τους όρους προστασίας κεφαλαίων εξωτερικού για παραγωγικές επενδύσεις στην Ελλάδα, καθώς και τη δυνατότητα εξαγωγής συναλλάγματος για την επιστροφή του κεφαλαίου σε ποσοστό, όχι άνω του 10% του εισαχθέντος κεφαλαίου, κάθε χρόνο, όπως και τη δυνατότητα εξαγωγής συναλλάγματος για την καταβολή τόκων ή κερδών σε ποσοστό όχι άνω του 10% και του 12% κάθε χρόνο αντίστοιχα.

Τα κεφάλαια που εισάγονται και προστατεύονται βάσει των διατάξεων του Ν.Δ. 2687/53 μπορούν να συμμετέχουν στο χρηματοδοτικό σχήμα των επενδυτικών προτάσεων που υποβάλλονται για υπαγωγή στις διατάξεις του Ν.1262/82. Δηλαδή επενδύσεις με κεφάλαια του Ν.Δ. 2687/53 μπορούν να τύχουν και κινήτρων από το Ν.1262/82.

Η διαδικασία υπαγωγής συνίσταται σε υποβολή απλής αίτησης στην Υπηρεσία Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας μαζί με Ερωτηματολόγιο και Προμελέτη.

Έλληνες εξωτερικού, που δεν συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις υπαγωγής στις διατάξεις του άρθρου 17 του Ν.1262/82, μπορούν να εισάγουν τα κεφάλαιά τους βάσει του Ν.Δ.2687/53 και να ζητήσουν την υπαγωγή των επενδύσεών τους στις διατάξεις του Ν.1262/82, χωρίς όμως τα πρόσθετα κίνητρα που παρέχονται με το άρθρο 17 του Ν.1262/82.

Σημειώνουμε ότι τώρα παράλληλα με το Ν.Δ.2687/53 ισχύουν το Π.Δ.170/86 που ρυθμίζει την κίνηση κεφαλαίων μεταξύ Ελλάδας και των άλλων κρατών-μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και η Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος αριθ. 825/86 που ρυθμίζει τις άμεσες επενδύσεις στην Ελλάδα κατοίκων χωρών εκτός των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Τ. Διαίρεση της χώρας σε περιοχές για τις μεταποιητικές και μεταλλευτικές επιχειρήσεις.

ΠΕΡΙΟΧΗ Α' :

Ο νομός Αττικής (εκτός από τις επαρχίες Τροιζηνίας, Κυθήρων και Λαυρεωτικής), το τμήμα του νομού Κορινθίας που συνορεύει με το νομό Αττικής και μέχρι τον Ισθμό Κορίνθου, ο νομός Θεσσαλονίκης εκτός από το τμήμα δυτικά του ποταμού Αξιού και της επαρχίας Λαγκαδά.

ΠΕΡΙΟΧΗ Β' :

Οι νομοί Βοιωτίας, Μαγνησίας, Λάρισας, Κορινθίας (εκτός από το τμήμα που συνορεύει με το Νομό Αττικής και μέχρι τον Ισθμό Κορίνθου), Αχαΐας πλην της επαρχίας Καλαβρύτων, Ηρακλείου, η περιοχή της πόλης της Ρόδου που καθορίζεται από ακτίνα 15 χιλιομέτρων από το Νομαρχιακό κατάστημα της πόλης, οι επαρχίες Λαυρεωτικής και Τροιζηνίας, το τμήμα του νομού Θεσσαλονίκης δυτικά του ποταμού Αξιού, η επαρχία Λαγκαδά και η πόλη της Χαλκίδας.

ΠΕΡΙΟΧΗ Γ' :

Οι νομοί Ημαθίας, Κοζάνης, Καβάλας, Φωκίδας, Τρικάλων, Καρδίτσας, Αιτωλοακαρνανίας, Ευβοίας (πλην της πόλης Χαλκίδας), Άρτας, Πρέβεζας, Θεσπρωτίας, Ιωαννίνων, Καστοριάς, Πέλλας, Χαλκιδικής, Κιλκίς, Σερρών, Δράμας, Ηλείας, Χανίων, Κερκύρας, Φθιώτιδας, Πιερίας, Αργολίδας, Αρκαδίας, Λακωνίας, Λευκάδας, Κεφαλονιάς, Ζακύνθου, Ευρυτανίας, Γρεβενών, Φλώρινας, Ρεθύμνου, Λασιθίου, Κυκλάδων και οι επαρχίες Κυθήρων και Καλαβρύτων.

Επίσης τα τμήματα της Επικράτειας που δεν εμπίπτουν στις λοιπές περιοχές εκτός των ακριτικών περιοχών των διαφόρων Νομών (πλην της Νήσου Κερκύρας) σε απόσταση 20 χιλιομέτρων από τα σύνορα καθώς και των Δήμων ή Κοινοτήτων των οποίων τα διοικητικά όρια τέμνονται από τη ζώνη των 20 χιλιομέτρων.

ΠΕΡΙΟΧΗ Δ΄:

Οι νομοί Λέσβου, Χίου, Σάμου, Εβούλου, Ροδόπης, Μεσσηνίας, Έβρου, Δωδεκανήσου πλην της περιοχής της πόλης Ρόδου που καθορίζεται από ακτίνα 15 χιλιομέτρων από το Νομαρχιακό κατάστημα της πόλης. Οι ακριτικές περιοχές των διαφόρων νομών (πλην της νήσου Κερκύρας) σε απόσταση 20 χιλιομέτρων από τα σύνορα καθώς και οι Δήμοι ή Κοινότητες των οποίων τα διοικητικά όρια τέμνονται από τη ζώνη των 20 χιλιομέτρων.

II. Διαίρεση της χώρας σε περιοχές για τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, ξενώνες κ.λ.π.

ΠΕΡΙΟΧΗ Α΄:

Ο νομός Αττικής (εκτός από την επαρχία Τροιζηνίας, τα νησιά Αίγινα, Σπέτσες, Ύδρα και την επαρχία Κυθήρων) και ο νομός Θεσσαλονίκης.

ΠΕΡΙΟΧΗ Β΄:

Τα νησιά Κέρκυρα (εκτός της περιοχής Λευκίμης από γεφύρι Μεσογγής μέχρι Κόβο καθόλο το τμήμα του νησιού), Μύκονος, Σκιάθος, Αίγινα, Σπέτσες, Ύδρα, η επαρχία Τροιζηνίας, οι επαρχίες Τεμένους και Πεδιάδας του νομού Ηρακλείου, η επαρχία Μιραμπέλλου του νομού Λασιθίου, η περιοχή της πόλης της Ρόδου με βάθος 10 χιλιομέτρων από το νομαρχιακό κατάστημα της πόλης και η πόλη Χαλκίδα του νομού Ευβοίας.

ΠΕΡΙΟΧΗ Γ΄:

Οι νομοί Βοιωτίας, Ρεθύμνου, Λασιθίου, Άρτας, Τρικάλων, Κοζάνης, Ήμαθίας, Ηλείας, Λοκωνίας, Πρέβεζας, Αιτωλοακαρνανίας, Μαγνησίας (πλην της νήσου Σκιάθου), Λάρισας, Φθιώτιδας, Φωκίδας, Ευβοίας (εκτός από την πόλη της Χαλκίδας), Κορινθίας, Αργολίδας, Αχαιίας, Πιερίας, Χαλκιδικής, Καβάλας,

Αρκαδίας, Ευρυτανίας, Καρδίτσας και Γρεβενών, το υπόλοιπο του νομού Κερκύρας, οι νομοί Λευκάδας, Κεφαλλονιάς, Ζακύνθου, οι Κυκλάδες (πλήν Μυκόνου), το υπόλοιπο της Κρήτης και η επαρχία Κυθήρων.

ΠΕΡΙΟΧΗ Δ΄:

Οι ακριτικοί νομοί Θεσπρωτίας, Ιωαννίνων, Κοστοριάς, Φλώρινας, Πέλλας, Κιλκίς, Σερρών, Δράμας, Ξάνθης, Ροδόπης, Έβρου. Οι νομοί Λέσβου, Μεσσηνίας, Χίου, Σάμου, Δωδεκανήσου (εκτός της πόλης της Ρόδου με βάθος 10 χιλιάμετρα από το Νομαρχιακό κατάστημα της πόλης).

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	Επιχορήγηση: Επενδύσεων	Ελάχιστο-Μέγιστο επιτόκιο	Αυξημένες Αποβέσεις κατά Βάρδια
Α: Περιοχή Κινήτρων Ν.1262/82 Θεσσαλονίκης	10%-25%	14,00%-16,70%	α. 20% β. 40%
Β: Περιοχή Κινήτρων Ν.1262/82 Πιάτρας, Ηρακλείου, Βόλου, Λάρισας	15%-40%	11,30%-15,80%	α. 20% β. 40% γ. 60%
Γ: Περιοχή Κινήτρων Ν.1262/82 Καβάλας, Αράμιας, Σερρών, Ικωννίνων, Πρέβεζας, Λαμίας, Τριπόλεως	20%-50%	9,5%-14,9%	α. 35% β. 70% γ. 120%
Δ: Περιοχή Κινήτρων Ν.1262/82 Κομοτηνής, Εάνθης, Κιλκίς, Φλώρινας, Αλεξανδρούπολης, Καλα- μάτας (Μελιγαλάς), Έδεσσας (Δρο- σιά)	20%-50%	9,5%-14,9%	α. 50% β. 100% γ. 150%

ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ ΕΓΚΑΤΕΤΗΜΕΝΕΣ ΣΕ ΒΙ.ΠΕ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

	Α' ΟΜΑΔΑ ΚΙΝΗΤΡΩΝ			Β' ΟΜΑΔΑ ΚΙΝΗΤΡΩΝ		
	Επιχορήγηση της επένδυσης	Ελάχιστο-μέγιστο επιτόκιο	Λυσιμένες αποβέσεις α' βάρδια β' βάρδια γ' βάρδια	Απορολογ. επί της αξίας της επένδυσης	ε ετήσιων κερδών μέχρι του οποίου μπορεί να φτάσει η αφορολ. έπιτοξη	Λυσιμένες αποβέσεις α' βάρδια β' βάρδια γ' βάρδια
ΒΙ.ΠΕ. ανά Περιοχή Κινητρών Ν. 1262/82						
Α' Περιοχή Κινητρών Ν. 1262/82 Θεσσαλονίκης	10%-25%	14% -16,7%	α' 20% β' 40% γ' 80%	40%	60%	α' 20% β' 40% γ' 80%
Β' Περιοχή Κινητρών Ν. 1262/82 Πατρών, Πρακλείου, Βόλου, Λήριτσας	15%-40%	11,3%-15,0%	α' 35% β' 70% γ' 120%	55%	75%	α' 35% β' 70% γ' 120%
Γ' Περιοχή Κινητρών Ν. 1262/82 Καβάλας, Δράμας, Ξερρών, Ιωαννίνων, Πρέβεζας, Λαμίας, Τριπόλεως	20%-50%	9,5%-14,9%	α' 50% β' 100% γ' 150%	70%	90%	α' 50% β' 100% γ' 150%
Δ' Περιοχή Κινητρών Ν. 1262/82 Κομοτηνής, Εάνθης, Κιλκίς, Φλώρινας, Αλεξανδρούπολης, Καλαμάτας (Μετιγαλάς), Εδεσσας (Αρροσιά)	20%-50%	9,5%-14,9%	α' 50% β' 100% γ' 150%	70%	90%	α' 50% β' 100% γ' 150%

Βιομηχανικές Επιχειρήσεις

Πηγή : ΕΤΒΑ

	(1)	(2)	(3)	(1)	(2)	(3)	(1)	(2)	(3)
1. Προμηθευτικές, υπηρετήματα και παρεπιδόματα αξιών	83	9,68	11,28	9,68	11,28	14,42	10,88	13,68	17,68
2. Ολοκληρωμένες επιχειρήσεις	58	68	78	68	78	98	6,78	8,58	118
3. Υποστηρικτικοί σταθμοί παραγωγής	28	2,48	2,88	2,48	2,88	3,68	2,78	3,48	4,48
4. Βαριμεταλλουργοί σταθμοί παραγωγής	48	4,88	5,68	4,88	5,68	7,28	5,48	6,88	8,88
5. Σταθμοί έλατ. καύσης (DIESEL)	88	9,68	11,28	9,68	11,28	14,48	10,88	13,68	17,68
6. Τηλεφωνικές εγκαταστάσεις κέντρων	88	9,68	11,28	9,68	11,28	14,48	10,88	13,68	17,68
7. Τηλεφωνικές έργατ. κέντρων TELEX	108	128	148	128	148	188	13,58	178	228
8. Μηχ. όργανα κλιματισμού & κεντρικής θέρμ. κλιματ.	108	128	148	128	148	188	13,58	178	228
9. Ελαστικότητα μηχανοκίνητου δρόμου με στεγασμένες έσωτερικής καύσης	128	14,48	16,88	14,48	16,88	21,68	16,28	20,48	26,48
10. Ηλεκτροκλιμακτικές εγκαταστάσεις	12,58	158	17,58	158	17,58	22,58	16,98	21,28	27,58
11. Λογισμικές αυτοκινητικές μηχανές κλιματ. μηχανών	158	188	218	188	218	278	20,28	25,58	338
12. Πλαστικοί ύπολοιποι και ήλεκτρονικά συστήματα	208	248	288	248	288	368	278	348	448
13. Ήλεκτρο κλιματ. σταθμοί	208	248	288	248	288	368	278	348	448
14. Μηχ. όργανα & έργα/σεις βιομηχανικών γεννητών (καύσης) του κλάδου	10-158	12-108	14-218	12-108	14-218	18-278	13,5-20,28	17-25,58	22-328
- Μηχ. κλιματ. σταθμοί κλιματ. κλιματ.	298	248	288	248	288	368	278	348	448
15. Μεταφορικά μέσα	128	14,48	16,88	14,48	16,88	21,68	16,28	20,48	26,48
- Ελαστικότητα ατσάλινα	208	248	288	248	288	368	278	348	448
- Ελαστικότητα ατσάλινα	1008	1008	1008	1008	1008	1008	1008	1008	1008

Αυτά τα κλάσματα (αριθμοί) είναι υπολογιστικά για τις βιομηχανικές επιχειρήσεις

(1) είναι έσοδα, (2) είναι κέρδη, (3) είναι κλίμακ.

Ξενοδοχειακές Επιχειρήσεις

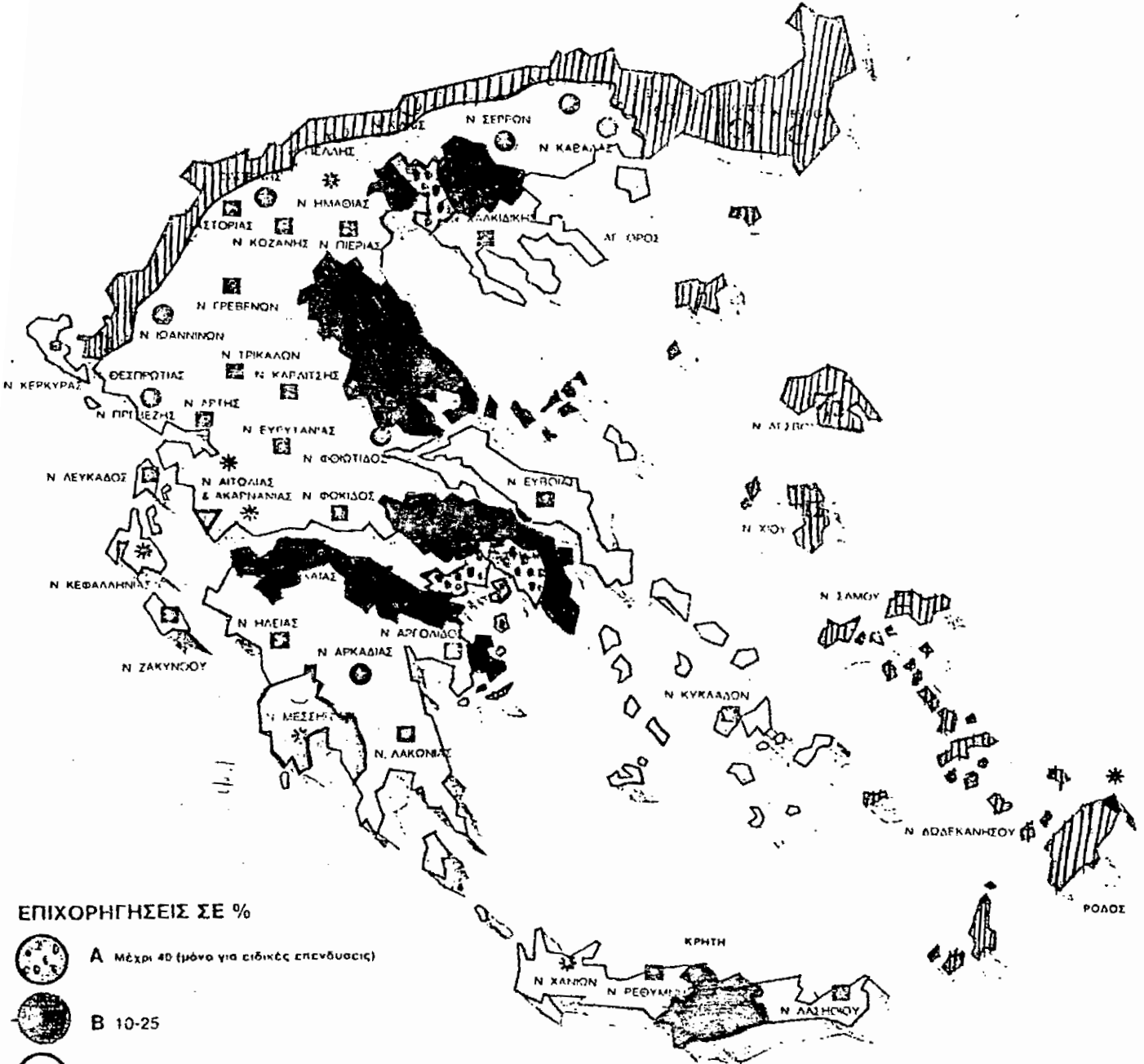
	<u>ΠΕΡΙΟΧΕΣ</u>			
	<u>Α</u>	<u>Β</u>	<u>Γ</u>	<u>Δ</u>
1. Οικοδομές χρησιμο- ποιούμενες ως ξε- νοδοχεία.	8%	9,6%	10,8%	12%
2. Τηλεφωνικές εγκα- ταστάσεις κέντρων.	8%	9,6%	10,8%	12%
3. Ψυκτικό μηχανήμα- τα (ψυγεία διατ.τρο- φίμων, εγκατ. κλιμα- τισμού).	10%	12%	13,5%	12%
4. Τηλεγραφικές εγκα- ταστάσεις (TELEX).	10%	12%	13,5%	15%
5. Λογιστικές φωτοτυ- πικές μηχανές, γραφο- μηχανές.	15%	18%	20,25%	22,50%
6. Τουριστικό λεωφο- ρεία (Πούλμαν).	15%	18%	20,25%	22,50%
7. Ηλεκτρονικοί υπολο- γιστές κι ηλεκτρονικά συστήματα.	20%	24%	27%	30%
8. Είδη υγιεινής	20%	24%	27%	30%
9. Λοιπά μηχανήματα και εγκατ. ξενοδοχεια- κών επιχειρήσεων.	20%	24%	27%	30%
10. Φορτηγό αυτοκ.	20%	24%	27%	30%
11. Έπιπλα και σκεύη.	30%	36%	40,50%	45%

Τα ποσοστά αυτά των αποσβέσεων είναι υποχρεωτικά για τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις.

ΤΟΜΕΑΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΙΝΗΤΡΩΝ

Ν. 1262/82, 1360/83, 1479/84, 1682/87

ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ %

Α Μέχρι 40 (μόνο για ειδικές επενδύσεις)

Β 10-25

Γ 15-40

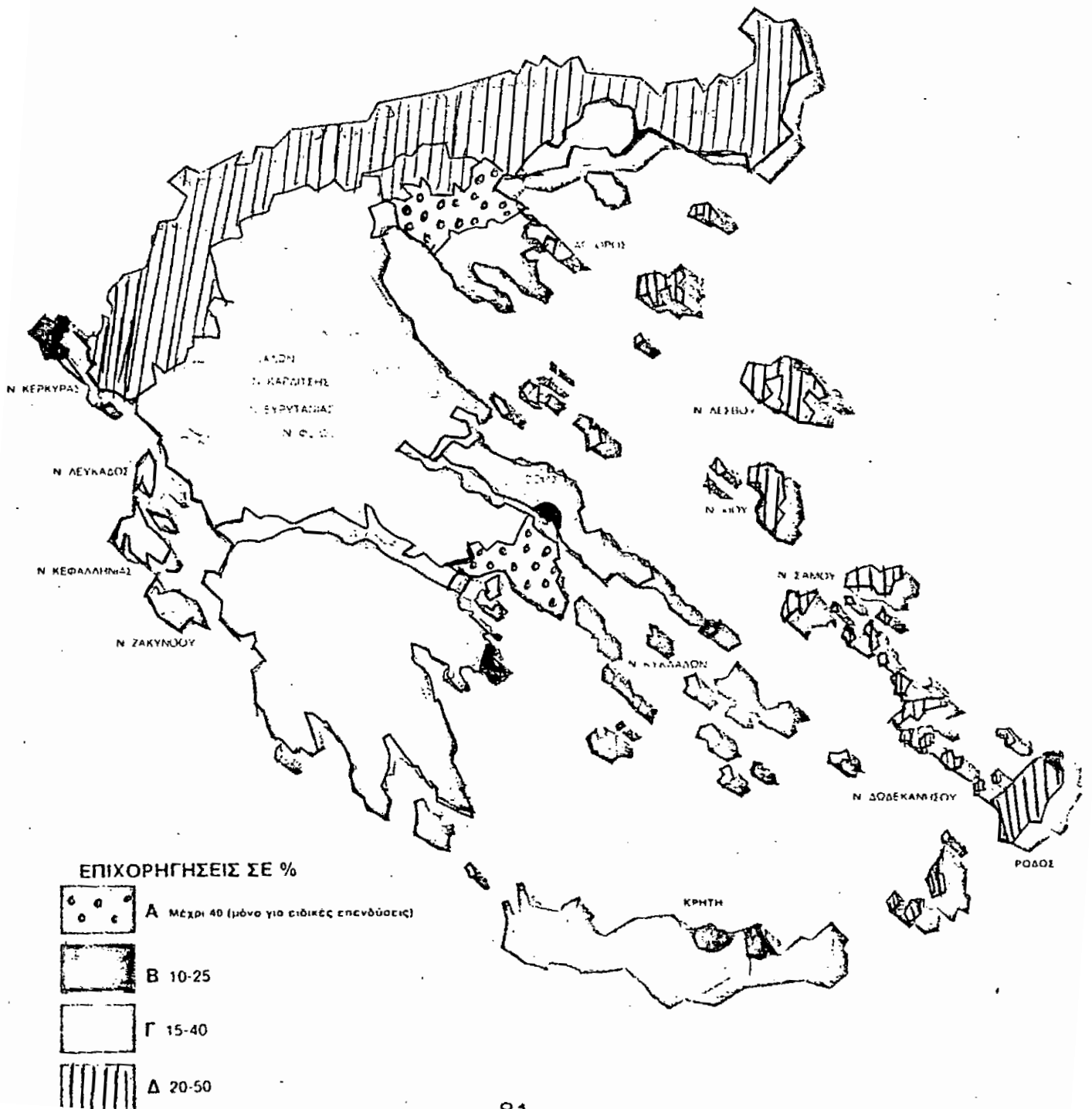
Δ 20-50

- ⊙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
- ⊛ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΟΡΙΣΘΕΤΗΜΕΝΗ
- ⊠ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΜΕΝΗ
- ▽ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΟΡΙΣΘΕΤΗΜΕΝΗ

(Πηγή : ΕΤΒΑ)

ΤΟΜΕΑΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΙΝΗΤΡΩΝ Ν. 1262/82, 1360/83, 1682/87

Δ' Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο

" Αποτελέσματα, επιδράσεις των μέτρων στον πρωτογενή, δευτερογενή, τριτογενή τομέα της οικονομίας".

Κ. Η εξελικτική πορεία του Α.Ε.Π. και Α.Ε.Ε. στο σύνολο της Οικονομίας κατά την περίοδο 40-86.

Από τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '50, όταν η χώρα ανασυγκροτείται μετά από τον Πόλεμο και την ξένη κατοχή, η οικονομία της παρουσίασε θετικούς ρυθμούς μεγέθυνσης. Πράγματι, για ορισμένα χρόνια ο ρυθμός αύξησης του εισοδήματος σε σταθερές τιμές, πλησίασε ή και ξεπέρασε και το 10%.

Κατά τη διάρκεια των άλλων ετών οι ρυθμοί ήταν αρκετά ικανοποιητικοί με εξαίρεση το '52 και το '62 που παρατηρήθηκαν πολύ μικρές αυξήσεις και το '74 που το εθνικό εισόδημα της χώρας μειώθηκε. Το 1952 δικαιολογείται ο μικρός ρυθμός αύξησης με την παύση της αμερικανικής βοήθειας.

Και το '74 η μείωση οφείλεται στις εσωτερικές ανωμαλίες με την πτώση της δικτατορίας.

Ο παρακάτω πίνακας δείχνει αναλυτικά την πορεία του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος και ακαθάριστου εγχωρίου προϊόντος. Όπως προκύπτει από τον πίνακα από το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της χώρας σε σταθερές τιμές του 1970, αυξήθηκε από 74 δισ.δρχ. το 1950 σε 392 δισ.δρχ. το 1978, δηλαδή υπερπενταπλασιάστηκε. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του ήταν 61%.

Ο ρυθμός αυτός ανάπτυξης συνδέεται με μία σειρά μέτρων για εισαγωγή ξένων κεφαλαίων που θεσπίστηκαν από το 1953-1978. Τα μέτρα αυτά οδήγησαν σε νέες επενδύσεις, δημιουργία νέων επιχειρήσεων με τα πολλαπλασιαστικά τους φαινόμενα, δηλαδή απασχόληση εργατικού δυναμικού, νέα εισοδήματα, απο-

ταμείωση κ.λ.π., τα οποία αναφέρονται αναλυτικότερα πιο κάτω.

Πίνακας

Η εξέλιξη του ακαθάριστου εγχωρίου προϊόντος, του καθαρού εθνικού εισοδήματος, του κατά κεφαλή εισοδήματος και της κατά κεφαλή κατανάλωσης στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1950-1978.

(σταθερές τιμές 1970)

Έτος	Ακαθόριστο εγχώριο προϊόν		Καθαρό εθνικό εισόδημα		κατά κεφαλή	κατά κεφαλή
	Απόλυτα ποσό (σε δισεκ. δραχμές)	Ρυθμός μεταβολής	Απόλυτα ποσό (σε δισεκ. δραχμές)	Ρυθμός μεταβολής	Ακαθόριστο εθνικό εισόδημα	Τέλεση κατανάλωση
1950	74.355	-	70.180	-	9.880	9.126
1951	80.511	8,3	76.190	8,6	10.605	9.373
1952	80.746	0,3	76.320	0,2	10.536	9.586
1953	91.291	13,1	86.636	13,5	11.758	20.006
1954	94.123	3,1	89.593	3,4	12.035	10.398
1955	100.533	6,8	95.869	7,0	12.740	11.044
1956	109.277	8,7	104.640	9,4	13.790	11.511
1957	115.858	6,0	111.628	6,5	14.555	12.094
1958	120.481	4,0	115.300	3,3	14.928	12.714
1959	125.308	4,0	119.824	3,9	15.366	12.528
1960	129.201	3,1	123.745	3,3	15.764	12.946
1961	143.772	11,3	138.253	11,7	17.409	13.711
1962	144.612	0,6	138.953	0,5	17.458	14.210
1963	159.171	10,1	163.300	10,3	19.162	14.873
1964	171.177	7,5	164.811	7,5	20.543	16.120
1965	187.009	9,2	179.931	9,2	22.323	17.275
1966	197.011	5,3	189.213	5,2	23.349	18.207
1967	206.176	4,7	197.840	4,6	24.180	19.220
1968	217.895	5,7	209.174	5,7	25.532	20.482
1969	238.201	9,3	228.049	9,0	27.754	21.668
1970	258.000	8,3	246.643	8,2	29.988	23.473
1971	278.511	8,0	267.636	8,5	32.395	24.692
1972	303.973	9,1	292.028	9,1	35.127	26.221
1973	329.269	8,3	316.647	8,4	37.963	28.549
1974	323.307	-1,8	308.196	-2,7	37.049	28.162
1975	339.833	5,1	322.276	4,6	38.409	29.218
1976	359.749	5,9	341.861	6,1	40.204	30.566
1977	370.583	3,0	352.775	3,2	41.123	31.739
1978	329.250	5,8	372.450	5,6	43.021	33.059

Μέσοι ρυθμοί μεταβολής: 1950 - 1960 5,7 5,8
 1960 - 1970 7,5 7,4
 1970 - 1978 5,4 5,4
 1950 - 1978 6,1 6,2

(Πηγές: ΕΣΥΕ).

Η αύξηση ήταν σχετικά χαμηλότερη κατά την πρώτη δεκαετία 50-60, διότι η χώρα δεν είχε συνέλθει από τον εμφύλιο πόλεμο, και το Ν.Δ. 2687 βρισκόταν στα πρώτα στάδια της απόδοσής του, σε συνδυασμό με την πολιτική αστάθεια που έπαιξε ανασταλτικό ρόλο στην εμπιστοσύνη του ξένου κεφαλαίου να επενδύσει στην Ελλάδα.

Η αύξηση ήταν μεγαλύτερη τη δεύτερη δεκαετία 60-70, που το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν αυξήθηκε από 129 δισ.δρχ.σε 258 δισ. δρχ., δηλαδή παρουσίασε μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής ίσο με 7,5%. Την περίοδο αυτή έχουμε την επιρροή τριών ακόμη σημαντικών νόμων: 4171/61, 89/67. και 378/68. Την τελευταία οκταετία 70-78, η αύξηση ήταν χαμηλότερη από τις δύο προηγούμενες δεκαετίες, διότι μεσολάβησε η επταετία που κάθε άλλο παρά αναπτυξιακό ρόλο έπαιξε, και κανένας σημαντικός νόμος για προώθηση νέων επενδύσεων δεν έλαβε χώρα. Έτσι εκείνη την περίοδο το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν αυξήθηκε από 258 δισ.δρχ. σε 392 δισ.δρχ., δηλαδή παρουσίασε μέσο ετήσιο ρυθμό μεγέθυνσης 5,4%. Ανάλογους βέβαια ρυθμούς παρουσίασε και το εθνικό εισόδημα. Αποτέλεσμα της αύξησης του εθνικού εισοδήματος και της μικρής αύξησης του πληθυσμού ήταν η σχετική με το παρελθόν βελτίωση του επιπέδου ζωής του Ελληνικού λαού.

Έτσι το πραγματικό κατά κεφαλή εισόδημα σε σταθερές τιμές του '70, αυξήθηκε από 10 χιλιάδες δρχ. το '50. σε 15,8 χιλιάδες το '60, και 30 χιλιάδες το '70, ενώ έφτασε τις 43 χιλιάδες το 1978.

Επίσης η συνολική δαπάνη που έκανε κάθε άτομο για κατανάλωση, δηλαδή η κατά κεφαλή κατανάλωση, αυξήθηκε από 9,2 χιλ.δρχ. το '50 σε 12,9 χιλ. το '60 και σε 23,5 χιλ. δρχ. το '70, ενώ έφτασε σε 33 χιλ.δρχ. το 1978.

Δηλαδή βλέπουμε η ροπή προς κατανάλωση να είναι αυξημένη και ο ρυθμός αυξήσεώς της, να είναι υψηλότερος από το ρυθμό αυξήσεως του εθνικού εισοδήματος.

Αυτό συνδέεται με τα καταναλωτικά πρότυπα που δέχτηκε ο ελληνικός λαός, και έφεραν το αρνητικό αποτέλεσμα: οι μικροαστικές και εργατοπαλληλικές μάζες να έχουν μικρή τάση για αποταμίευση. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν είχαμε αύξηση της αποταμίευσης την περίοδο 50-78.

Αντίθετα αποταμίευση υπήρξε λόγω αύξησης των εισοδημάτων, και θεωρήθηκε ένας από τους σημαντικότερους συντελεστές οικονομικής ανάπτυξης της χώρας.

1. Συντελεστές της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας μας.

Η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας στην τελευταία 30ετία θεωρείται ότι οφείλεται στους ακόλουθους παράγοντες: §

α). Στην αύξηση της αποταμίευσης. Ένας σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει το ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης μιάς χώρας, είναι ο ρυθμός μεταβολής του παγίου κεφαλαίου της οικονομίας δηλαδή το μέγεθος των ετησίων επενδύσεων. Όσο μεγαλύτερες είναι οι επενδύσεις τόσο γρηγορότερα αυξάνεται το πάγιο κεφάλαιο της οικονομίας, και τόσο γρηγορότερα αυξάνεται το συνολικό εγχώριο προϊόν της χώρας δηλαδή τόσο ταχύτερα αναπτύσσεται η οικονομία. Αλλά για να γίνουν επενδύσεις θα πρέπει να υπάρχουν διαθέσιμοι πόροι, οι οποίοι μπορεί να προέρχονται είτε από εγχώριες αποταμιεύσεις είτε από το εξωτερικό.

Η εγχώρια αποταμίευση στην Ελλάδα αυξήθηκε με μεγάλους ρυθμούς στην περίοδο 1950-78.

Ιδιαιτέρως σημαντική ήταν η αύξηση των αποταμιεύσεων του ιδιωτικού τομέα και κυρίως των ιδιωτών, οι οποίες κατά την περίοδο αυτή αυξήθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό 19% έναντι 13,1% που ήταν ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του εισοδήματος.

Έτσι οι αποταμιεύσεις των ιδιωτών από 1,5 δισ. δρχ. το 1950 έφταναν τα 200 δισ. περίπου το 1978.

Αν εξετάσουμε την εξέλιξη των ιδιωτικών αποταμιεύσεων στις επί μέρους υποπεριόδους θα παρατηρήσουμε ότι: κατά την περίοδο 1950-1960, αυξήθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό 16,2% έναντι ρυθμού αυξήσεως του εισοδήματος 13,2%.

Κατά τη δεύτερη δεκαετία αυξήθηκαν με πολύ ταχύτερο ρυθμό

§ Στατιστική έρευνα της Γενικής Τράπεζας Ελλάδος-Αθήνα-1982.

-49,2% παρά τη σχετικά μικρότερη αύξηση του εισοδήματος σε τρέχουσες τιμές (10,6%).

Και τέλος κατά την οκταετία 1970-78 αυξήθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό 21,2% έναντι ρυθμού αύξησης του εθνικού εισοδήματος 18,3%.

Την αποταμιευτική τάση των ιδιωτών ενίσχυσαν επί πλέον και οι επιχειρήσεις καθώς και ο δημόσιος τομέας, με αποτέλεσμα να αυξηθεί σημαντικά η συμβολή των επενδύσεων της χώρας.

Ο παρακάτω πίνακας δείχνει την συμβολή της κάθε κατηγορίας αποταμιευτών στη συνολική χρηματοδότηση των επενδύσεων, σε ορισμένα έτη της περιόδου 1950-1978.

Πίνακας

Η συμβολή των επί μέρους πηγών χρηματοδότησης τα έτη 1950, 1960, 1970 και 1978.

Πηγή χρηματοδότησης	1950		1960		1970		1978	
	Ποσό εκ.	%	εκ.	%	εκ.	%	εκ.	%
1. Ιδιωτική αποταμ.	2.979	47,9	12.660	64,7	61.505	73,2	294400	93,6
α. Αποτ. ιδιωτών & ΝΠΙΔ	1.493	24,0	6.671	34,1	38.650	46,0	195000	62,0
β. Αποτ. ΑΕ, συνεταιρισμών αποσβέσεις	1.486	23,9	5.989	30,6	22.855	27,2	99400	31,6
2. Αποτ. Δημοσίου	-1.327	-121,3	3.895	19,9	13.202	15,7	450	0,1
3. Χρηματοδότηση από το εξωτερικό	4.564	73,4	3.008	31,4	9.302	11,1	19.750	6,3
Σύνολο :	6.216	100,0	19.563	100	84.009	100	314600	100

(Πηγή : ΕΣΥΕ).

Όπως φαίνεται από τον πίνακα ενώ το 1950 τα 3/4 περίπου της χρηματοδότησης των επενδύσεων προέρχονταν από ξένες πηγές, η συμβολή της εγχώριας αποταμίευσης αυξήθηκε σταδιακά με πολύ μεγάλους ρυθμούς.

Έτσι κατά το 1978 οι ξένες πηγές συνέβαλαν μόνο κατά 6% περίπου στη συνολική χρηματοδότηση των επενδύσεων στη χώρα. Αλλά βέβαια δεν θα πρέπει να παραβλέψουμε και τη σημαντική συμβολή της χρηματοδότησης των επενδύσεων από το εξωτερικό σε ολόκληρη την περίοδο που εξετάζουμε.

β). Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας που συνετέλεσε στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας μας είναι η ψηλή ροπή των ιδιωτικών επιχειρήσεων για επενδύσεις και ο προσανατολισμός της επενδυτικής αυτής δραστηριότητας σε παραγωγικές επενδύσεις.

Πραγματικά για την αύξηση του κεφαλαίου της οικονομίας, δεν αρκεί μόνο να υπάρχουν αρκετοί πόροι διαθέσιμοι για επενδύσεις, θα πρέπει να υπάρχει και η διάθεση από τους αρμόδιους φορείς να χρησιμοποιήσουν αυτούς τους πόρους για τις απαραίτητες επενδύσεις.

Επί πλέον για να συμβάλλουν περισσότερο στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας, οι επενδύσεις θα πρέπει να κατευθύνονται προς τους δυναμικούς κλάδους της οικονομίας λ.χ. στη μεταποίηση, σε έργα υποδομής κ.α.

Στη χώρα μας, το μέγεθος των ιδιωτικών επενδύσεων ήταν αρκετά ψηλό σε όλη την περίοδο που εξετάζουμε. Μόνο κατά τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μία κάμψη στην ιδιωτική επενδυτική δραστηριότητα.

Έτσι στη δεκαετία του '50, οι ιδιωτικές επενδύσεις σε σταθερές τιμές, αυξήθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό 7%, ενώ στη δεκαετία του '60, ο ρυθμός αυτός ξεπέρασε το 10%. Αντίθετα στην τελευταία δεκαετία (1970-1978) οι ιδιωτικές επενδύσεις αυξήθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό 4,3%.

Ο παρακάτω πίνακας που ακολουθεί δείχνει την κατανομή των ιδιωτικών επενδύσεων για ορισμένα έτη της περιόδου 1950-1978.

Η κατανομή των ιδιωτικών επενδύσεων κατά κλάδους οικονομικής δραστηριότητας.

Κλάδοι παραγωγής	1950		1960		1970		1978	
	εκ.	%	εκ.	%	εκ.	%	εκ.	%
1.Γεωργία-Κτηνοτρο.	509	5,2	2.785	14,4	4.055	10,0	4.412	6,7
2.Ορυχεία-Λατομεία	182	1,9	145	0,7	1.067	2,1	760	1,1
3.Μεταποίηση	3696	38,3	2.379	12,3	10.016	19,7	11.566	16,4
4.Ενέργεια-Υδρευση	459	4,7	354	1,8	97	0,2	355	0,5
5.Μεταφορές-Επικ.	875	9,0	1.476	9,1	6.530	12,9	12.398	17,6
6.Κατοικίες	3096	31,9	8.259	42,9	19.443	38,3	30.320	43,0
7.Δημόσια Διοίκ.	---	---	---	---	---	---	---	---
8.Λοιπές Δραστηρ.	882	9,1	3.623	18,8	9.523	18,8	10.319	14,7
Σύνολο	9649	100	19.246	100	50.737	100	70.430	100

(Πηγή : ΕΣΥΕ).

Όπως προκύπτει από τον πίνακα αυτό ένα πολύ σημαντικό ποσοστό επενδύσεων κατευθύνθηκε προς τις κατοικίες αλλά και οι επενδύσεις στους πιο δυναμικούς κλάδους όπως λ.χ. η βιομηχανία αποτέλεσαν αξιόλογα ποσοστά των συνολικών ιδιωτικών επενδύσεων.

γ). Ευνοϊκή επίδραση στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας άσκησε εξ' άλλου η ύπαρξη μη απασχολούμενου εργατικού δυναμικού, το οποίο μπορούσε να χρησιμοποιηθεί εύκολα για την αύξηση της παραγωγής μας. Ένα μέρος από το εργατικό αυτό δυναμικό, απελευθερώθηκε σιγά - σιγά από το γεωργικό τομέα, για ν' απασχοληθεί στους άλλους τομείς της οικονομίας, με συνέπεια την αύξηση του προϊόντος τους.

δ). Η σχετικά μικρή βελτίωση της ποιότητας του εργατικού δυναμικού οδήγησε στην αύξηση της παραγωγικότητάς του. Πραγματικά υπολογίζεται ότι ένα μεγάλο ποσοστό αύξησης της παραγωγής κατά την περίοδο 50-78 οφείλεται στην αύξη-

ση της παραγωγικότητάς του και όχι σε απλή αύξηση της απασχόλησης.

ε). Η εισαγωγή τεχνολογικού εξοπλισμού στην περίοδο μετά τον Β΄ Παγκόσμιο και στην δεκαετία του '50, έγινε για την κάλυψη των αναγκών που προέκυπταν από την οικονομική ανόρθωση της χώρας. Δεν μπορούμε φυσικά να πούμε για χρησιμοποίηση βελτιωμένης τεχνολογίας, αλλά για κάποια μηχανήματα που θα βοηθούσαν το ξεκίνημα των πρώτων βιομηχανιών. Τα μηχανήματα τα οποία πήραμε δεν ήταν φυσικά αντάξια της τεχνολογίας της εποχής τους.

Η κατεύθυνση προς τον εκσυγχρονισμό του κεφαλαιουχικού εξοπλισμού των παραγωγικών μονάδων είχε επίδραση περισσότερο από την σύνδεση της χώρας μας με την ΕΟΚ, η οποία άσκησε κάποια πίεση στους επιχειρηματικούς φορείς να εκσυγχρονιστούν προκειμένου ν' αντιμετωπίσουν τον συναγωνισμό από τις επιχειρήσεις της ΕΟΚ.

στ). Ένας τελευταίος παράγοντας που βοήθησε στην ανόρθωση και ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας υπήρξε και η αύξηση του συναλλάγματος από άδηλους πόρους καθώς και η εισροή ξένων κεφαλαίων από το εξωτερικό που βοήθησαν στην αντιμετώπιση των ελλειμμάτων του εμπορικού μας ισοζυγίου. Τα ελλείμματα αυτά δημιουργήθηκαν τόσο από την αύξηση της ζήτησεως καταναλωτικών αγαθών, όσο και από την αύξηση των εισαγωγών κεφαλαιουχικών αγαθών, τα οποία ήταν απαραίτητα για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

2. Διεθνείς συγκρίσεις.

Οι παραπάνω ρυθμοί αυξήσεων που πέτυχε η χώρα μας, κατά την περίοδο από 1950 μέχρι 1978 είναι από τους ψηλότερους του κόσμου.

Ο επόμενος πίνακας που ακολουθεί δείχνει τους μέσους ρυθμούς μεταβολής του προϊόντος των χωρών του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) για τις τρεις περιόδους 50-60, 60-70 και 1970-1976.

Μέσοι ρυθμοί μεταβολής του ακαθάριστου εγχωρίου προϊόντος και μέσο κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν των χωρών του ΟΟΣΑ, κατά την περίοδο 1950 - 1977.

Χώρα	Ρυθμοί μεταβολής ακαθαρ. εγχωρίου προϊόντος			Κατά κεφαλή ακαθ. εγχώριο προϊόν σε *			
	50-60	60-70	70-76	(σε σταθερές Αγορ. τιμ. 1970)			
	Τιμές συν/σιών	Τιμ. Αγορ.	Τιμές Αγοραίες	1960	1970	1977	σχετ. 1960-77 μεταβ.
1. Δυτ. Γερμαν.	7,4	4,4	2,3	2.105	3.069	3.995	47,3
2. Γαλλία	4,5	5,7	3,9	1.447	2.788	3.520	48,9
3. Ιταλία	6,1	5,3	3,0	1.074	1.722	1.958	45,9
4. Ολλανδία	4,5	5,4	3,6	1.649	2.431	3.364	51,0
5. Βέλγιο	3,1	4,7	4,0	1.738	2.676	3.814	54,4
6. Λουξεμβούρ.	4,1	3,2	2,8	2.420	3.148	3.965	39,0
7. Ηνωμ. Βασίλ.	2,5	2,9	2,0	1.759	2.189	2.505	29,8
8. Ιρλανδία	1,4	4,2	3,0	1.911	1.330	1.732	47,4
9. Δανία	3,5	4,7	2,1	2.122	3.160	4.060	47,7
Κοινότητα των εννέα	4,1	4,6	2,6	1.693	2.464	3.246	47,8
10. Ελλάδα	5,2	7,5	4,8	574	1.133	1.644	65,1
11. Τουρκία	6,9	6,0	7,4	264	366	553	52,3
12. Νορβηγία	3,5	4,9	4,7	1.912	2.882	4.145	53,9
13. Σουηδία	3,4	4,4	2,5	2.810	4.095	4.866	42,5
14. Ελβετία	5,1	4,3	0,3	2.540	3.365	4.085	37,8
15. Αυστρία	5,7	4,5	4,0	1.238	1.933	2.867	54,6
16. Πορτογαλλία	4,1	6,0	5,0	1.392	688	833	54,1
17. Φιλανδία	4,4	4,6	4,0	1.404	2.264	3.141	55,3
18. Ισπανία	5,4	7,2	5,3	517	1.044	1.416	63,5
19. Η.Π.Α.	3,9	4,3	2,6	3.629	4.789	5.585	35,0
20. Καναδάς	4,3	5,6	4,9	2.777	3.833	4.754	41,6
21. Ιαπωνία	---	10,5	5,3	762	1.914	2.984	74,5

*Όπως προκύπτει από τον πίνακα αυτό κατά τη δεκαετία του '50, η χώρα μας πέτυχε μέσο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ 5,2% σε

σταθερές τιμές συντέλεστών παραγωγής του 1970, που είναι ψηλότερος από τον αντίστοιχο μέσο ρυθμό αυξήσεως των περισσότερων χωρών του κόσμου.

Προσεχτική μελέτη μας αποκαλύπτει ότι η χώρα μας είχε κατά τη δεκαετία αυτή την έκκτη θέση από πλευράς ρυθμού αυξήσεως. Ο ρυθμός αυτός ήταν πολύ ψηλότερος από τους αντίστοιχους ρυθμούς των περισσότερων χωρών της ΕΟΚ., και ξεπερνούσε κατά περισσότερο από μία ποσοστιαία μονάδα το μέσο ρυθμό αύξησης των χωρών αυτών, ως σύνολο παρά τη σχετική σημαντική ανάπτυξη της Γερμανίας και Ιταλίας κατά τη δεκαετία αυτή. Ακόμη σημαντικότερη ήταν η πρόοδος που πέτυχε η χώρα μας κατά την επόμενη δεκαετία 60-70, οπότε όπως προκύπτει ο μέσος ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ ήταν 7,5 σε σταθερές αγοραίες τιμές 1970. Ο ρυθμός αυτός ήταν ψηλότερος από τους αντίστοιχους ρυθμούς όλων των χωρών του ΟΟΣΑ, με εξαίρεση την Ιαπωνία η οποία την περίοδο αυτή πέτυχε θεαματική άνοδο. Τέλος ψηλότερος ήταν ο ρυθμός αυξήσεως του ΑΕΠ της χώρας μας, από τους αντίστοιχους ρυθμούς που πέτυχαν οι περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ κατά την τελευταία δεκαετία 70-76. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος σε σταθερές αγοραίες τιμές 1970 ήταν 4,8%. Ο ρυθμός αυτός είναι μεγαλύτερος από το ρυθμό αυξήσεως όλων των χωρών της ΕΟΚ και διαφέρει από το μέσο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ των χωρών αυτών κατά 2,2 ποσοστιαίες μονάδες. Ο ρυθμός αυτός υπολείπεται πολύ από το ρυθμό που πέτυχε η Τουρκία και ελαφρά από τους αντίστοιχους της Ισπανίας και Πορτογαλλίας.

Αποτέλεσμα αυτών των εξελίξεων ήταν να αυξηθεί το κατά κεφαλή εισόδημα της Ελλάδας σε σχέση με το κατά κεφαλή εισόδημα των περισσότερων χωρών του κόσμου. Έτσι όπως φσίνεται από τον πίνακα το κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της Ελλάδας σε αγοραίες τιμές 1970 κατά την περίοδο 1960-77 για την οποία υπάρχουν συγκρίσιμα στοιχεία αυξήθηκε από 574 δολάρια το 1960 σε 1133 το 1970 και έφτασε τα 1644 δολάρια το 1977.

Αντίθετα η αύξηση του κατά κεφαλήν ακαθαρίστου εγχωρίου προϊόντος των περισσότερων χωρών του κόσμου κατά την ίδια περίοδο ήταν σχετικά μικρότερη. Ιδιαίτερη σημαντική φαίνεται να ήταν η αύξηση του κατά κεφαλή εισοδήματος της χώρας μας σε σχέση με την αντίστοιχη αύξηση του κατά κεφαλή εισοδήματος των χωρών της ΕΟΚ. Έτσι, ενώ το κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της ΕΟΚ, ως σύνολο κατά την περίοδο 1960-70 σχεδόν διπλασιάστηκε, στην χώρα μας σχεδόν τριπλασιάστηκε.

Β: Οι επιδράσεις των μέτρων στους τρεις τομείς Παραγωγής.

1. Πρωτογενής Τομέας.

Η παραγωγή στον πρωτογενή τομέα αυξήθηκε με σχετικά μικρότερο ρυθμό από τη συνολική παραγωγή της οικονομίας με συνέπεια να μειωθεί η συμβολή του προϊόντος του τομέα αυτού στο συνολικό προϊόν.

Πάντως η συμμετοχή του πρωτογενή τομέα στο συνολικό προϊόν της χώρας μας, εξακολουθεί ακόμη να είναι πολύ ψηλότερη από την αντίστοιχη συμμετοχή του προϊόντος του πρωτογενή τομέα στο συνολικό προϊόν στις χώρες της ΕΟΚ, όπου σήμερα είναι γύρω στο 7%-8%.

Το 95% περίπου του προϊόντος της πρωτογενούς παραγωγής προέρχεται από τον κλάδο γεωργία-κτηνοτροφία, ενώ οι άλλοι δύο κλάδοι δηλαδή δάση και αλιεία συμβάλλουν μόνο κατά 5% περίπου.

Το προϊόν του κλάδου γεωργία - κτηνοτροφία αυξήθηκε κατά την περίοδο 50-75 με μέσο ετήσιο ρυθμό 4,2% με συνέπεια να αυξηθεί η συμβολή του κλάδου αυτού στο συνολικό προϊόν του πρωτογενή τομέα κατά 2,5 μονάδες. Η αύξηση ήταν σχετικά μεγαλύτερη στη δεκαετία του 1960, γιατί κατά την περίοδο αυτή είχαμε μεγάλη αύξηση της κτηνοτροφικής παραγωγής.

Ο επόμενος πίνακας δείχνει την εξέλιξη του προϊόντος των διαφόρων επί μέρους κλάδων του πρωτογενή τομέα την περίο-

δο 1950-1975 για την οποία υπάρχουν αναλυτικά στοιχεία.

Κλάδος Πρωτογ- παραγωγής	απόλυτα ποσά εκ.δρχ.				Σταθερή τιμή 1970 ποσοστιαία σύνθεση			
	1950	1960	1970	1975	1950	1960	1970	1975
1.Γεωργία - Κτηνοτροφία	19.125	27491	44555	53750	92,5	92,1	94,7	95,5
2.Δάση	1.001	1459	1128	1250	4,8	4,9	2,4	2,2
3.Αλιεία	557	913	1375	1272	2,7	3,0	2,9	2,3
Σύνολο	20.683	29863	47058	56272	100,0	100	100	100,0

(Πηγή : ΕΣΥΕ).

Η αύξηση του προϊόντος του κλάδου γεωργία - κτηνοτροφία πραγματοποιήθηκε παρά το ότι κατά την περίοδο αυτή μειώθηκε σημαντικά το ασχολούμενο στη γεωργία εργατικό δυναμικό της χώρας και το ότι στην τελευταία 15ετία μειώθηκαν επίσης και οι καλλιεργούμενες εκτάσεις. Αιτία αυτού ήταν η διόγκωση του τριτογενή τομέα που συντελέστηκε την τελευταία 20ετία.

Η αύξηση οφείλεται στους εξής παράγοντες:

α. Στη σημαντική αύξηση και την ποιοτική βελτίωση των διαφόρων εισροών, λ.χ. των λιπασμάτων, των σπόρων, των καυσίμων των φαρμάκων κ.α. Υπολογίζεται ότι στην δεκαπενταετία 1960-1975, η δαπάνη για λιπάσματα αυξήθηκε περισσότερο από τρεις φορές, η κατανάλωση υγρών καυσίμων τετραπλασιάστηκε και η δαπάνη για γεωργικά φάρμακα διπλασιάστηκε. Αποτέλεσμα αυτής της εξέλιξης ήταν η σημαντική αύξηση της στρεμματικής αποδόσεως των διαφόρων καλλιεργειών. Έτσι υπολογίζεται ότι στην τελευταία δεκαπενταετία 60-75 η μέση στρεμματική απόδοση των ζαχαροτεύτλων και του αραβοσίτου τριπλασιάστηκε, του κριθαριού και του βαμβακιού διπλασιάστηκε και του σιταριού αυξήθηκε κατά 80% περίπου.

β. Στη συνεχή μηχανοποίηση των αγροτικών εργασιών λ.χ. στη σπορά, τη συλλογή των καρπών κ.α. η οποία άλλωστε φαίνεται και από την πιο πάνω σημαντική αύξηση της κατανάλωσης καυσίμων.

γ. Στην αύξηση των εδαφών που αρδεύονται τα οποία έχουν μεγαλύτερη παραγωγικότητα από τα εδάφη που δεν αρδεύονται. Υπολογίζεται ότι σε ολόκληρη την περίοδο 1950-75, οι αρδευόμενες εκτάσεις αυξήθηκαν κατά 2,5 φορές και κατά το 1975 έφταναν περίπου τα 8,5 εκατ. στρέμματα, δηλαδή περίπου το 25% του συνόλου των καλλιεργούμενων εκτάσεων.

δ. Στην αναδιάρθρωση των καλλιεργειών δηλαδή στη στροφή σε περισσότερο αποδοτικές καλλιέργειες κατά την περίοδο που εξετάζουμε, και ιδιαίτερα κατά την τελευταία 20ετία. Η αναδιάρθρωση αυτή των καλλιεργειών είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθεί η συμμετοχή των γεωργικών προϊόντων που έχουν μεγάλη εισοδηματική ελαστικότητα, δηλαδή των προϊόντων που αυξάνει η ζήτησή τους πολύ γρήγορα όσο αυξάνει το εισόδημα, όπως λ.χ. τα νωπά φρούτα, τα λαχανικά κ.α., σε βάρος των παραδοσιακών, όπως τα λέμε π.χ. του σιταριού, του καπνού της σταφίδας που έχουν σχετικά χαμηλή εισοδηματική ελαστικότητα.

Επί πλέον αυξήθηκε η συμμετοχή των κτηνοτροφών, του αρβόσιτου, του κριθαριού κ.α., που είναι απαραίτητα για την ανάπτυξη της κτηνοτροφίας.

ε. Στη σημαντική αύξηση και την ποιοτική βελτίωση του ζωικού κεφαλαίου της χώρας που βοήθησε στην ταχεία αύξηση της κτηνοτροφικής παραγωγής. Πραγματικά η κτηνοτροφική παραγωγή αυξήθηκε με πολύ ταχύτερους ρυθμούς από τη γεωργική παραγωγή. Ιδιαίτερα ταχεία ήταν η αύξηση της κτηνοτροφικής παραγωγής στη δεκαετία του 1960, κατά την οποία υπολογίζεται ότι κινήθηκε με ρυθμό 9% περίπου. Σημαντική αύξηση σημείωσε η παραγωγή βοδινού, χοιρινού και κοτόπουλου, ενώ η παραγωγή κρέατος και γάλακτος από αιγοπρόβατα αυξήθηκε με σχετικά χαμηλό ρυθμό.

Παρά τα πιο πάνω επιτεύγματα όμως η χώρα μας εξακολουθεί να υπολείπεται σήμερα στο γεωργικό τμήμα σε σχέση με τις άλλες χώρες της ΕΟΚ.

Ειδικότερα οι μέσες στρεμματικές αποδόσεις στη χώρα μας, είναι πολύ χαμηλότερες από τις αντίστοιχες μέσες στρεμματικές αποδόσεις στην ΕΟΚ §, ενώ η διάρθρωση της φυτικής μας παραγωγής εξακολουθεί να μην είναι ικανοποιητική. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η αναδιάρθρωση των καλλιεργειών που έγινε τα τελευταία χρόνια ήταν σχετικά περιορισμένη, με συνέπεια η συμμετοχή των παραδοσιακών προϊόντων να εξακολουθεί να παραμένει υψηλή. Επίσης θα πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι, παρά την τεχεία αύξηση της κτηνοτροφικής παραγωγής η χώρα μας δεν διαθέτει σήμερα αυτάρκεια στο κρέας και αναγκάζεται να εισάγει μεγάλες ποσότητες από το εξωτερικό. Το ακαθάριστο γεωργικό προϊόν στην πενταετία 1975-79 παρέμεινε ουσιαστικά στάσιμο αν και παρουσίασε μεγάλες ετήσιες διακυμάνσεις. Οι διακυμάνσεις (αυξήσεις 5,7% το 1975, 10,4% το 1978 και μειώσεις 1,3% το 1976, 7,4% το 1977 και 6,3% το 1979), μπορούν σε σημαντικό βαθμό να αποδοθούν σε αντίστοιχες εναλλαγές των καιρικών συνθηκών.

Για την περίοδο αυτή 75-79 ως δυσμενείς παράγοντες μπορούν ν' αναφερθούν η ανεπάρκεια των δημοσίων κυρίως, αλλά και των ιδιωτικών επενδύσεων, καθώς επίσης και οι μεγάλες διακυμάνσεις χωρίς τελική ουσιαστική βελτίωση της σχέσης τιμών γεωργικών προϊόντων - τιμών γεωργικών εισροών, οι οποίες σε πολλές περιπτώσεις είχαν δυσμενείς επιπτώσεις στην παραγωγική προσπάθεια των γεωργών και ιδιαίτερα των κτηνοτρόφων.

§ Σημειώσεις Γενικής Τράπεζας Ελλάδος.

Ιδιαίτερα επισημαίνουμε το γεγονός ότι οι δημόσιες επενδύσεις στη γεωργία οι οποίες αφορούν μεγάλα εγγειοβελτιωτικά έργα που αυξάνουν την παραγωγικότητα της γεωργικής γής, μειώθηκαν στην πενταετία 1975-1979 με ετήσιο ρυθμό 2,1%.

Συσταλτική βραχυχρόνια επίδραση στη διαμόρφωση του ύψους του συνολικού γεωργικού προϊόντος (πρός όφελος όμως της προσπάθειας για τη βελτίωση της διάρθρωσής του), θα μπορούσε επίσης να αποδοθεί στο θεσμό των ετησίων γεωργικών προγραμμάτων που καθιερώθηκε στην περίοδο αυτή, το τελευταίο από τα οποία ίσχυσε για την καλλιεργητική περίοδο 1979/80, (τελευταία καλλιεργητική περίοδος από την ένταξη της χώρας μας στην ΕΟΚ).

Τα προγράμματα αυτά χωρίς να είναι δεσμευτικά για τους γεωργούς, οριοθετούσαν το επιθυμητό ύψος της παραγωγής για πολλά επιμέρους γεωργικά προϊόντα και επομένως επηρεάζουν την διαμόρφωση του ετησίου επιπέδου του συνολικού γεωργικού προϊόντος κατά το βαθμό που οι παραγωγοί δεν ήταν έτοιμοι να προχωρήσουν στην υποδεικνυόμενη αναδιάρθρωση της καλλιέργειάς τους.

Τέλος στους δυσμενείς αυτούς παράγοντες θα πρέπει να περιληφθεί και η μείωση, σε σύγκριση με το παρελθόν του αυξητικού ρυθμού της κτηνοτροφικής παραγωγής (1,4% ετησίως στην πενταετία 1975-79, έναντι 5,8% στην περίοδο 1958-73). Παράλληλα, από το έτος 1975, άρχισε η ραγδαία μείωση του ζωικού πληθυσμού, ιδιαίτερα των βοοειδών, η οποία συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Με τη μείωση αυτή συνδέεται η πτώση κατά τα τελευταία χρόνια, της παραγωγής ερυθρού κρέατος (βοδινού και αιγοπροβάτων), και ο χαμηλός ρυθμός αύξησης της παραγωγής γάλακτος με επακόλουθο να διευρυνθεί το έλλειμμα στα είδη αυτά, το οποίο καλύπτεται με εισαγωγές. Αντίθετα ικανοποιητική ήταν η αύξηση της παραγωγής λευκού κρέατος (χοιρινού και πουλερικών), η οποία προήλθε από αύξηση του πληθυσμού και από αξιόλογη βελτίωση της μέσης κατά κεφαλή απόδοσης των

ζώνων της κατηγορίας αυτής. Ως κύρια αιτία της κάμψης που παρουσιάζει ο κλάδος της κτηνοτροφίας κατά τα τελευταία έτη θα μπορούσε να θεωρηθεί η δυσμενής εξέλιξη της σχέσης των τιμών κτηνοτροφικών προϊόντων προς τιμές ζωοτροφών. Στην αντιστροφή της δυσμενούς αυτής τάσης απέβλεπε η κτηνοτροφική πολιτική που εγκαινιάστηκε το έτος 1979 και η οποία συνίστατο στη χορήγηση σχετικά μεγάλων αυξήσεων στις τιμές των ζωοκομικών προϊόντων και, παράλληλα, στην εξυγίανση του κυκλώματος κόστους παραγωγής - παραγωγικών τιμών. Η εξυγίανση αυτή, ως σημειωθεί ότι επιχειρήθηκε στα πλαίσια της πολιτικής εναρμόνισης της ελληνικής προς την Κοινοτική γεωργία, προέβλεπε επιπλέον άρση των πάσης φύσεως επιδοτήσεων τόσο στα κτηνοτροφικά προϊόντα όσο και στις κτηνοτροφές ώστε οι τιμές στην αγορά να προσδιορίζονται πλήρως από το κόστος. Η πολιτική τεχνητής συγκράτησης των τιμών των κτηνοτροφικών προϊόντων σε χαμηλά επίπεδα που εφαρμόστηκε για πολλά χρόνια στο παρελθόν είχε οδηγήσει, εκτός των άλλων, και σε υπερκατανάλωση ορισμένων κατηγοριών κρέατος που είναι εξαιρετικά δύσκολο να παραχθούν στη χώρα σε χαμηλές τιμές.

Σχετικά με την εξέλιξη του προϊόντος του κλάδου των δασών, όπως φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα το προϊόν αυξήθηκε με πολύ χαμηλό ρυθμό σε ολόκληρη την περίοδο. Ουσιαστικά είχαμε μία μικρή αύξηση του προϊόντος των δασών στη δεκαετία του '50 και κατόπιν παρατηρείται συνεχής μείωση.

Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στη μείωση της παραγωγής καυσόξυλων και ξυλανθράκων, τα οποία υποκαταστάθηκαν σιγά-σιγά με άλλα μέσα θερμάνσεως.

Πάντως η περιορισμένη επιφάνεια της χώρας μας, που καλύπτεται με δάση, καθώς επίσης και η χαμηλή ποιότητα των δασών μας αποτελούν δυσμενείς παράγοντες ανάπτυξης του κλάδου. Τέλος ως προς τον κλάδο της αλιείας, παρατηρούμε ότι το προϊόν του αυξήθηκε με σχετικό χαμηλό μέσο ετήσιο ρυθμό (3,3% για ολόκληρη την περίοδο).

Ο ρυθμός αύξησης ήταν σχετικά ταχύτερος στις δύο πρώτες

δεκαετίες, λόγω της σημαντικής ανάπτυξης της ατλαντικής αλιείας.

Τα τελευταία χρόνια με το Ν.1262/82 παρατηρούμε, ένα σημαντικό ποσό επενδύσεων στον α' γενή τομέα που ανέρχεται κατά κλάδο στην :

α. Γεωργία	: 15.546.389.903 δρχ.	} Πηγή : Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
β. Κτηνοτροφία	: 22.542.809.316 δρχ.	
γ. Δασοπονία	: 509.500.000 δρχ.	
δ. Θήρα	: 14.000.000 δρχ.	
ε. Αλιεία	: 14.330.541.417 δρχ.	

Ιδιαίτερη ώθηση στην γεωργία δίνεται και μέσω των Μ.Ο.Π. Με τα ΜΟΠ γίνεται μία προσπάθεια σύνδεσης του συγκριτικού πλεονεκτήματος που παρουσιάζει η κάθε περιοχή, με το είδος που τελικά θα καλλιεργηθεί. Ο θεσμός αυτός, βρίσκεται στα πρώτα στάδια της εφαρμογής του, τα αποτελέσματά του θα εμφανιστούν στο μέλλον. Όμως αντιμετωπίζει σοβαρές αντιδράσεις, που οφείλονται στο γεγονός ότι σε πολλές περιοχές χρειάζεται ολική ανασυγκρότηση της καλλιέργειας, αντικατάσταση των παλαιών καλλιεργούμενων ειδών με νέα πιο αποδοτικά και προσαρμοσμένα στις εδαφο-κλιματολογικές συνθήκες της κάθε περιοχής. Σε τέτοιες περιπτώσεις και μάλιστα όταν ο χρόνος απόδοσης των νέων καλλιεργειών είναι μακρύς, τότε η αντίδραση των ιδιοκτητών είναι έντονη και "δικαιολογείται" με το χάσιμο κέρδους, κατά την περίοδο που θα μεσολαβήσει από το φύτεμα της νέας καλλιέργειας μέχρι το χρόνο απόδοσής της.

Παρόλο αυτά είναι αποδεικτό από το ευρύτερο και πιο ενημερωμένο κοινό ότι για πρώτη φορά στον α' γενή τομέα αρχίζουν να γίνονται βήματα που οδηγούν σε μία συστηματική-μεθοδική-επιστημονική εκμετάλλευση της γής.

Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν θα πρέπει να γίνονται συνέχεια νέες προσπάθειες να ανακαλύπτονται αδυναμίες και να βρίσκονται μέθοδοι αντιμετώπισής τους.

ι) Άδυναμίες - Προβλήματα.

Παρά την ικανοποιητική εξέλιξη του προϊόντος και των τριών τομέων οικονομικής δραστηριότητας, η οποία αντανάκλα την πρόοδο που έχει επιτευχθεί σε όλους τους κλάδους και τη βελτίωση των συνθηκών παραγωγής και εμπορίας των προϊόντων, και οι τρεις τομείς αντιμετωπίζουν βασικά προβλήματα.

Η επίλυση των προβλημάτων αυτών θα βοηθήσει ώστε να συνεχιστεί η σχετικά γρήγορη ανάπτυξη της χώρας. Πολλά από τα προβλήματα αυτά είναι κοινά και σχετίζονται με το μικρό μέγεθος και τον οικογενειακό χαρακτήρα που έχουν οι οικονομικές μονάδες, ώστε να μη μπορούν να καρπωθούν τις λεγόμενες οικονομίες κλίμακας, δηλαδή τις οικονομίες που μπορεί να έχει μία επιχείρηση όταν παράγει με την πλατιά έννοια του όρου, μεγάλες ποσότητες. Αποτέλεσμα αυτού είναι να αυξάνεται το κόστος των εγχωρίων προϊόντων και να μειώνεται έτσι η ανταγωνιστικότητά τους τόσο στην εγχώρια αγορά όσο και στο εξωτερικό.

Τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο πρωτογενής τομέας και ιδιαίτερα ο κλάδος της γεωργίας και τα οποία θα πρέπει να επιλυθούν προκειμένου να προσαρμοστεί ο κλάδος αυτός, και ιδιαίτερα όλος ο πρωτογενής τομέας στις απαιτήσεις της ταχύρρυθμης ανάπτυξης της χώρας και να συμβάλλει στην παραπέρα ανάπτυξή της. Τα σημαντικότερα προβλήματα είναι:

α). Το μικρό μέγεθος και ο πολύ τεμαχισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

Το μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στη χώρα μας, είναι πολύ μικρό. Έτσι το 80% των εκμεταλλεύσεων αυτών έχει μέση έκταση μικρότερη από 50 στρέμματα, που είναι ένα πολύ μικρό μέγεθος εκμεταλλεύσεως αν μάλιστα το συγκρίνει κανείς με το μέσο μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στις χώρες της ΕΟΚ όπου είναι διπλάσιο.

Επίσης στη χώρα μας, παρατηρείται μεγάλος τεμαχισμός της συνολικής εκτάσεως των γεωργικών μας εκμεταλλεύσεων.

Κάθε εκμετάλλευση δηλαδή περιλαμβάνει πολλά αγροτεμάχια,

τα οποία βρίσκονται σε διάφορες τοποθεσίες και δεν συνδέονται μεταξύ τους. Υπολογίζεται ότι κατά μέσο όρο κάθε γεωργική εκμετάλλευση περιλαμβάνει 7,5 αγροτεμάχια. Το μικρό αυτό μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και ο κατακερματισμός τους σε πολλά αγροτεμάχια δυσχεραίνει την οργάνωση της γεωργικής παραγωγής με βάση τις σύγχρονες ανάγκες και μεθόδους. Στην κατεύθυνση αυτή, ιδιαίτερα σημαντικός μπορεί να γίνει ο ρόλος του Συνεταιριστικού Κινήματος.

β). Η σχετική ανεπάρκεια του επενδυμένου κεφαλαίου παγίου κεφαλαίου. Παρά το γεγονός ότι οι επενδύσεις στο γεωργικό τομέα, κατά την περίοδο 1950-1978, ήσαν αξιόλογες, όμως το συνολικό κεφάλαιο που απασχολείται από κάθε γεωργική εκμετάλλευση είναι ακόμη σχετικά περιορισμένο. Έτσι, υπολογίζεται ότι το συνολικό πάγιο κεφάλαιο κάθε γεωργικής εκμετάλλευσης κατά μέσο όρο είναι 80 χιλιάδες δρχ. σε τιμές του έτους 1970. Και αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη σχετικά χαμηλή παραγωγικότητα στο συγκεκριμένο τομέα.

γ). Η σχετικώς περιορισμένη άρδευση. Οι αρδευόμενες γεωργικές εκτάσεις είναι σήμερα σχετικά περιορισμένες, παρά τη σημαντική αύξησή τους κατά τα τελευταία χρόνια. Συνολικά αρδεύονται σήμερα περίπου το 25% της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης. Αν αξιοποιηθεί ολόκληρο το υδάτινο δυναμικό, θα μπορούσαν να αρδεύονται διπλάσιες περίπου εκτάσεις. Και η αύξηση των αρδευόμενων εκτάσεων θα διευκολύνει πολύ την παραπέρα αναδιάρθρωση των καλλιεργειών, ώστε να ενισχυθεί η παραγωγή δυναμικών προϊόντων λ.χ. του βαμβακιού, των κηπευτικών, των φρούτων κ.α.

Τα προϊόντα αυτά έχουν καλές προοπτικές από απόψεως απορροφήσεως τόσο στην εγχώρια αγορά, όσο και στο εξωτερικό, σε βάρος ορισμένων παραδοσιακών καλλιεργειών, λ.χ. των σιτηρών, του καπνού κ.α. τα οποία έχουν λιγότερο ευνοϊκές προοπτικές. Η αναδιάρθρωση αυτή εξάλλου, θα οδηγήσει σε βελτίωση της παραγωγικότητας στο γεωργικό τομέα και θα αυξήσει τις εξαγωγές γεωργικών προϊόντων στο εξωτερικό.

δ): Το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των γεωργών. Το μορφωτικό επίπεδο των γεωργών στη χώρα μας είναι πολύ χαμηλό, με συνέπεια να παρεμποδίζεται η εφαρμογή βελτιωμένων μεθόδων τεχνολογίας και η ορθολογική οργάνωση και ο προγραμματισμός της παραγωγής. Ανεπάρκεια παρατηρείται τόσο στη γενική εκπαίδευση του αγρότικού πληθυσμού, όσο και στην επαγγελματική του εκπαίδευση. Αξιίζει να σημειωθεί ότι στη χώρα μας υπάρχουν σήμερα πέντε ειδικές γεωργικές σχολές, από τις οποίες αποφοιτούν περίπου 300 άτομα κάθε χρόνο.

ε). Η ανεπαρκής οργάνωση της εμπορίας των γεωργικών προϊόντων. Η οργάνωση της εμπορίας των γεωργικών προϊόντων είναι ανεπαρκής. Ανεπάρκεια παρατηρείται στην οργάνωση της εμπορίας των γεωργικών προϊόντων τόσο στην εσωτερική αγορά, όσο και στο εξωτερικό. Βασικό πρόβλημα εδώ αποτελεί η έλλειψη υποχρεωτικής τυποποίησης των γεωργικών προϊόντων, η οποία με τη σειρά της δημιουργεί επίσης σημαντικά προβλήματα για την εμπορία τους. Ένα άλλο σημαντικό πρόβλημα, στον τομέα της εμπορίας των γεωργικών προϊόντων, είναι η έλλειψη ή η κακή λειτουργία τοπικών και κεντρικών αγορών γεωργικών προϊόντων, οι οποίες θα διευκόλυναν το εμπόριο των προϊόντων αυτών. Τέλος το δίκτυο διακίνησης των γεωργικών προϊόντων δεν ήταν αρκετά αναπτυγμένο πράγμα που δημιουργεί σημαντικά προβλήματα στη διακίνηση και εμπορία τους. Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι ο περιορισμός των εξαγωγών γεωργικών προϊόντων, καθώς επίσης και η υπερβολική επιβάρυνση των τελικών καταναλωτών, χωρίς αντίστοιχη ικανοποίηση των παραγωγών. Και αυτό γιατί ένα σημαντικό μέρος της τιμής το καρπώνονται οι διάφοροι μεσάζοντες.

2. Δευτερογενής Τομέας.

Το προϊόν του δευτερογενή τομέα αυξήθηκε με σχετικά ταχύτερο ρυθμό από το συνολικό ακαθάριστο προϊόν της, με συνέπεια να αυξηθεί η συμμετοχή του προϊόντος του τομέα αυτού στο συνολικό ακαθάριστο προϊόν της χώρας και να φτάσει το 33,5% κατά το 1978. Το ποσοστό αυτό που είναι αρκετά υψηλό, υπολείπεται πολύ από τα αντίστοιχα ποσοστά συμμετοχής του δευτερογενή τομέα στο συνολικό προϊόν, στις άλλες χώρες της ΕΟΚ τα οποία ξεπερνούν το 40%. Στην ταχεία ανάπτυξη του δευτερογενή τομέα στη χώρα μας συνέβαλαν ιδιαίτερα οι κλάδοι των ορυχείων της μεταποίησης και των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας, ενώ η εξέλιξη του προϊόντος του κλάδου των κατασκευών ήταν αρκετά βραδύτερη.

Ο παρακάτω πίνακας εμφανίζει την εξέλιξη του προϊόντος των τεσσάρων κλάδων του δευτερογενή τομέα κατά την περίοδο 1950-1978. (σε τιμές συντελεστών παραγωγής).

Κλάδοι βιομηχανικής παραγωγής	Απόλυτα ποσά σε εκ.				Ρυθμοί μεταβολής			Ποσοστιαία συμμετοχή			
	1950	1960	1970	1978	50-60	60-70	50-78	'50	'60	'70	'78
1. Ορυχεία	424	1571	3541	5650	14,0	8,5	9,7	2,8	4,7	4,4	4,3
2. Μεταποίηση	8732	18430	49266	84350	8,7	10,3	8,4	58,4	55,2	60,8	64,7
3. Επιχ. κοινής Ωφελείας	456	1358	5152	11900	11,5	14,3	12,4	3,0	3,0	6,4	9,1
4. Κατασκευές	5354	12047	23017	29450	8,5	6,8	6,3	35,8	35,0	28,4	22,4
Σύνολο	14966	33406	80976	131350	8,4	9,3	8,4	100	100	100	100

(Πηγή: ΕΣΥΕ).

α. Ορυχεία.

Το προϊόν του κλάδου των ορυχείων αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 10% περίπου κατά την περίοδο 1950-1973 με συνέπεια

να δεκατριπλασιασθεί. Ο ρυθμός ανάπτυξης του τομέα ορυχείων - μεταλλείων υπήρξε ιδιαίτερα χαμηλός στην πενταετία 1975-1979 σε σύγκριση με το παρελθόν. Σύμφωνα με το σχετικό δείκτη της ΕΣΥΕ, ο ετήσιος ρυθμός αύξησης της εξορυκτικής - ~~μεταλλουργικής δραστηριότητας~~ στην πενταετία αυτή περιορίστηκε σε 2,7% από 10% περίπου που ήταν στην δεκαετία 1964-1973.

Η χαλάρωση του ρυθμού αντανάκλαται στην επιβράδυνση που σημειώθηκε στη μεταποίηση εγχώριων ορυκτών και μεταλλευμάτων η οποία δεν είναι άσχετη με τη γενικότερη οικονομική κρίση διεθνώς.

Η κρίση αυτή φαίνεται ότι εκδηλώθηκε με μεγαλύτερη ένταση στην ελληνική μεταλλευτική δραστηριότητα, λόγω των διαρθρωτικών αδυναμιών που χαρακτηρίζουν την αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου. Είναι γνωστό ότι ένα μεγάλο μέρος του ελληνικού υπόγειου πλούτου παραμένει αναξιοποίητο, ενώ δεν υπάρχουν κεντρικής σημασίας μονάδες με κάθετη δομή για πλήρη και προγραμματισμένη αξιοποίηση των βασικών μεταλλευμάτων της χώρας. Οι περισσότερες μεταλλευτικές επιχειρήσεις είναι καθαρά εξαγωγικές και συνεπώς όλη η δραστηριότητα και ανάπτυξή τους εξαρτάται άμεσα από τις συνθήκες που επικρατούν στη διεθνή αγορά πρώτων μεταλλευτικών υλών. Ο ρυθμός αύξησης του προϊόντος του κλάδου ήταν πολύ ψηλότερος κατά την πρώτη δεκαετία και αυτό οφείλεται στο γεγονός: α). ότι η παραγωγή των ορυχείων το 1950 ήταν πολύ χαμηλή και β). με το ΝΔ 2687/53 δημιουργήθηκαν πολλές επιχειρήσεις με ξένα κεφάλαια που είχαν σαν αντικείμενο την εκμετάλλευση του ελληνικού ορυκτού πλούτου.

Αλλά και οι ρυθμοί αύξησης του προϊόντος στις επόμενες δεκαετίες είναι αρκετά ικανοποιητικοί μπορούμε να πούμε. Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται καθαρά οι εξελίξεις στην παραγωγή ορυχείων - μεταλλείων.

Από τις εξελίξεις στους επιμέρους κλάδους κατά την πενταετία 1975-1979 ενδιαφέρον παρουσιάζει η παραγωγή λιγνίτη και λατομικών οικοδομικών υλικών.

Εξελίξεις στην παραγωγή Ορυχείων-Μεταλλείων (ετήσιες μεταβολές σε %).			
	1963-1973	1974	1975-1979
Σύνολο	8,3	1,9	2,7
Λιγνίτης	7,8	9,4	9,6
Σιδηροονικέλιο	20,3	8,7	-1,7
Βωξίτης	7,5	2,7	-0,4
Μαγγάνιο	-1,8	-11,2	12,6
Λατομικά και οικοδομ.υλικά	8,8	-17,8	2,0
Θειούχα μεικτά	4,4	17,2	-1,1
Λευκόλιθος	10,3	30,1	0,8

(Πηγή: Δείκτες της ΕΣΥΕ).

Η αυξημένη εξορυκτική δραστηριότητα λιγνίτη συνδέεται με την αυξανόμενη χρησιμοποίησή του στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, στα πλαίσια της προσπάθειας να περιοριστεί ο βαθμός εξάρτησης της χώρας από εισαγόμενο πετρέλαιο. Εξάλλου η έντονη οικονομική δραστηριότητα και οι εξαγωγές τσιμέντου συνέβαλαν στη διατήρηση του ετήσιου ποσοστού ανόδου της εξορυκτικής δραστηριότητας των κλάδων των λατομικών-οικοδομικών υλικών σε ικανοποιητικό επίπεδο. Την περίοδο 1950-1965 έχουμε ιδιαίτερη αύξηση της παραγωγής ορισμένων μεταλλευτικών προϊόντων, λόγω της αυξημένης ζήτησής τους από το εξωτερικό: ακόμη ας λάβουμε υπόψη μας ότι κυρίως για το εξωτερικό προορίζονταν οι πρώτες ύλες που εξορρύνονταν. Έτσι λ.χ. είχαμε, μία σημαντική αύξηση της παραγωγής βωξιτών κατά την περίοδο 1950-65 δηλαδή πριν ακόμα λειτουργήσει το εργοστάσιο αλουμινίου στη χώρα μας, λόγω της σημαντικής αυξήσεως της ζήτησεως βωξιτών από το εξωτερικό. Μετά την ίδρυση της PESINE (65-75) η παραγωγή αυξήθηκε ακόμη περισσότερο, και το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών βωξίτη γινόταν προς την Γαλλία.

Για παρόμοιους λόγους αυξήθηκε η παραγωγή λευκόλιθου, βαρυτίνης, θειούχου μολύβδου, θειούχου ψευδαργύρου κ.α. Αντίθετα την πενταετία 75-79 η παραγωγή βωξίτη, σιδηρομεταλλευμάτων και λευκόλιθου αντιπροσώπευε το 36% περίπου της συνολικής παραγωγής του τομέα, παρουσίασε έντονες διακυμάνσεις από έτος σε έτος στην περίοδο αυτή οι οποίες προφανώς ήταν αποτέλεσμα της ευαισθησίας της παραγωγής στις συγκυριακές μεταβολές της εξωτερικής ζήτησης. Τελικά, στο διάστημα ολόκληρης της πενταετίας 1975-79, η παραγωγή βωξίτη και σιδηρομεταλλευμάτων μειώθηκε ενώ ο αυξητικός ρυθμός της παραγωγής λευκόλιθου ήταν πολύ χαμηλός. Μικρή εξάλλου αύξηση εμφανίζει και ο όγκος των εξαγωγών ορυκτών και μεταλλευμάτων στην περίοδο αυτή, όχι όμως και η αξία τη οποία έχει επηρεαστεί από τις αυξήσεις των τιμών των ορυκτών στη διεθνή αγορά. Σε αντίθεση με τις εξελίξεις που ήταν μάλλον απογοητευτικές, οι προοπτικές του τομέα εμφανίζονταν βελτιωμένες. Η ίδρυση το 1975 της Ελληνικής Εταιρείας Βιομηχανικών και Μεταλλευτικών Επενδύσεων (ΕΛΕΒΜΕ) αποσκοπούσε σύμφωνα με την ιδρυτική πράξη, στην πραγματοποίηση επενδύσεων μεγάλης κοινωνικής παραγωγικότητας, αλλά με υψηλό κεφαλαιακό συντελεστή και επιχειρηματικό κίνδυνο, στοιχεία που δεν εξασφαλίζουν τη διαμόρφωση ενός ποσοστού κέρδους ικανοποιητικού για ιδιώτες επενδυτές. Στα πλαίσια αυτά η ΕΛΕΒΜΕ είχε προγραμματίσει το 1978 την ίδρυση πετροχημικού συγκροτήματος συνολικής δαπάνης 547 εκατ. δολάρια. Η έναρξη της κατασκευής του έργου είχε προγραμματιστεί για το έτος 1980 ή 1981. Προς την ίδια κατεύθυνση είχε δραστηριοποιηθεί και η ΕΤΒΑ με τις αναπτυξιακές πρωτοβουλίες που είχε αναλάβει από το έτος 1978. Στις πρωτοβουλίες αυτές περιλαμβάνονταν η κατασκευή του εργοστασίου παραγωγής αμιάντου της Κοζάνης, για την αξιοποίηση των σχετικών κοιτασμάτων, ύψους επένδυσης 70 εκατ. δολαρίων.

Είχε επίσης προγραμματιστεί η ίδρυση μονάδας παραγωγής αμμωνίας στην Καβάλα, καθώς και οι βιομηχανίες ηλεκτρονικού και τηλεπικοινωνιακού υλικού ύψους επένδυσης 150 εκ.δολλαρίων. Παράλληλα, μέσα στο 1980 επρόκειτο: να αρχίσει η υλοποίηση νέων σημαντικών αναπτυξιακών έργων, όπως είναι η μεταλλουργία μολύβδου - ψευδαργύρου το εργοστάσιο πρώτων υλών φαρμακοβιομηχανίας και το εργοστάσιο αλουμίνας.

Αξιίζει να αναφερθεί ότι ενθαρρυντική ήταν επίσης και η εξέλιξη της επενδυτικής δραστηριότητας στον τομέα αυτό κατά τα τελευταία έτη της περιόδου. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης των επενδύσεων στα ορυχεία - μεταλλεία στην πενταετία 1975-79 έφτασε στο 7,1%.

Τέλος θα αναφέρουμε το ύψος των επενδύσεων, στον τομέα των ορυχείων με τα κίνητρα που έδωσε ο Ν.1262/82 και ανέρχεται στα ακόλουθα ποσά:

Ορυχ. άνθρακος : 342.460.000 δρχ.

Μεταλλεία : 3.073.132.000 δρχ.

Λατομεία : 2.447.511.000 δρχ.

Λοιπά μεταλλεία και

λατομεία : 1.414.100.000 δρχ.

Οι επενδύσεις αυτές σημειώθηκαν από την χρονική έναρξη ισχύος του νόμου μέχρι το 1987.

β. Μεταποίηση.

Το προϊόν του κλάδου της μεταποίησης κατά την περίοδο 1950-1978 αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 8,4%. Ο ρυθμός αυτός ήταν μεγαλύτερος κατά τη δεκαετία του '60 οπότε ξεπέρασε το 10%. Η αύξηση αυτή του προϊόντος της μεταποίησης είχε ως αποτέλεσμα τη σημαντική βελτίωση της συμμετοχής του προϊόντος του κλάδου στο συνολικό ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, η οποία από 12% περίπου το 1950 έφτασε το 19% το 1970 και το 21,5% το 1978.

Η ευνοϊκή εξέλιξη του προϊόντος της μεταποίησης οφείλεται μεταξύ άλλων και:

α). Στην δημιουργία νέων βιομηχανικών αλλοδαπών και ημεδαπών μονάδων με το ΝΔ 2687/53, και μετά το '60 με το Ν.4171/61.

β). Στην αύξηση της εγχώριας ζήτησης ελληνικών βιομηχανικών προϊόντων η οποία προήλθε από την αύξηση του εισοδήματος, αλλά και από τη συνεχή υποκατάσταση εισαγομένων βιομηχανικών προϊόντων με εγχώρια.

γ). Στην αύξηση της ζήτησής του από το εξωτερικό η οποία είχε σαν συνέπεια την αύξηση των εξαγωγών βιομηχανικών προϊόντων. Εξ' άλλου η αυξημένη αυτή βιομηχανική παραγωγή προήλθε τόσο από την ίδρυση νέων μονάδων, όσο και από την επέκταση και τον τεκτυχρονισμό παλαιών.

Εκτός από τη σημαντική αύξηση της συνολικής παραγωγής του κλάδου της μεταποίησης 1950-1978 είχαμε και σημαντική βελτίωση στη διάρθρωση της βιομηχανικής παραγωγής.

Έτσι όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα το 1950 το προϊόν των κλάδων τρόφιμα-ποτά-καπνός, υφαντικά και ένδυση-υπόδηση έφτασε το 63,2% της συνολικής βιομηχανικής παραγωγής, ενώ το προϊόν της λεγόμενης βαριάς βιομηχανίας, δηλαδή των κλάδων 6-10, έφτασε μόνο το 23,6%.

Ορισμένες μάλιστα βιομηχανίες όπως λ.χ. οι βιομηχανίες πετρελαίου, οι βασικές μεταλλουργικές, οι βιομηχανίες κατασκευής μηχανών, ναυπηγεία μεταλλικών σκαφών κ.α. ήταν σχεδόν ανύπαρκτες.

Στη δεκαετία του 1950 έγιναν ορισμένες διαρθρωτικές μεταβολές με συνέπεια η συμβολή του προϊόντος της βαριάς βιομηχανίας να αυξηθεί στο 35% περίπου.

Ιδιαίτερης σημασίας ήταν τα δύο συγκροτήματα που άρχισαν να λειτουργούν στο τέλος της δεκαετίας του '50, δηλαδή τα Ελληνικά Διυλιστήρια και τα Ελληνικά Ναυπηγεία. Οι ευνοϊκές αυτές μεταβολές στη διάρθρωση του προϊόντος της μεταποίησης συνεχίστηκαν και κατά τη δεκαετία του '60, με συνέπεια η συμβολή του προϊόντος των τριών πρώτων κλάδων να μειωθεί και να φτάσει στο 42,4% το 1970, ενώ

η συμμετοχή της βαριάς βιομηχανίας αυξήθηκε στο 44,2%.

Η εξέλιξη του ακαθάριστου προϊόντος των διαφόρων κλάδων της μεταποίησης κατά την περίοδο 1950 - 1978. (σε τιμές συγτελεστών παραγωγής).

Κλάδοι μεταποίησης	Απόλυτα ποσά εκ.δρχ.				Ρυθμοί μεταβολής			Ποσοστιαία συμμετοχή			
	1950	1960	1970	1978	50-60,	60-70,	70-78	1950	'60	'70	'78
1. Τρόφιμα-ποτά καπνός	2037	4119	9317	16150	7,3	8,5	7,1	23,9	22,4	18,9	19,1
2. Υφαντ. ύλες	1740	2933	6937	14770	5,4	9,0	19,9	19,9	15,9	14,1	17,5
3. Ενδύσεις και υποδήσεις	1747	2357	4627	7750	3,0	7,0	6,7	20,0	12,8	9,4	9,2
4. Ξύλου - επίπλ.	516	1124	3051	3970	8,1	10,5	3,3	5,4	6,1	6,2	4,7
5. Χαρτιού, εκδόσ.	356	907	2268	3270	9,8	9,6	4,7	4,1	4,9	4,6	3,9
6. Χημικές	319	1495	5495	11130	16,7	13,9	9,2	3,7	8,1	11,1	13,2
7. Μη μεταλ. ορυκτ.	580	1184	3736	7060	7,4	12,2	8,3	6,6	6,4	7,6	8,4
8. Βασικές μεταλλ-λουργικές	37	288	3638	5100	22,7	28,8	4,3	0,5	1,6	7,4	6,0
9. Αντικ. από μέταλ. μηχανών	907	2596	6298	9580	11,1	9,2	5,4	10,4	14,1	12,8	11,4
10. Μεταφορικά μέσα	212	871	2595	3240	15,2	11,5	2,8	2,4	4,7	5,3	3,1
11. Λοιπές	282	556	1304	2330	7,0	8,9	7,5	3,2	3,0	2,6	2,1
Σύνολο	8732	18430	49266	84350	7,8	10,3	7,0	100,0	100	100	100

(Πηγή: ΕΣΥΕ).

Ιδιαίτερη σημασία, στην περίοδο αυτή, είχε η έναρξη λειτουργίας των βιομηχανιών παραγωγής αλουμίνης, αλουμινίου και σιδηρονικελίου, το βιομηχανικό συγκρότημα της ESSO, οι βιομηχανίες παραγωγής αζωτούχων και φωσφορικών λιπασμάτων, οι υφικάμινι της Χαλυβουργικής, τα Ναυπηγεία Ελευσίνας κ.α. Όλες οι εταιρείες δημιουργήθηκαν με το ΝΔ. 2687/53 δηλαδή με μεγάλο ποσοστό ξένων κεφαλαίων. Τέλος η ευνοϊκή αυτή εξέλιξη της διάρθρωσης της βιομηχανικής παραγωγής συνεχίστηκε και στα τρία πρώτα έτη της δεκαετίας του '70.

Μετά το 1974, όποτε για πρώτη φορά ύστερα από το 1952 παρατηρήθηκε μείωση της βιομηχανικής παραγωγής και σχε- τικά βραδεία αύξησή της στα επόμενα χρόνια, άρχισε ταυ- τόχρονα να αυξάνει κι η συμμετοχή των τριών πρώτων βιο- μηχανικών κλάδων. Έτσι το 1971 είχε φτάσει το 45,8%, ενώ η συμβολή του προϊόντος της βαριάς βιομηχανίας εί- χε μειωθεί στο 42,8%.

Αυτή η δυσμενής μεταβολή στη διάθρωση του προϊόντος της μεταποίησης κατά τα τελευταία χρόνια οφείλεται στη βρα- δεία αύξηση της ζήτησης βιομηχανικών προϊόντων τόσο στην εγχώρια αγορά, όσο και στο εξωτερικό και ήταν απο- τέλεσμα της επίσης βραδείας αύξησης του εισοδήματος. Αρκεί να σημειωθεί ότι μεγαλύτερη ήταν η κάμψη του αυ- ξητικού ρυθμού στον κλάδο παραγωγής κεφαλαιουχικών αγα- θών, σε σύγκριση με την επιβράδυνση που παρατηρήθηκε στους κλάδους παραγωγής καταναλωτικών αγαθών, με αποτέ- λεσμα να ανακοπεί η τάση μεταβολής της σύνθεσης του προϊόντος της μεταποίησης που υπήρξε εξαιρετικά έντονη στο παρελθόν.

Όπως φαίνεται και από τον επόμενο πίνακα που παρουσιάζει την εξέλιξη των δεικτών βιομηχανικών παραγωγής είναι χαρακτηριστικό ότι οι βιομηχανικοί κλάδοι καταναλωτικών αγαθών (άμεσης και διαρκούς κατανάλωσης), συνέβαλαν με ποσοστό 74% περίπου στην αύξηση του συνολικού προϊόντος της μεταποίησης που πραγματοποιήθηκε στην πενταετία 1975-79.

Στην πενταετία αυτή 1975-79 ιδιαίτερα αυξημένη σε σύγκρι- ση με το παρελθόν ήταν η συμβολή των κλάδων υφαντικών ειδών (22,8%) διατροφής (13%) και ένδυσης υπόδησης (6,2%).

Εξέλιξη δεικτών Βιομηχανικής παραγωγής
(ετήσιες μεταβολές σε %).

Γενικός δείκτης	(1963-73)	1958-73	1974	1975-79
Ορυχεία μεταλλεία	(1963-73)	8,3	1,9	2,7
Ηλεκτρισμός, φωταέριο	(1960-73)	13,1	1,3	8,3
Μεταποίηση		9,4	-2,1	6,0
<u>Ανάλυση μεταποίησης:</u>				
Καταναλωτικά αγαθά		8,7	-0,9	7,4
Διαρκή καταναλωτικά αγ. (1960-73)		...	-13,0	1,9
Κεφαλαιουχικά αγαθά		12,7	-1,1	4,1
<u>Κλάδοι μεταποίησης:</u>				
Είδη διατροφής		4,6	-5,0	8,3
Ποτά	(1960-73)	8,6	0,8	9,8
Καπνός		4,3	5,9	4,4
Υφαντικά είδη		7,8	---	8,8
Ένδυση υπόδηση		7,0	12,6	9,4
Εύλο φελλός		7,6	-13,9	10,3
Έπιπλα	(1962-73)	-0,3	-21,7	3,3
Χαρτί		9,5	-7,2	10,8
Εκτυπώσεις εκδόσ.	(1962-73)	1,3	-1,5	0,7
Δέρμα		2,5	4,2	-1,0
Ελαστικά, πλαστικά	(1960-73)	15,8	-8,6	7,8
χημικά προϊόντα		12,9	1,1	6,5
παραγωγή πετρελαίου	(1962-73)	17,5	-4,6	4,5
μη μεταλλικά ορυκτά	(1960-73)	9,5	1,2	9,5
Βασικά μεταλλουργικά		20,7	1,0	2,5
Μεταλλικά προϊόντα	(1960-73)	11,3	-13,0	6,3
Μη ηλεκτρικές μηχανές		3,3	14,6	-2,3
Ηλεκτρονικές συσκευές		18,6	-13,8	2,3
Μεταφορικά μέσα	(1960-73)	12,6	3,6	-1,9
Διάφορες βιομηχανίες	(1962-73)	8,3	4,4	8,2

(ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ).

θα μπορούσε γενικά να λεχθεί ότι οι κλάδοι που αύξησαν ή διατήρησαν το ποσοστό συμμετοχής τους, στην παραγωγή αύξησαν ή διατήρησαν σχεδόν αμετάβλητες τις υψηλές τους εξαγωγικές επιδόσεις γεγονός που υποδηλώνει την επίδραση της εσωτερικής ζήτησης στις εξελίξεις ποσοτικές και διαρθρωτικές της εγχώριας βιομηχανικής δραστηριότητας. Στην κατηγορία αυτή εμπίπτουν βιομηχανίες ειδών - ένδυσης υπόδησης, οι κλωστοϋφαντουργικές και οι μη μεταλλευτικών ορυκτών (τσιμέντο), όχι όμως και οι βιομηχανίες βασικών μεταλλουργικών προϊόντων, παραγωγών πετρελαίου και οι χημικές, οι οποίες σχεδόν πέτυχαν να διατηρήσουν την καλή εξαγωγική τους επίδοση, όχι όμως και ανάλογη διεύρυνση του ποσοστού συμμετοχής τους στο σύνολο της παραγωγής. Σημειώνεται ότι από τους τρεις τελευταίους κλάδους οι βιομηχανίες βασικών μεταλλουργικών προϊόντων (αλουμίνιο, σιδηρονικέλιο, σιδηροχάλυβας) επεξεργάζονται εγχώριες πρώτες ύλες και επομένως είχαν χαμηλό περιεχόμενο εισαγωγών.

Οι βιομηχανίες παραγωγών πετρελαίου και οι χημικές αντίθετα, χαρακτηρίζονται από υψηλό περιεχόμενο εισαγωγών και συνεπώς έχουν χαμηλή εγχώρια προστιθέμενη αξία, με αποτέλεσμα αν και εμφανίζονται ως εξαγωγικοί κλάδοι, η καθαρή συμβολή τους στη συνολική αξία εξαγωγών να μην είναι ανάλογα σημαντική. Εξάλλου το προϊόν των κλάδων ξύλου και επίπλων χαρτιού, εκδόσεων και εκτυπώσεων καθώς και των διαφόρων άλλων βιομηχανιών κατά την εικοσαετία 1950-70 αυξήθηκε με τον ίδιο ρυθμό που αυξήθηκε και το συνολικό προϊόν της μεταποίησης. Έτσι η συμβολή των κλάδων αυτών παρέμεινε σταθερή γύρω στο 14%. Τα τελευταία χρόνια παρατηρήθηκε σχετική μείωση του ρυθμού αύξησης, με συνέπεια η συμμετοχή τους να μειωθεί στο 11,5%.

Ακόμα κρίνεται εξαιρετικά προβληματική και η εξέλιξη των κλάδων όπως της βιομηχανίας μηχανών, των δεμάτων και της καπνοβιομηχανίας που παρουσιάζουν στην τελευταία δεκαετία αρνητική υποκατάσταση εισαγωγών, ενώ ο κλάδος των ποτών,

Σύνολο χώρος: Η εξέλιξη βασικών χαρακτηριστικών της μετακίνησης κατά κλάδους

Κλάδος	/Απασχόληση		Βασική απασχόληση		1969		1978		1978		1978		1978		1978		1978		1978	
	1969	1978	1969	1978	1969	1978	1969	1978	1969	1978	1969	1978	1969	1978	1969	1978	1969	1978	1969	1978
20. Ίσων διατροφής	81.517	94.315	16	19.553	26.027	36	4.095	7.026	41	3.948	4.884	24	0.090	0.226	108	71,2	102,3	62		
21. Πόρων	10.922	12.721	17	1.808	2.752	48	3.423	6.352	71	3.816	6.419	59	0.280	0.925	47	121,2	153,1	40		
22. Κινητού /	13.192	9.773	-26	5.936	4.748	-20	1.503	2.282	47	43.537	74.603	62	0.428	0.598	28	100,4	113,0	20		
23. Υφαισίτων ειδών	54.965	78.375	40	9.015	10.812	20	3.161	6.343	80	10.758	15.523	42	0.340	0.392	16	100,3	121,9	22		
24. Ειδών εφθυμιασας & υαδύριας	62.231	87.295	38	3.645	11.403	135	0.298	0.769	111	2.202	3.981	68	0.037	0.077	85	44,6	49,9	19		
25. Ξύλου και φελλού	30.272	33.010	10	6.730	7.097	6	4.354	6.498	45	2.513	2.670	7	0.051	0.086	60	39,1	57,9	68		
26. Ξαγκών	26.506	31.264	19	2.486	3.458	37	2.431	3.867	53	2.634	2.901	11	0.015	0.026	63	55,8	52,8	-9		
27. Χάρτου	7.782	11.023	39	2.402	3.186	32	10.171	20.302	80	20.057	24.827	24	0.470	0.532	14	112,8	102,9	-14		
28. Εκτυπώσεων & εκδόσεων	14.121	17.284	23	4.118	5.447	32	1.295	1.868	42	6.226	6.069	-3	0.048	0.121	108	100,9	97,9	-5		
29. Δέρματος	10.311	15.581	47	5.519	9.637	64	1.763	2.073	18	4.811	4.133	-15	0.028	0.016	-40	57,1	48,4	-24		
30. Ξασιτών & πλαστικών ειδών	10.855	19.478	67	3.190	4.257	33	4.692	7.543	54	7.958	8.918	13	0.166	0.211	27	134,5	124,4	-12		
31. Χημικών προϊόντων	16.247	26.008	54	5.399	8.198	48	11.008	12.369	13	16.494	23.752	41	0.416	0.470	14	197,2	203,6	5		
32. Παραγωγών ατράχαλου/αύρακος	2.921	4.745	55	966	1.752	68	13.223	20.418	49	24.966	38.577	50	0.550	0.640	21	297,2	366,2	35		
33. Προϊόντων μη μεταλλικών ζουρικών	30.859	39.517	28	3.628	7.161	78	10.241	16.956	57	5.851	7.484	28	0.155	0.310	79	105,3	123,9	27		
34. Βασικών μεταλλουργικών προϊόντων	5.710	9.815	62	1.980	3.687	72	30.313	55.810	70	109.808	156.356	47	0.794	0.841	6	449,4	359,4	-31		
35. Προϊόντων μετάλλου (μη ηλεκτρικών)	43.267	54.316	25	2.918	5.496	73	2.894	5.458	73	3.112	33.699	19	0.113	0.178	52	62,1	83,7	51		
36. Μηχανών & συσκευών	17.216	22.323	29	2.078	2.706	30	3.531	4.894	37	5.222	5.000	-5	0.047	0.059	26	66,6	85,8	43		
37. Ηλεκτρικών ειδών	18.284	30.454	19	4.740	6.166	30	1.475	4.118	121	5.156	5.737	12	0.263	0.370	18	112,3	97,8	-20		
38. Μεταρικών μέσων	35.053	63.000	47	4.082	12.726	135	2.189	3.803	63	4.208	4.714	13	0.312	0.384	23	49,8	75,1	71		
Κυρίως κ' αναλυτικός κλάδος (1)	218.710	268.233	23	43.065	64.272	45	2.632	3.797	42	3.287	4.446	33	0.090	0.156	63	67,3	78,8	27		
Κυρίως κ' ατελειοποιητός κλάδος	273.522	392.064	41	47.128	73.244	50	5.235	8.890	61	5.027	6.085	21	0.237	0.316	32	97,1	113,9	28		
Σύνολο χώρος (2)	492.232	660.297	23	30.193	137.516	48	4.017	6.731	59	4.023	5.206	29	0.169	0.247	43	83,8	99,6	28		

ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸν προηγούμενο πίνακα που παρουσιάζει ἐκτενέστερα τὴν εξέλιξη τῶν βασικῶν χαρακτηριστικῶν τῆς μεταποίησης, παρουσιάζει θετικὴ εξέλιξη τῆς ἰσχύος ἀνά ἀπασχολούμενο καὶ τῆς συγκέντρωσης ἐργασίας που κρίνεται ὅτι θὰ ἐπηρεάσουν θετικὰ τὴν ἀνάπτυξή του. Ἀπὸ τοὺς κλάδους που ἐμφανίζουν σημαντικὲς δυνατότητες υποκατάστασης τῶν εἰσαγωγῶν μόνον οὐκ ἄλλος τῶν μεταφορικῶν μέσων ἰδιαίτερα παρουσιάζει ικανοποιητικὸς ρυθμούς ἀύξεσης στα τελευταία χρόνια.

Ἡ ἀπασχόληση στὴ μεταποίηση ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὸν πίνακα τὸν ἀμέσως ἐπόμενο, ἀυξήθηκε σημαντικὰ στὸ διάστημα 69-78 παρουσιάζοντας πολὺ ψηλότερους ρυθμούς ἀπὸ ὅτι ἡ ἀύξηση τῆς ἀπασχόλησης στὸ χονδρικό ἐμπόριο καὶ ἀρκετὰ ψηλότερους ἀπὸ ὅτι στὸ λεανικό ἐμπόριο καὶ στὶς συναφεῖς πρὸς τὸν τουρισμὸ δραστηριότητες (εστιατόρια - ξενοδοχεῖα). Παρὰ τὸ σχετικὸ ψηλὸ ἐπίπεδο ἀύξεσής του, ὁ ρυθμὸς τῆς μεταποίησης ἦταν ἀρκετὰ χαμηλότερος ἀπὸ τοὺς ἀντίστοιχους ρυθμούς ἀύξεσης τῆς ἀπασχόλησης σε κλάδους ἐλεγχόμενους ἀπὸ τὸ δημόσιο τομέα (ὅπως ἠλεκτρισμὸς, φωταέριο κ.λ.π.), ἢ σε δυναμικὰ ἀναπτυσσόμενους κλάδους τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας (μεταφορές, ἀσφάλειες, τράπεζες κ.λ.π.). Ἀν ληφθεῖ ὑπόψη τὸ χαμηλὸ, γενικὰ ποσοστὸ τῆς ἀπασχόλησης στὴ μεταποίηση καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἐξοδος ἀπὸ τὴν ἀπασχόληση στὸν πρωτογενῆ τομέα, θὰ μπορούσε νὰ βρισκεῖται σε πολὺ ψηλότερο ἐπίπεδο ἀπὸ τὴν ἐμφανιζόμενη στὸν πίνακα μείωση τῆς ἀπασχόλησης στὴν γεωργία, κρίνεται ὅτι ἡ ἀύξηση τῆς ἀπασχόλησης στὴ μεταποίηση μπορούσε νὰ εἶναι ^{πολύ} μὲγάλυτερη.

Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι σύμφωνα με μετρήσεις ὁ ἀπαιτούμενος ἀριθμὸς ἀπασχολουμένων στὴ γεωργία ὅπως προσδιορίζεται ἀπὸ τὴ σύνθεση τῶν καλλιεργειῶν στὴ χώρα ἀνέρχονταν στὸ ὕψος τῶν 710.380 ἀπασχολουμένων τὸ 1975, πράγμα που σημαίνει ὅτι ὁ μισὸς ἀπὸ τὸν ἐμφανιζόμενος ἀπασχολούμενος στὴ γεωργία πληθυσμὸς θὰ μπορούσε νὰ θεωρηθεῖ ὡς πλεονάζων.

Σύνολο χώρας: Η εξέλιξη της απασχόλησης 1969

και 1978

Κλάδου	Απασχόληση		Μετα- βολή 1969/ 1978	Ετήσιος χιλιοστιαί ρυθμός μεταβολής
	1969	1978		
Γεωργία (0)	(1) 1.603.707 ⁽²⁾	1.517.092	-86.615	-6
Ορυχεία (4)	22.609	21.624	-985	-5
Βιομηχανία (2+3)	501.522	671.497	169.975	33
Ηλεκτρισμός-Φωταέριο- Ατμός-Ύδρευση(4)	18.094	26.070	7.976	41
Χονδρικό Εμπόριο (61+62)	85.215	91.340	6.125	8
Λιανικό Εμπόριο (64+65)	237.635	287.456	49.821	21
Εστιατόρια-Ξενοδοχεία(66)	109.317	135.594	26.277	24
Μεταφορές-Αποθηκεύσεις- Επικοινωνίες (7)	100.282	153.221	52.939	48
Τράπεζες-Ασφάλειες (81+82)	26.622	45.299	18.677	61

Πηγές: "Αποτελέσματα της απογραφής βιομηχανίας-βιοτεχνίας κτλ. 1978", ΕΣΥΕ, 1981, Τόμος II, Πίνακας 4, και αντίστοιχα στοιχεία απογραφής βιομηχανίας 1969.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (ΕΚΤΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ) ΣΤΙΣ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΗΜΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

	Αριθμός απασχολούμενων (χιλιάδες άτομα)		Μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης (1975-1979)	Δείκτης παραγω- γικότητας 1979 1974=100
	1974	1979		
I. Κατά κλάδο δραστηριότητας:				
1. Βιομηχανία	491,5	584,9	3,5	113,4
(Όρυχεία, μεταλλεία)	(7,0)	(8,9)	(4,9)	(100,5)
(Ηλεκτρισμός κλπ.)	(21,1)	(22,1)	(0,9)	(158,7)
(Μεταποίηση)	(463,4)	(553,9)	(2,6)	(110,4)
2. Κατασκευές	192,0	232,1	3,9	115,6
3. Υπηρεσίες	953,9	1.094,5	2,8	112,0
(Εμπόριο)	(328,1)	(389,4)	(3,5)	(...)
(Μεταφορές, επικοινωνίες)	(208,0)	(215,2)	(0,7)	(130,7)
(Τράπεζες, ασφάλειες)	(82,9)	(96,6)	(3,1)	(...)
(Λοιπές υπηρεσίες)	(334,9)	(393,3)	(3,3)	(109,3)
Σύνολο	1.637,4	1.911,5	3,1	112,5
II. Κατά θέση στο επάγγελμα:				
Εργαζόμενοι	104,7	118,5	2,5	...
Αυτοαπασχολούμενοι(α)	373,3	454,8	4,0	...
Μισθωτοί	1.159,4	1.338,2	2,9	...
Σύνολο	1.637,4	1.911,5	3,1	...

(α) Περιλαμβάνονται και τα συμβαθούμενα αλλά μη διμεβόμενα μέλη οικογενειών.

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνες Απασχόλησης, 1974-1979.

Συνεπώς η πλεονάζουσα απασχόληση στη γεωργία αποτελεί σημαντικό απόθεμα δυναμικού για την ανάπτυξη της μεταποίησης και του τριτογενή τομέα υπό την προϋπόθεση, της μη μετακίνησης του πληθυσμού, αλλά της δημιουργίας ευκαιρίας αποκλειστικής ή συμπληρωματικής απασχόλησης στον αγροτικό χώρο.

Παρά το ότι η συγκέντρωση της εργασίας ακολούθησε λιγότερο ψηλούς ρυθμούς, ήταν εντούτις αρκετά ψηλότερη από την αύξηση της απασχόλησης (68% έναντι 33% ετήσια). Η εξέλιξη των χαρακτηριστικών ισχύος και χρήσης ενέργειας ανά απασχολούμενο σε συνδυασμό με τα χαρακτηριστικά

συγκέντρωσης της απασχόλησης (ποσοστά απασχολούμενων σε μεγάλες μονάδες) και μεγέθους καταστημάτων, φανερώνει ότι η κατεύθυνση της εξέλιξης στην τελευταία δεκαετία ήταν προς τις δραστηριότητες έντασης κεφαλαίου και όχι έντασης εργασίας. Ωστόσο παρά τη βελτίωσή τους, τόσο το μέγεθος του καταστήματος, όσο και η συγκέντρωση της απασχόλησης βρισκόταν σε χαμηλά επίπεδα ακόμα και το 1978. Μεγάλη ήταν επίσης η αύξηση της βασικής απασχόλησης (επόμενος πίνακας).

Το μέγεθος της που προσδιορίστηκε με τα παρακάτω στατιστικά στοιχεία υποδηλώνει την απασχόληση σε εξαγωγικές για κάθε περιφέρεια μεταποιητικές δραστηριότητες, πράγμα που συνεπάγεται περιφερειακή εξειδίκευση στους κλάδους της μεταποίησης.

Πίνακας

Η εξέλιξη βασικών χαρακτηριστικών της μεταποίησης.
(1969-1978)

Χαρακτηριστικά μεταποίησης	1969	1978	Ετήσιος χιλιο- σταίος ρυθμός μεταβολής
<u>1. Απόλυτα μεγέθη</u>			
Αριθμ. απασχολουμ.	501.522	671.497	33
Εγκαταστημένα ισχύς	2.014.418	4.519.918	94
Αριθμ. καταστημάτων	124.651	128.988	4
Χρήση ηλεκ. ενέργ.	4.407.967	9.997.248	95
Απασχολ. ανά κατάστη- ματα μεγαλύτερα των			
100 απασχολούμενων	118.770	214.340	68
Προστιθέμενη αξία μεταποίησης	41.822	66.570	91
<u>2. Σχετικά μεγέθη</u>			
Βασική απασχόληση	90.193	137.516	48
Ισχύς ανά απασχ.	4.017	6.731	59
Απασχολούμ. ανά κατάσ.	4.023	5.206	29

Πηγή: ΕΣΥΕ (αποτελέσματα βιομηχανίας βιοτεχνίας στοιχεία απογραφής).

Ο ετήσιος ρυθμός αύξησής της όπως φαίνεται και από τον πίνακα, ήταν 48% πλησιάζοντας έτσι την αύξηση της ισχύος ανά απασχολούμενο και της χρήσης ηλεκτρικής ενέργειας ανά απασχολούμενο (59% και 60% αντίστοιχα). Επίσης ήταν πολύ ψηλότερος από τον αντίστοιχο ρυθμό μεγέθους καταστήματος και συγκέντρωσης της απασχόλησης (29% και 34% αντίστοιχα), γεγονός που φανερώνει ότι η περιφερειακή εξειδίκευση συνδέθηκε περισσότερο με την ανάπτυξη των μεταποιητικών δραστηριοτήτων από ότι η μεγέθυνση της μεταποιητικής μονάδας και η συγκέντρωση της εργασίας. Σημαντική διαφοροποίηση από τα μεγέθη στο σύνολο της χώρας παρουσίασαν οι εντός ΒΙ.ΠΕ. μεταποιητικές δραστηριότητες. Οι μονάδες των ΒΙ.ΠΕ. αποτελούν σήμερα το 10% περίπου της απασχόλησης στη μεταποίηση στους νομούς όπου έχουν εγκατασταθεί και το 12% της εγκαταστημένης ισχύος στους ίδιους νομούς. Στο διάστημα 72-81 τόσο η απασχόληση όσο και η ιπποδύναμη στις ΒΙ.ΠΕ. αυξήθηκαν με εξαιρετικά μεγάλους ετήσιους ρυθμούς (1.237% και 1.316% αντίστοιχα) ενώ ο ετήσιος ρυθμός της αύξησης της ιπποδύναμης ανά απασχολούμενο έφτανε στο ύψος του 64% ξεπερνώντας τον αντίστοιχο ρυθμό της χώρας (59%), αντίθετα από το χαμηλό επίπεδο του συνόλου της χώρας το μέγεθος της μεταποιητικής μονάδας έφτανε τους 70,25 απασχολούμενους ανά κατάστημα το 1981 (έναντι 5,21 στη χώρα το 1978), και η συγκέντρωση της εργασίας το 0,786 (έναντι 0,319 στη χώρα αντίστοιχα), πράγμα που αποτελεί σημαντική συνεισφορά των ΒΙ.ΠΕ. στην διαμόρφωση ψηλών επιπέδων των παραγωγικών χαρακτηριστικών στη χώρα.

Αν ληφθεί υπόψη το πολύχαμηλό επίπεδο διάρθρωσης σε σχέση με τις χώρες της ΕΟΚ, τόσο στην απασχόληση έφτανε μόνο στο 60% της συνολικής στους κλάδους κυρίως κεφαλαιουχικών αγαθών, όσο και στην προστιθέμενη αξία (68% μόλις το 1978 αντίστοιχα), στην ισχύ (77% αντίστοιχα), και στη βασική απασχόληση ιδιαίτερα (53% αντίστοιχα), κρίνεται

ότι η διάρθρωση της μεταποίησης υστερεί σημαντικά της αντίστοιχης διάρθρωσης στις χώρες της Ευρώπης συγκρινόμενη μόνο με την Ισπανία, Πορτογαλλία και την Ιρλανδία.

Από το 1982-87 με το Ν.1262/82, έγιναν στη μεταποίηση επενδύσεις που ανέρχεται στο ποσό των 71.571.000.000 δρχ. Πρώτες έρχονται οι βιομηχανίες ειδών διατροφής που φτάνουν τα 67.088.441.794 δηλαδή το 94,3 του συνόλου στη μεταποίηση.

γ. Επιχειρήσεις ηλεκτρισμού - φωταερίου - νερού.

Το ακαθάριστο προϊόν του κλάδου κατά την περίοδο 1950-75, αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 12,4%. Η αύξηση αυτή ήταν πιο σημαντική κατά τη δεκαετία του '60, κατά την οποία, ο μέσος ετήσιος ρυθμός αυξήσεως έφτασε το 14,3%. Η σημαντική αυτή αύξηση του προϊόντος του κλάδου οφείλεται στην αλματώδη αύξηση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας κατά την περίοδο 1950-78. Η αύξηση αυτή οφείλεται στη χρησιμοποίηση αποθεμάτων λιγνίτη, του οποίου η παραγωγή αυξήθηκε για το λόγο αυτό σημαντικά κατά την περίοδο αυτή, αλλά επίσης και στην αξιοποίηση των υδάτινων πόρων της οικονομίας (υδροηλεκτρικά εργοστάσια Κρεμαστών, Καστρακίου Λάδωνα κ.α.). Οι εξελίξεις στον ενεργειακό τομέα κατά τα έτη που ακολούθησαν την πρώτη πετρελαική κρίση του 1973 απεικονίζουν τα αποτελέσματα των προσπαθειών που καταβλήθηκαν με σκοπό την εξοικονόμηση ενέργειας και ταυτόχρονα τη μείωση της εξάρτησης της χώρας από εισαγόμενο πετρέλαιο. Τα αποτελέσματα δεν ήταν εντυπωσιακά, για το λόγο κυρίως ότι στο διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ της πρώτης και της δεύτερης πετρελαικής κρίσης (1973 και 1979) οι πραγματικές τιμές του αργού πετρελαίου στη διεθνή αγορά παρέμειναν σχεδόν σταθερές, γεγονός που είχε ως συνέπεια να ατονήσουν οι σχετικές προσπάθειες όπως εξάλλου συνέβη σε όλες σχεδόν τις χώρες του κόσμου.

Η δεύτερη όμως μεγάλη ανατίμηση του αργού πετρελαίου στη διεθνή αγορά κατέστησε έκδηλο πλέον τον κίνδυνο για το ισοζύγιο πληρωμών, αλλά και γενικότερα για την μελλοντική πορεία ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας.

Είναι πράγματι σαφές ότι η διατήρηση ενός ικανοποιητικού ρυθμού ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας στο μέλλον, και ειδικότερα η συνέχιση της διαδικασίας εκβιομηχάνισής της, προϋποθέτει ψηλούς αυξητικούς ρυθμούς στην παραγωγή και τη χρησιμοποίηση ενέργειας. Αλλά και η ζήτηση ενέργειας για καταναλωτικούς σκοπούς εμφανίζει μεγάλη εισοδηματική ελαστικότητα δεδομένης της χαμηλής ακόμης κατά κεφαλή κατανάλωσης, σε σύγκριση με τις αναπτυγμένες βιομηχανικά χώρες. Το πρόβλημα επομένως για την ελληνική οικονομία είναι ότι ο σημερινός υψηλός βαθμός εξάρτησης του ενεργειακού ισοζυγίου από εισαγόμενο πετρέλαιο αποτελεί σοβαρό περιοριστικό παράγοντα για την επίτευξη των μακροχρόνιων αυτών στόχων. Είναι φανερό ότι η λύση του προβλήματος βρίσκεται στην προσπάθεια διαφοροποίησης των ενεργειακών πηγών, κυρίως μέσω της αξιοποίησης εγχώριων πρωτογενών μορφών ενέργειας.

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών της περιόδου, η προσπάθεια αυτή είχε μάλλον περιορισμένα αποτελέσματα. Όπως φάνηκε και από τον παρακάτω πίνακα που ακολουθεί μεταξύ των ετών 1973 (έτος της πρώτης πετρελαιικής κρίσης) και 1979 (δεύτερη μεγάλη ανατίμηση του αργού πετρελαίου), η ποσόστια συμμετοχή πρωτογενών μορφών ενέργειας στο σύνολο του ενεργειακού δυναμικού της χώρας σημείωσε μικρή μόνο αύξηση, η οποία μάλιστα εντοπίζεται χρονικά στη διετία 1974-75, δηλαδή αμέσως μετά την πρώτη πετρελαιική κρίση.

Την ίδια περίπου εξέλιξη στην περίοδο αυτή, παρουσιάζει και η εκατοστιαία συμμετοχή πρωτογενών μορφών ενέργειας στην παραγωγή ηλεκτρισμού.

Χαρακτηριστικές εξελίξεις στον ενεργειακό
τομέα

	1960	1970	1973	1975	1979
1. Ποσοστιαία συμμετοχή πρωτογενών μορφών ενέργειας στο σύνολο του ενεργειακού δυναμικού (σε %)					
Στερεά καύσιμα	17,8	18,2	18,1	24,0	22,4
Υγρά καύσιμα	77,0	73,6	77,1	71,8	71,7
Υδροηλεκτρική ενέργεια	5,2	8,2	4,8	4,2	5,9
	100	100	100	100	100
2. Έγκαταστημένη ισχύς (MW) και παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας (GWH)					
Έγκαταστημένη Ισχύς	375	2.495	3.443	4.735	4.875
Παραγωγή ηλεκτρισμού	2.205	8.991	13.547	14.618	20.455
3. Ποσοστιαία συμμετοχή πρωτογενών μορφών ενέργειας στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας (σε %)					
Λιγνίτης	53,2	35,9	33,8	45,0	46,1
Υγρά καύσιμα	25,6	34,8	49,8	41,3	36,5
Υδροηλεκτρική ενέργεια	21,2	29,3	16,4	13,7	17,4
	100	100	100	100	100
4. Καθαρή παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας κατά είδος χρησιμοποιούμενης πηγής (GWH)(α)					
Λιγνίτης	1.173	3.230	4.582	6.574	9.423
%	53,2	35,9	33,8	45,0	46,4
Πετρέλαιο	565	3.131	6.749	6.038	7.476
%	25,6	34,8	49,8	41,3	36,5
Υδροδυναμικό	467	2.630	2.216	2.006	3.556
%	21,2	29,3	16,4	13,7	17,4
Σύνολο	2.205	8.991	13.547	14.618	20.455
	100	100	100	100	100

(α) Δεν περιλαμβάνονται οι άγορές από τη ΛΙΠΤΟΛ μέχρι το 1974 που εξοργασθήκε, ούτε το διεθνές ισοζύγιο ανταλλαγών με ξένες χώρες.

Πηγή: Έθνικό Συμβούλιο Ενέργειας και ΔΕΗ.

Η συνολική καθαρή παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας σύμφωνα με στοιχεία της ΔΕΗ, αυξήθηκε από 13.546 GWH το 1973 σε 20.455 GWH το 1979, δηλαδή με μέσο ετήσιο ρυθμό 7,1% έναντι αντίστοιχου αυξητικού ρυθμού 15,1% κατά τη δεκαετία 1961-70. Παρατηρείται εξάλλου ότι η αξιόλογη βελτίωση στη διάρθρωση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και το είδος του χρησιμοποιούμενου καυσίμου σημειώθηκε μόνο στη διετία 1973-74 (μείωση της εκατοστιαίας συμμετοχής των υγρών καυσίμων από 49,8% το 1973 σε 41,3% το 1975), ενώ στα επόμενα χρόνια η βελτίωση προς την κατεύθυνση αυτή δεν ήταν σημαντική. Σημειώνεται, πάντως ότι στην περίοδο 1976-79 δεν λειτούργησε καμία νέα σημαντική μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Η αυξημένη κατά την περίοδο αυτή παραγωγή προέρχεται από την αξιοποίηση του υπάρχοντος παραγωγικού δυναμικού, ειδικότερα από

την εντατικότερη χρησιμοποίηση των σταθμών παραγωγής ενέργειας από λιγνίτη και των υδροηλεκτρικών σταθμών. Η αλματώδης αύξηση της τιμής του πετρελαίου κατέστησε προβληματική τη χρησιμοποίησή του ως καυσίμου για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, με αποτέλεσμα να ματαιωθούν επενδυτικά προγράμματα αύξησης της δυναμικότητας σε πετρελαιοκούς σταθμούς και να αξιοποιηθούν περισσότερο άλλες πηγές παραγωγής ηλεκτρισμού. Αναφέρεται σχετικά ότι η μέση ετήσια αύξηση της παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος στην περίοδο 1975-79 ήταν $\frac{3}{100}$ ή 3,1% τους πετρελαιοκούς σταθμούς, έναντι 13,7% για τους λιγνιτικούς και 8,7% για τους υδροηλεκτρικούς.

Στην περίοδο 1975-79, η οποία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μεταβατική ηρεπένδυτική δραστηριότητα της ΔΕΗ ήταν περιορισμένη. Οι επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν είχαν κυρίως συμπληρωματικό χαρακτήρα και απέβλεπαν στην ολοκλήρωση και τον εκσυγχρονισμό υπαρχουσών μονάδων παραγωγής. Μόνο το τελευταίο έτος 1979 εμφανίζεται σημαντική αύξηση των επενδύσεων, η οποία οφείλεται στην προμήθεια και εγκατάσταση έξι αεριστροβίλων στο λεκανοπέδιο Αττικής. Εξάλλου από τις συνολικές επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν στην πενταετία 75-79, το 57,6% αφορά επενδύσεις στον κλάδο παραγωγής, 8,9% επενδύσεις στον κλάδο μεταφοράς και 33,5% επενδύσεις στον κλάδο διανομής. Στην περίοδο που ακολούθησε την πετρελαιοκή κρίση του 1973, ο ετήσιος ρυθμός αύξησης της κατανάλωσης ενέργειας ήταν χαμηλότερος (7,1%) σε σύγκριση με τη δεκαετία (1960-1970 - 16%) κι παρουσίασε έντονες διακυμάνσεις από έτος σε έτος.

Σημειώνεται επίσης σταδιακή μείωση του ποσοστού συμμετοχής της βιομηχανίας στη συνολική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία κατά μεγάλο μέρος αντανακλά την επιβράδυνση του αυξητικού ρυθμού της βιομηχανικής παραγωγής τα έτη αυτά. Αντίθετα, αυξητική τάση, μέχρι τουλάχιστο και το έτος 1979, παρουσίασε το αντίστοιχο ποσοστό συμμετοχής της ηλεκτρικής ενέργειας για οικιακή

καθώς και για εμπορική χρήση.

Μετά το 1982-87 με το Ν.1262/82 το ποσό των επενδύσεων στον ηλεκτρισμό, φωταέριο και ατμό φτάνει τα 564.000.000 δρχ. και στην ύδρευση τα 8.738.406 δρχ.

Βέβαια τα ποσά αυτά είναι μικρά σχετικά με τις ανάγκες και τις δυνατότητες που έχει η χώρα στην παραγωγή του ηλεκτρισμού.

δ. Κατασκευές.

Το ακαθάριστο προϊόν του κλάδου των κατασκευών αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 6,3%. Ο ρυθμός αυτός είναι σχετικά χαμηλός, λόγω της σχετικής κάμψης της οικονομικής δραστηριότητας κατά τα τελευταία χρόνια. Διάφορετικά οι μέσοι ρυθμοί αύξησης του προϊόντος των κατασκευών στις δύο προηγούμενες δεκαετίες ήταν ψηλότερες. Αν εξετάσει κανείς αναλυτικά την κατ' έτος εξέλιξη του προϊόντος του κλάδου αυτού, θα παρατηρήσουμε ότι έχουμε άλλοτε έντονες αυξήσεις και άλλοτε έντονες μειώσεις, που κυμαίνονται από -30% και +25% περίπου. Ο λόγος των αποτόμων αυτών αυξομειώσεων της παραγωγής του κλάδου των κατασκευών είναι ότι ο κλάδος αυτός χρησιμοποιείται για την άσκηση πολιτικής σταθεροποίησης της οικονομίας.

Έτσι, όταν η συνολική ζήτηση της οικονομίας ήταν ψηλή, οι φορείς ασκήσεως οικονομικής πολιτικής έπαιρναν μέτρα μείωσης της οικονομικής δραστηριότητας, για να μειωθεί η συνολική ζήτηση και να αποφευχθούν οι πληθωριστικές πιέσεις. Αντίθετα όταν η ενεργή ζήτηση εμφανιζόταν μειωμένη οι φορείς ασκήσεως δημοσιονομικής πολιτικής έπαιρναν μέτρα για την ενίσχυση της οικοδομικής δραστηριότητας λ.χ. έδιναν περισσότερα στεγαστικά δάνεια κ.α.

Το εισόδημα από τον τομέα των κατασκευών παρουσίασε σταθερό συζητικό ρυθμό σε ολόκληρη την πενταετία 1975-1979, ύστερα από τη μεγάλη πτώση που είχε υποστεί το 1974.

Σημειώνεται όμως ότι η άνοδος του εισοδήματος του τομέα προήλθε αποκλειστικά από την αυξημένη κατασκευαστική δραστηριότητα του ιδιωτικού τομέα (ιδιωτικές κατοικίες), ενώ η κατασκευαστική δραστηριότητα του δημόσιου τομέα παρέμεινε σχεδόν στάσιμη στα επίπεδα του 1974.

ι). Αδυναμίες του Δευτερογενή τομέα και ιδιαίτερα της μεταποίησης.

Σύμφωνα με τα προηγούμενα παρατηρείται ότι η εξέλιξη της μεταποιητικής δραστηριότητας στον εθνικό χώρο, παρά το ότι παρουσιάζει σχετικά ικανοποιητικούς ρυθμούς στο διάστημα 1969-1978, δεν μπόρεσε να εξασφαλίσει τους ρυθμούς (τόσο σε σχέση με άλλους κλάδους της εθνικής οικονομίας, όσο και σε σχέσεις με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες), που απαιτεί η ανάπτυξή της στο επίπεδο της μεταποιητικής δραστηριότητας των χωρών της ΕΟΚ. Συμπερασματικά θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι στα τελευταία χρόνια της περιόδου, τη μεγαλύτερη επιβράδυνση παρουσίασαν οι κλάδοι που γνώρισαν ταχύ ρυθμό ανάπτυξης στηνπροηγούμενη δεκαετία 1960-70. Η εξέλιξη αυτή μπορεί να αποδοθεί σε δύο λόγους. Ο πρώτος έχει σχέση με τη φύση τους ως ενεργοβόρων βιομηχανιών, η ανάπτυξη των οποίων αναπόφευκτα επηρεάστηκε από την πετρελαϊκή κρίση. Ο δεύτερος συνδέεται με το γεγονός ότι η διεθνής οικονομική κρίση ξέσπασε σε ένα χρονικό σημείο κρίσιμο για την ολοκλήρωση της εκβιομηχάνισης της χώρας και ενώ δεν είχαν ακόμη ξεπεραστεί ορισμένες βασικές διαρθρωτικές αδυναμίες, όπως είναι η χαλαρή κάθετη δομή ορισμένων νέων σχετικά βιομηχανικών κλάδων. Αποτέλεσμα αυτών των δυσχερειών ήταν η ελληνική βιομηχανία, μετά την εκδήλωση της κρίσης, να προσανατολιστεί προς βραχυπρόθεσμους στόχους που στήριξαν ένα σχετικά ικανοποιητικό ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας, όχι όμως επαρκώς για τη συνεχή διαφοροποιούμενη εγχώρια ζήτηση για βιομηχανικά προϊόντα.

Οι λίγοι κλάδοι που επέδειξαν δυναμισμό στην ίδια περίοδο είχαν κυρίως εξαγωγικό προσανατολισμό, σε βαθμό που η περαιτέρω εξέλιξή τους να εξαρτάται σχεδόν αποκλειστικά από τις συνθήκες της εξωτερικής ζήτησης.

Από το άλλο μέρος, η χαλάρωση της επενδυτικής δραστηριότητας στη μεταποίηση κατά την περίοδο αυτή δεν φαίνεται να είχε σοβαρό συστατικό αποτέλεσμα στο ρυθμό αύξησης της παραγωγής. Στο σύνολό της σχεδόν η ελληνική βιομηχανία είχε ικανά περιθώρια πλεονάζουσας παραγωγικής δυναμικότητας από το μεγάλο όγκο επενδύσεων που είχαν γίνει τα προηγούμενα χρόνια. Τα περιθώρια αυτά αποδείχτηκε ότι ήταν αρκετά για να πραγματοποιηθεί ένας αξιόλογος αυξητικός ρυθμός, τον οποίο άλλωστε η χαλάρωση της ζήτησης συγκράτησε σε χαμηλότερα, σε σχέση με προηγούμενα χρόνια, επίπεδα. Υπάρχουν όμως ενδείξεις ότι στο τέλος της περιόδου τα περιθώρια αυτά σε ορισμένους βασικούς κλάδους τουλάχιστον είχαν σχεδόν εξαντληθεί. Η εξέλιξη αυτή ενώ φαίνεται να αποτέλεσε πρόσθετο ανασχετικό παράγοντα στην αύξησή της παραγωγής, πιθανό να συνδέεται με την τάση ανάκαμψης της επενδυτικής δραστηριότητας στη μεταποίηση που εμφανίστηκε το 1979, ύστερα από τέσσερα χρόνια συνεχούς πτώσης.

Καθόσον αφορά τέλος τη σύνθεση των επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν στη μεταποίηση κατά την πενταετία 1975-79 από στοιχεία του Υπουργείου Βιομηχανίας, τα οποία αναφέρονται στην αύξηση της εγκαταστημένης ισχύος σε ίππους κατά κλάδο, προκύπτει ότι τη μεγαλύτερη συμμετοχή στην αύξηση παρουσίασε ο κλάδος μη μεταλλικών ορυκτών και ειδικότερα η τσιμεντοβιομηχανία (22,1%) και ακολουθούν οι κλάδοι τροφίμων (13,8%) υφαντουργικών (13,6%) και ελαστικού πλαστικού (7,9%). Ο αυξημένος όγκος επενδύσεων στην τσιμεντοβιομηχανία αφορά κυρίως επενδύσεις επέκτασης της παραγωγικής δυναμικότητας του κλάδου, για την αντιμετώπιση της αυξημένης εγχώριας και εξωτερικής ζήτησης. Σημειώνεται επίσης ότι στην περίοδο αυτή η παραγωγική δυναμικότητα του εξαγωγίμου σιδηρονικελίου αυξήθηκε κατά 60%. Οι επενδύσεις στους λοιπούς κλάδους αφορούν έργα που αποβλέ-

πουν κυρίως στη βελτίωση της παραγωγικής διαδικασίας και σε αύξηση μάλλον της παραγωγικότητας παρά της παραγωγής. Όπως βλέπουμε η εξέλιξη της απασχόλησης στη μεταποίηση δεν είναι σε θέση να απορροφήσει σημαντικό ποσοστό των θέσεων εργασίας που ήδη πλεονάζουν στον αγροτικό τομέα ενώ η αύξηση του προϊόντος της (πολύ χαμηλότερη από την αντίστοιχη αύξηση στις ευρωπαϊκές χώρες), δεν είναι σε θέση να υποκαταστήσει τις εισαγωγές σε σημαντικούς κλάδους. Παρατηρείται ιδιαίτερα ότι στο διάστημα της τελευταίας δεκαετίας δεν παρουσιάζεται σημαντική άνοδος του δυναμισμού κλάδων όπως της βιομηχανίας μηχανών, δερμάτων, καπνοβιομηχανίας ποτών που εμφανίζουν αρνητική υποκατάσταση των εισαγωγών.

Σημαντικά χαρακτηριστικά της πρόσφατης εξέλιξης της μεταποιητικής δραστηριότητας ήταν η στροφή της προς την ένταση κεφαλαίου, παρά προς την ένταση εργασίας, καθώς και προς την περιφερειακή εξειδίκευσή, της. Ιδιαίτερες αδυναμίες παρουσιάζονται στη συγκέντρωση της εργασίας σε μεγάλες μονάδες και ιδιαίτερα σε σχέση με μεγάλες βιομηχανίες της Ευρώπης, καθώς και η διάρθρωση της μεταποίησης με σημαντική υστέρηση των κλάδων κεφαλαιουχικών αγαθών έναντι των κλάδων καταναλωτικών αγαθών. Παράλληλα κλάδοι καταναλωτικών αγαθών όπως τωνεκδόσεων και εκτυπώσεων των τροφίμων, ποτών και καπνού δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν στην εγχώρια ζήτηση, χωρίς να παρουσιάσουν σημαντική εξέλιξη. Το ίδιο ισχύει και για κύριους κλάδους κεφαλαιουχικών αγαθών (μηχανών, χημικής βιομηχανίας, μεταφορικών μέσων, βασικής μεταλλουργίας), που παρά το ότι η εγχώρια ζήτηση αγαθών τους καλύπτεται κατά 80% από εισαγωγές, δεν παρουσιάζουν σημαντική άνοδο στην τελευταία δεκαετία. Η εξέλιξη της μεταποιητικής δραστηριότητας στις εντός ΒΙ.ΠΕ. μονάδες παρουσιάζει πάλυ φηλότερο επίπεδο και ρυθμούς αύξησης του δυναμισμού της σε σχέση με το σύνολο της μεταποίησης στον εθνικό χώρο.

Παράλληλα η διάρθρωση της μεταποίησης στις ΒΙ.ΠΕ. εμφανίζεται ικανοποιητικότερη από τη διάρθρωσή της στον εθνικό χώρο.

Συνεπώς η εγκατάσταση στις ΒΙ.ΠΕ. αποτελεί σημαντικό παράγοντα στήριξης και επέκτασης έντασης του μεταποιητικού δυναμισμού που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την ενίσχυση της μεταποιητικής δραστηριότητας.

Εξάλλου η συνεισφορά της περιφερειακής εξειδίκευσης στην ανάπτυξη της βιομηχανίας που ήδη εκδηλώνεται στην τελευταία δεκαετία αποτελεί κύριο στοιχείο για την προγραμματισμένη ενίσχυση της περιφέρειας με ΒΙ.ΠΕ.

Είπαμε ότι η μεταποιητική δραστηριότητα και γενικά ο δευτερογενής τομέας γνώρισε σημαντική ανάπτυξη μετά το 1950 και ύστερα. Εξακολουθεί να παρουσιάζει όμως σημαντικές διαρθρωτικές και οργανωτικές αδυναμίες οι οποίες παρεμποδίζουν την ταχύτερη ανάπτυξή του.

Σαν πιο χαρακτηριστικά προβλήματα είναι:

α. Το σχετικό μικρό μέγεθος των μεταποιητικών μονάδων.

Ένα από τα βασικά προβλήματα του κλάδου της μεταποίησης είναι ο κατακερματισμός της δραστηριότητας του κλάδου σε μικρές μονάδες, το μέγεθος των οποίων είναι μικρότερο από το θεωρούμενο ως άριστης από τεχνολογικής άποψης και οδηγεί σε ελαχιστοποίηση του κόστους. Τέτοιος κατακερματισμός παρατηρείται σε όλους σχεδόν τους επί μέρους κλάδους της μεταποιητικής δραστηριότητας, ακόμη και στους κλάδους εκείνους, όπου η μεγάλη μονάδα εμφανίζει σημαντικά πλεονεκτήματα σε σχέση με τις μικρές μονάδες.

Έτσι όπως προκύπτει από την απογραφή των καταστημάτων του 1969 για το σύνολο της μεταποίησης μόνο το 5% των μονάδων απασχολούν πάνω από δέκα άτομα η καθεμιά ενώ το 87% των μονάδων αυτών απασχολούν λιγότερα από 5 άτομα η καθεμιά και τα 74% απασχολούν ένα μόνο άτομο. Βέβαια η συμβολή των μεγάλων μονάδων στη συνολική παραγωγή και την απασχόληση του κλάδου είναι σχετικά μεγάλη.

Ως προς την απασχόληση, όπου υπάρχουν στοιχεία από τις απογραφές της βιομηχανίας, υπολογίζεται ότι οι μεγάλες μονάδες (με πάνω από 10 απασχολούμενους η καθεμιά), απασχολούν συνολικά το 50% των ατόμων που απασχολούνται στη μεταποίηση ενώ οι πιο μικρές (με κάτω από 5 απασχολούμενους η καθεμιά) το 36% και οι ακόμη μικρότερες μονάδες (με ένα μόνο απασχολούμενο η καθεμιά) το 12%.

Αποτέλεσμα του πιο πάνω μικρού μεγέθους των μεταποιητικών μονάδων είναι η ανεπαρκής αξιοποίηση των οικονομικών κλίμακας που απολαμβάνουν συνήθως οι μεγάλες μεταποιητικές μονάδες, με συνέπεια να είναι ψηλό το κόστος κατά μονάδα προϊόντος. Βέβαια θα πρέπει να τονιστεί εδώ ότι η ύπαρξη των μικρών μεταποιητικών μονάδων έχει και τα πλεονεκτήματά της για μία αναπτυσσόμενη οικονομία όπως η δική μας. Και αυτό γιατί αποτελούν μία ενδιάμεση φάση η οποία αναδεικνύει επιχειρηματικά στελέχη και δημιουργεί μία ισχυρή επιχειρηματική τάξη, προϋποθέσεις απαραίτητες για τη μετάβαση στις μεγαλύτερες μεταποιητικές μονάδες. Επί πλέον στην περίπτωση ορισμένων κλάδων, οι μικρές μονάδες μπορεί να είναι περισσότερο αποδοτικές από τις μεγάλες και να λειτουργούν με σχετικά χαμηλό κόστος.

β. Ο χαμηλός βαθμός εξειδίκευσης των μεταποιητικών μονάδων. Ένα άλλο επίσης σημαντικό πρόβλημα του κλάδου της μεταποίησης συγκεκριμένα, είναι ο χαμηλός βαθμός εξειδίκευσης των μεταποιητικών μονάδων, κάθε βιομηχανική επιχείρηση δηλαδή, παράγει μία μεγάλη ποικιλία προϊόντων, αντί να περιορίζεται σε ένα μικρό αριθμό προϊόντων ή σε ένα μόνο προϊόν ή και ακόμα σε μία μόνο φάση της παραγωγής ενός προϊόντος. Η κατάσταση αυτή που είναι κυρίως το αποτέλεσμα του μικρού μεγέθους της εσωτερικής αγοράς, προς την οποία αρχικά στρέφονται οι περισσότερες μεταποιητικές μονάδες μας, δεν επιτρέπει τη μείωση του κόστους ούτε την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των βιομηχανικών προϊόντων μας στην εγχώρια αγορά και στο εξωτερικό.

γ. Η ανορθόλογη κατακόρυφη οργάνωση της παραγωγής. Σημαντικό πρόβλημα της ελληνικής βιομηχανίας είναι η έλλειψη ορθολογικής κάθετης οργάνωσης της παραγωγής που παρατηρείται σε πολλούς κλάδους της μεταποίησης.

Έτσι ένα μεγάλο μέρος της μεταποιητικής δραστηριότητας έχει συγκεντρωθεί στα τελευταία στάδια της παραγωγικής διαδικασίας ενώ οι πρώτες ύλες και τα ενδιάμεσα προϊόντα εισάγονται από το εξωτερικό. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την εξάρτηση της βιομηχανίας μας από το εξωτερικό και την αδυναμία της να καρπωθεί τις οικονομίες που μπορούν να πραγματοποιηθούν από την κατακόρυφη ολοκλήρωση της παραγωγικής διαδικασίας, εκτός βέβαια από τις δυσμενείς επιπτώσεις στο ισοζύγιο πληρωμών.

δ. Η νοοτροπία του επιχειρηματικού κόσμου που καλλιεργήθηκε από το ίδιο το κράτος να στηρίζει τις επενδυτικές του πρωτοβουλίες στον εύκολο δανεισμό, και όχι στα δικά τους πλεονάσματα δηλαδή, κέρδη ή στην αναζήτηση κεφαλαίων από την κεφαλαιαγορά με έκδοση νέων μετοχών.

Έτσι οι επιχειρήσεις έχουν για χρόνια στραμμένο το ενδιαφέρον τους το πώς θα πάρουν δάνεια με όσο το δυνατόν πιο χαριστικούς όρους.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της απογραφής των καταστημάτων του έτους 1969, το 78,5% των επιχειρήσεων του κλάδου της μεταποίησης είχαν τη μορφή της ατομικής επιχείρησης, και μόνο το υπόλοιπο 21% είχε κάποια μορφή εταιρείας.

Σε συνδυασμό με όλα τα παραπάνω οι εταιρείες αυτές δεν λειτουργούσαν βάσει της αρχής κέρδους - επένδυση, αλλά προσπαθούσαν με κάθε τρόπο την αντιπαραγωγική εκμετάλ-

λευση των δανείων που εύκολα τους δινόταν από το κράτος. Έτσι δημιουργήθηκε μία νοοτροπία που είναι τελείως αντίθετη με τις επιδιώξεις της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

3. Τριτογενής Τομέας.

Το προϊόν του τριτογενή τομέα κινήθηκε με τον ίδιο ρυθμό με τον οποίο αυξήθηκε και το συνολικό ακαθάριστο εγχώριο προϊόν.

Έτσι η συμμετοχή του τομέα αυτού στη συνολική παραγωγή της οικονομίας παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητη.

Μεγαλύτερη αύξηση παρουσίασε το προϊόν των κλάδων μεταφορές - επικοινωνίες και εμπόριο τράπεζες ασφάλειες κ.λ.π. το οποίο κινήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 7% σε ολόκληρη την περίοδο όπως δείχνει και ο πίνακας που ακολουθεί.

Κλάδος υπηρεσιών	Απόλυτα ποσά εκ.δρχ.				Ποσοστιαία σύνθεση			Ρυθμοί μεταβολής		
	1950	1960	1970	1978	1950	'60	70	50-60	60-70	70-78
1. Μεταφορές Επικ.	5268	8531	19761	34550	13,6	12,9	15,2	4,9	8,8	7,2
2. Εμπόριο Τράπ.	9052	16829	37138	59600	23,4	25,3	28,6	6,4	8,2	6,1
3. Κατοικίες	7918	12158	21099	33950	20,5	18,4	16,2	4,4	8,1	6,1
4. Δημόσια Διοίκ.	7257	13422	22559	33950	18,7	20,4	17,4	6,3	5,3	5,2
5. Υγεία Εκπαίδ.	4457	7413	11930	16950	11,5	11,2	9,2	5,2	4,9	4,5
6. Διάφορ. υπηρεσ.	4754	7779	17479	26400	12,3	11,8	13,4	5,0	8,4	5,3
Σύνολο	38706	65932	129966	205400	100	100	100	5,7	7,0	5,9

(Πηγή: ΕΣΥΕ).

Ο ρυθμός αυτός ήταν πολύ ταχύτερος στη δεκαετία του '60. Σημαντική επίδραση στην αύξηση του προϊόντος του κλάδου των μεταφορών επικοινωνιών είχε η ταχεία ανάπτυξη των αεροπορικών μεταφορών, καθώς επίσης και η ανάπτυξη των επικοινωνιών λόγω της σημαντικής επεκτάσεως των αστικών συνδέσεων τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Οι διάφορες υπηρεσίες στις οποίες περιλαμβάνονται οι υπηρεσίες των ξενοδοχείων των εστιατορίων, των κέντρων διασκέδασης, οι οικιακές υπηρεσίες κ.α. κινήθηκαν με τον ίδιο σχεδόν ρυθμό, με τον οποίο κινήθηκε το συνολικό προϊόν του τομέα, ενώ οι δημόσιες υπηρεσίες (διοίκηση, άμυνα και υγεία εκπαίδευση) κινήθηκαν με σχετικά χαμηλότερους ρυθμούς. Ιδιαίτερα χαμηλός υπήρξε ο ρυθμός αύξησης του προϊόντος του κλάδου υγεία εκπαίδευση του οποίου ο μέσος ρυθμός αύξησης για όλη την περίοδο έφτανε μόνο το 4,9%. Οι υπηρεσίες των κατοικιών (πραγματικά και τεκμαρτά ενοίκια) κινήθηκαν με σχετικά χαμηλό ρυθμό (5,3 για όλη την περίοδο). Ο ρυθμός αυτός επιταχύνθηκε κατά τη δεκαετία του '60, αλλά ήταν πολύ χαμηλός κατά την πρώτη δεκαετία και επιβραδύνθηκε επίσης και κατά την τελευταία οκταετία.

Τέλος το εισόδημα του τομέα των υπηρεσιών αυξήθηκε με ετήσιο ρυθμό 5,2% στην πενταετία 75-79 έναντι 6,8% στην περίοδο 1958-73. Ο αυξητικός ρυθμός του εισοδήματος από τον τομέα αυτό δεν παρουσίασε αξιόλογες διακυμάνσεις από έτος σε έτος με αποτέλεσμα η συμμετοχή του στο συνολικό ακαθάριστο εγχώριο προϊόν να σημειώσει σταθερή αύξηση και να φτάσει το 52,9% τα τελευταία έτος 1979. Ειδικότερα παρατηρείται ότι σε σταθερές τιμές το εισόδημα που δημιουργείται από υπηρεσίες αγοράς (εμπόριο, τράπεζες, ασφάλειες, κατοικίες, μεταφορές κ.λ.π.) αυξήθηκε με ταχύτερο ρυθμό (5,6% στην πενταετία 75-79) έναντι του εισοδήματος των συλλογικών υπηρεσιών (4,2%) που παρέχονται κατά κύριο λόγο από το Δημόσιο (διοίκηση, ασφάλεια, υγεία εκπαίδευση).

Αξιοσημείωτο θα ήταν να αναφέρουμε την αντίφαση που υπήρξε και υπάρχει ανάμεσα στην αύξηση του εισοδήματος που προέρχεται από το Δημόσιο και στις ανάγκες που εξυπηρετούν οι Κυβερνητικές Υπηρεσίες και οι λοιποί Δημόσιοι Οργανισμοί.

Συγκεκριμένα με την πάροδο του χρόνου αυξάνονται συνέχεια οι επενδύσεις στο Δημόσιο απασχολούνται συνεχώς και περισσότερα άτομα, αλλά η απόδοσή τους είναι μικρή. Η χαμηλή αποδοτικότητά του οφείλεται στην λαθεμένη οργάνωσή του, στην δημοσιουπαλληλική νοοτροπία του Έλληνα, (δηλαδή η παραγωγικότητα να είναι ανεξάρτητη με κυρώσεις και επιπτώσεις στην πορεία της εξέλιξης του υπαλλήλου), και στην εκμετάλλευση του (Δημόσιου τομέα) από τις εκάστοτε κυβερνήσεις για εξυπηρέτηση πολιτικών και κομματικών σκοπών (με την μέθοδο των προσλήψεων).

Τα πιο πρόσφατα στατιστικά στοιχεία μας δίνουν αύξηση των Δημοσίων Επενδύσεων κατά 50.000.000 δρχ.

Γενικότερα για την ανάπτυξη του τριτογενή τομέα δεν θεσπίστηκαν ιδιαίτερα κίνητρα. Εάν εξαιρέσουμε τον 814/78 που έδωσε κίνητρα για την ναυτιλία, ο τομέας αυτός γνώρισε τέτοια άνθηση όσο σε καμία άλλη χώρα στην Ευρώπη. Η ανάπτυξή του, έγινε σε τέτοιο βαθμό που να κατέχει το μεγαλύτερο ποσοστό του εθνικού προϊόντος και εισοδήματος σε σχέση με τους άλλους δύο τομείς. Βέβαια κάτι τέτοιο είναι ανισόφοπο για μία οικονομία, και κάθε άλλο παρά θετικές συνέπειες είχε.

Ο Πρωτογενής τομέας εγκαταλειμμένος και μη αποδοτικός για μεγάλα κέρδη, ο δευτερογενής με απαιτήσεις ρίσκου, μορφωτικού επιπέδου και κεφαλαίου, ο τριτογενής ήταν ο μόνος που έμενε να επενδύσουν οι Έλληνες κεφαλαιούχοι. Αλλά ακόμη και σήμερα που υπάρχουν κεφάλαια, στελέχη ο τριτογενής τομέας εξακολουθεί να συγκεντρώνει επικίνδυνα το μεγαλύτερο ποσό επενδύσεων.

Αυτό επιβεβαιώνεται από τα αποτελέσματα του Ν.1262/82. Συγκεκριμένα οι επενδύσεις στον τριτογενή τομέα από το 1982-87 φτάνουν τα 148.154.954.000 δρχ δηλαδή περίπου το 35% των συνολικών επενδύσεων σε όλους τους τομείς. Αυτό εάν συνδιαστεί α). με την υπερκόρεση του γ' τομέα, β). την αυξημένη ένταση κεφαλαίου και τεχνολογίας που απαιτεί ο β'γενής τομέας (και αυτό σημαίνει σχετικά με τους άλλους δύο τομείς αυξημένο ποσοστό επενδύσεων) και γ). την ανάγκη για δημιουργία επενδύσεων στον α'γενή και β'γενή σε ποσοστό πολύ περισσότερο από τον γ'γενή προκειμένου να υπερπηδηθεί το χάσμα της άνισης ανάπτυξης μεταξύ των τομέων, μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι επενδύσεις που έγιναν γεφυρώνουν το χάσμα κατά ένα πολύ μικρό ποσοστό.

Η νέα εποχή που έρχεται, και οι νέες απαιτήσεις δεν μας αφήνουν την πολυτέλεια του χρόνου, προκειμένου να εναρμονίσουμε την ανάπτυξη των τριών τομέων παραγωγής, για αυτό οι προσπάθειες θα πρέπει να είναι γρήγορες και αποτελεσματικές.

ι). Αδυναμίες του Ξεριτογενή Τομέα.

Παρά τη σημαντική συνεισφορά του ξεριτογενή τομέα για την ανάπτυξη της χώρας, και παρόλου ιδιαίτερα την αξιόλογη ανάπτυξη που γνώρισε ο κλάδος του εμπορίου στην χώρα μας, κατά την περίοδο 1950 - 1978, παρουσιάζει ακόμη και σήμερα σημαντικές αδυναμίες και αντιμετωπίζει όπως και η γεωργία και η μεταποίηση που εξετάσαμε ουσιώδη προβλήματα.

Κυριότερα προβλήματα του κλάδου του εμπορίου είναι:

α). Ο Παρασιτικός και τυχοδιωκτικός χαρακτήρας του εμπορίου.

Το Εμπόριο σαν οικονομική δραστηριότητα, φανερώνει την άνθιση ή αντίθετα την κάμψη της οικονομίας μίας χώρας. Η άποψη ότι το εμπόριο είναι αντιπαραγωγικό και περιτό έχει δημιουργηθεί στην Ελλάδα λόγω του χαρακτήρα που έχει πάρει στη χώρα μας.

Συγκεκριμένα το ελληνικό εμπόριο στηρίζεται κατά μεγάλο ποσοστό στην διαμεσολάβηση μεταξύ παραγωγού και εμπόρου και όχι παραγωγού καταναλωτή.

Αυτό βέβαια οφείλεται και στην έλλειψη συνειδητής αστικής τάξης που κατά κανόνα είναι ο κύριος παράγοντας άσκησης εμπορίου.

Η λεγόμενη αστική τάξη της χώρα μας έχει στηριχτεί και δημιουργηθεί πάνω στην διαμεσολαβική εμπορική δραστηριότητα αποσκοπώντας στο εύκολο κέρδος χωρίς την ουσιαστική προσφορά υπηρεσιών.

β). Η ανεπαρκής και με σχετικά δυσμενείς όρους χρηματοδότηση.

Ο κλάδος του εμπορίου ειδικά, αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα χρηματοδότησης, από το τραπεζικό σύστημα λόγω των περιορισμών που επιβάλλει συνήθως η Νομισματική Επιτροπή.

Έτσι οι όροι χρηματοδότησης του εμπορίου είναι πολύ δυσμενείς σε σχέση με τους όρους που ισχύουν για τους άλλους κλάδους και ιδιαίτερα για τη μεταποίηση. Ο λόγος είναι ότι το εμπόριο θεωρείται λιγότερο δυναμικός κλάδος για την ανάπτυξη της χώρας, σε σχέση τουλάχιστον με τη βιομηχανία.

Αυτό βέβαια είναι μερικά ουστό, αλλά δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι το υγιές εμπόριο διακινεί τα προϊόντα του πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα της παραγωγής και επομένως συμβάλλουν και στην ανάπτυξη των κλάδων αυτών και κατά συνέπεια στην καθόλου οικονομική ανάπτυξη του κλάδου.

γ). Η έλλειψη κινήτρων για την ανάπτυξη του κλάδου. Στη χώρα μας παρέχονται πολλά κίνητρα για την προώθηση διαφόρων στόχων οικονομικής πολιτικής.

Τα κίνητρα όμως αυτά περιορίζονται στη βιομηχανία και στον τουρισμό, και σε μικρότερη έκταση στη γεωργία.

Ο κλάδος του εμπορίου στερείται τελείως κινήτρων, πράγμα που οπωσδήποτε παρεμποδίζει την ανάπτυξή του.

δ). Προβλήματα προκαλούμενα από το θεσμικό πλαίσιο. Το θεσμικό πλαίσιο ειδικότερα δε η έλλειψη εμπορικού μητρώου, όπου μπορεί να βρεί κανείς στοιχεία σχετικά με τις διάφορες επιχειρήσεις του εμπορίου, και η αναχρονιστική πτωχευτική νομοθεσία, δημιουργούν σημαντικά προβλήματα και δεν επιτρέπουν την ανάπτυξη του κλάδου.

ε). Η χαμηλή παραγωγικότητα του κλάδου.

Αποτελέσματα όλων των πιά πάνω είναι η χαμηλή παραγωγικότητα.

Βέβαια τα τελευταία χρόνια, παρατηρείται κάποια αξιόλογη βελτίωση της παραγωγικότητας αυτής, πράγμα που προκύπτει από το γεγονός ότι η αύξηση του προϊόντος του

κλάδου ήταν ταχύτερη από την αύξηση των εμπορικών καταστημάτων και της απασχόλησης.

Όμως η παραγωγικότητα αυτή δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ικανοποιητική.

στ). Η υπερβολική διόγκωση του τριτογενή τομέα.

Στην Ελλάδα παρατηρείται το φαινόμενο της συσσώρευσης απασχολούμενου δυναμικού στον τριτογενή τομέα υπερκαλύπτοντας τις πραγματικές ανάγκες του με αποτέλεσμα να μένει ανεκμετάλλευτο το πολύτιμο εργατικό δυναμικό.

Αν λάβουμε υπόψη μας και το γεγονός ότι το 70% του τομέα παροχής υπηρεσιών της χώρας μας πληρώνεται από το κράτος (Δημόσιος Τομέας), τότε έχουμε απώλεια οικονομικών πόρων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στους δύο άλλους τομείς.

Στον πίνακα που ακολουθεί αναφέρονται αναλυτικά οι επενδύσεις που έγιναν σε κάθε τομέα και κάθε κλάδο χωριστά, με τον αναπτυξιακό νόμο 1262/82.

ΤΗΡΕΙΑ ΙΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ
 Ν. 1263/72-1500/73 (ΠΡΟΓΡ. 1Ε130315)

ΕΥΚΕΝΤΡΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΥΠΟΧΘΕΙ ΣΤΟ Ν. 1263/72 ΑΡΘ. 11 ΧΥΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΥΟΥ ΜΕΧΡΙ 31/12/87

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	ΕΠΙΧΡΗΜΑΤΙΣΤΕΣ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ	ΔΑΜΟΣΙΟ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ	ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
01	811	415,566,309,903	5,346,600,983	1,300,307,466	7,659,563,434	3,967,553,636	3626	7699,6	3626
02	1177	422,542,509,315	5,135,247,182	1,854,023,287	9,750,831,354	5,582,630,490	2825	75,703,000	2825
03		309,500,000	23,613,500	58,935,278	159,229,500	75,703,000	60		60
04	2	14,000,000	6,020,000	1,409,620	8,455,000	1,225,000	4		4
05	237	414,330,541,417	5,739,097,207	1,118,915,228	5,311,043,520	3,169,828,690	2330	Αθήνα	2330
11	2	342,560,900	1,966,099,000	32,924,253	103,552,000	42,980,000	186		186
12	5	3,073,132,000	1,432,542,040	150,532,501	512,054,450	904,174,500	247		247
14	55	2,647,511,030	859,790,400	153,325,716	905,112,800	623,519,600	565		565
15	4	1,416,100,000	732,117,000	34,912,250	1,524,440,000	576,154,000	69		69
20	1693	4,678,082,441,774	21,479,659,694	4,355,724,045	26,829,133,489	15,562,209,433	19303	Βιοπ. ειδών διατροφής	19303
21	171	8,032,677,143	2,437,232,250	437,028,382	3,135,263,450	2,408,398,383	1661		1661
22	25	1,977,877,000	397,645,000	91,526,664	491,410,250	203,321,770	424		424
23	260	19,216,051,093	6,541,097,593	1,257,504,539	7,310,234,350	4,958,874,470	4697		4697
24	419	14,008,919,941	4,437,253,599	987,075,533	6,091,400,951	3,357,684,761	12472		12472
25	246	7,343,149,222	2,286,969,127	565,626,101	3,357,189,927	1,985,200,598	1939		1939
26	242	4,354,435,222	1,219,757,047	310,721,530	2,354,254,394	1,487,494,250	1958		1958
27	54	5,343,842,900	1,922,744,900	346,241,747	2,103,730,350	1,465,759,950	971		971
28	93	1,537,666,304	394,331,535	45,622,976	671,023,171	487,772,000	482		482
29	57	2,693,354,723	903,602,000	194,519,592	1,137,794,296	732,218,532	826		826
30	122	4,101,441,251,155	2,927,349,642	661,871,473	4,358,174,082	2,742,604,971	2844	Βιοβιομηχανία μηχανικών	2844
31	135	4,225,601,633,566	7,933,241,479	1,511,500,334	8,463,049,066	6,038,748,257	2171	Χημικές βιομηχανίες	2171
32	45	6,693,304,000	950,351,500	294,611,800	2,913,745,500	1,913,538,000	667		667
33	457	4,251,100,746,899	7,007,363,190	1,465,451,917	10,143,292,597	6,894,359,171	7186	Βιοβιομηχανία ηλεκτρονικών	7186
34	44	8,392,466,000	2,114,291,500	466,941,676	2,802,150,200	2,317,459,500	1688		1688
35	302	4,173,551,128,367	4,647,741,097	1,022,628,201	6,987,003,561	5,011,357,618	4666	Βιοβιομηχανία μηχανικών	4666

ΕΣ ΗΜΕΡΑΣ ΤΗΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1987
 ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ 1987

Ε Κ Β Φ Α Λ Α Τ Ο

"Αποτελέσματα - Προοπτικές"

Α' Κριτική των κινήτων για εισαγωγή ξένων κεφαλαίων και επιδράσεις του ξένου κεφαλαίου στην αναπτυξιακή πορεία της Ελλάδος.

Το ξένο κεφάλαιο έπαιξε κυρίαρχο ρόλο στο σύνολο της Ελληνικής Οικονομίας, ιδιαιτέρως στο δημόσιο τομέα, στον τομέα της βιομηχανίας, των τραπεζών και των συγκοινωνιών. Η επίδρασή του ήταν αντιφατική. Αναμφισβήτητα συνέβαλε στην ικανοποίηση των τεραστίων επενδυτικών αναγκών που πρόβαλαν οι κλάδοι εξόρυξης καθώς και - λιγότερο ή περισσότερο - στην ανάπτυξη ορισμένων βιομηχανικών κλάδων μεταποίησης.

Ωστόσο, οι κυριότεροι τομείς τοποθέτησης ξένου κεφαλαίου ρίχνουν φώς και στο γεγονός ότι το ενδιαφέρον των οικονομικών κύκλων των ανεπτυγμένων χωρών, συνδεόταν με πολύ καθορισμένους κλάδους. Εξυπηρετούσε τα συμφέροντα των ανεπτυγμένων χωρών, προσπαθώντας με οικονομικούς δεσμούς να σλυσοδένουν στο πλευρό τους σαν συμπληρωματικό εξάρτημα την οικονομία των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών.

Με την εισροή του ξένου κεφαλαίου εντάθηκε η εξάρτηση της Ελλάδας, ενισχύθηκαν τα χαρακτηριστικά της στρεβλής ανάπτυξης και σταθεροποιήθηκε η περιφερειακή της θέση.

Μία σειρά νόμων με μικροδιαφορές μεταξύ τους έδωσαν τη δυνατότητα στο ξένο κεφάλαιο να χρησιμοποιήσει βιομηχανικά τις πρώτες μεταλλευτικές ύλες μέσα στην χώρα μας, και όχι να τις μεταφέρει στο εξωτερικό και εκεί να τις κατεργαστεί. Για παράδειγμα ξένοι κεφαλαιούχοι φτιάχνουν ένα ηλεκτρομεταλλουργικό συγκρότημα στη χώρα μας, το τροφοδοτούν με φτηνή ενέργεια από τις υδροτοπτώσεις μας και βιομηχανοποιούν

τις μεταλλευτικές μας ύλες σε χαμηλότερο κόστος από αλλού, όπου θα πλήρωναν για το έδαφος νοίκι (ρέντα), και για τη χρησιμοποίηση των υδατοπτώσεων αποζημίωση στο κράτος ή στην κοινότητα.

Τις μεταλλευτικές ύλες τις παίρνουν με χαμηλό κόστος στην εξόρυξή τους (γνωστότατο το εξευτελιστικό μεροκάματο του Έλληνα μεταλλορύχου), και χωρίς έξοδα για τη μεταφορά.

Έτσι μέσα στη χώρα μας από την ενέργειά μας, και τις μεταλλευτικές μας ύλες κατασκευάζονται εμπορεύματα βιομηχανικά που ανήκαν σε ξένους. Η συσσώρευση και η αποταμίευση που πραγματοποίησε το ξένο κεφάλαιο δεν έγινε μέσα στην Ελληνική Οικονομία παρά έξω από αυτή.

Και ενώ η ελληνική αγορά έγινε πηγή κεφαλαίων, μόλις παράγονταν τα έχανε από τα γέριγ της.

Με τον τρόπο αυτό δεν δημιουργήθηκε γερή εσωτερική αγορά που θα πραγματοποιότανε με την επεκταμένη αναπαραγωγή και την πλατειά συσσώρευση μέσα στους κόλπους της.

Έτσι ματαιώθηκε η ανάπτυξη του οικονομικού της δυναμικού και μαζί της ματαιώθηκε και ο μετασχηματισμός της παραγωγικής διάρθρωσης σε προοδευμένη βάση.

Ματαιώθηκε όμως και η σχεδιασμένη ανοικοδόμηση της χώρας επειδή δεν συνδυάστηκε η ανάπτυξη των βιομηχανικών κλάδων, με την ίδρυση των βιομηχανικών επιχειρήσεων από ξένο κεφάλαιο.

Από χρονική άποψη οι επιχειρήσεις που δημιουργήθηκαν με ξένο κεφάλαιο ήταν σύμφωνα με τις δικές του ανάγκες και ανεξάρτητα από τις ανάγκες της εσωτερικής ανοικοδόμησης της χώρας. Α.χ. η ξένη εταιρεία μπορεί να φτιάχνει μαγνήσιο χωρίς να έχουμε ακόμα ντόπια σιδηρομεταλλουργία και μηχανουργία που θα μπορούσε να το χρησιμοποιήσει για ορισμένες κατασκευές.

Το μαγνήσιο θα το πουλάει στην α ή β ξένη αγορά με μεγάλο ποσοστό κέρδους κι όλα αυτά γιατί δεν αναπτύχθηκαν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για τη ντόπια αξιοποίησή του.

Μία σειρά τέτοιων επιχειρήσεων αναφέρεται στον παρακάτω πίνακα. Δημιουργήθηκαν κατεξοχήν με το Ν.Δ. 2687/53 και οι περισσότερες από αυτές λειτουργούν μέχρι και σήμερα με την πλειοψηφία των μετοχών τους να ανήκει σε ξένους.

Πίνακας

Οι κυριότερες εγχοίσεις εισαγωγής

κεφαλαίων βάσει του Ν.Δ. 2687/53

(Σε εκατομμύρια δολάρια).

Αλουμίνιο της Ελλάδος ΑΕ	116
Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Χάλυβος	49
Ολυμπιακή Αεροπορία ΑΕ	30
Ελληνικό Ναυπηγεία ΑΕ.	27
Ανώνυμος Ελληνική Πετροχημική Βιομηχανία	25
Ανώνυμος Εταιρεία Διυλιστηρίου Θεσ/νίκης	24
Ανώνυμος Εταιρεία το Μεσσολόγγι	22,4
Βιομηχανία Φωσφορικών Λιπασμάτων ΑΕ.	23
Γ. Λαμπρόπουλος (Τσιμέντα).	17,6
Μεταλλεία Χαλκού Μακεδονίας ΑΕ.	17,5
Γ. Λάτσης (Ναυπηγεία).	16
Χημικά Βιομηχανία Βορείου Ελλάδος	15,6
ΕΘΥΑ Ελλάς Ανώνυμος Χημική Εταιρεία	11
PIRELLI HELLIAS ΑΕ.	10,6
Ι. Πωλιουδάκης	8,4
ESSO PAPPAS ΑΕ.	8
Ναυπηγεία Ελευσίνος ΑΕ.	8
EXPLORATION GREECE (Υδρογονάνθρακες).	7,7
Α.Γ.Ε.Τ.	6
Σύνολο	501,8

Πηγή : Υπουργείο Συντονισμού.

Εμπειρογνώμονες των παραπάνω επιχειρήσεων αλλά και κυβερνητικοί εκπρόσωποι χωρών που μας ενίσχυσαν οικονομικά μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, π.χ. Επιτροπή PORTER 1948, συντάξα-

νε μελέτες στις οποίες αποδείκνυαν τη δυνατότητα της χώρας μας να αναπτυχθεί, αν αξιοποιηθούν οι πλουτοπαραγωγικές πηγές της.

Ενώ όμως δέχονται πως υπάρχουν οι φυσικές πλουτοπαραγωγικές δυνατότητες και η εργατική δύναμη για την αξιοποίησή τους, αμφισβητούσαν ότι υπήρχαν οι εσωτερικές οικονομικές δυνατότητες που να μπορούν σε μεγάλο βαθμό να στηρίξουν την πραγματοποίηση ενός πλατειού προγράμματος για την ανάπτυξη της χώρας.

Γι' αυτό ισχυρίζονταν πως μόνο το ξένο κεφάλαια μπορούσαν να λύσουν σε τελευταία ανάλυση το ελληνικό πρόβλημα. Με την τοποθέτηση αυτή άρχισε να προπαγανδίζεται "το μη βιώσιμο της χώρας", και να σβήνει κάθε προοπτική για μία εσωτερική οργανική και ανεξάρτητη ανάπτυξη της οικονομίας μας.

Ο φυσικός μας πλούτος και η εθνική μας εργασία υπήρξαν μόνο σαν εγγυήσεις για τη σύγκριση κεφαλαιουχική επένδυση ξένων κεφαλαίων, ενώ θα μπορούσαν να υπάρξουν σαν αναγκαίοι και βασικοί παράγοντες για την αυτοδύναμη ανάπτυξη της χώρας.

Αφού παραθέσουμε τρία επιχειρήματα που αποδεικνύουν την φυσική δυνατότητα της χώρας μας να αναπτυχθεί σε υγιεί βάση θα προσπαθήσουμε να εντοπίσουμε τα λάθη που έγιναν και τις αιτίες που εμπόδισαν στο να είχαμε καλύτερα αποτελέσματα και να αποφεύγαμε προβλήματα που μαστίζουν την Ελληνική Οικονομία μέχρι και σήμερα.

1). Τα κοιτάσματα της χώρας μας υπήρχαν (και υπάρχουν), σε ποσότητες που εξασφάλιζαν τον εφοδιασμό της Ελληνικής Βιομηχανίας για αρκετά χρόνια στο μέλλον. Τα ποσά της ετήσιας εξόρυξης των κυριότερων μεταλλευμάτων σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Επετηρίδας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, δίνονται στον πίνακα 1. §

Τα ποσά αυτά ήταν επαρκή για τον εφοδιασμό σε α' ύλη των κλάδων μεταλλουργίας και χημικής βιομηχανίας.

§ Βιβλίο Μπάτση - Στατιστική Επετηρίδα της Υπηρεσίας της Ελλάδος.

Πίνακας 1

Παραγωγή φυσικών μεταλλευμάτων (Τόννοι).

Στοιχεία Στατιστικής Επετηρίδος της Ελλάδος 1939.

<u>Μεταλλεύματα</u>	<u>Ποσότης</u>	<u>Έτος</u>
Σίδηρος	348.613	1938
Σιδηρομαγγάνιον	---	"
Μόλυβδος	14.889	"
Ψευδάργυρος	10.338	"
Μαγγάνιον	7.075	"
Χρώμιον	42.464	"
Λευκόλιθος (άφρυκτος)	168.243	"
Βωξίτης	179.686	"
Λιγνίτης	108.010	"
Νικέλιον	50.806	"
<u>Μεταλλεύματα</u>	<u>Ποσότης</u>	<u>Έτος</u>
Χαλκός	4.924	1937
Σιδηροπυρίτης	214.000	1938
Θειομεταλλεύματα	548	1938
Αντιμόνιον	336	1936
Θειουχομεικτά	30.780	1938
Στεατίτης	1.293	1938
Αμίαντος	95	1938
Πετρέλαιον	265	1936
Ασφαλτόλιθος	---	---

Γενική Στατιστική υπηρεσία της Ελλάδος - Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας.

Ακόμη και για την ηλεκτροενεργειακή κίνηση της βιομηχανίας διαθέτουμε υδατοπτώσεις που και μέρος από την εκμετάλλευση της ενεργειακής τους δύναμης μας εξασφάλιζε και μας εξασφαλίζει την κίνηση των βιομηχανιών αυτών.

Στο ερώτημα αν τα κοιτάσματα αυτά μπορούν να ανταποκριθούν στην προοδευτική ανάπτυξη των βιομηχανικών αναγκών, απάντηση μπορεί να δοθεί μόνο από γνώμες των τεχνικών που βασίζονται σε μερικευμένες ερευνητικές εργασίες.

Τα αποτελέσματα από τις έρευνές τους αρκούν για να μας δείξουν ότι τα κοιτάσματα που έχουν πιθανολογηθεί μπορούν να μας προμηθεύουν, (για ακόμη 30 χρόνια περίπου - είμαστε στις πρώτες τρεις χώρες σε κοιτάσματα λιγνίτη και βωξίτη), για αρκετά χρόνια σημαντικά ποσά από τα κυριότερα μεταλλεύματα.

Αναφέρουμε ενδεικτικά για το σίδηρο, στις διάφορες ποικιλίες που εμφανίζεται ότι εκτιμήσεις ξένων μεταλλειολόγων το ανεβάζουν στην τάξη των 100 εκατ. τόννων ("Οικονομικά χρονικά αριθμ. 9-10/15-10-1945).

Αν και το ποσό αυτό θεωρήθηκε, υπερβολικό από άλλους πιο συντηρητικούς μελετητές, πάντως είναι στοιχείο ενδεικτικό του μεγέθους των αριθμών γύρω από τους οποίους στράφηκε η μελέτη των ειδικών.

Γίνεται λοιπόν σε κάποιο μέτρο ανταλλαγή μεταλλευμάτων, μεταξύ των διαφόρων χωρών. Το ίδιο θα μπορούσε να γινόταν και με την Ελληνική σιδηρομεταλλουργία. Εκείνο που δεν ευσταθεί είναι να κάνει μία χώρα, μεταλλουργία σιδήρου (παραγωγή χυτοσιδήρου), όταν στερείται ολότελα από μεταλλεύματα.

2). Τα μεταλλεύματα αυτά είναι όχι μονάχα καλά από άποψη ανάλυσης των φυσικών χαρακτηριστικών τους, αλλά ακόμη και για τα περισσότερα είδη μεταλλευμάτων παρουσιάζονται σαν τα πιο κατάλληλα για ειδικές βιομηχανικές χρήσεις.

Για τα σπουδαιότερα μάλιστα μεταλλεύματά μας οι ειδικοί γνωματεύουν ότι η ποιότητά τους είναι εκλεκτή.

Επίσης παρατηρείται μικρό ποσοστό επιβλαβών προσμίξεων.

3). Ήταν εξασφαλισμένη η ενεργειακή βάση. Ώσο για τη θερμική κίνηση της βιομηχανίας με το λιγνίτη, όσο και την

υδροενεογειακή της κίνηση με το λευκό άνθρακι, που το ηλεκτρικό του δυναμικό υπολογίστηκε από 4 έως 6 δισεκατομμύρια ωροχιλιόβατα το χρόνο.

Εντούτις η Ελλάδα, παρέμεινε στην κατηγορία των "υπό ανάπτυξη" χωρών που ίσως να μην αναπτυχθούν ποτέ γιατί έθεσαν την ανάπτυξή τους σε στρεβλές βάσεις, ξεπουλώντας τις δυνατότητες που τους έδινε η φύση.

Στο κεφάλαιο αυτό δεν θα επιχειρήσουμε να αναπτύξουμε θεωρίες οικονομικών συστημάτων ανάπτυξης που αν εφαρμοζόταν, στην Ελλάδα, θα είχαμε καλύτερα αποτελέσματα, αλλά θα προσπαθήσουμε να εντοπίσουμε τα λάθη και τις παραλείψεις που έγιναν πάνω στον ήδη επιλεγόμενο οικονομικό μηχανισμό ανάπτυξης.

Δηλαδή εάν ξεκινήσουμε με το ενδεχόμενο της εναγκαλιότητας του ξένου κεφαλαίου στην Ελλάδα, είτε με τη μορφή ίδρυσης αλλοδαπών επιχειρήσεων, είτε με τη μορφή εξωτερικού δανεισμού, τότε θα έπρεπε η εκάστοτε ελληνική πολιτική ηγεσία να δώσει ιδιαίτερο βάρος στα παρακάτω σημεία.

1. Οι νόμοι για εισαγωγή ξένου κεφαλαίου να προέβλεπαν:

α. Τα χρονικά και ποσοτικά όρια εκμετάλλευσης των πλουτοπαραγωγικών μας πηγών από τους ξένους κεφαλαιούχους.

β. Την εισαγωγή νέας τεχνολογίας στην Ελλάδα μέσω των νεοειδρυόμενων αλλοδαπών επιχειρήσεων.

γ. Την προστασία της ελληνικής φύσης από την ασύδωτη υπερεκμετάλλευση και μόλυνσή της.

2. Ο εξωτερικός δανεισμός να γινόταν με όρους λογικούς και τα ποσά από αυτό, να χρηματοδοτούσαν επενδύσεις σε αναδιαρθρωτικούς τομείς που θα μπορούσαν να αποδώσουν μακροχρόνια, και όχι επενδύσεις που διαιώνιζαν διαρθρωτικές αδυναμίες και ήταν καταδικασμένες να μένουν έξω από το διεθνή ανταγωνισμό.

3. Το ελληνικό κεφάλαιο να προσανατολιζόταν σε ένα μηχανισμό παροχής ειδικών κινήτρων, σε τομείς παραγωγής κεφαλαιουχικών αγαθών, και σε συστηματική εκμετάλλευση των γεωργικών καλλιεργειών με σύγχρονα μέσα και με βάση το

συγκριτικό πλεονέκτημα που παρουσίαζε η κάθε περιοχή.

4. Η ανάπτυξη της Ελληνικής Οικονομίας να βασιζόταν κυρίως στο ελληνικό κεφάλαιο.

Βέβαια την εποχή 40-60 είναι δύσκολο να μιλάμε για ελληνικά κεφάλαια, αλλά να μπορούσαν να λειτουργήσουν και να προωθηθούν από το κράτος μηχανισμοί που θα συγκέντρωναν επιμέρους μικρά κεφάλαια σε μεγάλες επιχειρήσεις και συνεταιριστικές οργανώσεις.

Οι ελληνικές κυβερνήσεις μπορεί να μην ήταν ο μοναδικός, αλλά ήταν ένας από τους παράγοντες που φέρνουν ευθύνη για την ανισόρροπη και λαυθασμένη πορεία της Ελληνικής Οικονομίας.

Κύριος στόχος των πολιτικών εκείνης της εποχής, ήταν η εξουσία και η εξυπηρέτηση των οικονομικών συμφερόντων τόσο των ιδίων όσο και των προσφυλών τους προσώπων.

Απόρεια του παραπάνω στόχου, ήταν να παραμεληθεί τελείως η ουσιαστική αντιμετώπιση του οικονομικού προβλήματος της χώρας και να εξυπηρετηθούν τα συμφέροντα ομάδων που είχαν τη δύναμη να ασκούν πίεση στους πολιτικούς της εποχής εκείνης.

Τα συμφέροντα των "προστάτιδων" δυνάμεων, οι σφαίρες επιρροής, ο διεθνής καταμερισμός της εργασίας, έννοιες που συνδέονται στενά μεταξύ τους, αποτελούν το δεύτερο παράγοντα που έπαιξε ανασταλτικό ρόλο στην πορεία ανάπτυξης της Ελληνικής Οικονομίας.

Οι εκάστοτε προστάτιδες δυνάμεις άλλαζαν κατά καιρούς ονόματα και μεθόδους αλλά είχαν τον ίδιο στόχο: να εκμεταλλευθούν τους πλουτοπαραγωγικούς πόρους της Ελλάδος για ανάπτυξη. Κατ'αυτό τον τρόπο είχαν διπλό όφελος.

1.- Εξαρτοποίησαν την Ελληνική Οικονομία σε τέτοιο βαθμό που να μην μπορεί να σταθεί σε δικά της πόδια, και να λειτουργεί πάντα σαν προμηθευτής τους σε πρώτες ύλες και σαν πρόσφορο φτηνό έδαφος για παραγωγή ημικατεργασμένων προϊόντων.

2.-Εμποδίζοντάς την, να αναπτυχθεί αυτοδύναμα και να ασχοληθεί με παραγωγή κεφαλαιουχικών αγαθών, την εκτοπίζουν από τον διεθνή ανταγωνισμό, την κατατάσσουν στην κατηγορία των χωρών "περιφέρειας", και στις παρασηπτικές οικονομίες. Έτσι αποφεύγουν τον κίνδυνο να λειτουργήσει σαν ανταγωνιστής τους, και συγχρόνως κερδίζουν μία καινούργια αγορά που θα μπορούν να πουλούν τα δικά τους προϊόντα, με ευμηνής για αυτούς και δυσμενής για την Ελλάδα όφους.

Από το βάρος της Ευθύνης για την ελληνική κατάντια, δεν είναι απαλλαγμένο το ελληνικό κεφάλαιο, η ελληνική αστική τάξη που δίκαια ονομάστηκε από τον Β. Φίλια "νόθα".

Σε μία καπιταλιστική χώρα, αστός είναι ο επενδυτής που δεν στοχεύει στο εισόδημα αλλά στο κέρδος για να το μεταβάλλει σε μέσα παραγωγής (κτίρια, εγκαταστάσεις, μηχανήματα). Ο άνθρωπος αυτός χαρακτηρίζεται σαν άνθρωπος της οικονομίας (HOMO ECONOMICUS) που ζεί για να εογάζεται και να παράγει, και δεν εργάζεται απλά για να ζεί.

Τέτοιο είδους συνείδηση στην άρχουσα οικονομική τάξη, στην Ελλάδα, δεν καλλιεργήθηκε.

Η λεγόμενη ελληνική αστική τάξη στόχευε στο εισόδημα και στο εύκολο κέρδος για ανύψωση του βιοτικού επιπέδου.

Προτιμούσε τις εμπορο-μεσιτικές δραστηριότητες και τις επενδύσεις σε παραγωγή καταναλωτικών αγαθών, που δεν απαιτούσαν μεγάλη ένταση κεφαλαίου και επιχειρηματικό ρίσκο. Αυτός ο ιδιόμορφος αστισμός, συνέβαλε στην αποικιοποίηση της Ελλάδας παραχωρώντας τις μεγάλες επενδύσεις στο ξένο κεφάλαιο.

Ακόμη και μετά την εισβολή του ξένου κεφαλαίου, αδιαφόρησε τελείως για να αναλάβει κάποιες πρωτοβουλίες σε νέους οικονομικούς τομείς, προτιμούσε να μένει προσκολλημένη στις παραδοσιακές δραστηριότητες που της εξασφάλιζαν σιγουριά.

Μετά την παραπάνω ανάλυση καταλήγουμε στο παρακάτω συμπέρασμα.

Οι ξένες δυνάμεις και οι ξένοι κεφαλαιούχοι δεν είναι οι μόνοι που φέρουν το βάρος για την ασύδωτη εκμετάλλευση των ελληνικών πόρων ανάπτυξης.

Σε τελευταία ανάλυση εξυπηρετούσαν τα συμφέροντά τους, αφού έβρισκαν έδαφος που δινόταν για εκμετάλλευση.

Το μεγαλύτερο βάρος της ευθύνης για την κατάσταση αυτή, φέρουν οι ελληνικές κυβερνήσεις, και η ελληνική αστική τάξη, που δεν στάθηκε ικανή να εξυπηρετήσει ούτε τα ίδια τα συμφέροντά της, όπως αποδεικνύει μεταξύ άλλων το περίφημο ζήτημα των προβληματικών βιομηχανιών.

Περιφερειακή Περιφερειακή Ανάπτυξης 1965 - 1985

Αντικειμενικοί Σκοποί :

1. Το Κεφάλαιο αναλύσαμε τους νόμους 4458/65, 147/67, 116 και 742/77 οι οποίοι είναι χωροταξικοί νόμοι και αποτελούν στην Περιφερειακή ανάπτυξη της Ελλάδας καθιερώνοντας αναγκαστικά τη δημιουργία των Βιομηχανικών περιοχών.

Η καθιέρωση του θεσμού των ΒΙ.ΠΕ., σε διεθνή κλίμακα, δείχνει την σημασία του στη διεθνή αναπτυξιακή προσπάθεια. Έγιναν, βέβαια και πολλά λάθη σε όλες τις χώρες, όπως κακή επιλογή τοποθεσίας, υπερπολυτελή ή ανεπαρκή υποδομής, μη αποτελεσματικό θεσμικό πλαίσιο, κακή εκτέλεση του ρυθμιστικού - ρυμοτομικού σχεδίου, έλλειψη κοινωνικών υπηρεσιών κ.α. Αυτό όμως βοήθησε τελικά το θεσμό, να καθιερωθεί πάνω σε ορισμένες καθιερωμένες και αναμφισβητούμενες γενικές αρχές, που αποτελούν σήμερα πολύτιμη οικονομική γραμμά για όλες τις χώρες.

Από την ανάλυση των νόμων είδαμε τα κίνητρα του παλαιού ως μέσα προσέλκυσης των επιχειρήσεων για την εγκατάσταση και μετεγκατάσταση αυτών στις ΒΙ.ΠΕ.

Εξαιτίας διατυπώσουμε τα συμπεράσματα στα οποία καταλήξαμε στην εφαρμογή και γενικά τη συμβολή του θεσμού των ΒΙ.ΠΕ. Θα αναφερθούμε στους αντικειμενικούς σκοπούς τους στους οποίους προσπάθησε να εξυπηρετήσει ο θεσμός αυτός.

Στη χώρα μας, όπως προκύπτει από τη σχετική νομοθεσία, από την πολιτική που εφαρμόστηκε, οι βασικοί αντικειμενικοί σκοποί του προγράμματος των ΒΙ.ΠΕ. μπορούν να ταξινομηθούν με την εξής σειρά:

1. Ενίσχυση της βιομηχανικής υποδομής.

Οι πρώτες πέντε πόλεις που είχαν επιλεγεί για την εγκατάσταση ΒΙ.ΠΕ. είχαν τις αναγκαίες υψηλές λειτουργίες αστικής υποδομής και μπορούσαν να αξιοποιήσουν το χαρακτηριστικό τους αυτό σαν συγκριτικό πλεονέκτημα για την προώθηση της βιομηχανικής δραστηριότητας.

Έπρεπε όμως να ενισχυθεί με ειδικά έργα βιομηχανικής υποδομής, που ουσιαστική σύνθεσή τους αποτελεί ο θεσμός της βιομηχανικής περιοχής. Η έγκαιρη παράδοση στο μελλοντικό επενδυτή της μεταποίησης κατάλληλου γηπέδου, ορθολογικά τοποθετημένου στο χώρο, σε λογική τιμή και με όλες τις αναγκαίες εξυπηρετήσεις έδινε τη δυνατότητα στα αστικά κέντρα που ορίστηκαν σαν έδρες ΒΙ.ΠΕ. να αυξήσουν τις κεντρομόλες δυνάμεις και να λειτουργήσουν σαν πόλοι έλξης.

Ο εξοπλισμός των βιομηχανικών γηπέδων με όλα τα δίκτυα υποδομής (ηλεκτροδότηση, ύδρευση, αποχέτευση, τηλεφωνοδότηση κ.α.), και η αποφυγή των διαδικασιών κτήσης κατακερματισμένων μικρών αγροτικών ιδιωτικών ιδιοκτησιών δημιούργησε ένα ακόμη κίνητρο για την επιχείρηση.

Δεν πρέπει, εξάλλου, να μας διαφεύγει το γεγονός ότι από την άποψη της άσκησης της περιφερειακής οικονομικής πολιτικής, η ενίσχυση της υποδομής για την ανάπτυξη μεταποιητικών δραστηριοτήτων αποτελεί κύριο μέσο εφαρμογής και πραγματοποίησης των στόχων της.

2. Βιομηχανική αποκέντρωση.

Το καίριο πρόβλημα της συγκέντρωσης του βιομηχανικού δυναμικού της χώρας, σε ποσοστό πάνω από 50%, στην ευρύτερη περιοχή της πρωτεύουσας, αποτελεί το επίκεντρο της περιφερειακής βιομηχανικής πολιτικής της χώρας για αρκετές δεκαετίες.

Φυσικό ήταν, επομένως οι ΒΙ.ΠΕ. να ενισχύσουν την τάση της βιομηχανικής αποκέντρωσης, παράλληλα με τα κίνητρα για την προώθηση της επαρχιακής βιομηχανίας. Δημιουργήθηκαν ακόμη ελπίδες μετεγκατάστασης βιομηχανιών από την πρωτεύουσα στις επαρχιακές πόλεις, αφού θα είχαν οργανωμένα την απαραίτητη υποδομή.

3). Προσέλκυση ξένων επενδύσεων.

Η εμπειρία από τις αναπτυσσόμενες χώρες αξιοποιήθηκε και από το ελληνικό πρόγραμμα ΒΙ.ΠΕ. για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων.

Έχει παρατηρηθεί ότι οι ξένοι επενδυτές αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα προσαρμογής και πολλές δυσχέρειες που προέρχονται από τις καθιερωμένες γραφειοκρατικές διαδικασίες.

Ιδιαίτερα στην κρίσιμη φάση της απόκτησης της έκτασης για την εγκατάσταση βιομηχανικής μονάδας, η παροχή βοήθειας είναι αποφασιστικής σημασίας. Η παροχή γηπέδου σε μία ΒΙ.ΠΕ. λύνει ταυτόχρονα πολλά νομικά, οικονομικά και τεχνικά προβλήματα. Γι' αυτό η προτίμηση των ξένων επενδυτών να εγκαθίστούν τις μονάδες τους στις ΒΙ.ΠΕ., είναι πολύ μεγάλη. Αυτό επιβεβαιώνεται και από την περίπτωση της Ελλάδος.

4). Βελτίωση της παραγωγικότητας στη βιομηχανία.

Εκτός από τις σημαντικές εξωτερικές οικονομίες που δημιουργούν οι ΒΙ.ΠΕ. στις συγκεντρωμένες μέσα σ' αυτές βιομηχανίες η "πολιτική εισδοχής" που εφαρμόστηκε στην Ελλάδα, με τα αυστηρά κριτήρια έγκρισης των αιτήσεων υποψηφίων βιομηχανιών για εγκατάσταση, είχε αξιόλογα αποτελέσματα στη βελτίωση της παραγωγικότητας της βιομηχανίας. Κύρια αίτια είναι η καταλληλότητα του κτιρίου, ο σύγχρονος τεχνολογικός εξοπλισμός των εργοστασίων, ο καλύτερος έλεγχος ποιότητας, η αυξημένη πιστοληπτική ικανότητα κ.α.

5). Εκσυγχρονισμός της βιοτεχνίας.

Οι ΒΙ.ΠΕ. στις αναπτυσσόμενες χώρες έχουν σαν κύριο αντικειμενικό τους σκοπό την ανάπτυξη της βιοτεχνίας, με διάφορους αποτελεσματικούς συνήθως τρόπους. Στη χώρα μας εγκαθίστανται στις ΒΙ.ΠΕ. μεταποιητικές μονάδες όλων των μεγεθών. Στα συγκροτήματα όλων των τυποποιημένων κτιρίων (Θεσ/νίκης και Ηρακλείου), εγκαθίστανται μόνο βιοτεχνικές μονάδες. Οι μονάδες αυτές οργανώνονται καλύτερα, αυξάνουν την παραγωγικότητά τους, και το μέγεθός τους, συνδέονται με τις μεγαλύτερες μονάδες της ΒΙ.ΠΕ. και συμμετέχουν σε κοινά προγράμματα για τον εκσυγχρονισμό τους.

Τις διαπιστώσεις αυτές έκανε και η Ευρωπαϊκή Τρόπεζα Επενδύσεων και γι' αυτό χρηματοδότησε με άνεση προγράμματα τυποποιημένων βιοτεχνικών κτιρίων.

6). Προστασία περιβάλλοντος.

Η συγκέντρωση των βιομηχανιών στις βιομηχανικές περιοχές, απαλλάσσει τους οικισμούς που βρίσκονται κοντά τους από οχλήσεις και παράλληλα επιτρέπει τον καθαρισμό των υγρών αποβλήτων από κεντρική μονάδα καθαρισμού. Στη μονάδα αυτή τα απόβλητα φτάνουν, αφού έχει προηγηθεί καθαρισμός ορισμένου βαθμού σε κάθε εργοστάσιο. Ο συντονιστικός και εποπτικός ρόλος, εξάλλου του γραφείου διοίκησης της ΒΙ.ΠΕ. ενισχύει την προσπάθεια αποφυγής της ρύπανσης από τις βιομηχανίες.

Γενικά οι ΒΙ.ΠΕ. αποτελούν τμήμα της φυσικής, κοινωνικής και οικονομικής υποδομής που χρειάζεται η βιομηχανία για την ανάπτυξή της σε μία περιφέρεια και σε ένα αστικό κέντρο.

β. Ειδικότεροι Στόχοι:

Οι ειδικότεροι στόχοι του πολύσκοπου αυτού μέσου περιφερειακής και βιομηχανικής πολιτικής μπορούν να προσδιοριστούν στις παρακάτω τέσσερις κατηγορίες:

1. Περιφερειακοί στόχοι

- α. Εξασφάλιση εκτάσεων για τη βιομηχανία.
- β. Βιομηχανική αποκέντρωση.
- γ. Ενίσχυση βιομηχανικής υποδομής.
- δ. Οικονομίες: εξωτερικές, κλίμακας και αστικής συγκέντρωσης.
- ε. Δημογραφική πολιτική.
- στ. Εθνική άμυνα.
- ζ. Εκμετάλλευση πλουτοπαραγωγικών πόρων.
- η. Εξειδίκευση κινήτρων.
- θ. Ελαχιστοποίηση κόστους μεταφοράς.

2. Αναπτυξιακοί - Βιομηχανικοί στόχοι

- α. Προώθηση βιομηχανιών διαφόρων μεγεθών και κλάδων.

- β. Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός βιοτεχνίας.
- γ. Ανάδειξη νέων επιχειρηματιών.
- δ. Αύξηση απασχόλησης στη βιομηχανία.
- ε. Προσέλκυση ξένων επενδύσεων.
- στ. Ανάπτυξη μεγάλων βιομηχανικών συμπλεγμάτων.
- ζ. Οργάνωση της συγκέντρωσης βιομηχανιών.
- η. Βελτίωση της παραγωγικότητας στη βιομηχανία.
- θ. Εμπορικό κέρδος.

3. Περιβαλλοντικοί στόχοι

- α. Προστασία των οικισμών και του φυσικού περιβάλλοντος.
- β. Εξυγίανση του αστικού περιβάλλοντος.
- γ. Μετεγκατάσταση βιομηχανιών.
- δ. Βελτίωση των συνθηκών υγείας στα αστικά κέντρα.

4. Κοινωνικοί στόχοι

- α. Βελτίωση των συνθηκών κατοικίας των εργαζομένων.
- β. Αναδιανομή του εθνικού εισοδήματος.
- γ. Παροχή υπηρεσιών στους εργαζόμενους.

Το ευρύ αυτό φάσμα στόχων των ΒΙ.ΠΕ. είχε σαν αποτέλεσμα τη γρήγορη επέκταση του θεσμού στις αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες με κίνητρα αναπτυξιακά (για την προώθηση και την άνοδο του επιπέδου βιομηχανικής δραστηριότητας της περιφέρειας), και προωθητικά κίνητρα (για νέες βιομηχανίες σε καθυστερημένες περιφέρειες).

Πρέπει να σημειωθεί ότι οι αντικειμενικοί σκοποί των ΒΙ.ΠΕ. στη χώρα μας, δεν συντονίστηκαν δυστυχώς με τα προγράμματα υπουργείων και ειδικών φορέων που συνδέονται με τη λειτουργία και την αυξημένη απόδοση του θεσμού των ΒΙ.ΠΕ.

Το πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και τα προγράμματα της ΔΕΗ, του ΟΤΕ και των άλλων τοπικών φορέων (ύδρευσης και αποχέτευσης) δε λαμβάνουν υπόψη τους το πρόγραμμα των ΒΙ.ΠΕ. Ο σχεδόν τυχαίος συντονισμός που υφίσταται προκαλεί συχνά απαράδεκτες καθυστερήσεις. Το πρόβλημα αυτό είναι πολύ σπουδαίο για την ανάπτυξη του θεσμού των ΒΙ.ΠΕ., γιατί ο φορέας εξαγτλεί πολλές φορές το δυναμισμό του στις πιέσεις

και συνεννοήσεις με τους αρμόδιους, η συνεργασία των οποίων είναι απαραίτητη για την προώθηση των έργων των ΒΙ.ΠΕ. Στις αναπτυγμένες χώρες ο φορέας των ΒΙ.ΠΕ., αφού ολοκληρώσει τα δίκτυα μέσα στα όρια της ΒΙ.ΠΕ., τα συνδέει με τα υφιστάμενα δίκτυα της πόλης και αρχίζει αμέσως η λειτουργία.

Δεν υπάρχουν προβλήματα έλλειψης τηλεφωνικών συνδέσεων, ανεπάρκειας νερού και ηλεκτρικού ρεύματος, κακής σύνδεσης με το οδικό δίκτυο κ.α.

γ. Συμπεράσματα.

Η πλούσια τυπολογία των ΒΙ.ΠΕ. αποδεικνύει ότι πρόκειται για θεσμό που προσαρμόζεται γρήγορα στις τοπικές ανάγκες και συνθήκες και εξελίσσεται μαζί με τη βιομηχανική τεχνολογία.

Το ευρύ φάσμα των αναπτυξιακών και περιβαλλοντικών στόχων που μπορούν να εξυπηρετήσουν οι ΒΙ.ΠΕ., είχαν σαν αποτέλεσμα τη γρήγορη επέκταση του θεσμού στις αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες.

Οι κύριες και σύγχρονες τάσεις στην οργάνωση των ΒΙ.ΠΕ. είναι : αύξηση και βελτίωση των υπηρεσιών που προσφέρουν, μεγαλύτερη αποκέντρωση στη διοίκησή τους, ιδιαίτερη μέριμνα για τα απόβλητα των βιομηχανιών, χρησιμοποίηση των ΒΙ.ΠΕ. σαν μονοσήμαντη λύση στο πρόβλημα εγκατάστασης της βιομηχανίας στο χώρο κ.α.

Οι ΒΙ.ΠΕ. νομοθετήθηκαν στη χώρα μας με το Ν.4458/65 και αυτός τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το Ν.742/77.

Ο μέσος χρόνος οργάνωσης μίας ΒΙ.ΠΕ. στη χώρα μας, είναι 5,5 χρόνια. Το πρόγραμμα των ΒΙ.ΠΕ. στην Ελλάδα από την άποψη της εφαρμογής χωρίζεται σε δύο φάσεις: α). τη φάση της πολιτικής συγκέντρωσης με κύριους αντικειμενικούς σκοπούς την ενίσχυση της βιομηχανικής υποδομής των μεγάλων αστικών κέντρων και την αποκέντρωση της βιομηχανικής δραστηριότητας και β). τη φάση της συγκρατημένης διασπο-

... διεύρυνση της αποκεντρωτικής διαδικασίας
... λιγότερη κατανομή της βιομηχανίας στον εθνι-
... μελέτη αυτή προγραμματίζεται η τρίτη φάση
... διασποράς.

... του προγράμματος των ΒΙ.ΠΕ. γίνεται κατά
... και κατά 40% από τον Προϋπολογισμό Δημο-
... .

... συνα προκύπτει ότι ο σημαντικότερος συντε-
... υσης επενδύτων στις ΒΙ.ΠΕ. είναι το βιομη-
... (υποδομή, θέση, όροι δόμησης κ.λ.π.).

... κή εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των
... λουν θετικά συμπεράσματα.

... τονιστεί ο θεσμός των βιομηχανικών περιοχών
... οφείλει στο πλαίσιο της οικονομικής πολιτικής
... της πολιτικής μεταβίβασης και αποκέντρωσης
... ευστοχίας και πόρων απαραίτητη προϋπόθεση απο-
... θεσμικής μορφής κατευθύνσεις της πολιτικής
... ακολουθηθεί.

... θύνσεις αναφέρουν : α). στο συντονισμό του
... των ΒΙ.ΠΕ. με τα άλλα αναπτυξιακά προγράμ-
... μέτρα διοικητικής αποκέντρωσης, γ). στο
... ρόλο της τοπικής αυτοδιοίκησης, δ). στη θέ-
... λουστευμένων διαδικασιών, ε). στη χρηματο-
... ΒΙ.ΠΕ., στ). στις κοινές εξυπηρετήσεις που
... ζ). στην εξειδίκευση των ΒΙ.ΠΕ., με νέους
... τύπους, η). στην οργάνωση συστήματος πληροσοριών

... που ακολούθησε η ανάπτυξη του δικτύου βιομηχα-
... νιών, στη χώρα μας. έχει πολλές ομοιότητες με
... και το αγγλικό. Η μακρόχρονη συνεργασία παράλ-
... ΕΑ με τον UNIDO, είχε σαν αποτέλεσμα να υιοθε-
... πολλές λύσεις από την πλούσια εμπειρία των
... των χωρών.

... αυτός ήταν αποφασιστικής σημασίας στη συγκρά-
... θεμένων ενεργειών μέσα σε επιτρεπτά και λογικά

Τις περισσότερες φορές τα λάθη αυτά είχαν γενεσιουργά αίτια τη γραφειοκρατία, την έλλειψη οργάνωσης, την αντίδραση διαφόρων φορέων και την αδυναμία συνεργασίας με τις δημόσιες υπηρεσίες, που εμπλέκονται στις διαδικασίες των ΒΙ.ΠΕ.

Από τους αντικειμενικούς σκοπούς των ΒΙ.ΠΕ. εκείνος που πραγματώθηκε είναι ο σχετικός με την ενίσχυση της βιομηχανικής υποδομής ορισμένων σημαντικών πόλεων της χώρας. Αυτό αποδεικνύεται και από την έρευνα για τον προσδιορισμό των παραγόντων προσέλκυσης επενδυτών στις ΒΙ.ΠΕ. Οι υπόλοιποι αντικειμενικοί σκοποί, πραγματοποιήθηκαν ως ένα βαθμό, αλλά πάντοτε σαν συνέπεια της ύπαρξης οργανωμένων εκτάσεων, με την απαραίτητη υποδομή για τη λειτουργία μεταποιητικών μονάδων. Η μετεγκατάσταση μονάδων από την Αθήνα στις επαρχιακές ΒΙ.ΠΕ., ήταν στόχος που δεν ήταν δυνατό να πραγματοποιηθεί, χωρίς και άλλα μέτρα υποστήριξής του. Το γαλλικό παράδειγμα είναι χρήσιμο για το μέλλον. Εκεί, αποσυμφορήθηκαν οι "μητροπόλεις ισοοροπίας", από την υπερβολική συγκέντρωση της Βιομηχανίας, με την εφαρμογή δέσμης μέτρων, όπου κυρίαρχη θέση μέσα σ'αυτά είχαν και οι ΒΙ.ΠΕ. σε μικρότερες πόλεις αλλά και γύρω από τις "μητροπόλεις".

Τα μεγέθη των ΒΙ.ΠΕ. είναι μεγάλα σε σχέση με τα STANDARDS που επικρατούν σε άλλες χώρες. Βέβαια, τα μεγέθη αυτά είναι τις περισσότερες φορές ανάλογα με το δυναμισμό της πόλης στήριξης.

Για πολεοδομικούς λόγους και για την καλύτερη εξυπηρέτηση των εργαζομένων θα ήταν δυνατό να ακολουθηθεί το πρότυπο "περισσοτέρων και μικρότερων ΒΙ.ΠΕ. σε κάθε πόλη". Μοναδική περίπτωση στη χώρα μας, είναι η πόλη του Βόλου, όπου εκτός από τη ΒΙ.ΠΕ., υπάρχει και το "Παράρτημα", που έγινε για οχληρές βιομηχανίες.

Μειονέκτημα αποτελεί το γεγονός ότι βρίσκεται στην ίδια γεωγραφική κατεύθυνση με την κύρια ΒΙ.ΠΕ.

Η έλλειψη συντονισμού των ΒΙ.ΠΕ., με τα άλλα αναπτυξιακά προγράμματα, και οι βασικές ελλείψεις στην αστική υποδομή των ελληνικών πόλεων δημιούργησαν πολλά προβλήματα και δυσκολίες στην εφαρμογή του προγράμματος των ΒΙ.ΠΕ., με σημαντικές συνέπειες στην αύξηση του κόστους και του χρόνου ολοκλήρωσης. Το Υπουργείο Δημοσίων έργων π.χ. δεν κατασκευάζει έγκαιρα τον κόμβο σύνδεσης της ΒΙ.ΠΕ. με το εθνικό οδικό δίκτυο, ο ΟΤΕ καθυστερεί τις τηλεφωνικές συνδέσεις, ο φορέας (ΕΤΒΑ) υποχρεούται να αντιμετωπίσει μόνος τα προβλήματα υδροδότησης, αποχέτευσης, καθαρισμού αποβλήτων κ.α. Η επιλογή των τοποθεσιών εγκατάστασης των ΒΙ.ΠΕ. έγινε με ορθολογικά κριτήρια. Σε ορισμένες περιπτώσεις (π.χ. Καβάλα, Πάτρα), όμως καθυστέρησε η επιλογή θέσης ή έγινε η επιλογή τοποθεσίας με ορισμένα μειονεκτήματα, γιατί υπήρχε αντίδραση των ιδιοκτητών γής. Η μέση απόσταση των ΒΙ.ΠΕ. από τους οικισμούς είναι κατά μέσο όρο 10 χιλιόμετρα εκτός ορισμένων περιπτώσεων που ξεπερνάει τα 15 χιλιόμετρα όπως π.χ. των ΒΙ.ΠΕ. Λάρισας, Πάτρας και Καβάλας. Ο χρόνος ολοκλήρωσης της κατασκευής μίας ΒΙ.ΠΕ. στη χώρα μας φτάνει τα 5,5 χρόνια, ενώ ο αντίστοιχος χρόνος στη Γαλλία είναι 2-3 χρόνια. Κύρια αίτια της καθυστέρησης αυτής είναι οι χρονοβόρες διαδικασίες της ελληνικής δημόσιας διοίκησης, η έλλειψη συντονισμού με άλλους φορείς, η ανάγκη κάλυψης από το φορέα (ΕΤΒΑ) μεγαλύτεροι όγκου εργασιών (λόγω ανεπάρκειας υποδομής των πόλεων), η ανύπαρκτη σχεδόν τυποποίηση των μελετών κατασκευής, ο μικρός αριθμός του ειδικευμένου προσωπικού, η νομοθεσία για την εκτέλεση των έργων, η έλλειψη οργάνωσης και προγραμματισμού από τους κατασκευαστές των έργων κ.α.

Το πρόγραμμα των τυποποιημένων βιοτεχνικών κτιρίων είναι απόλυτα ανεπαρκές. Δύο συγκροτήματα τέτοιων κτιρίων στη ΒΙ.ΠΕ. Θεσ/νίκης, και ένα στη ΒΙ.ΠΕ. Ηρακλείου καλύπτουν ελάχιστο ποσοστό από τη ζήτηση στέγης για τη βιοτεχνία σε εθνικό επίπεδο.

Η ίδρυση εξάλλου πολυώροφων κτιρίων στις μεγάλες πόλεις δεν προχώρησε ικανοποιητικά.

Η μετάβαση από τη φάση της πολιτικής συγκέντρωσης των ΒΙ.ΠΕ. (ίδρυση μόνο στις μεγάλες πόλεις) στη φάση της συγκρατημένης διασποράς (ίδρυση και σε μικρότερες πόλεις) δίνει την ευχέρεια να προγραμματιστεί η τρίτη φάση της καθολικής διασποράς, δηλαδή η ίδρυση ΒΙ.ΠΕ. στις περισσότερες πόλεις της χώρας και οπωσδήποτε κάλυψη του νομαρχιακού δικτύου. Μοναδικές πηγές χρηματοδότησης των ΒΙ.ΠΕ. ήταν η ΕΤΒΑ από τον προϋπολογισμό της και από τις εισπράξεις από πωλήσεις γηπέδων και ο προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων. Τώρα χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και από το Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης της ΕΟΚ. Βέβαια θα ήταν δυνατό να γίνει χρήση και του άρθρου 7 του Ν.4458/65 που παρέχει το δικαίωμα στην ΕΤΒΑ να εκδίδει ομολογιακά δάνεια για τις δαπάνες των ΒΙ.ΠΕ. Η συμμετοχή του κόστους της γής στο συνολικό προϋπολογισμό μιάς ΒΙ.ΠΕ. είναι αρκετά ψηλή στη χώρα μας, γιατί υπάρχουν σημαντικές συγκρούσεις χρήσης γής και ανοδικές τάσεις των τιμών επιπέδων εκτάσεων, λόγω έλλειψης κατάλληλων χώρων κοντά στα αστικά κέντρα. Και το κόστος των έργων υποδομής είναι ψηλό, κυρίως γιατί ακολουθούνται προδιαγραφές αναπτυγμένων χωρών και γιατί η παραγωγικότητα των κατασκευαστικών επιχειρήσεων δε φτάνει σε ικανοποιητικό επίπεδο.

Ο ρυθμός απορρόφησης πιστώσεων για τις ΒΙ.ΠΕ. αυξήθηκε κατακόρυφα από το 1976 και πέρα και συνεχίζεται η ανοδική του πορεία, παράλληλα με τη βελτίωση της ποιοτικής διάρθρωσης του προγράμματος των ΒΙ.ΠΕ.

Ο ρυθμός πλήρωσης των ΒΙ.ΠΕ. στη χώρα μας, είναι απόλυτα ικανοποιητικός για τις περισσότερες από αυτές. Σημειώνουμε ότι έγιναν συμβόλαια αγοράς γηπέδων με 300 περίπου επιχειρήσεις. Η επιλογή των επιχειρήσεων αυτών ήταν ιδιαίτερα επιτυχημένη, γιατί οι αναστροφές πώλησης γηπέδων ή

Οι οικονομικές δράσεις επιχειρήσεων μέσα στις ΒΙ.ΠΕ., ήταν πάντοτε σημαντικές. Και από τεχνολογική άποψη επίσης, οι επιχειρήσεις που επιλέχθηκαν είναι υψηλού επιπέδου.

Μεγάλη σημασία έχει το γεγονός ότι τα χαρακτηριστικά στα οποία των μονάδων εντός ΒΙ.ΠΕ. επιβεβαιώνουν την υπεροχή τους έναντι εκείνων εκτός ΒΙ.ΠΕ. Ο αριθμός των απασχολούμενων σ' αυτές είναι 12.000 περίπου άτομα και οι ιδιωτικές επενδύσεις που κινητοποιήθηκαν μέχρι σήμερα ανήλθαν σε 22 δισεκ.δρχ. Η τιμολογιακή πολιτική του φορέα ακολουθεί τα καθιερωμένα στη διεθνή πρακτική πρότυπα, δίνοντας μεγαλύτερη ώθηση στις ΒΙ.ΠΕ. των λιγότερο αναπτυγμένων περιφερειών με βάση το άρθρο 5 του Ν.4458/65.

Η λειτουργία της διοίκησης του εθνικού δικτύου ΒΙ.ΠΕ. της χώρας είναι απόλυτα συγκεντρωτική. Για όλα τα θέματα, που αφορούν στην πορεία των ΒΙ.ΠΕ., οι αποφάσεις παίρνονται από το κεντρικό δια-υπουργείο ή τις κεντρικές υπηρεσίες και τη διοίκηση του φορέα. Και αυτό παρό το γεγονός ότι το θεσμικό πλαίσιο αφήνει σημαντικά περιθώρια μεταβίβασης αρμοδιοτήτων. Περιώνεται ότι η απόφαση του Δ.Σ. του φορέα για την κατανομή ΠΕΕ για κάθε ΒΙ.ΠΕ. δεν ενεργοποιήθηκε ποτέ.

Η ανάπτυξη του χώρου των ΒΙ.ΠΕ., με τα ρυθμιστικά - ρυθμιστικά σχέδια που εφαρμόστηκαν, είναι πολύ καλή. Και από άποψη αξιοποίησης του χώρου, αλλά και από την άποψη της λειτουργικότητας του σύνδεσης με τα εργοστάσια και τις ανάγκες της παραγωγικού δυναμικού τους, τα ρυθμιστικά σχέδια αποδείχθηκαν ικανοποιητικά.

Θα σημειώσουμε τα θετικά αποτελέσματα από την ποσοτική ανάπτυξη και αποτελεσματικότητα των ΒΙ.ΠΕ., αλλά και την επιστροφή τους όσον αφορά τις προσφερόμενες υπηρεσίες και την ενδυνάμωση των επιχειρησιακών και διακλαδικών σχέσεων μέσα στις ΒΙ.ΠΕ.

Επισημαίνεται να σημειωθεί ότι δεν έγινε χρήση της διάταξης (Ν.4458/65, άρθρο 2) που επιτρέπει στο φορέα την κατασκευή εγκαταστάσεων κατοικιών για τους εργαζόμενους στις ΒΙ.ΠΕ.

Επισημαίνονται προσπάθειες για ίδρυση και άλλων τύπων (κυρίως

κλαδικών) ΒΙ.ΠΕ. ναυπηγε-επισκευαστικές βιομηχανίες, βυρσοδεφεία κ.α. δεν ολοκληρώθηκαν τελικά. Ορθά έχει διατυπωθεί η άποψη ότι οι βιομηχανικές περιοχές μόνες τους δεν μπορ ~~ουν~~ εμβιομηχανήσουν μία χώρα.

Χρειάζονται και άλλα μέτρα, όμως η συμβολή των ΒΙ.ΠΕ. στην εκβιομηχάνιση της χώρας μας και κυρίως η επίδραση του DEMONSTRATION EFFECT που άσκησαν στους επενδυτές είναι υπολογίσιμη και αξιόλογη.

Το 1977 δόθηκε νέα ώθηση στο θεσμό αυτό με το Ν.742/77.

Με τις διατάξεις του νέου νομοθετήματος, ο αριθμός των ΒΙ.ΠΕ. αυξήθηκε από 9 σε 29, ενώ έγινε προσπάθεια να μειωθεί ο μέσος χρόνος δημιουργίας μίας βιομηχανικής περιοχής, που ενώ ως τότε ανερχόταν σε δέκα χρόνια. Στην περίοδο που ακολούθησε ο μέσος χρόνος ίδρυσης συμπιέστηκε σχεδόν στα 5,5 χρόνια όπως αναφέραμε και παραπάνω, ενώ φαίνεται ότι υπάρχουν δυνατότητες να μειωθεί ακόμα περισσότερο με την τακτική της "παράλληλης εγκατάστασης", που επιτρέπει την απόκτηση οικοπέδων από τη βιομηχανία μετά την απόκτηση της έκτασης από την ΕΤΒΑ και την οριστικοποίηση των ρυθμιστικών της σχεδίων, αλλά πριν ολοκληρωθεί η δημιουργία της υποδομής. Στην περίπτωση αυτή ο επενδυτής πραγματοποιεί τις δικές του εργασίες "παράλληλα" με τις εργασίες υποδομής.

Ως το 1977 μόλις 121 βιομηχανίες και βιοτεχνίες είχαν εγκατασταθεί στις ΒΙ.ΠΕ. Στα επόμενα 3 χρόνια ο αριθμός τους υπερδιπλασιάζεται για να φτάσει το 1980 τις 298.

Ωστόσο το ποσοστό των μονάδων που λειτουργούν μέσα στις ΒΙ.ΠΕ. είναι απελπιστικά μικρό.

Μία ακόμα προσπάθεια να συστηματοποιηθούν οι ενέργειες για την περιφερειακή ανάπτυξη και συνδεθούν με χωροταξικές ρυθμίσεις ήταν το σχέδιο δημιουργίας "αντίπαλων πόλεων" και αναβάθμισης των επαρχιακών κέντρων που αναγγέλθηκε το 1978.

Οι αρχές και "κατευθύνσεις" του σχεδίου ήταν:

α). Η επίτευξη ενός επιθυμητού βαθμού αποκέντρωσης των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών της χώρας.

β). Η ορθολογικότερη κατανομή του πληθυσμού.

γ). Η αντιμετώπιση των σοβαρών προβλημάτων, που έχει δημιουργήσει η υπερσυγκέντρωση του πληθυσμού στην Αθήνα και δευτερευόντως στη Θεσ/νίκη.

Η πολιτική αυτή αποσκοπούσε: 1. Στην οικονομική ανάπτυξη της περιφέρειας με την εντατικότερη χρήση των αναπτυξιακών νόμων και με την κατάλληλη προσαρμογή των προγραμμάτων δημοσίων επενδύσεων ως και των προγραμμάτων των παράλληλων επενδύσεων. 2. Στη σταδιακή εξύψωση του οικιστικού περιβάλλοντος σ' ολόκληρη τη χώρα, με την εκτέλεση των αναγκαίων έργων. 3. Στην ανάσχεση της πληθυσμιακής μεγεθύνσεως της Αθήνας και της Θεσ/νίκης. 4. Στην αποκέντρωση σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο των διαδικασιών λήψης αποφάσεων και εφαρμογής της περιφερειακής και οικιστικής πολιτικής, με την μεταφορά δραστηριοτήτων του δημόσιου τομέα από την Αθήνα στην περιφέρεια και με την ανάθεση αρμοδιοτήτων, που σήμερα ασκούνται από το κέντρο σε περιφερειακό και νομαρχιακό επίπεδο.

Από τη στρατηγική των "αντίπαλων πόλεων" εξυπακούεται πως η οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας είναι αυτόνομη και αυτοδύναμη και πως η αντίθεση "κέντρο-περίμετρος", αποτελεί επομένως ένα κλειστό δυαδικό σύστημα που αντικατοπτρίζει ένα ενδιάμεσο στάδιο ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας. Νομίζουμε όμως και πιστεύουμε ότι έχουμε δίκιο ότι στην περίπτωση της ελληνικής οικονομίας, η αντίθεση "κέντρο-περίμετρος" εκφράζει κάτι περισσότερο από απλό δυαδισμό: παριστάνει μία διαρκή τάση άνισης ανάπτυξης, σύμφωνα με την οποία το κέντρο αναπτύσσεται σε συσχετισμό με την ανάπτυξη της περιμέτρου.

Εκτός απ' αυτό, η αντίθεση αυτή που άρχισε να σχηματίζεται τον προασμένο αιώνα, είναι αποτέλεσμα του τρόπου ενσωμάτωσης της ελληνικής οικονομίας στη διεθνή αγορά.

Απόδειξη για το τελευταίο αποτελεί η επιδείνωση της αντίθεσης "Αθήνα-επαρχία" που προκλήθηκε από την ενίσχυση της ενσωμάτωσης της ελληνικής οικονομίας στη διεθνή αγορά στη μεταπολεμική περίοδο. Η πολιτική επομένως, αποτελεί μία μάταιη προσπάθεια παρά την εκφρασθείσα πολιτική βούληση να προωθηθεί μέσω αυτής η περιφερειακή ανάπτυξη της Ελλάδος.

Οι πρόσφατοι αναπτυξιακοί νόμοι μας, που παρέχουν κρατικές επιχορηγήσεις για παραγωγικές επενδύσεις με κύριο σκοπό την περιφερειακή ανάπτυξη (1116/81, 1262/82), έχουν σε μεγάλο βαθμό στηριχθεί σε σχετικούς κανονισμούς της ΕΟΚ και σε πρότυπα χωρών μελών της.

Οι Ελληνικές υπηρεσίες, αν και δεν είχαν προχωρήσει σε μία σοβαρή εκτίμηση των αποτελεσμάτων του συστήματος κινήτρων, ουδέποτε αμφέβαλλαν ότι το σύστημα είχε πραγματικά πετύχει σημαντικά αποτελέσματα, όσον αφορά την περιφερειακή κατανομή των βιομηχανικών και τουριστικών δραστηριοτήτων.

Η "επίσημη αισιοδοξία" δεν εμπόδιζε βέβαια την αναγνώριση σειράς αδυναμιών του συστήματος κινήτρων, τις οποίες με διάφορες αναμορφώσεις προσπαθούσαν να μειώσουν.

Γενικά γίνεται δεκτό ότι, ο τρόπος εφαρμογής του συστήματος κινήτρων ήταν γραφειοκρατικός, συνεπώς βραδύς και χρονοβόρος, με αρνητικές επιπτώσεις για την αποτελεσματικότητά του, που υπό καλύτερες συνθήκες εφαρμογής μπορούσε να είναι μεγαλύτερη, το σύστημα δεν ήταν επαρκώς "διαφανές" και συνεπώς δεν ήταν δυνατό να υπολογιστεί το κόστος του για τον Προυπολογισμό (και συνεπώς για το κοινωνικό σύνολο που τελικά έφερε το βάρος).

Γ'. Κριτική γύρω από τα αναπτυξιακά κίνητρα των δύο νόμων.

Και οι δύο νόμοι προσφέρουν αρκετά περιθώρια άσκησης διακριτικής εξουσίας έτσι ώστε η κάθε κυβέρνηση να μπορέσει σε μεγάλο βαθμό να επιλέγει τις ενισχυόμενες επενδύσεις σύμφωνα με τις αρχές και το πρόγραμμά της.

Ο Ν.1262/82 έφερε κάποια βελτίωση μειώνοντας τον αριθμό των περιοχών, εισάγοντας για πρώτη φορά το κίνητρο των "επιχορηγήσεων" (δωρεάν βοήθειες ως ποσοστού τωνπρός επένδυση κεφαλαίων) και αποδυναμώνοντας αντίστοιχα τα λοιπά χρηματοδοτικά κίνητρα ή μέτρα επηρεασμού του λειτουργικού κόστους. Η αλλαγή οφείλεται και στην ένταξη της Ελλάδας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες. Η προσαρμογή του ελληνικού συστήματος κινήτρων στην κοινοτική περιφερειακή πολιτική επέτρεψε την ομαλή ροή πόρων από το περιφερειακό ταμείο των Ε.Κ., προς την Ελλάδα.

Ήταν λοιπόν ένα εκσυγχρονιστικό μέτρο κάτω από την πίεση της ένταξης. Οι προσπάθειες εκσυγχρονισμού του συστήματος κινήτρων συνεχίστηκαν με το 1262/82 και την επεξεργασία των συστημάτων κριτηρίων για την αξιολόγηση των επενδυτικών προτάσεων.

Βέβαια οι προθέσεις τώρα δεν ήταν απλά να γίνει το σύστημα κινήτρων διαφανέστερο, λιγότερο χρονοβόρο και αποτελεσματικότερο, αλλά να ανοιχθεί ο δρόμος για αμεσότερο κρατικό έλεγχο των επιχειρήσεων, που υποστηρίζονται με δημόσιους πόρους και πάντως, δεν υπήρχε αμφιβολία από πλευράς υπηρεσιών και πολιτικής ηγεσίας, ότι γενικά το σύστημα κινήτρων έχει ή μπορεί να έχει αναδιαμορφωθεί και εφαρμοστεί ορθολογικά, αξιόλογες επιπτώσεις στην περιφερειακή ανάπτυξη, πράγμα που είναι και το μέτρο δικαίωσής του.

Η πολιτική που επιδιώκει την οικονομική ανάπτυξη μιάς περιοχής πρέπει να δημιουργεί πλεονέκτηματα τόπου εγκατάστασης διαμορφώνοντας πρώτιστα ευνοϊκούς όρους για την

ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων. Σ' αυτούς ανήκουν ένα επαρκές μεταφορικό δίκτυο, καλοί εκπαιδευτικοί θεσμοί για τον τοπικό πληθυσμό, ευνοϊκός εφοδιασμός με ήμηδσίες υπηρεσίες (που σημαίνει ανάμεσα σε άλλα και αποτελεσματική τοπική διοίκηση) κ.λ.π. Τα μέτρα υποδομής ευνοούν γενικά τις επιχειρήσεις (και τους εργαζόμενους) μίας περιοχής και όχι μεμονωμένες επιχειρήσεις.

Αντίθετα, βοήθειες παντός είδους που χορηγούνται σε επιχειρήσεις ατομικά (π.χ. επιδοτήσεις επιτοκίου) είναι προβληματικές, γιατί δεν μπορούν να τροποποιήσουν τους υπολογισμούς αποδοτικότητας που κάνουν οι επιχειρήσεις προκειμένου να επιλέξουν τον τόπο εγκατάστασης ή να τις παρακινήσουν σε μία επένδυση που χωρίς την επιδότηση δεν θα πραγματοποιούσαν.

Αν και μπορεί να έχουν κάποια επιρροή σε μεμονωμένες περιπτώσεις, γενικά όμως οι βοήθειες αξιοποιούνται από τις οφελούμενες μεμονωμένες επιχειρήσεις χωρίς να είναι χρήσιμες. Στους υπολογισμούς αποδοτικότητας των επιχειρήσεων βαρύνουν ελάχιστα οι βοήθειες και πολύ οι δαπάνες για μισθούς (και συναφείς επιβαρύνσεις), προμήθειες πρώτων υλών και ενδιάμεσων προϊόντων, ενέργεια, φόρους, επιτόκηση του ίδιου κεφαλαίου και λοιπές λειτουργικές δαπάνες, που εξαρτώνται από την υλική και κοινωνική υποδομή των περιοχών. Χορηγώντας εξατομικευόμενες βοήθειες σαν τις προβλεπόμενες στο σύστημα κινήτρων, μπορεί να έχουν κάποια χρησιμότητα μόνο για την αντιμετώπιση προσωρινών δυσκολιών (που προκύπτουν ενδεχόμενα από διαδικασίες προσαρμογής των επιχειρήσεων σε νέες συνθήκες ή από τη μετεγκατάστασή τους) και τότε πρέπει να χορηγούνται με χρονικούς περιορισμούς.

Αν το κράτος θέλει να δημιουργήσει διαρκείς συνθήκες για την ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων σε μία περιοχή, τότε πρέπει να εξασέσει σε μόνιμη βάση τα πλεονεκτήματα για την εγκατάσταση και λειτουργία που οι διάφορες

περιοχές προσφέρουν στις επιχειρήσεις. Διαφορετικά καταλήγουμε σε μία διαρκή επιδότηση.

Από την άλλη μεριά, τα κίνητρα, λειτουργώντας ως δόλωμα, μπορεί να παραπλανήσουν τις επιχειρήσεις να μη επιλέγουν τους "άριστους" τόπους εγκατάστασης, αλλά αυτούς που εξασφαλίζουν τις μεγαλύτερες βοήθειες.

Επιχορήγηση συνεπάγεται μεταφορά πόρων στον επενδυτή, ένα δωρεάν συμπλήρωμα των δικών του πόρων που προορίζει να δαπανήσει για την πραγματοποίηση της επένδυσης. Άρα με την ενίσχυση αυτή είναι φανερό ότι οι περιπτώσεις επενδύσεων που δεν θα ήταν δυνατό να αναληφθούν εξαιτίας της αδυναμίας να χρηματοδοτηθούν μετατρέπονται τώρα σε πραγματικότητα.

Εξάλλου η επιδότηση επιτοκίου με το να μειώνει το κόστος δανεισμού, αυξάνει την ελκυστικότητα οποιουδήποτε επενδυτικού σχεδίου αυξάνοντας τη συγκριτική αποδοτικότητα του ίδιου επιχειρηματικού κεφαλαίου. Επενδυτικά σχέδια που σε πρώτη φάση αξιολόγησης κρίνονται ασύμφορα είναι δυνατό, χάρη στην επιδότηση του επιτοκίου δανεισμού, να μεταβληθούν σε οριακά τουλάχιστον κερδοφόρα.

Τα ποσοστά επιχορηγήσεως και επιδοτήσεως επιτοκίου διαφοροποιούνται ανάλογα 1). με τον τομέα δραστηριότητας τον οποίο εντοπίζεται η επένδυση (βιομηχανία, ξενοδοχεία, μεταλλευτική επιχείρηση κ.λ.π.) 2). τη γεωγραφική περιοχή στην οποία πραγματοποιείται η επένδυση 3). το αντικείμενο δραστηριότητάς τους και 4). η σχέση με το κοινωνικό κόστος.

Η δωρεάν επιχορήγηση που αποτέλεσε νεωτερισμό για την Ελληνική πραγματικότητα, είναι το βασικό στοιχείο εναρμονισμού της Ελληνικής πολιτικής κινήτρων επενδύσεων με την αντίστοιχη άλλων κρατών μελών της ΕΟΚ.

Η εναρμόνιση βέβαια αυτή υπαγορεύεται για την εξασφάλιση

- της συμμετοχής του Περιφερειακού Ταμείου της Κοινότητας στο κόστος των επενδύσεων.

Επίσης με τις ρυθμίσεις του νόμου αυτού, στους διάφορους παράγοντες από τους οποίους συναρτάται το ποσοστό επιχορήγησης, προστίθεται και ο παράγοντας προσωπικότητα του φορέα της επένδυσης.

Με την ερμηνεία που δίνει ο νόμος για το τι θεωρεί ή όχι παραγωγική επένδυση ενθαρρύνεται η εκλεκτική ενίσχυση αγοράς νέων πάγιων στοιχείων (νέας τεχνολογίας), που προστίθενται στο ήδη παραγωγικό δυναμικό της οικονομίας, χωρίς να αποτρέπεται ο επενδυτής από το να διαμορφώνει τη διάρθρωση του κόστους της επένδυσης όπως ο ίδιος θεωρεί πιο αποδοτικά. Επίσης δεν ενθαρρύνεται η απλή μεταφορά κεφαλαίου από επιχείρηση σε επιχείρηση που θα μπορούσε να οδηγήσει και σε καταστολή των δυνατοτήτων για επιχορήγηση.

Παράλληλα με την προσέγγιση που ρητά εκδηλώνεται για επενδύσεις σε νέα πάγια στοιχεία ενισχύονται και οι προϋποθέσεις για τόνωση της δραστηριότητας και σε κλάδους παραγωγής ή κατασκευής τέτοιων αγαθών και για δημιουργία πρόσθετων πολλαπλασιαστικών αποτελεσμάτων με αφετηρία τομείς της οικονομίας που έμμεσα μόνο σχετίζονται με το αντικείμενο δραστηριότητας της συγκεκριμένης επένδυσης.

Διευκρινίζεται ωστόσο ότι η εφαρμογή των διατάξεων του νόμου δεν αφορά τελικά στο σύνολο των "παραγωγικών" επενδύσεων, αλλά μόνο σε όσες από αυτές ή τμήματα άλλων που συγχρόνως ικανοποιούν και τις πρόσθετες προϋποθέσεις για ελάχιστο ύψος, για προβλέψεις δημιουργίας ελάχιστου αριθμού νέων θέσεων απασχόλησεως κ.λ.π. Οι πρόσθετες αυτές προϋποθέσεις είναι εκείνες που τελικά προσδιορίζουν και τις επιδιώξεις της συγκεκριμένης πολιτικής από άποψη ελάχιστου μεγέθους επενδύσεως και σχέσεων μεταξύ συντελεστών παραγωγής (ιδίως μεταξύ των συντελεστών κεφάλαιο και εργασία).

Χαρακτηριστικό της φιλοσοφίας της πολιτικής που ακολουθείται είναι η ουδετερότητα που τηρείται ως προς τη μορφή που παίρνει η επένδυση αρκεί μ' αυτή να εξυπηρετούνται οι γενικότεροι σκοποί της πολιτικής.

Αντίθετα με την ουδετερότητα στο θέμα της μορφής της παραγωγικής επένδυσης ο 1262/82 τηρεί κάποια μεροληπτικότητα στο θέμα μεγέθους της επένδυσης ενώ δεν καθορίζει κάποιο ελάχιστο όριο ποσού της επένδυσης εφαρμόζει αναγκαστική συμμετοχή του δημοσίου για μεγάλες παραγωγικές επενδύσεις εφόσον δεχτούν την επιχορήγηση.

Μπορούν βέβαια να μην δεχτούν την επιχορήγηση ή τα κίνητρα του νόμου μέχρι ενός ορισμένου ποσού πάλι.

Όλα αποδεικνύουν την "μερική ουδέτεροτητα" της πολιτικής του 1262/82 ως προς το θέμα μεγέθους των επενδύσεων.

Μία άλλη κατ'εξοχή του 1262/82, είναι η ενθάρρυνση για πραγματοποίηση επενδύσεων σε λιγότερο αναπτυγμένες γεωγραφικά περιοχές της χώρας και η ανάπτυξη παραγωγικών τομέων που εξασφαλίζουν κάποια ωφέληματα για το κοινωνικό σύνολο. Τέτοιοι τομείς είναι αυτοί που εξοικονομούν ενέργεια, που περιορίζουν την ρύπανση του περιβάλλοντος κ.α. Η σύνδεση εξάλλου του συνυποχρεωμένου επιχορηγήσεως με την "νομική προσωπικότητα" του φορέα και ιδιαίτερα το πλεονέκτημα που καθιερώνεται υπέρ συν/μών, επιχειρηματικής τοπικής αυτοδιοίκησης είναι φανερό ότι ενθαρρύνει πρωτοβουλίες συλλογικών φορέων ορισμένου τύπου.

Αποτέλεσμα όλων των επιλογών που αναπτύχθηκαν είναι:

- 1). Ενισχύεται κατά πολύ η προσδοκώμενη επένδυση χωρίς να ενισχυθούν οι ήδη υπάρχουσες επιχειρήσεις.
- 2). Ενθαρρύνεται ο εκσυγχρονισμός στην παραγωγική διαδικασία χωρίς να εξετάζεται το ενδεχόμενο χρησιμοποίησης στελεχών ικανών να επανδρώσουν το νέο εξοπλισμό.
- 3). Η διάταξη που προβλέπει τη συμμετοχή του Δημοσίου στο κεφάλαιο της επιχείρησης απλώς καθορίζει το ελάχιστο

0

τις πιθανότητες ενίσχυσης επενδύσεων που υπερβαίνουν ένα ορισμένο ποσό. Αλλά με το να περιληφθεί ο πρωτογενής τομέας στα βιομηχανικά, κατά βάση περιφερειακά κίνητρα, ουσιαστικά επιδιώκεται η ανασχέτιση των επιμέρους τομέων της οικονομίας στα πλαίσια της αναπτυξιακής πολιτικής. Ο πρωτογενής τομέας δεν έπαψε να ενισχύεται απευθείας από τον κρατικό προϋπολογισμό (τακτικό και επενδύσεων) με φορέα το Υπουργείο Γεωργίας αλλά και με ευνοϊκή χρηματοδότηση. Με το Ν.1262/82 ενισχύεται περισσότερο με αποτέλεσμα να ευνοούνται τώρα πιά πολύ οι επενδύσεις στον τομέα αυτό έναντι των λοιπών ενισχυόμενων τομέων της οικονομίας. Προσανατολισμός των επενδύσεων σε γεωργικές περιοχές με λιγότερο αναπτυγμένο βιομηχανικό παρελθόν".

Αυτό βέβαια εξυπηρετεί μία πολιτική ανάπτυξης της περιφέρειας και αποσυμφόρησης του μεγάλου συσσωρισμού των επιχειρήσεων στο Λεκανοπέδιο Αττικής αλλά δεν εξετάζει κάτω από ποιές συνθήκες, οι περιοχές υψηλών κινήτρων δίνουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για εξασφάλιση της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων.

Αναπροσανατολισμός σε βιομηχανικούς τομείς μη παραδοσιακούς.

Ενισχύεται κατά πολύ η προσδοκώμενη " νέα " επένδυση, χωρίς να ενισχυθούν οι ήδη υπάρχουσες επιχειρήσεις. Βέβαια ενθαρρύνεται η εφαρμογή σύγχρονης τεχνολογίας στις ήδη υπάρχουσες βιομηχανίες. Εδώ όμως καλούμαστε να απαντήσουμε στο ερώτημα, αν δίνει το κράτος τα απαραίτητα κίνητρα σε εξειδικευμένα επιστημονικά στελέχη να εργαστούν πάνω σε σύγχρονες μεθόδους σε Ελληνικές επιχειρήσεις;

Μήπως δεν δίνει ουσιαστικά παροχές ώστε σήμερα να βρισκόμαστε στο λυπηρό σημείο Έλληνες επιστήμονες να μεγαλουργούν στο εξωτερικό και η Ελλάδα να βρίσκεται αρκετά χρόνια πίσω από πλευρά τεχνολογίας;

Κοινή διαπίστωση είναι ότι η Ελλάδα στερείται επιστημονικών ερευνητικών κέντρων.

Επειδή σαν ομάδα προβληματιστήκαμε αρκετά, γύρω από τα επενδυτικά σχέδια που δημιουργούνται μέσω των κινήτρων που παραθέτουν οι δύο νόμοι 1115/81 και 1262/82 δύο τύποι ερωτημάτων επιδιώξαμε να απαντήσουμε:

Πρώτο : κατά πόσο το πλέγμα επενδυτικών κινήτρων, που είχε διαμορφωθεί με το Ν.1116/81, πέτυχε να προκαλέσει επενδυτική συμπεριφορά του τύπου που θα πρόσφερε ενδείξεις ότι οι ουσιαστικές προτεραιότητες βιομηχανικής πολιτικής, πράγματι προωθήθηκαν. Και οι ουσιαστικές αυτές προτεραιότητες ήταν όπως είπαμε και παραπάνω ο προσανατολισμός των επενδύσεων σε γεωγραφικές περιοχές με σχετικό λιγότερο αναπτυγμένο "βιομηχανικό παρελθόν" και, παράλληλα όπως φάνηκε από την κλιμάκωση των σχετικών συντελεστών, ανάπροσανατολισμός τους σε τομείς μη παραδοσιακούξ.

και Δεύτερο : Η επενδυτική συμπεριφορά, εκείνη που τελικά εκδηλώθηκε, ποιού είδους ιδιομορφίες παρουσίασε που θα ενδιέφεραν τους διαμορφωτές της βιομηχανικής πολιτικής ; Σε ποιούς τύπους επενδύσεων στράφηκε, σε ποιού τύπου μονάδες αφορούσε, ποιές αναλογίες συντελεστών παραγωγής διαμορφώθηκαν και πώς διαμορφώθηκαν οι τυχόν χωροταξικές διαφοροποιήσεις σε όλα αυτά τα χαρακτηριστικά;

Η απάντηση βέβαια στο πρώτο ερώτημα αναπόφευκτα οδηγεί στο συμπληρωματικό ερώτημα:

Αν οι ενδείξεις για σχετική έστω επιτυχία στην επιδίωξη των στόχων, δεν εμφανίστηκαν, ποιά ήταν η αιτία; Και πώς θα ήταν δυνατό να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για βελτίωση της αποτελεσματικότητάς της πολιτικής επενδυτικών κινήτρων (αν βέβαια δεχτούμε ότι οι στόχοι παραμένουν οι ίδιοι).

Κατά αρχήν αξίζει να τονιστεί ότι στο βαθμό που η διερεύνηση απαντά στα πιο πάνω ερωτήματα, αυτό έγινε με επεξεργασία στατιστικού υλικού που είχαμε στη διάθεσή μας.

Παρ'όλα αυτά, και από όσα γνωρίζουμε συστηματικές αναλύσεις "επενδυτικής συμπεριφοράς" που τα συστήματα αυτά προκαλούσαν δεν έχουν παρουσιαστεί.

Οι διακλαδώσεις επομένως περιορίζονται σε παρατηρήσεις της διακλαδικής ή και της χωροταξικής κατανομής των επενδύσεων.

Αντίθετα με τις αρχές εκδιόξυσης της πολιτικής, οι επενδύσεις για τις οποίες εκδήλωσαν προθέσεις πραγματοποίησης εξακολούθησαν να προσανατολίζονται σε δραστηριότητες όπου παραδοσιακά συγκεντρώνονταν.

Συγκεκριμένα τρεις βασικοί παραδοσιακοί κλάδοι οι βιομηχανίες ειδών διατροφής, οι υφαντουργίες, και τα προϊόντα μη μεταλλικών ορυκτών παρουσιάζονται στα τελευταία 20 χρόνια, να συγκεντρώνουν σταθερά ένα τμήμα του συνόλου των επενδύσεων μεγαλύτερο από το 1/3.

Και βέβαια η συγκέντρωση αυτή μπορεί να θεωρηθεί αποτέλεσμα της ροπής για επενδύσεις σε δραστηριότητες όπου η εξοικείωση με την απλή, κατά τεκμήριο, τεχνολογία, και η σύνδεση με εγχώρια διαθέσιμες πρώτες ύλες "εξασφαλίζουν", ή φαίνεται ότι εξασφαλίζουν, μειωμένους επιχειρηματικούς κινδύνους.

Συνδυασμένο αυτό και με την απουσία πρωτοβουλιών για σημαντικό ύψους επενδύσεις σε όχι παραδοσιακούς τομείς εξηγεί και τη διαπίστωση της "όχι στατιστικά σημαντικής διαφοροποίησης της διακλαδικής κατανομής των βιομηχανικών επενδύσεων στα τελευταία 20 χρόνια".

Είναι πράγματι φανερό ότι ένταξη των προσπάθειών για αναδιάρθρωση των επενδύσεων και του προϊόντος (με όλες τις μεσο-μακροπρόθεσμες επιπτώσεις, στην απασχόληση και στις δυνατότητες λειτουργίας ταχύτερων αναπτυξιακών ρυθμών) θα πρέπει να σχεδιάζεται με διπλή σκοπιμότητα:

α). Πως θα αμφλυθούν (αν βέβαια θεωρείται ότι πρέπει να αμφλυθούν) οι κεντρικές δυνάμεις των επενδυτών για επενδύσεις, που ενώ φαινομενικά μεν συμβιβάζονται με το ιδιωτικό τους συμφέρον, δεν θεωρούνται όμως

"αυξημένης αναπτυξιακής βαρύτητας" από απόψεως επιδιώξεων της πολιτικής.

β). Πώς θα διοχετευτούν οι πόροι, που έτσι θ'απελευθερωθούν και οι πρόσθετοι που θα εξασφαλιστούν, σε άλλους πιά"δυναμικούς τομείς".

Με τη βασική "υπόθεση" ότι το "κοινωνικά επιθυμητό" πρότυπο ανάπτυξης έχει προσδιοριστεί, οι περιοχές αυτές αποφάσεως είναι : η έρευνα (με επιδίωξη τον εντοπισμό των δραστηριοτήτων - κλάδων που η προώθησή τους εξυπηρετεί αποτελεσματικότερα τους γενικότερους αναπτυξιακούς στόχους), η οργάνωση μηχανισμού εφαρμογής της πολιτικής (όπου βασικό στοιχείο είναι η ενημέρωση των υποψηφίων επενδυτών για τα δεδομένα της αγοράς εσωτερικής και ξένης που θα πρέπει να παίρνουν υπόψη τους) και τέλος τη χρηματοδότηση, ή μερτην ευρεία έννοια η εξασφάλιση πόρων, που κυρίως αφορά στην εξασφάλιση κατά προτεραιότητα πόρων για επενδύσεις και περιλαμβάνει και αποφάσεις για συνεργασίες και σύμπραξη του δημοσίου με το ιδιωτικό εγχώριο ή ξένο κεφάλαιο, για εξασφάλιση ειδικού τύπου συντελεστών παραγωγής (οργανωτικών, τεχνολογικών κ.λ.π). Στις "συμβιβαστές" με τις προτεραιότητες που αναφέρθηκαν προβλέψεις της πρόσφατης πολιτικής, όπως άλλωστε και της πολιτικής που και στο παρελθόν εφαρμοζόταν, περιλαμβάνεται χωρίς αμφιβολία, η διακριτική μεταχείριση των διαφόρων περιοχών της χώρας και των διαφόρων βιομηχανικών κλάδων. Αυτό το δεύτερο εμφανίζεται ίσως σαφέστερα στο Ν.1116/81, όπου ρητά οι κλάδοι διαχωρίζονται σε κατηγορίες με κριτήριο το ύψος των ενισχύσεων που δικαιούνται.

Αντίθετα, η παράλειψη να προβλεφθεί ανάλογη κλαδική ή και χωροταξική εξειδίκευση προβλέψεων όπως π.χ. στο 1116/81 στα κατώτατα όρια επιθυμητών επενδύσεων ή στις επιθυμητές σχέσεις συντελεστών παραγωγής, φανερώνει "ουδετερότητα" ασυμβίβαστη σε κάποιο βαθμό με τις επιδιώξεις της πολιτικής. Η απουσία όμως αντίστοιχων προβλέψεων στο Ν.1262/82 κι αυτή δεν εξυπηρετεί.

Στο δεύτερο αυτό νόμο, μάλιστα σαν "ασυμβίβαστη" πρέπει να χαρακτηριστεί και η παράλειψη για κλαδική κυρίως διαφοροποίηση της προβλέψεως για περιορισμό του δικαιώματος δωρεάν επιχορήγησης σε επενδύσεις άνω ενός ανωτάτου ορίου.

Χαρακτηριστικό φαινόμενο στους δύο νόμους, είναι η ουδετερότητα που διατηρούν στο θέμα της ιδρύσεως νέων μονάδων και της επέκτασης υφισταμένων, ανεξαρτήτως κλάδου. Τη στιγμή μάλιστα που γίνεται παραδεκτό ότι για ορισμένες βιομηχανικές δραστηριότητες, η επέκταση της κλίμακας παραγωγής των μονάδων που ήδη λειτουργούν και ο εκσυγχρονισμός των εγκαταστάσεών τους θα βοηθούσε ουσιαστικά στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της παραγωγής τους. Αντί τούτου διατηρείται "ουδετερότητα" και επιπλέον εκ' των πραγμάτων εμφανίζεται να προμοδοτείται η δημιουργία νέων μονάδων με μέσο όρο 8 ποσοστιαίες μονάδες συντελεστή επιχορηγήσεως, επιπλέον του αντίστοιχου συντελεστή για επενδύσεις επέκτασεως εκσυγχρονισμού.

Σαν γενικό συμπέρασμα προκύπτει ότι στο σχεδιασμό του πλέγματος επενδυτικών κινήτρων θα πρέπει, με γνώμονα πάντα την ιεράρχηση των προτεραιοτήτων, να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη ίσως και σε βάρος της απλότητας των προβλέψεων και της ευχέρειας, εφαρμογής τους, οι ιδιομορφίες κάθε δραστηριότητας και κάθε περιφέρειας, οι απαιτήσεις των κλάδων σε ελάχιστη κλίμακα επενδύσεως για εξασφάλιση αποδοτικής λειτουργίας των μονάδων, οι τεχνολογικές προδιαγραφές για σχέσεις συντελεστών παραγωγής κ.λ.π.

Συγκεκριμένα κίνητρα μπορεί να κρίνονται και να είναι "επαρκή" ή όχι ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν, από άποψη π.χ. τεχνικής και οργανωτικής υποδομής, συμπληρωματικών μορφών οικονομικής πολιτικής που υποστηρίζουν την άσκηση πολιτικής επενδυτικών κινήτρων, ακόμα και της ποιότητας επικοινωνίας μεταξύ διαμορφωτών πολιτικής και υποψηφίων επενδυτών.

Ως γενικός κανόνας, η επιλογή του τύπου ακόμα και του τόπου, της επένδυσης βασίζεται σε εκτίμηση του κόστους και του οφέλους που η επιλογή αυτή συνεπάγεται.

Ακόμα ότι ο προσανατολισμός των επενδύσεων σε τομείς "παραδοσιακούς" και σε περιοχές με σχετικά αναπτυγμένο "βιομηχανικό παρελθόν" είναι και συνέπεια της αντιλήψης των επενδυτών ότι αυτού του τύπου οι επιλογές συνεπάγονται σχετικά μικρότερους κινδύνους.

Αντίθετα πρωτοβουλίες για επενδύσεις σε τομείς ή περιοχές με τις οποίες είναι λιγότερο εξοικιωμένοι, θα τους εξέθετε σε κινδύνους και κόστους που πιθανό δε θα ήταν σε θέση να αντιμετωπίσουν, χωρίς παράλληλα να αισθάνονται ικανοί να τεκμηριώσουν τις πιθανότητες να εξασφαλίσουν αντίστοιχα οφέλη. Η "επάρκεια" επομένως των κινήτρων που διαμορφώνονται με ρητή επιδίωξη να αναπροσανατολίσουν την επενδυτική συμπεριφορά θα κριθεί από το κατά πόσο σε συνδυασμό πάντα με τις γενικότερες συνθήκες οικονομικής πολιτικής και οργανωτικής υποδομής που επικρατούν υπάρχουν οι αντικειμενικές δυνατότητες για να ενημερωθεί και τελικά να πειστεί ο υποψήφιος επενδυτής να αναθεωρήσει τις εκτιμήσεις του για τους κινδύνους, το κόστος και τα οφέλη που μία απόφασή του συνεπάγεται.

Ξεκινώντας μάλιστα από την παραδοχή ότι συχνά ο όγκος και η ποιότητα των πληροφοριών που οι επενδυτές διαθέτουν είναι πιθανό να οδηγήσουν σε λανθασμένες εκτιμήσεις, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι κρίσιμες προϋποθέσεις για εξασφάλιση "επάρκειας" για οποιοδήποτε σύστημα επενδυτικών κινήτρων είναι:

α). Η δυνατότητα ενημέρωσης των υποψηφίων επενδυτών για την κατάσταση και τις προοπτικές κάθε κατηγορίας προϊόντων, για τις τάσεις στην κατανάλωση, στον ανταγωνισμό, στο κόστος πρώτων υλών, στις τιμές κ.α. Η δυνατότητα είναι φανερό ότι θα πρέπει να βασίζεται σε συστηματική συνεχή κλαδική έρευνα και ίσως πιο απαραίτητο ακόμα σε οργάνωση αποτελεσματικού μηχανισμού διασποράς των αποτελεσμάτων της έρευνας.

β). Η εξασφάλιση στους επενδυτές συμπληρωματικής τεχνικής και οργανωτικής υποδομής (ή αντίστοιχα υποστήριξη των προ-σπαθειών δημιουργίας τέτοιας υποδομής από τις ίδιες τις επιχειρήσεις και τις ενώσεις τους). Η υποδομή αυτή μπορεί να αποδειχτεί αποφασιστικής σημασίας για την υλοποίηση του οφέλους π.χ. δυνητικά μπορεί να προκύψει από κάποια επένδυση (π.χ. απρόβλεπτες καθυστερήσεις στη διαδικασία εξαγωγών είναι δυνατό να προκαλέσουν μείωση των πωλήσεων στο εξωτερικό ή και ρριστική έξοδο από ξένες αγορές) ή για τη δυνατότητα της νέας μονάδας να λειτουργήσει με τις συνθήκες κόστους που είχαν προβλεφθεί (π.χ. χαμηλής ποιότητας τεχνική εκπαίδευση εξαναγκάζει σε χρησιμοποίηση ξένων τεχνικών ή δημιουργεί απρόβλεπτες δαπάνες συντήρησης επισκευών).

Στο βαθμό που οι προϋποθέσεις αυτές δεν ικανοποιούνται, η επενδυτική συμπεριφορά διαμορφώνεται σε συνθήκες ατε-λούς ανταγωνισμού μεταξύ των επενδυτών, όπου η πληροφόρη-ση αποτελεί πλεονέκτημα μικρού αριθμού επιχειρήσεων και ογενικότερος αναπροσανατολισμός των επενδύσεων συνδέεται μοιραία με τις επιλογές των επιχειρήσεων αυτών θα πρέπει να αναφερθεί εδώ ότι σε συνθήκες και σε οικονο-μίες (αναπτυσσόμενων κυρίως χωρών), όπου το ιδιωτικό εγχώριο ή ξένο, παρουσιάζεται απρόθυμο, παρά τα επενδυτι-κά κίνητρα που προσφέρονται, να αναλάβει τους κινδύνους που συνδέονται με σχετικά μεγάλης κλίμακας επενδύσεις σε "νέους" βιομηχανικούς κλάδους, η παρέμβαση του Δη-μοσίου θα ήταν πιθανώς σε θέση, με την πραγματοποίηση μεγάλης κλίμακας επενδύσεων σε επιλεγμένους τομείς, να προωθήσει ουσιαστική και από στατιστική άποψη σημαντική αναδιάρθρωση της επενδυτικής δραστηριότητας.

Η τυχόν διαπίστωση "ανεπάρκειας" της πολιτικής επενδυ-τικών κινήτρων για ουσιαστικούς λόγους ακαταλληλότητας της οργανωτικής υποδομής δεν εξουδετερώνονται αναγκαστι-κά από την εναλλακτική λύση της προσφυγής σε δημόσιες επενδύσεις.

Το βασικό πρόβλημα είναι η δημιουργία αποδοτικών μονάδων σε νέους βιομηχανικούς τομείς αυξημένης "αναπτυξιακής βαρύτητας" και όχι η προσωπικότητα του φορέα της επένδυσης.

Ως στοιχεία βοηθητικά στο σχεδιασμό βιομηχανικής πολιτικής μπορούν να ληφθούν υπόψη τα εξής χαρακτηριστικά.

α). Οι περισσότερες από τις επενδύσεις στο βιομηχανικό χώρο εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται από χαμηλή ένταση κεφαλαίου.

β). Από άποψη διακλαδικής κατανομής των επενδύσεων εκτός από όσα αναφέρθηκαν αξίζει να επισημανθούν οι πολύ χαρακτηριστικές περιπτώσεις των κλάδων με σχεδόν μόνιμο πρόβλημα προσελκύσεως επενδυτών (έπιπλα, δέρμα, γουναρικά κ.λ.π.).

γ). Έντονες διαφοροποιήσεις των επενδύσεων, από άποψη μεγέθους μονάδων, σχέσεις συντελεστών παραγωγής, κλαδικής εξειδίκευσης των επενδύσεων κ.λ.π. εμφανίζονται και μεταξύ περιφερειών της χώρας. Οι διαφοροποιήσεις αυτές αξίζει να παρακολουθούνται για να ελέγχεται κατά πόσο συμβιβάζονται με τις συγκεκριμένες προτεραιότητες - πρότυπα περιφερειακής ανάπτυξης με τα περιφερειακά αποθέματα σε εργατικό δυναμικό, και με τις περιφερειακές μοδομές.

δ). Υπάρχει μία αυξημένη τάση δημιουργίας νέων μονάδων αντί της επέκτασης, ή και του εκσυγχρονισμού μονάδων που ήδη λειτουργούν. Και στην περίπτωση αυτή οι κλαδικές διαφοροποιήσεις ήταν έντονες π.χ. από τις 31 περιπτώσεις επενδύσεων στον κλάδο προϊόντων από μέταλλο οι 22, με το 86% του συνολικού ύψους επενδύσεων στον κλάδο, αφορούσαν στην ίδρυση νέων μονάδων. Αντίθετα στον κλάδο των υφαντουργικών βιομηχανιών από τις 25 περιπτώσεις οι 11 μόνο με 39% των επενδύσεων αφορούσαν στην ίδρυση νέων μονάδων, θεωρείται ότι και στο θέμα αυτό προσφέρονται σοβαρά περιθώρια ασκήσεως πολιτικής "αναπροσανατολισμού".

ε). Με το δείγμα των επενδυτικών πρωτοβουλιών εμφανίστη-

κενμία πολύ συγκεκριμένη τάση "συγκεντρώσεως" ενός σχετικά μεγάλου τμήματος επενδυτικής δραστηριότητας σε δημιουργία μονάδων μεγάλου μεγέθους. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι οι 20 μεγαλύτερες περιπτώσεις επενδύσεων ένας αριθμός δηλαδή που μόλις αντιστοιχεί στο 5,7% του συνολικού αριθμού εγκρίσεων συγκέντρωσαν το 45% περίπου του ύψους επενδύσεων στη βιομηχανία. Οι επενδύσεις αυτές χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερα ένταση κεφαλαίου (38% ψηλότερη από τη μέση), αφορούν (αυτοκίνητα, χημική βιομηχανία, ηλεκτρονικά), χωρίς ωστόσο να λείπουν και οι περιπτώσεις "παραδοσιακών κλάδων" (υφαντουργικά, κεραμικά), και τέλος εμφανίζεται ότι σαν αποτέλεσμα της χωροταξικής - κλαδικής κατανομής τους, αλλά προφανώς και εξαιτίας των σοβαρών προοπτικών ανταγωνιστικότητας που κρίθηκε ότι οι επενδύσεις αυτές διέθεταν, ευνοήθηκαν με παροχή επιχορήγησης με συντελεστή κατά 10% ανώτερο του μέσου που υπολογίστηκε για το σύνολο των επενδύσεων σε βιομηχανικούς κλάδους.

Συμπερασματικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι η δημιουργία νέων βιομηχανικών μονάδων (αντί της επέκτασης υφισταμένων) θεωρήθηκε από άποψη αποδοτικότερης εφαρμογής της πολιτικής επενδυτικών κινήτρων είναι λιγότερο ενδεδειγμένη. Θα πρέπει να τονιστεί ότι σε μία υπό εκβιομηχάνιση οικονομία η ροπή για ίδρυση νέων μονάδων όχι μόνο είναι φυσική, αλλά και πέρα ενός επιπέδου ανάπτυξης η ίδρυση νέων μονάδων σε συγκεκριμένους κλάδους είναι δυνατό να αποτελέσει μέσο πολιτικής για ανανέωση του δυναμικού ολόκληρου του κλάδου. Η φυσική μείωση της μέσης ηλικίας των επιχειρήσεων είναι δυνατό να συνοδεύεται από εισαγωγή νεότερων μεθόδων τεχνολογίας και οργανώσεως και από αύξηση της μέσης παραγωγικότητας. Μία λεπτομερέστερη έρευνα, κατά πόσο η παραπάνω διαδοχή αποτελεί ιάτων πράγματι εμφανίζεται ή είναι δυνατό να εμφανιστεί στην περίπτωση της ελληνικής βιομηχανίας,

σε ποιούς κλάδους είναι πιο έντονη, και ποιά είναι η σχέση μεταξύ ηλικίας της επιχείρησης και παραγωγικότητας αποδοτικότητας σε συνδυασμό και με τους παράγοντες προσδιορισμού της γεννητικότητας θνησιμότητας επιχειρήσεων (κύκλος ζωής) είναι επομένως απαραίτητη για να επιτρέψει την κατανόηση και εκτίμηση των αναπτυξιακών επιπτώσεων της ροπής για ίδρυση νέων επιχειρήσεων.

Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων από την εφαρμογή συγκεκριμένου συστήματος επενδυτικών κινήτρων μερική μόνο αξία μπορεί να έχει στις περιπτώσεις εκείνες που οι χρονικές απαιτήσεις σχεδιασμού και εφαρμογής ορισμένων τύπων επενδυτικών αποφάσεων είναι μικρότερες από τη χρονική περίοδο που εξετάζουμε.

Ο Ν.1262/82 αποτελεί το βασικό κύτταρο του πλέγματος κινήτρων που ισχύει σήμερα και θεωρούνται επαρκή.

Δ' Συμπεράσματα Προοπτικές - Προτάσεις.

Οι πίνακες, τα στατιστικά στοιχεία μας παρείχαν ανάλογα συμπεράσματα της εξέλιξης της ελληνικής οικονομίας και γενικά την καθορισμένη γραμμή που χάραξε η χώρα μας προκειμένου να κατορθώσει να συμβαδίσει με τα αναπτυσσόμενα και αναπτυγμένα κράτη.

Η Ελληνική οικονομία χωρίς να φτάσει τα δυνατά όρια πέτυχε στα 30 χρόνια, αναπτυξιακής προσπάθειας σχετικά ψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και σημαντικούς διαρθρωτικούς μετασχηματισμούς και μπήκε στην αρχή της περιοχής των αναπτυγμένων χωρών.

Παρά την ανάπτυξη όμως που πέτυχε δεν πραγματοποιήθηκαν οι αναγκαίες ποιοτικές αλλαγές και το σωστό ποιοτικό περιεχόμενο της ανάπτυξης και αντιμετωπίζει μεγάλα βραχυχρόνια και μακροχρόνια προβλήματα.

Τα προβλήματα αυτά δεν μπορούν να λυθούν χωρίς τη βαθύτερη και πληρέστερη μελέτη τους πάνω σε σωστά πλαίσια χωρίς την καθολική ενημέρωση και συμμετοχή του λαού, και χωρίς το σωστό αναπροσανατολισμό και προγραμματισμό της εθνικοκοινωνικοοικονομικής δραστηριότητας. Η γενική εκτίμηση είναι ότι η Ελληνική οικονομία κατέχει μία θέση που περικλείει ταυτόχρονα μία δυνατότητα και έναν κίνδυνο: τη δυνατότητα να εξελιχθεί σε ανώτερα επίπεδα με την αποδέσμευση αναπτυξιακών δυνάμεων που αναμφισβήτητα έχει σε σημαντική κλίμακα και τον κίνδυνο να εμπλακεί σε άλυτα ως τώρα διαρθρωτικά και θεσμικά προβλήματα. Στην Ελλάδα δεν εομοιώθηκε ούτε από τους ιδιώτες ούτε από το κράτος το περιεχόμενο του προγραμματισμού, καίτοι μπήκε ο όρος στην καθημερινή φρασεολογία, ούτε δημιουργήθηκαν αποτελεσματικοί φορείς προγραμματισμού και προγράμματα ούτε άλλαξαν οι υπανάπτυκτες παραδοσιακές οργανωτικές δομές.

Η Ελληνική διοίκηση δεν υπέστη τις αναγκαίες μεταβολές στις δομές της και τη νοοτροπία και δεν έγινε ικανή να προκαλέσει τις εκκρήξεις που έπρεπε να γίνουν στο οργανωτικό και το θεσμικό πλαίσιο, να ενισχύσει, προσανατολίσει και αναπληρώσει την δραστηριότητα των ιδιωτικών φορέων. Το ελληνικό κράτος δεν έγινε, και δεν είναι ακόμα αναπτυξιακό. Χωρίς να μετασχηματιστεί σε αντιγραφειοκρατικό, ευκίνητο, επιτελικό και προωθητικό όργανο δεν μπόρεσε να μεταδώσει ωθήσεις που δέχτηκε από ορισμένους φορείς ούτε να παραγάγει το ίδιο ωθήσεις για ανάπτυξη. Αντίθετα πολλές φορές, έγινε και εξακολουθεί να είναι τροχοπέδη της ανάπτυξης.

Εδώ τίθεται το ερώτημα τι είδους μετασχηματισμός της Ελληνικής Οικονομίας και κοινωνίας πραγματοποιήθηκε με την ανάπτυξη δηλαδή η μεταβολή που επήλθε στις παραγωγικές, τεχνικοοργανωτικές, κοινωνικές, εκπαιδευτικές,

θεσμικές, δημογραφικές και πολιτισμικές δομές και την οικολογική ισοροπία του τύπου. Το είδος και η έκταση των μεταβολών αυτών καθορίζουν το ποιοτικό περιεχόμενο της ανάπτυξης. Εάν η ανάπτυξη και η οικονομία γενικότερα έχει κάποιο νόημα πρέπει να υπηρετεί κατά τον καλύτερο τρόπο τον άνθρωπο δηλαδή πρέπει να είναι ανθρωποκεντρική και ανθρωπομετρική. Αλλιώς κινδυνεύει να υπηρετεί στατιστικές αφαιρέσεις. Μία ανάπτυξη χωρίς ανθρώπινο περιεχόμενο ή που οδηγεί στην ανάπτυξη της υπανάπτυξης" είναι ένα αρνητικό επίτευγμα. Μία απάνθρωπη ανάπτυξη ίσως είναι η χειρότερη υποκατάσταση της υπανάπτυξης.

Χωρίς αμφιβολία η ανάπτυξη που πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα στα χρόνια 1950-1975 άλλαξε με έναν τρόπο τις οικονομικοκοινωνικές δομές και την ποιότητα ζωής του λαού. Έχει όμως πολλές αδυναμίες. Από την αρχή, πρέπει να επισημανθούν: οι αδυναμίες στην παραγωγική δομή και το χάσμα ανάμεσα στην ποσοτική και ποιοτική ανάπτυξη. Οι μεγαλύτερες μεταβολές έγιναν στους δείκτες αύξησης του Ακαθάριστου Εγχωρίου Προϊόντος και Εθνικού εισοδήματος. Σημασία όμως έχει από που προήλθαν οι αυξήσεις αυτές και για ποιόν έγιναν. Το ερώτημα αυτό δεν είναι άλλο από το ερώτημα πως διαρθρώθηκε με την ανάπτυξη η παραγωγική δομή της οικονομίας. Η εικόνα της παραγωγικής δομής της οικονομίας μπορεί να προσεγγιστεί κι από τη διάρθρωση του ΑΕΠ κι απ'τη διάρθρωση του ισοζυγίου των εξωτερικών πληρωμών. Η εικόνα της παραγωγικής δομής της Ελληνικής Οικονομίας όπως διαμορφώθηκε με την ανάπτυξη δείχνει μία ασθενή βιομηχανική δομή, υπερανάπτυξη των υπηρεσιών και χαμηλή ανάπτυξη γεωργίας. Τα στοιχεία αυτά συνθέτουν μία όχι πολύ ισχυρή και καλά προσανατολισμένη παραγωγική δομή. Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται και από την ανάπτυξη της διάρθρωσης των τριών τομέων.

Οι μεγαλύτερες διαρθρωτικές μεταβολές έγιναν στην βιομηχανία. Η ελληνική βιομηχανία δεν απόκτησε ούτε την κατά μέγεθος διάρθρωση ούτε την επιστημονοτεχνική και οργανωτική δομή, ούτε τους κλάδους, όπως η βιομηχανία μηχανοκατασκευών και πετροχημικών που αποτελούν υποδομή για αυτοδύναμη και διευρυνόμενη αναπαραγωγή της ανάπτυξης. Γενικά η δομή της Ελληνικής βιομηχανίας παρά τις αξιόλογες διαρθρωτικές

μεταβολές της δεν απόκτησε, ακόμα τα χαρακτηριστικά μιάς πολύ προχωρημένης και αυτοδύναμης βιομηχανικής δομής. Ο τομέας των υπηρεσιών παρουσιάζει έντονα κατάλοιπα του εμπορομεσιτικού χαρακτήρα που είχε άλλοτε η Ελληνική Οικονομία. Γι' αυτό συνέβαλαν αποφασιστικά εκτός από τ' άλλα αίτια οι ανεπάρκειες του εκπαιδευτικού συστήματος. Έτσι το σύστημα δεν μπόρεσε να δώσει τη στάθμη και τη διαφοροποίηση της εκπαίδευσης που χρειάστηκε και χρειάζεται η ταχεία ανάπτυξη.

Οι αργές και απροσάρμοστες στις ανάγκες της ανάπτυξης δομικές μεταβολές του εκπαιδευτικού συστήματος επιβράδυναν κι υποβάθμισαν το επίπεδο της τεχνολογίας και το περιεχόμενο των θεσμικών, κοινωνικών, οργανωτικών, πολιτικών δομών με συνέπεια απώλεια ρυθμών ανάπτυξης.

Από τις στερήσεις αυτές πήγασαν οι μεγαλύτερες αντιστάσεις στην προσπάθεια για την επίτευξη ταχύτερης και καλύτερα προσανατολισμένης ανάπτυξης κι από τις βαθειές και ποιοτικά ανώτερες μεταβολές σ' αυτές θα προκύψουν οι μεγαλύτερες επιταχύνσεις και το καλύτερο περιεχόμενο της ανάπτυξης στο μέλλον.

Η Ελληνική Οικονομία έφτασε σ' ένα στάδιο βιομηχανικού μετασχηματισμού χωρίς την απαραίτητη θεσμική υποδομή και τον αντίστοιχο κοινωνικό μετασχηματισμό και τη νοοτροπία.

Αν και αυτά που έγιναν είναι σημαντικά δεν έφτασαν στο αναγκαίο επίπεδο και στις σωστές σε βάθος μεταβολές για ένα σωστό μετασχηματισμό της.

Από την άλλη μεριά η Ελληνική Οικονομική ανάπτυξη δεν κοινωνικοποιήθηκε σωστά ούτε από την άποψη του κόστους, ούτε από την άποψη των ωφελειών.

Ούτε το κόστος της, ούτε τις ωφέλειές της μοιράστηκαν σωστά κατά χώρο και κοινωνικά στρώματα.

Όπως διαμορφώθηκε η ανάπτυξη οδήγησε σε μία κοινωνικά και χωροταξικά ανισόμετρα κατανομή της σ' ανώμαλη δημογραφική

δομή κι επικίνδυνη διατάραξη της οικολογικής ισοροπίας του τόπου.

Ενώ η διασπορά της σ' όλο τον Ελληνικό χώρο χρειαζόταν 5-6 πόλεις που θα βοηθούσαν στη σταθεροποίηση του πληθυσμού στη χώρα, πολώθηκε γύρω από δύο μεγάλα κέντρα, την Αθήνα και την Θεσσαλονίκη, στα οποία συγκεντρώθηκε ο μισός πληθυσμός, το μέγιστο μέρος των επενδυτικών πόρων, της οικονομικής δραστηριότητας και των ωφελειών της με συνέπεια ένταση των περιφερειακών και των κοινωνικών ανισοτήτων στο εισόδημα, τον πλούτο και τις ευκαιρίες. Έτσι η ανάπτυξη αναπαρήγαγε και έκαμε πιδ έντονα κατά χώρο και κοινωνικά στρώματα τα φαινόμενα "δυαδικών οικονομιών".

Από την άλλη μεριά με την έντονη εξωστρέφεια και εξάρτησή της από ξένα υποδείγματα δεν βοήθησε την ανάπτυξη των εθνικοπολιτισμικών αξιών και της ταυτότητας του τόπου. Με μιά κουβέντα η Ελληνική ανάπτυξη της 30ετίας 50-80 καίτοι επέφερε μεγάλες αλλαγές δεν κατόρθωσε να δημιουργήσει ποσοτικές και ποιοτικές μεταβολές σε βάθος με περιεχόμενο και με διασπορά στον κοινωνικό και εδαφικό χώρο, τέτοια ώστε να προσεγγίσει τον OPTIMUM οικονομικό και κοινωνικό μετασχηματισμό του τόπου.

Η αναδιάρθρωση της οικονομίας επιχειρείται με τον 1116/81 και τον 1262/82 ο οποίος αποτελεί το βασικό κύτταρο του πλέγματος κινήτρων που ισχύει σήμερα.

Τα άλλα συστατικά του πλέγματος είναι το Ν.Δ. 2687/53 που ισχύει έως σήμερα για τα ξένα κεφάλαια, και ο συμπληρωματικός του 4171/61.

Με το Ν.1262/82 γίνεται μιά προσπάθεια α). ενίσχυσης της επενδυτικής δραστηριότητας του δημόσιου τομέα, β). ενίσχυσης γενικά των παραγωγικών επενδύσεων και γ). αποκέ-

ντρωσης των επιχειρήσεων για ανάπτυξη των παραμεθόριων και απομακρυσμένων περιοχών.

Σε μία προσπάθεια να εντοπίσουμε τις προοπτικές που ανοίγονται μέσα από αυτό το νόμο καταλήξαμε στα εξής:

α.

Με τις επιχορηγήσεις που ορίζονται στο Ν.1262/82 ενεργοποιείται η επενδυτική δραστηριότητα του κράτους, και ενισχύεται ο ρόλος του στην παραγωγή.

Κατ' αυτό τον τρόπο το κράτος δεν θα περιορίζεται στην άσκηση λειτουργιών εποπτείας, αλλά θα συμμετέχει στην διοίκηση, στη χάραξη της στρατηγικής στον προγραμματισμό και στον έλεγχο με σκοπό:

ι. να εξυπηρετείται όχι μόνο το επιχειρηματικό αλλά και το εθνικό συμφέρον.

ιι. να εναρμονίζεται η λειτουργία της επιχείρησης με τα εθνικά περιφερειακά και τοπικά προγράμματα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, καθώς και στο φυσικό, κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον, και

ιιι. να αυξάνεται η παραγωγικότητα και η αποδοτικότητα, προς όφελος των ιδιωτών επενδυτών αλλά και του κράτους.

Στην πολιτική αυτή όμως, εντοπίζονται ένα εμπόδιο και μία παγίδα. Το εμπόδιο έγκυται στον τρόπο αντιμετώπισης του νέου θεσμού (συνεργασία κεφαλαίου - κράτους) από τους ιδιώτες επιχειρηματίες.

Το ελληνικό κεφάλαιο, που στερείται εθνικής και αστικής συνείδησης, δεν έχει συνηθίσει, ούτε και πεισθεί στην καλή και σωστή συνεργασία του με τὸ κράτος, το γεγονός αυτό πιθανόν να σταθεί ανασταλτικός παράγοντας της εφαρμογής του νέου θεσμού.

Οι έλληνες επιχειρηματίες έχουν συνηθίσει να βλέπουν το κράτος, σαν αντίπαλο στρατόπεδο, όπως και το κράτος τους έλληνες επιχειρηματίες.

Τις ευθύνες για την αρνητική αυτή κατάσταση φέρουν τόσο οι έλληνες επιχειρηματίες (φοροδιαφυγή, καταπάτηση νόμων κ.λ.π.), όσο και η μέχρι τώρα ελληνική πολιτική.

Οι νέοι επιχειρηματίες θα πρέπει να προσαρμοστούν στη νέα κατάσταση, να αρχίσουν να σκέπτονται μακροχρόνια σαν πραγματικοί επενδυτές.

Μα σαν επιχειρηματίας θα πρέπει να αρχίσει να λειτουργεί και το κράτος, και στο σημείο αυτό εντοπίσαμε την παγίδα. Οι επιχειρήσεις που δημιουργούνται με βάση το τελευταίο αναπτυξιακό νόμο έχουν έντονη τη συμμετοχή του δηmosίου, μάλιστα στις μεγάλες επενδύσεις, το δημόσιο έχει μεγαλύτερη συμμετοχή από τον ιδιώτη επενδυτή.

Οι επιχειρήσεις αυτές κάθε άλλο παρά κερδοφόρες θα είναι εάν το κράτος λειτουργήσει με τον τρόπο που λειτουργεί στο δημόσιο τομέα.

Δηλαδή εάν το κράτος δεν μάθει να λειτουργεί με βάση το κριτήριο (κόστος - κέρδος) και χρησιμοποιεί τους οργανισμούς, υπηρεσίες και επιχειρήσεις του σαν χώρους κομματικής εκμετάλλευσης, ψηφοθυρίας, φιλανθρωπίας, η αποτυχία είναι σίγουρη.

Λέγοντας ότι το κράτος δεν πρέπει να λειτουργεί σαν φιλανθρωπικό ίδρυμα δεν απορρίπτουμε την κοινωνική πολιτική. Αντίθετα το κοινωνικό συμφέρον είναι βασικός στόχος του πενταετούς προγράμματος. Δεν πρέπει όμως να λαμβάνεται υπόψη κατά τέτοιο τρόπο που να αγνοείται τελείως το κέρδος, γιατί έτσι το έδαφος το κερδίζουν αυτοί που θέλουν το δημόσιο "χρεωκοπημένο".

Οι νέες μεικτές επιχειρήσεις πρέπει να βρουν το σημείο τμήσης επιχειρηματικού κέρδους και κοινωνικής πολιτικής, και να λειτουργήσουν σύμφωνα με αυτό για να πετύχουν, και μαζί τους να πετύχει ένα νέο οικονομικό σύστημα με νέους ορίζοντες.

β.

Η ενίσχυση γενικά των παραγωγικών επενδύσεων, με τον καθορισμό των επιχειρήσεων (κατά κλάδο δραστηριότητας), που υπάγονται στα ευεργετήματα του νόμου, είναι μία ακόμη κατηγορία καινοτομιών που εισάγεται με το νόμο 1262/82.

Η αναγκαιότητα τους είναι αναμφισβήτητη, όπως αναμφισβήτητες είναι και οι παραλείψεις τους. Τα ευεργετήματα που προσφέρονται δεν διαφοροποιούνται ανάμεσα στις παραγωγικές επενδύσεις, αλλά ούτε και διακλαδικά.

Δηλαδή έχει τις ίδιες ελαφρύνσεις, το ίδιο ποσοστό επιχορήγησης, και το ίδιο επιτόκιο δανείου, η επέκταση κτιριακών εγκαταστάσεων με την εφαρμογή νέας τεχνολογίας, καθώς και οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις με τις επιχειρήσεις που έχουν σαν αντικείμενο δραστηριότητάς τους την παραγωγή μηχανισμών για την εξοικονόμηση ενέργειας.

Φυσικά η επέκταση των κτιριακών εγκαταστάσεων μιάς βιομηχανίας και η ίδρυση ξενοδοχείων είναι επενδύσεις που δεν πρέπει να αποθαρρύνονται, κάθε άλλο μάλιστα, αλλά μήπως η εφαρμογή νέας τεχνολογίας και η δημιουργία επιχειρήσεων παραγωγής ενέργειας είναι επενδύσεις που έχουν κάπως παραμληθεί και χρειάζονται ιδιαίτερη ώθηση;

Όμως η ισοπέδωση των κινήτρων διακλαδικά σε συνδυασμό με τη νοοτροπία των Ελλήνων επιχειρηματιών να επενδύουν σε ήδη επιτυχημένους τομείς, αποφεύγοντας την πρωτοπορεία, θα έχει σαν αποτέλεσμα να παραμληθεί πάλι η ανάπτυξη τομέων ιδιαίτερα αναγκαίων για την οικονομία μας.

Τα πρώτα αποτελέσματα του Ν.1262/82 που παρουσιάζονται στον τελευταίο πίνακα του Δ' Κεφαλαίου, δυστυχώς επαληθεύουν την παραπάνω πρόβλεψη.

Ο Έλληνας επιχειρηματίας προτίμησε να επενδύσει σε βιομηχανίες παραγωγής τροφίμων και σε τουριστικές επιχειρήσεις, παρά σε μεταλλουργικές βιομηχανίες και βιομηχανίες παραγωγής ηλεκτρισμού.

Βάσει του ίδιου στατιστικού υπάρχει ο κίνδυνος, οι επενδύσεις να γίνουν σε επεκτάσεις εγκαταστάσεων και να αγνοηθεί η εφαρμοσμένη έρευνα, και η δημιουργία δικής μας τεχνολογίας.

Είναι γνωστό ότι η τεχνολογία στην Ελλάδα εισάγεται από το εξωτερικό, η εισαγωγή αυτή πραγματοποιείται είτε με κεφαλαιουχικό εξοπλισμό, είτε μέσω συμβάσεων εκχωρήσεως προδιαγραφών και χρησιμοποίησεως ξένων προτύπων.

Η ανάγκη αυτή εισαγωγής τεχνολογίας παρουσιάζεται λόγω της υστέρησης της χώρας στον τομέα της έρευνας. Με την εισαγόμενη τεχνολογία, η Ελλάδα γίνεται συραγός των εξελίξεων, δηλαδή την χρονική περίοδο που η Ελλάδα εισάγει μηχανήματα από την Αμερική Α τεχνολογίας, η Αμερική ήδη ετοιμάζει μηχανήματα τεχνολογίας Α+1, και όταν η Ελλάδα εισάγει τα μηχανήματα Α+1 τεχνολογίας η Αμερική στο στάδιο Α+2.

Με αυτή τη ροή των πραγμάτων η Ελλάδα βρίσκεται διαρκώς με ένα επιβεβαρυσμένο εμπορικό ισοζύγιο και με μία αυτοδύναμη ανάπτυξη στο χώρο των ονείρων.

Για να υπάρξει βελτίωση της όλης δομής του έστω υπάρχοντος ερευνητικού συστήματος της χώρας, θα πρέπει κατά τη γνώμη μας:

ι. Να επιλεγούν ωρισμένοι τομείς στους οποίους θα διεξάγεται με ένταση η εφαρμοσμένη έρευνα για να επιτευχθεί στο μικρότερο δυνατό χρονικό διάστημα τεχνολογική αυτοδυναμία της Ελλάδας, στους μη επιλεγμένους τομείς η τεχνολογία θα εισάγεται από το εξωτερικό. Η επιλογή των τομέων αυτών θα γίνει με βάση το κριτήριο του συγκριτικού πλεονεκτήματος, ώστε τα τελικά προϊόντα να είναι διεθνώς ανταγωνίσιμα τόσο από άποψη ποιότητας, όσο και από άποψη κόστους.

ιι. Η επέκταση της ανάθεσης των ερευνητικών προγραμμάτων και στον ιδιωτικό τομέα θα πρέπει να γίνει μέσω κινήτρων που δεν θα περιορίζονται σε κάποιες αφαιρέσεις φορολογουμένων ποσών κερδών που διατίθενται στην έρευνα, αλλά σε ολικές φορολογικές απαλλαγές των ποσών αυτών.

Εάν όμως συνδυαστεί με κάποιες άλλες προσπάθειες θα μπορέσει να δώσει ελπίδες για μία αυτοδύναμη και ισόροπη ανάπτυξη.

Υ.

Η μείωση του χάσματος ανάπτυξης περιφέρειας - πόλης, η αναχαίτηση των διαδικασιών ερήμωσης της υπαίθρου και αστυφιλίας, η αντιμετώπιση τους, η αποσυμφόρηση των μεγάλων πόλεων και η σύμμετρη ανάπτυξη υπαίθρου και πόλεων, αποτελούν έναν από τους πιο βασικούς στόχους του Ν.1262/82.

Όμως κατά πόσο επιτυγχάνεται αυτός ο στόχος με την διαίρεση της χώρας σε ένα αριθμό περιοχών - κινήτρων; Για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό θα πρέπει να εξεταστούν σε βάθος τα δεδομένα που αφορούν το πρόβλημα. Πρώτο δεδομένο είναι ότι παρατηρείται υπερσυγκέντρωση οικονομικών δραστηριοτήτων στα δύο μεγάλα κέντρα της χώρας Αθήνα και Θεσσαλονίκη.

Δεύτερο δεδομένο είναι ότι υπάρχουν αρκετά γεωγραφικά διαμερίσματα που μπορούν εύκολα να χαρακτηριστούν "προβληματικές περιοχές", και που θα μπορούσαν να ενισχυθούν με την εγκατάσταση σε αυτές ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων.

Τρίτο δεδομένο είναι ότι τα ήδη αναπτυσσόμενα περιφερειακά κέντρα ακολουθούν τα ίδια λανθασμένα πρότυπα ανάπτυξης των αναπτυγμένων περιοχών (Αθήνα - Θεσσαλονίκη), με αποτέλεσμα να παρουσιάζουν τα ίδια προβλήματα, χωρίς ουσιαστική βελτίωση της περιφερειακής ανάπτυξης της Ελλάδας. Υπάρχουν, βέβαια και άλλα δεδομένα.

Σύμφωνα με το πιο πάνω και εχόντας λάβει υπόψη το συμπέρασμα της Ομάδας Εργασίας του Περιφερειακού Προγράμματος σχετικά με τις ανισότητες μεταξύ των νομών ή των γεωγραφικών διαμερισμάτων της χώρας - ότι δηλαδή οι ανισότητες

στη χώρα μας, είναι περισσότερο πληθυσμιακού και κοινωνικού και λιγότερο οικονομικού χαρακτήρα - έχουμε τη γνώμη ότι θα πρέπει να δοθεί ένα ορθολογικότερο σχήμα περιφερειοποίησης τις χώρας που τα κίνητρα οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης θα έχουν εντονότερο χωροταξικό χαρακτήρα.

Πολλές οικονομικές δραστηριότητες, που δε θεωρούνται σκληρές ή δεν ρυπαίνουν το περιβάλλον, αλλά και δεν έχουν ιδιαίτερες, χωροταξικής φύσεως απαιτήσεις για να λειτουργήσουν ικανοποιητικά, θα πρέπει να μπορούν να εγκαθίστανται οπουδήποτε, με τους ίδιους όρους και τα ίδια κίνητρα, εκτός βέβαια από τις απαγορευμένες περιοχές (σήμερα περιοχή Α'). Εφόσον όμως αυτές οι δραστηριότητες εγκαθίστανται σε κάποια προβληματική περιοχή, θα πρέπει να ενισχύονται περισσότερο με κάποιο "πρίμ".

Για τις υπόλοιπες οικονομικές δραστηριότητες θα πρέπει να καθοριστούν αναπτυξιακές ζώνες (βιομηχανικές περιοχές ΕΤΒΑ, πολεοδομικές ζώνες ειδικών χρήσεων κ.λ.π.), και όχι ευρείες περιοχές.

Η επιλογή αυτών των ζωνών θα πρέπει να γίνει με καθαρά οικονομικά κριτήρια, γιατί προέχει η ανάπτυξη των κατάλληλων προτεραιοτήτων και η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, ενώ άλλοι κοινωνικοί και πληθυσμιακοί στόχοι μπορούν να επιτευχθούν και με διαφορετικά μέσα.

Το τελικό συμπέρασμα μπορεί να συνοψιστεί: —
- Στις τριάντα χρόνια (1950 - 1980) αναπτυξιακής προσπάθειας πραγματοποιήθηκε αξιόλογη ανάπτυξη.

Μ' όλα αυτά παραμένει μεγάλο χάσμα ανάμεσα στην ποσοτική και ποιοτική ανάπτυξη. Οι μεταβολές στις δομές που έγιναν αν και σημαντικές δεν πήραν έκταση, βάθος, περιεχόμενο και διασπορά κατά χώρο και κοινωνικά στρώματα,

τέτοια που να οδηγήσουν σε μία αναπτυγμένη οικονομική και κοινωνική δομή. Δεν επιτεύχθηκε ο μετασχηματισμός της Ελληνικής Οικονομίας σε μία ώριμη και αυτοδύναμη βιομηχανική : οικονομία με ανώτερες παραγωγικές και κοινωνικές δομές, υψηλή αποτελεσματικότητα και ικανότητα αυτοδύναμης αναπαραγωγής και διεύρυνσης.

Χρειάζονται πιο πολλές και πιο βαθειές δομικές μεταβολές τόσο στη βασική δομή όσο και στις κατά τομείς και κλάδους με νέα κριτήρια επιλογών κάτω από την ανάγκη των νέων στόχων και με πιο αποτελεσματικό προγραμματισμό.

Απομένει ακόμα μεγάλο χάσμα το οποίο για πολλούς και επείγοντες λόγους πρέπει να μειωθεί όσο το δυνατό περισσότερο σε όσο το δυνατόν λιγότερο χρόνο μέσα από μία νέα δυναμική και στρατηγική που να εξασφαλίζει μία καλύτερη κινητοποίηση των πόρων του τόπου με άξονα τον ανθρώπινο παράγοντα και καλύτερη προσαρμογή της ανάπτυξης στον άνθρωπο.

Ένα άλλο θέμα το οποίο σχετίζεται άμεσα με την προοπτική της Ελληνικής Οικονομίας και με τα αναπτυξιακά κίνητρα είναι η σύνδεσή μας με την Ε.Ο.Κ.

Έως το 1992 όπου η Ελλάδα γίνεται πλήρες μέλος της ΕΟΚ, αντιμετώπιζοντας μία τεράστια και οργανωμένη αγορά, χωρίς φραγμούς στη διακίνηση των αγαθών θα πρέπει να έχει υιοθετηθεί διαφορετική πολιτική παραγωγής - διάθεσης προϊόντων.

Αυτό σημαίνει το τέλος της πολιτικής του κρατικού προστατευτισμού πάνω στα παραγόμενα ελληνικά προϊόντα, και την πρόκληση της Ελλάδος να αντιμετωπίσει την ευρωπαϊκή αγορά με προϊόντα υψηλής ποιότητας και σχετικά χαμηλού κόστους.

Προϊόντα υψηλών προδιαγραφών απαιτούν προγραμματισμό, παραγωγικές επενδύσεις, με υψηλή τεχνολογία, επιστημονικές μεθόδους παραγωγής, εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό και ικανά, άρτια, καταρτισμένα στελέχη.

Ο χρόνος είναι λίγος, η μεταβατική περίοδος φτάνει στο τέλος, γι' αυτό οι προσπάθειες για ανάπτυξη πρέπει να είναι συντονισμένες, έντονες με ευρεία συμμετοχή όλων των φορέων.

Επομένως η ανάπτυξη της Ελληνικής Οικονομίας από εδώ και εμπρός οφείλει να έχει τρεις στόχους: α). τη γρήγορη με ρυθμό γύρω στο 8%-9% το χρόνο αύξηση του ΑΕΠ, τη μείωση στο συντομότερο δυνατό χρόνο του χάσματος ανάπτυξης από το επίπεδο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και την ωρίμανση για την ένταξη στην Κοινότητα και τις νέες πραγματικότητες με τη δημιουργία προχωρημένων δομών, τεχνολογίας, οργάνωσης και ικανότητα διεκπεραίωσης και αυτοδύναμης ανάπτυξης, β). την αυτοδύναμη ειρηνολογική δομή, γ). στροφή στον κοινωνικό χώρο και τη διασπορά της στο χώρο και τα κοινωνικά στρώματα για την εξαφάνιση των φαινομένων δυαδικών οικονομικών και ανάδειξη των εθνικοπολιτισμικών αξιών.

Από τους παραπάνω στόχους απορρέουν νέα κριτήρια ορθολογικότητας, επιλογών, μεταβολής των δομών και ανάγκη γι' αυτόνομη δυναμική και στρατηγική.

Κεντρική μεταβλητή που πρέπει ν' αριστοποιηθεί για το μετασχηματισμό και την ψηλή αποτελεσματικότητα της Ελληνικής Οικονομίας είναι η ανθρώπινη μεταβλητή.

Για να πραγματοποιηθούν οι στόχοι αυτοί θ' απαιτηθεί καθολική κινητοποίηση και ριζική αναδιάταξη των πόρων και των δυνατοτήτων του εθνικού πλαισίου μέσα από μία νέα δυναμική και στρατηγική με κεντρικό άξονα την αριστοποίηση της ανάπτυξης και χρήσης του καλύτερου πόρου του τόπου, των ανθρώπων του.

Β Ι Β Λ Ι Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

1. Όνομα Συγγραφέα: Ντίνα Ρούου Χατζημιγάλη - Κώστας Χατζημιγάλης
Τίτλος Βιβλίου : Περιφερειακή Ανάπτυξη και Εμβιομη-
χάνιση. (Μονοπωλιακές Επενδύσεις
στην Πύλο).
Εκδοτικός Οίκος: Ήξοντιας
Χρονολογία : 1986
Τόπος : Αθήνα
2. Όνομα Συγγραφέα: Ομάδα Μελέτης
Τίτλος Βιβλίου : Πόλη και Περιφέρεια
Εκδοτικός Οίκος: Πασητηροπής
Χρονολογία : 1983
Τόπος : Αθήνα
3. Όνομα Συγγραφέα: Π. Καζάνος
Τίτλος Βιβλίου : Μεθόδετα Περιφερειακής Ανάπτυξης
Εκδοτικός Οίκος: Παπαζήση
Χρονολογία : 1984
Τόπος : Αθήνα
4. Όνομα Συγγραφέα: Ρενίσης Αργύρης
Τίτλος Βιβλίου : Περιφερειακή οικονομική πολιτική
στην Ελλάδα : 1950 - 1981
Εκδοτικός Οίκος: Αφεί Κυριακίδη
Χρονολογία : 1984
Τόπος : Θεσσαλονίκη
5. Όνομα Συγγραφέα: Σαμαράς
Εκδοτικός Οίκος: Σύγχρονη Εποχή
Τίτλος Βιβλίου : Κόστος και Κεφάλαιο στην Ελλάδα
Χρονολογία : 1985
Τόπος : Αθήνα

6. Όνομα Συγγραφέα: Μπαμπανάσης Στέργιος
 Τίτλος Βιβλίου: ~~Οι ιδιοσυστίες ανάπτυξης στην Νότιο Ευρώπη.~~
 Εκδοτικός Οίκος: Ίδρυμα Μεσογειακών Ερευνών
 Χρονολογία : 1985
 Τόπος : Αθήνα
7. Όνομα Συγγραφέα: Μουζέλης Νίκος
 Τίτλος Βιβλίου: Νέο-Ελληνική κοινωνία - όψεις ανάπτυξης.
 Εκδοτικός Οίκος: Ήλιος
 Χρονολογία : 1978
 Τόπος : Αθήνα
8. Όνομα Συγγραφέα: GUY BURGE
 Τίτλος Βιβλίου: Αθήνα : Η ανάπτυξη μιας μεσογειακής πρωτεύουσας.
 Εκδοτικός Οίκος: Βιβλία
 Χρονολογία : 1978
 Τόπος : Αθήνα
9. Όνομα Συγγραφέα: Κρίστος Λάμπρος
 Τίτλος Βιβλίου: Βεβαίωση προνομιωμένης υπανάπτυξη και αγροτική οικονομία της Ελλάδας
 Εκδοτικός Οίκος: Αιγινή
 Χρονολογία : 1983
 Τόπος : Αθήνα
10. Όνομα Συγγραφέα: Δημ. Μπέτσος
 Εκδοτικός Οίκος: Κέρας
 Τίτλος Βιβλίου: Η Περιφέρεια Βιομηχανία στην Ελλάδα
 Χρονολογία : 1977
 Τόπος : Αθήνα

11. Η Ελληνική Οικονομία στην περίοδο 1950 - 1980, στατιστική έρευνα της Γενικής Τράπεζας Ελλάδος.
Χρονολογία : 1982
Τόπος : Αθήνα
12. Ενημερωτικό φυλλάδιο της ΕΤΕΑ γύρω από τις Βιομηχανικές Περιοχές.
Χρονολογία : 1987
Τόπος : Αθήνα
13. Πίνακες και στατιστικά στοιχεία της Ελληνικής Οικονομίας, περιόδου 1950 - 1980 από τη Στατιστική Υπηρεσία (ΕΣΥΕ).
Χρονολογία : 1983
Τόπος : Αθήνα
14. Ενημερωτικό φυλλάδιο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας σχετικά με τον Προσπολογισμό του διατίθεται για τον κάθε κλάδο ξεχωριστά.
Χρονολογία : 1987
Τόπος : Αθήνα
15. Έρευνα του Ελληνικού Κέντρου Προσγγικτότητας (Ε/ΚΕΠΤΑ), γύρω από τα αναπτυξιακά κίνητρα που παρέχουν οι νόμοι 1116/81 και 1262/82.
Χρονολογία : 1985
Τόπος : Αθήνα
16. Όνομα Συγγραφέα: Ινστιτούτο Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών.
Τίτλος Βιβλίου : Κίνητρα Επενδύσεων και Επενδυτική Συμπεριφορά.
Εκδοτικός Οίκος: Ειδικές Μελέτες του ΙΟΒΕ
Χρονολογία : 1983
Τόπος : Αθήνα

17. Όνομα Συγγραφέα: Κώστας Μιγάλης
Τίτλος Βιβλίου : Σύγχρονη φάση ανάπτυξης του καπι-
~~ταλισμού στην Ελλάδα~~
Εκδοτικός Οίκος: Σύγχρονη Έκδοση
Χρονολογία : 1986
Τόπος : Αθήνα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδες
Πρόλογος	1 - 3
Εισαγωγή	4 - 6

A' ΚΕΦΑΛΑΙΟ

"ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΟΝ Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ"

	Σελίδες
1. Ανασκόπηση της Ελληνικής Οικονομίας πριν το Β' Παγκόσμιο πόλεμο.	7 - 9
2. Ανασκόπηση της Ελληνικής Οικονομίας μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο.	10 - 23
α. Γενικά	10
β. Γεωργία	10 - 11
γ. Ναυτιλία - Τουρισμός	11 - 13
δ. Βιομηχανία	14 - 22
ε. Μετανάστευση και ο ρόλος της στην Οικονομία.	22 - 23

B' ΚΕΦΑΛΑΙΟ

"ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΞΕΝΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ"

1. Γενικά	24
2. Η επιρροή των ΗΠΑ.	24 - 26
α. Δόγμα ΤΡΟΥΜΑΝ	25
β. Σχέδιο MARSHALL	26
3. Νόμοι για προσέλκυση ξένων κεφαλαίων	27 - 44
α. Ν.Δ. 2687/53	27 - 31
ι. Για μακροχρόνιες επενδύσεις. Περιορισμοί	28 - 29
ιι. Κίνητρα-Συναλλαγματικές Διευκολύνσεις	29
ιιι. Φορολογικές Απαλλαγές	29
ιiv. Οργανωτικές Ελευθερίες	30
ν. Κίνητρα / σφάλειας	30
vi. Εξυψότερα Οικονομικά Κίνητρα	30 - 31
Κίνητρα για νηολόγηση πλοίων υπό ελληνική σημαία.	31
β. Ν. 4171/61	32 - 36
γ. Δ.Δ. 89/67	37 - 38
δ. Δ.Δ. 378/68	38

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδες
ε. Ν. 814/78	39
στ. Π.Δ. 170/86	40 - 44

Γ' ΚΕΦΑΛΑΙΟ

"ΜΕΤΡΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ".

1. Γενικά	45 - 47
2. Μέτρα Περιφερειακής Ανάπτυξης	47
α. Ν. 4458/65	47 - 50
β. Ν. 147/67	50 - 51
γ. Ν. 289/76	52 - 54
δ. Ν. 742/77	54
3. Ν. 1262/82 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα	
α. Γενικά	55
β. Παροχή κινήτρων και διαχωρισμός περιοχών εγκαταστάσεως επιχειρήσεων	56
1. Έννοια παραγωγικής επένδυσης	56 - 57
2. Τι δεν θεωρείται παραγωγική επένδυση	58
3. Ποιές επιχειρήσεις μπορούν να υπαχτούν στο νόμο	58 - 59
4. Περιοχές ανάπτυξης	59
5. Ειδικές Ζώνες	59 - 60
6. Είδη κινήτρων	60
I. Επιχορήγηση Επενδύσεων	60 - 65
II. Επιδότηση επιτοκίου	65 - 66
III. Αφορολόγητες εκπτώσεις	66 - 67
IV. Αυξημένες αποσβέσεις	67 - 68
V. Λοιπά κίνητρα βάσει του Ν.1262/82	68 - 69
VI. Επενδύσεις Ελλήνων εργαζομένων του εξωτερικού και Ελλήνων ναυτικών	69
7. Διαδικασία παροχής κινήτρων	70 - 71
8. Συνδυασμός του Ν. 2687/53 και του Ν.1262/82	72 - 75
Κίνητρα για νέες παραγωγικές επενδύσεις σε ΒΙ.ΠΕ. (Πίνακας).	76
Κίνητρα για εγκαταστημένες σε ΒΙ.ΠΕ επιχειρήσεις (Πίνακας).	77

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδες
Βιομηχανικές επιχειρήσεις (Πίνακας)	78
Ενοδοχειακές επιχειρήσεις (Πίνακας).	79
Τομέας Βιομηχανίας και Τουρισμού (Χάρτες)	80 - 81

Α' ΚΕΦΑΛΑΙΟ

" ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ, ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ, ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ "

Α: Η εξελικτική πορεία του Α.Ε.Π. και Α.Ε.Ε. στο σύνολο της Οικονομίας στην περίοδο 40-86.	80 - 84
1. Συντελεστές της οικονομικής ανάπτυξης.	85 - 89
2. Διεθνείς Συγκρίσεις	89 - 92
Β: Οι επιδράσεις των μέτρων στους τρεις τομείς παραγωγής.	
1. Πρωτογενής τομέας	92 - 98
α. Αδυναμίες Προβλήματα	99-- 101
2. Δευτερογενής τομέας	102 - 128
α. Ορυχεία	102 - 106
β. Μεταποίηση	106 - 117
γ. Επιχειρήσεις ηλεκτρισμού-φωταερίου-νερού	117 - 121
δ. Κατασκευές	121 - 122
Αδυναμίες του Δευτερογενή τομέα.	122 - 128
3. Τριτογενής Τομέας	128 - 136
Αδυναμίες του Τριτογενή τομέα	132 - 134
Οι επενδύσεις που έγιναν αναλυτικά σε κάθε τομέα και κάθε κλάδο χωριστά (Πίνακας)	135- 136

Β' ΚΕΦΑΛΑΙΟ

" Συμπεράσματα - Αποτελέσματα - Προοπτικές "

Α' Κριτική των μετρήσεων για εισαγωγή ξένων κεφαλαίων και επιδράσεις του ξένου κεφαλαίου στην αναπτυξιακή πορεία της Ελλάδος.	137 - 146
---	-----------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Β' Κριτική Περιφερειακής Ανάπτυξης 1965 - 1985	147 - 160
α. Αντικειμενικοί σκοποί	147 - 150
β. Ειδικότεροι στόχοι	150 - 152
γ. Συμπεράσματα	152 - 160
Γ' Κριτική γύρω από τα αναπτυξιακά κίνητρα των νόμων 1116/81 και 1262/82	161 - 175
Δ' Συμπεράσματα - Προοπτικές - Προτάσεις	175 - 187
Βιβλιογραφία	188 - 191

